

Jack Kerouac

Vagabonzii Dharma

POLIROM

Colecția BIBLIOTECA POLIROM este coordonată
de Bogdan-Alexandru Stănescu.

Jack Kerouac, *The Dharma Bums*

Copyright © Jack Kerouac, 1958

Copyright renewed Stella Kerouac and Jan Kerouac, 1986

All rights reserved

© 2009 by Editura POLIROM, pentru prezenta traducere

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33, O.P. 37;

P.O. BOX 1-728, 030174

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

KEROUAC, JACK

Vagabonzii Dharma / Jack Kerouac; trad. de Dan
Sociu. – Iași: Polirom, 2009

ISBN 978-973-46-1366-3

I. Sociu, Dan (trad.)

821.111(73)-31=135.1

Printed in ROMANIA

Jack Kerouac

Vagabonzii Dharma

Traducere din limba engleză
de Dan Sociu

POLIROM
2009

Jean-Louis (Jack) Kerouac (1922-1969) s-a născut în Lowell, Massachusetts, într-o familie canadiano-franceză. La terminarea liceului, reușește să obțină o bursă la Columbia University și pleacă astfel la New York împreună cu toată familia. Își întrerupe studiile după puțin timp și se înrolează în armată. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, viitorul scriitor este lăsat la vatră, considerându-se că ar avea un comportament schizoid. Lucrează o perioadă în marina comercială, apoi pornește într-un șir de călătorii în Statele Unite și Mexic, schimbând o mulțime de slujbe dintre cele mai diverse (pădurar, muncitor la căile ferate etc.) Primul său roman, *The Town and the City*, apare în 1950. Ulterior, Kerouac va elabora un stil narativ spontan, brut, nefinisat, al cărui rezultat a fost romanul *On the Road (Pe drum, 1957; Polirom, 2003, 2009)*. Incluzând numeroase elemente autobiografice, cartea a atras atenția asupra unui mod de viață specific, pe care prozatorul și poetul american, alături de alți scriitori de prestigiu, care au format bine-cunoscuta „Generație Beat”, l-a transformat într-o marcă a unei epoci. Printre cărțile publicate ulterior de Jack Kerouac și care surprind aceeași lume a libertății și extazului mistic, a muzicii și a sărăciei, opusă unei societăți convenționale, obositoare și lipsite de vitalitate, se numără *The Dharma Bums* (1958), *Tristessa* (1960), *Big Sur* (1962), *Visions of Gerard* (1963).

Ca și *Pe drum*, *Vagabonzii Dharma* este un roman autobiografic, ce descrie o perioadă de căutări spirituale intense din viața lui Kerouac. Sub numele fictive se ascund identitățile multor prieteni ai scriitorului, printre care se numără poeții Gary Snyder și Allen Ginsberg și prozatorul Neal Cassady. Kerouac însuși este Ray Smith, un tânăr care își caută refugiul în budism, sub îndrumarea unui „maestru” Zen charismatic, Japhy Ryder (Gary Snyder), iar contrastul dintre concepțiile despre spiritualitate ale celor doi reprezintă principala temă a romanului. Japhy Ryder este un budist excentric și flegmatic, care compune haikuuri, organizează ceremonii ale ceaiului și face sex tantric cu femei frumoase. Ray Smith are principii mult mai stricte: în viziunea lui, viața este o luptă neconținută și înverșunată între dorințe lumești și puritate. Intensitatea conflictului interior este redată în stilul plastic și spontan propriu lui Kerouac, totul culminând cu o călătorie simbolică, de cucerire a unui vîrf de munte.

Dedicată lui Han Shan

I

Agăţasem un tren de marfă ca să ies din Los Angeles, într-o după-amiază pe la sfîrşitul lui septembrie 1955, şi nimerisem pe un vagon platformă, unde m-am întins cu picioarele unul peste altul şi sacul meu de marinar sub cap, contemplînd norii în timp ce ne duceam spre vest, pînă în Santa Barbara. Era un tren regional şi aveam de gînd să dorm pe plaja din Santa Barbara în noaptea aceea şi să prind a doua zi dimineată un alt regional spre San Luis Obispo sau, la şapte seara, marfarul de clasa întîi care mergea tocmai pînă în San Francisco. Undeva pe lîngă Camarillo, unde înnebunise Charlie Parker şi pe urmă revenise la starea lui normală de sănătate, după o bună perioadă de relaxare, un vagabond bătrîn, mic şi slab, mi-a sărit pe platformă în timp ce trăgeam pe o linie secundară ca să facem loc unui alt tren şi părea foarte mirat să mă găsească acolo. S-a instalat la celălalt capăt al vagonului şi s-a întins cu faţa la mine, sprijinindu-şi capul pe băgăjelul său mizerabil, fără să spună nimic. Din cînd în cînd şuiera semnalul de mare viteză, după ce marfarul de est se aruncase în forţă pe linia principală şi noi trăseserăm pe dreapta, iar aerul se făcea din ce în ce mai rece şi ceaţa se aduna

dinspre ocean trecînd pe deasupra văilor calde ale Coastei. Și eu, și micuțul vagabond, după ce încercaserăm de cîteva ori fără succes să ne culcușim pe oțelul rece, ne-am ridicat și am început să ne mișcăm dintr-o parte în alta, săream și dădeam din mîini, fiecare în capătul său de vagon. Nu după multă vreme am tras pe o altă linie secundară, într-un orășel, și m-am gîndit că ar merge o doașcă de Tokay pe drumul ăla friguros spre Santa Barbara, la apus.

— Îmi păzești și mie lucrurile cît mă duc pîn-acolo să iau o sticlă de vin?

— Cum să nu.

Am sărit peste linie, am luat-o la fugă pe Autostrada 101 pînă la un magazin și am cumpărat, pe lîngă vin, și o pîine micuță, și bomboane. Am fugit înapoi la trenul meu, care mai avea de așteptat încă cînșpe minute în stația acum însorită. Dar era după-amiaza tîrziu și în curînd avea să se facă frig. Micul vagabond stătea cu picioarele încrucișate la capătul său de vagon, aplecat peste o cutie de sardine, cina lui amărîtă. Mi s-a făcut milă și m-am dus la el și i-am spus:

— Ce zici de niște vin să te încălzești? Și niște pîine cu brînză pe lîngă sardinele alea.

— Cum să nu.

Vorbea de undeva de departe, din străfundul umilei sale beregate, nedorind sau fiindu-i frică să se impună în vreun fel. Cumpărasem brînză cu trei zile în urmă din Mexico City, înainte de lungul drum cu un autobuz ieftin prin Zacatecas, Durango și Chihuahua, trei mii de kilometri pînă la graniță, la El Paso. A mîncat brînză și pîinea și a băut vinul cu bucurie și recunoștință. Eram

încântat. Mi-am amintit de versetul din „Sutra Diamantului“ care spune „Practicați caritatea fără să aveți în minte vreo concepție despre caritate, pentru că pînă la urmă caritatea e doar un cuvînt“. Eram foarte devotat în acele zile și îmi practicam devoțiunea religioasă ducînd-o pînă aproape de perfecțiune. De atunci am devenit puțin mai ipocrit, puțin mai obosit și mai cinic și vorbele îmi sînt mai goale. Pentru că acum sînt atît de bătrîn și neutru... Dar pe atunci chiar credeam în realitatea carității și a bunătății, a umilinței și a fervorii și a liniștii, a înțelepciunii și a extazului și credeam că sînt un *bikkhu* de pe vremuri, îmbrăcat în haine moderne, rătăcind prin lume (de obicei prin imensul arc triunghiular dintre New York, Mexico City și San Francisco), ca să urnesc din loc roata Adevăratei Înțelegeri, numită și Dharma, să îmi cîștig viitoarea condiție de Buddha (Trezitorul) și de viitor Erou în Paradis. Încă nu-l întîlnisem pe Japhy Ryder¹, urma să se întîmple abia săptămîna următoare, și nici nu auzisem nimic despre Vagabonzii Dharma, deși pe atunci eram eu însumi un Vagabond Dharma perfect și chiar mă consideram un rătăcitor religios. Micul vagabond de pe platformă îmi întărise toate credințele încălzindu-se cu vin și vorbind și, la un moment dat, scoțînd din buzunar o bucată de hîrtie pe care era scrisă o rugăciune a Sfintei

-
1. Personajul Japhy Ryder este inspirat de Gary Snyder, scriitor american care a făcut parte din grupul beatnicilor, alături de Jack Kerouac (Ray Smith în această carte), Allen Ginsberg (Alvah Goldbook), William Burroughs, Neal Cassady (Cody Pomeroy), Michael McClure (Ike O'Shay) ș.a. (n. t).

Tereza, care anunța că după moarte se va întoarce pe pământ într-o ploaie de roze ale paradisului, pentru totdeauna, peste toate viețuitoarele.

— De unde ai asta? l-am întrebat.

— O, am tăiat-o dintr-o revistă, acu' cîțiva ani, într-o sală de lectură din Los Angeles. O port la mine tot timpul.

— Și te bagi în vagoane și-o citești?

— Aproape în fiecare zi.

Apoi n-a mai zis mare lucru, n-a insistat să vorbească despre Sfînta Tereza și în general era foarte modest în privința religiei, ca și în ceea ce ținea de viața lui. Genul de vagabond mic și tăcut căruia nu-i dă nimeni atenție, nici măcar pe Aleea Terminaților, cu atît mai puțin pe Strada Principală. Dacă îl mătrășea vreun polițai, se grăbea să dispară, iar dacă paznicii din gările orașelor mai mari se aflau prin preajmă cînd trăgeau în depou marfarele, erau șanse mari ca nici unul dintre ei să nu-l vadă pe omulețul ascuns între buruieni sau furișat prin cotloanele întunecate. Cînd i-am spus că am de gînd ca în noaptea următoare să sar în Zipperul de clasa-ntîi, mi-a zis :

— Adică-n Fantoma de la Miezul Noptii.

— Așa îi spui tu Zipperului?

— Tre' să fi fost lucrător la căile ferate.

— Am fost, da, am fost frînar pe locomotivă la Southern Pacific.

— Păi, noi, vagabonzii, îi zicem Fantoma de la Miezul Noptii, că te urci în el în L.A. și nu te vede nimeni pînă ajungi dimineață la San Francisco, așa repede zboară.

— O sută douăzeci pe oră pe drum drept, nene.

— Aşa-i, numa' că se face frig rău noaptea cînd o iei pe coastă la nord de Gavioty şi-n sus, pe lîngă Surf.

— Surf, zici bine, pe urmă în jos prin munţi, la sud de Margarita.

— Margarity, aşa-i, da' cred că am călărit Fantoma aia de mai multe ori decît pot să număr.

— De cîţi ani eşti plecat de acasă?

— Cred că mai mulţi decît m-aş obosi să număr. Din Ohio vin, de-acolo-s.

Dar trenul s-a pornit din nou, vîntul s-a răcit şi a adus iar ceaţa şi ne-am petrecut următoarea oră făcînd tot ce ne stătea în putere şi în voinţă să nu dîrdim şi să nu clănţănim din dinţi prea mult. Mă ghemuiam şi meditam la căldură, la căldura lui Dumnezeu, să ţin departe frigul; săream pe urmă-n picioare, îmi plesneam palmele şi cîntam. Însă micul vagabond avea mai multă răbdare decît mine şi doar ce zăcea acolo mai tot timpul, ca părăsit, mestecîndu-şi gîndurile. Dinţii îmi clănţăneau, buzele mi se albăstriseră. Pînă să se întunece de tot, am văzut, cu bucurie, munţii familiari din Santa Barbara prinzînd contur şi în curînd aveam să ne oprim şi să ne încălzim în mijlocul nopţii luminate de stele.

Mi-am luat rămas-bun de la micul vagabond al Sfintei Tereza la o răscruce, unde am sărit, şi m-am dus să dorm restul nopţii în nisip, acoperit cu păturile mele, jos pe plajă, departe, la piciorul unei stînci unde poliţaii nu m-ar fi putut vedea. Mi-am pus la fript cîţiva hotdogi pe nişte lemne proaspăt tăiate, deasupra rămăşiţelor unui foc mare, şi mi-am încălzit o conservă de fasole şi una de macaroane în groapa fierbinte şi roşie,

mi-am băut vinul, îmi cumpărasem o sticlă nouă, și m-am lăsat cuprins de fericire într-una din cele mai frumoase nopți ale vieții mele. M-am băgat în apă și m-am scufundat un pic, apoi am stat cu fața în sus și am privit cerul splendid, al zecilea univers-vrăjit de întunerice și diamante al lui Avalokitesvara.

— Uite, Ray, îmi ziceam bucuros, încă vreo câțiva kilometri de mers. Ai făcut-o din nou.

Fericit. Doar în slip, desculț, cu o păroșenie sălbatică pe cap, în bezna focului roșu, cîntînd, gîlgîind la vin, scuipeînd, țopăind, alergînd – asta zic și eu viață. Singur de tot și liber în nisipul fin, cu oceanul acolo și mama-galaxie cu trompele pline de stele calde, virgine, reflectîndu-se în pîntecele apei. Și dacă-s fierbinți conservele și nu le mai poți ține în mînă, tot ce trebuie să faci e să-ți folosești vechile mănuși de muncitor la căile ferate. Am lăsat mîncarea să se mai răcească, să-mi savurez vinul și gîndurile. Stăteam cu picioarele încrucișate în nisip și îmi contemplem viața. Da, și la ce bun asta?

— Ce-o să se mai întîmple cu mine?

Vinul a început să-mi lucreze la papilele gustative și-a trebuit să mă arunc pe hotdogi, mușcam din ei direct de pe capătul bățului, hap, hap, și pescuiam adînc cu o lingură veche în cele două conserve apetisante, trăgînd afară încărcături bogate de fasole fierbinte și carne de porc sau de macaroane cu sos fierbinte, sfîrîind, și poate și cu un pic de nisip căzut pe-acolo.

— Și cîte fire de nisip sînt pe plaja asta? mă gîndeam.

— Păi, atâtea fire cîte stele sînt pe cerul ăla (hap, hap).

— Iar dacă e așa, cîți oameni au fost vreodată, de fapt, cîte creaturi au fost vreodată, încă dinainte de *începutul* timpului fără de început?

— Păi, zic eu c-ar trebui să calculezi numărul de fire de nisip de pe plaja asta și de pe fiecare stea din cer, din fiecare dintre cele zece mii de cosmosuri-chili, ceea ce-ar fi un număr de fire de nisip de necomputerizat nici de IBM și nici de Burroughs, mamăăă, băiete, chiar nu ș' ce să zic (gîl, gîl cu vin). Nu știu să-ți zic exact, dar tre' să fie ceva de genul vreo cîteva trilioane de catralioane de nenumărate roze la care dulcea Sfînta Tereza și omulețul acela de treabă le dau drumul acu', chiar acu', într-o ploaie peste capul tău, ba o ploaie de crini.

Pe urmă, după ce-am terminat de mîncat și mi-am șters buzele cu bandana mea roșie, am spălat vasele în oceanul sărat, am tras cîteva șuturi în niște movilițe de nisip, m-am învîrtit pe acolo, am șters vasele, le-am pus deoparte, am băgat lingura în adunătura aia sărată de tîngiri și m-am ghemuit în pătură pentru o bună și îndreptățită odihnă. M-am trezit în miezul nopții:

— Ce? Unde-s și ce-i cu baschetbolicul ăsta de joc al eternității pe care-l joacă fetele aici lîngă mine, în bătrîna casă a vieții mele, doar nu e-n flăcări casa asta?

Însă nu erau decît valurile, adunîndu-se, urcîndu-se unul peste altul, apropiindu-se de pătura mea.

— Tare și bătrîn ca o scoică să fiu.

Și m-am culcat la loc și am visat că-n timp ce dormeam înfulecasem trei felii de pâine... Oh, biata minte a omului și bietul om singur pe plajă și Dumnezeu privindu-l, zîmbind atent, aș zice... Și am visat că eram acasă, în New England, cîndva de mult, pisoii mei încercînd să vină după mine o mie de kilometri de-a lungul Americii și mama cu un rucsac în spate și tata alergînd după trenul efemer și de neprins; am visat și m-am trezit în răsăritul cenușiu, l-am văzut, l-am mirosit (fiindcă tot orizontul era schimbat, de parcă un mașinist se grăbise să-l pună la loc ca să mă facă să cred în realitatea lui) și m-am băgat din nou la dormit, întorcîndu-mă pe partea cealaltă.

— Toate-s una și aceeași, mi-am auzit vocea răsunînd în neantul care numai în somn poate fi îmbrățișat.

2

Micul vagabond al Sfintei Tereza a fost primul Vagabond Dharma autentic pe care l-am întîlnit, iar al doilea a fost Vagabondul Dharma numărul unu, primul dintre ei toți, Japhy Ryder, cel care, de fapt, a și inventat asta. Japhy Ryder fusese un puști din partea de est a Oregonului, crescut într-o cabană de bușteni, în miezul pădurii, lîngă tatăl, mama și sora lui, încă de la început un băiat al pădurilor, tăietor de copaci, fermier, interesat de viața animalelor și de știința indienilor,

asa că atunci cînd, în cele din urmă, i-a păcălit pe cei de la un colegiu și l-au acceptat, era deja bine echipat pentru primele cursuri de antropologie și pentru cele de mai tîrziu, pe mitologia indienilor, cunoștea în amănunt chiar și textele lor. A învățat chineza și japoneza, a devenit un cunoscător al Orientului și i-a descoperit pe cei mai minunați Vagabonzi Dharma, Nebunii Zen din China și Japonia. În același timp, fiind el un băiat din Nord-Vest cu tendințe idealiste, era interesat și de vechiul anarhism, a învățat să cînte la chitară muzica muncitorilor, combinată cu cea a indienilor și cu folkul în general. L-am văzut prima oară pe o stradă din San Francisco, în săptămîna următoare (după ce am făcut restul drumului cu autostopul, luat de, mă credeți sau nu, o fată frumoasă, blondă, îmbrăcată într-un costum de baie alb ca zăpada, fără bretele, desculță și purtînd o brățară de aur în jurul gleznei, la volanul unui Lincoln de culoarea scorțișoarei, modelul anului viitor, iar fata voia benzedrină ca să poată face tot drumul fără oprire și cînd i-am spus că am în sac ceva benzedrină, a strigat : „Taaare !“) – l-am văzut pe Japhy mergînd în felul ăla săltat al cățărătorilor pe munte, cu o mică raniță în spate, plină cu cărți și periute de dinți și tot ce vrei, ranița lui de oraș, că mai avea pe undeva și un rucsac în care-și ținea sacul de dormit, ponchoul și tigăile. Purta un mic cioc, bizar de oriental în combinație cu ochii săi verzi, privind cumva pieziș tot timpul, dar nu arăta deloc ca un boem și era departe de a fi unul (vreun atîrnache în lumea artiștilor). Era țepos,

bronzat, viguros, deschis, bucuros mereu să stea la palavre, salutîndu-i zgomotos pe vagabonzii din stradă și de cîte ori era întrebat cîte ceva, răspundea ca din tun de la suprafața sau din străfundurile minții sale, habar n-am care, și mereu într-un mod vioi, exuberant.

— Unde l-ai întîlnit pe Ray Smith? l-au întrebat cînd am intrat în The Place, barul preferat al motanilor de pe lîngă Plajă.

— Unde-mi întîlnesc toți Bodhisattva¹, pe stradă! a strigat și a comandat niște beri.

A fost o noapte măreață, o noapte istorică — și asta din mai multe puncte de vedere.

El și alți poeți (scria și el poezie și traducea poezie chineză și japoneză) erau programați să aibă o lectură în oraș, la Gallery Six. Se întîlneau în bar și se făceau blană. Și cum o ardeau așa, mi-am dat seama că el era singurul care nu arăta ca un poet, deși era cu adevărat unul. Ceilalți erau ori intelectuali conectați, cu ochelari cu ramă de бага și păroșenii negre și sălbatice pe cap, cum era Alvah Goldbook, sau poeți palizi, delicați și arătoși, ca Ike O'Shay (la costum), ori nu-tocmai-din-lumea-asta renascentiști gentili, ca Francis DaPavia (care arată ca un preot tînăr), ori bătrîni anarhiști amețiți, pletoși, la papion, ca Rheinhold Cacoethes, sau ochelariști uriași și tăcuți ca Warren Coughlin. Și toți ceilalți poeți, tinere speranțe, o ardeau pe acolo, în

1. Bodhisattva — suflet eliberat, care își amîină asumarea Nirvanei, pentru a îndruma spre scopul final celelalte suflete, încă prinse în ciclul existențelor (n. t.).

diferite costumații, jachete de catifea cu mânecile ruse de atîta purtat, încălțări scîlciate și cărți cîndu-li-se de prin buzunare. Dar Japhy își purta hainele lui aspre, proletare, pe care și le luase la mîna a doua din magazinele Goodwill, bune pentru urcatul pe munți și pentru înnoptat pe afară, pentru focuri de tabără și drumuri cu autostopul în josul și-n susul Coastei. În raniță avea chiar și-o băscuță alpină haioasă, pe care-o punea pe cap cînd ajungea la poalele muntelui, de obicei izbăvind și cîte-un jodel înainte de a se avînta bocănind asupra celor cîteva sute de metri de urcuș. Purta bocanci italienești, scumpi, mîndria și bucuria lui, și-n ei tropăia pe podelele cu rumeguș ale barului ca un cherestegiu de pe vremuri. Japhy nu era înalt, cam unu șaptezeci, dar era puternic, țepos, rapid și musculos. Fața lui era o mască de oase, însă ochii îi sclipeau ca ochii bătrînilor înțelepți veseli ai Chinei, pe deasupra ciocului, compensînd asprimea chipului său arătos. Dinții îi erau un pic maronii, îi cam neglijaseră ai lui acolo, în păduri, dar nu se observa mai niciodată, și hăhăia la glume cu toată gura. Uneori doar tăcea și privea în podea, trist, ca un om care cioplește o bucată de lemn. Dar era și vesel. Mi-a ascultat cu mult interes povestea cu micul vagabond al Sfintei Tereza și aventurile mele cu trenurile de marfă, autostopul și drumurile prin pădure. Mi-a spus o dată că sînt un mare Bodhisattva, adică o „mare creatură înțeleaptă“ sau „un mare înger înțelept“, și că decorez lumea cu sinceritatea mea. Aveam amîndoi același sfînt budist preferat : Avalokitesvara sau,

în japoneză, Kwannon Cel cu Unsprezece Capete. Cunoștea toate detaliile budismului tibetan, chinez, mahayana, hinayana, japonez și pînă și pe ale celui birman, dar l-am avertizat o dată că nu dau doi bani pe mitologia și toate numele și nuanțele budismului, că sînt interesat numai de primul dintre cele patru adevăruri nobile ale lui Sākya-muni: *Viața e suferință*. Și oarecum și de cel de al treilea, *Suferința poate fi suprimată*, pe care nu-l prea vedeam ca posibil pe atunci. (Încă nu asimilasem „Scripturile Lankavatara“, cele care îți arată că nu există altceva în lume în afara minții, ceea ce înseamnă că totul e posibil, inclusiv suprimarea suferinței.) Tovarășul lui Japhy era mai devreme menționatul Warren Coughlin, optzeci și ceva de kile de carne de poet, uriașul cu inimă bună pe care Japhy îl recomanda tuturor (și mie direct în ureche) ca fiind mai mult decît lasă să se vadă.

— Cine e?

— E marele meu prieten din Oregon, ne știm de multă vreme. La început ți se pare că e ticăit și prost, dar de fapt e un diamant strălucitor. O să vezi. Nu-l lăsa să te păcălească. O să-ți răsu-cească mintea, băiete, cu cîte o vorbă de-a lui.

— De ce?

— E un Bodhisattva misterios, cred că o re-in-carnare a lui Asagna, marele cărturar mahayana al vechilor timpuri.

— Și eu cine sînt?

— Nu știu, poate că ești Țapul.

— Țapul?

— Poate că ești Față Noroioasă.

— Cine e Față Noroioasă?

— Față Noroioasă e noroiul de pe fața ta de
cap. Ce-ai zice dacă cineva ar fi întrebat: „Un
cine poate avea natura lui Buddha?“ și i s-ar fi
răspuns: „Ham!“.

— Aș zice că-i cam multă aiureală Zen.

Asta l-a descurajat puțin pe Japhy.

— Ascultă, Japhy, i-am zis, eu nu sînt budist
Zen, sînt un budist serios, de modă veche, un
visător fricos hinayana al mahayanismului tîrziu.

Și tot așa, pînă tîrziu în noapte, argumentul
meu fiind acela că budismul Zen nu se concentrează
atît pe bunătate, cît pe zăpăcirea intelectului,
pentru a-l face să perceapă iluzia de la rădăcina
tuturor lucrurilor.

— E o *răutate*, toți acei maeștri Zen care-i
aruncă pe copii în noroi doar pentru că nu știu
să răspundă în cuvinte simple la întrebări stupide.

— Asta pentru că vor să-i facă să înțeleagă că
noroii e mai bun decît cuvintele, băiete.

Dar nu pot reproduce (o să încerc) strălucirea
exactă a răspunsurilor lui Japhy și atacurile și
învăluirile cu care m-a ținut în corzi tot timpul —
și mi-a înfipt pînă la urmă ceva în mintea mea
de cristal, ceva care mi-a schimbat planurile de
viață.

Așa că m-am luat după toată gașca aia zgomo-
toasă de poeți și am mers la lectura de la Gallery
Six, în acea noapte, care a fost, printre altele la
fel de importante, și noaptea nașterii a ceea ce
s-a numit „San Francisco Poetry Renaissance“. Toți erau acolo. A fost o noapte nebună. Și eu
am fost cel care a pus lucrurile în mișcare învîr-
tindu-mă pe lîngă publicul oarecum rece și făcînd
chetă, pînă cînd am strîns de trei bidoașce imense

de California Burgundy și i-am trotilat pe toți, așa că pe la unșpe, cînd Alvah Goldbook își citea, își hohotea poemul său „Hohotul“, beat, cu brațele larg deschise, toată lumea striga „Hai! Hai! Hai!“ (ca la un *jam session*) și bătrînul Rheinhold Cacoethes, patriarhul scenei de poezie din Frisco, își ștergea de pe ochi lacrimi de fericire. Japhy însuși a citit poemele sale faine despre Coyote Zeul Indienilor de pe Platoul Nord-American (cred), sau măcar Zeul Indienilor din Nord-Vest, Kwakiutl și toate alea. „Să te fut! a cîntat Coyote și-a fugit“, citea Japhy în fața onoratei audiențe, făcîndu-i să urle de bucurie, era atît de pur, cuvîntul ăla murdar ieșind de-acolo curat. Își avea și versurile lui liric tandre, ca alea despre urși mîncînd fragi, în care-și arăta dragostea pentru animale, și versuri ezoterice despre bivoli pe drumul mongol, în care își arăta cunoștințele despre literatura orientală, înapoi pînă la Hsüan Tsang, marele călugăr chinez care a mers pe jos din China pînă în Tibet, din Lanzhou pînă în Kashgar și Mongolia, ducînd un baton de tămîie în mînă. Pe urmă Japhy și-a arătat umorul de bodegă, cu versuri despre Coyote care aduce tot felul de bunătăți. Și ideile lui anarhiste despre cum nu știu americanii să trăiască, cu versuri despre prizonierii propriilor sufragerii construite din lemnul bieților copaci omorîți cu ferăstrăul (arătîndu-și aici originile sale de om al pădurii). Vocea îi era profundă, rezonantă și cumva cura-joasă, ca vocea vechilor eroi și oratori americani. Îmi plăcea la el acel ceva puternic, modest și plin de speranță omenească, în timp ce poeții ceilalți erau ori prea drăgălași în estetismul lor,

ori prea isterici în cinismul lor ca să mai lase loc
pe speranței, ori prea abstracți și intimiști, ori
prea politici sau, cum era Coughlin, prea incom-
prehensibili (dar zicea uriașul Coughlin și ceva
despre „procesele neclarificate” și când a mai
 spus și că revelația e un lucru personal am văzut
budismul și idealismul puternic al lui Japhy,
sentimente pe care le împărtășise cu inimosul
Coughlin încă din anii lor de colegiu, așa cum
le-am împărtășit și eu pe ale mele cu Alvah în
Est și cu alții mai puțin apocaliptici și direcți,
dar nu neapărat mai empatici).

În vremea asta oamenii stăteau peste tot în
galeria întunecată, întinzându-și gîturile să audă
fiecare cuvînt al uimitorului recital, iar eu mă
mișcam printre ei, mă opream în fața lor și le
dădeam să ia cîte-o dușcă din doașcă sau mă
întorceam și mă așezam pe partea dreaptă a
scenei scoțînd pe gură mici oau-ri și da-uri
aprobativă și chiar și comentarii întregi pe care
nu mi le ceruse nimeni, dar în veselia generală
nici nu mi le respingea nimeni. Era o noapte
minunată. Delicatul Francis DaPavia a citit de
pe niște foi delicate ca foițele de ceapă, gal-
bene sau roz, pe care le ținea cu grijă în vîrfurile
degetelor sale lungi și albe, poemele prietenului
său Altman care mîncase prea mult *peyote* în
Chihuahua (sau murise de poliomielită), dar n-a
ales să citească nici unul dintre ale sale – o
fermecătoare elegie în sine, dedicată memoriei
tînărului poet, destul cît să-i smulgă lacrimi lui
Cervantes în Capitolul Șapte, și citea cu o voce
atît de delicată, că rîdeam cu lacrimi în sinea

mea, deși mai târziu aveam să-l cunosc pe Francis și să-l plac.

Printre cei din public era și Rosie Buchanan, o fată tunsă scurt, roșcată, osoasă, arătoasă, o tipă dusă rău, prietenă cu oricine avea cît de cît importanță pe Plajă; fusese modelul unui pictor și ea însăși era scriitoare și era în extaz pe atunci, pentru că se îndrăgostise de vechiul meu prieten, Cody.

— Tare, așa-i, Rosie? i-am strigat și ea a tras o dușcă din doașcă și m-a privit cu ochi strălucitori.

Cody stătea în spatele ei, cu brațele înconjurîndu-i talia. Între poeți, pe scenă, Rheinhold Cacoethes, cu papionul său, haina ponosită și vocea lui comică, se ridicase să țină un mic discurs și să-l prezinte pe următorul poet; și, cum ziceam, pe la unșpe jumate, cînd toate poemele au fost citite și toată lumea se agita întrebîndu-se ce s-a întîmplat și ce urmează să se mai întîmple în poezia americană, el își ștergea ochii cu batista. Și noi toți, poeții, ne-am adunat, împreună cu el, ne-am urcat în cîteva mașini și ne-am dus în Chinatown, unde-am mîncat cu bețișoarele o cină fabuloasă, conversînd prin urlete în miezul nopții, într-unul din acele restaurante chinezești minunate din San Francisco, unde puteai să-ți faci de cap. Asta era chiar restaurantul preferat al lui Japhy, Nam Yuen, și m-a învățat cum să aleg din meniu și cum să mănînc cu bețișoarele, mi-a spus anecdote despre Nebunii Zen din Orient și pînă la urmă m-am amețit așa de bine (aveam și-o sticlă de vin pe masă), încît la un moment dat m-am dus la bucătărie, am dat

peste un bucătar bătrîn și l-am întrebat : „De ce a venit Bodhidharma din Vest ?“. (Bodhidharma era indianul care a adus budismul în China.)

— Ce-mi pasă mie, mi-a răspuns bucătarul cu ochii lipiți de oboseală, și apoi i-am povestit lui Japhy, care a zis :

— Un răspuns perfect, absolut perfect. Acum știți ce înțeleg eu prin Zen.

Am avut și altele de învățat. În special cum mă port cu fetele – stilul de Nebun Zen al lui Japhy, pe care l-am văzut pe viu în săptămîna următoare.

3

În Berkeley locuiam cu Alvah Goldbook în căsuța sa cu acoperiș trandafiriu din curtea din spate a unei vile de pe Milvia Street. Veranda putrezită se apleca rău de tot spre pămînt, înconjurată de viță-de-vie, și era și un balansoar vechi în care îmi citeam în fiecare dimineată „Sutra Diamantului“. Curtea era plină de roșii aproape coapte și mentă, mentă, totul mirosea a mentă și stăteam sub un copac și meditam la acele nopți de octombrie din California, înstelate și perfecte, fără pereche nicăieri în lume. Aveam o chicinetă perfectă cu un cuptor pe gaz, nu și un frigider – nu că ne-ar fi păsat. Aveam și o baie mică, cu o cadă și apă caldă, o cameră principală, cu perne, rogojini și saltele de dormit pe podea și cărți, cărți, sute de cărți, orice, de la Catul la Pound și Blyth, și aveam discuri cu Bach și Beethoven

(și unul meseriaș al Ellei Fitzgerald cu Clark Terry cîntînd foarte interesant la trompetă) și un fonograf Webcor cu trei turații care mergea suficient de tare cît să zboare acoperișul: și acoperișul numai foi de furnir, pereții la fel, într-unul mi-am înfipt vesel pumnul, la o beție de-a noastră de Nebuni Zen, și Coughlin m-a văzut și și-a băgat și el vreo zece centimetri de cap.

Cam la vreun kilometru jumate de acolo, în jos pe Milvia și apoi spre campusul Universității California, în spatele unei alte vile vechi pe o stradă liniștită (Hillegass), Japhy trăia într-o chichineată infinit mai mică decît a noastră, cam de patru pe patru, cu mai nimic în ea în afara puținelor lui bunuri, care îi reflectau atașamentul față de viața simplă, monastică – nici un scaun, nici măcar un balansoar cu valoare sentimentală, numai rogojini. Într-un colț era faimosul său rucsac cu oale curate și tigăi aranjate una-n alta într-o unitate compactă, legate cu o bandană albastră. Apoi papucii săi japonezi *pata* de lemn, pe care nu-i purta niciodată, și o pereche de ciorapi negri, tot *pata*, cu care se dădea ușurel pe rogojinile alunecoase, niște șosetuțe dintr-alea cu degetul mare separat. Avea coșuri portocalii umplute cu cărți frumoase, unele în limbi orientale, toate marile sutre, comentarii la sutre, operele complete ale lui D. T. Suzuki și o ediție cvadruplă cu haikuuri japoneze. Și o colecție imensă de poezie de tot felul, din cea mai bună. Dacă un spărgător ar fi intrat acolo, singurele lucruri de valoare pe care le-ar fi găsit ar fi fost cărțile. Hainele lui Japhy erau toate la mîna a

doua, cumpărate de la magazinele Goodwill și Armata Salvării, și aveau un aer distractiv și fericit: ciorapi de lână cârpiți, maiouri colorate, blugi, cămăși muncitorești, niște mocasini și câteva pulovere pe gît pe care le purta unul peste altul în nopțile reci din munții Sierra și High Cascade din Washington și Oregon, în lungile, incredibile sale plimbări care durau uneori săptămîni și în care își lua la el doar câteva kilograme de mîncare uscată. Alte coșuri portocalii îi serveau drept masă și pe unul dintre ele, într-o după-amiază însorită în care am trecut pe acolo, trona o ceașcă de ceai aburind, în vreme ce el stătea aplecat, studiind serios ideogramele chinezești ale poetului Han Shan. Coughlin îmi dăduse adresa; am ajuns acolo și am văzut mai întîi bicicleta lui Japhy pe iarba din fața vilei (unde locuia gazda sa), pe urmă pietroaiile și copăceii comici pe care îi adusesese din plimbările sale pe munte, ca să-și facă propria lui „grădină japoneză” sau „grădina dedicată ceremoniei ceaiului”, iar mai încolo foșnea un pin obișnuit pe deasupra micii sale locuințe.

O scenă mai pașnică nici că am mai văzut de atunci, de cînd, spre sfîrșitul roșiatic și răcoros al amiezii, am deschis pur și simplu ușița și uite-l acolo la capătul chichineței, stînd cu picioarele încrucișate pe o pernă scoțiană, pe o rogojină, cu ochelarii pe nas, și asta îl făcea să arate ca un bătrîn, cărturar și înțelept, cu o carte în poală, un vas de ceai și o ceașcă de porțelan din care ieșeau aburi alături. Și-a ridicat calm privirea, m-a văzut și mi-a spus „Intră, Ray”, apoi și-a coborît din nou ochii pe texte.

— Ce faci ?

— Traduc marele poem al lui Han Shan „Muntele Rece“, scris acum o mie de ani, o parte din el scris pe stînci la sute de kilometri distanță de orice viețuitoare.

— Oau.

— Cînd intri în casă, scoate-ți pantofii, totuși, vezi rogojinile astea, poți să le strici așa, încălțat.

Așa că mi-am scos espadrilele mele albastre din pînză cu talpă moale și le-am pus frumos lîngă ușă, iar el mi-a aruncat o pernă și m-am așezat cu picioarele încrucișate, sprijinit de perețele de carton, apoi mi-a oferit o ceașcă de ceai fierbinte.

— Ai citit *Cartea ceaiului* ? m-a întrebat.

— Nu, ce-i aia ?

— E un tratat despre cum să faci ceai folosind cei două mii de ani de experiență în acest domeniu. Unele descrieri ale efectului primei guri de ceai, ale celei de a doua și ale celei de-a treia sînt cu adevărat tari, tari și extatice.

— Tipii ăia se făceau blană cu mai nimic, hă ?

— Soarbe-ți ceaiul și o să vezi ; e ceai verde, bun.

Era bun și imediat m-am simțit calm și încălzit pe dinăuntru.

— Vrei să-ți citesc părți din poemul lui Han Shan ? Vrei să-ți vorbesc despre el ?

— Ahă.

— Han Shan a fost un cărturar chinez care s-a săturat de orașe și de lume și s-a cărat în munți.

— Așa, ca tine.

— Pe atunci chiar puteai face asta. A trăit în peșteri, nu departe de o mănăstire budistă, în regiunea Hsing-t'ang din Tiantai și singurul său prieten om era Shide, un Nebun Zen tare ciudat, care mătura podelele mănăstirii cu o mătură de paie. Shide era și el poet, dar nu prea scrisese multe. Din cînd în cînd Han Shan venea de pe Muntele Rece în hainele sale din scoarță de copac, intra în bucătăria încălzită și aștepta să primească de mîncare, dar nici unul dintre călugări nu voia să-l hrănească pentru că refuza să se alăture ordinului lor și să răspundă de trei ori pe zi chemării clopotului de meditație. De aceea în unele dintre enunțurile sale, cum ar fi – ascultă, o să-ți citesc...

M-am aplecat peste umărul lui și l-am privit cum citea semnele alea mari chinezești, sălbatice, ca niște urme lăsate de un corb:

— „Urcînd cărarea pe Muntele Rece... Cărarea de pe Muntele Rece se duce înainte și se tot duce, o lungă trecătoare înecată în grohotiș și bolovani, deasupra unui rîu larg cu iarba de pe mal pierdută în ceață, mușchiul e alunecos, deși n-a plouat, pinul cîntă, deși nu-i vînt, cine poate să sară peste legăturile lumii și să stea cu mine-ntre norii albi?”

— Oau.

— Sigur că asta e traducerea mea în engleză, vezi, sînt cinci semne pentru fiecare vers și eu trebuie să le pun și prepoziții și articole și alte mărci vestice.

— De ce nu le traduci chiar așa, cinci semne, cinci cuvinte? Care sînt primele cinci semne?

— Semn pentru *urcat*, semn pentru *sus*, semn pentru *frig*, semn pentru *munte*, semn pentru *cărare*.

— Păi, atunci, tradu așa: „Urcînd cărarea pe Muntele Rece“.

— Da, dar ce faci cu semnul pentru *lungă*, semnul pentru *trecătoare*, semnul pentru *îneacă*, semnul pentru *bolovani*?

— Unde-s astea?

— Al treilea rînd. Și atunci ar ieși: „Lungă trecătoare-n bolovani îneacă“.

— Dar asta e foarte bine!

— Da, m-am gîndit și eu la așa ceva, dar trebuie să le dau asta la aprobat sinologilor de aici, de la Universitate, și trebuie să fie clar în engleză.

— Mamă, ce treabă bună, am zis privind în jur, tu stai aici așa liniștit la ora asta liniștită, stai singur și studiezi cu ochelarii pe nas...

— Ray, ce trebuie să faci tu e să urci pe un munte cu mine cît de curînd. Ce-ai zice să ne ducem pe Matterhorn?

— Daaa! Unde-i asta?

— Sus în High Sierras. Putem merge acolo cu Henry Morley în mașina lui și ne luăm bagajele și-o pornim pe jos de la lac. Eu pot să duc toată mîncarea și ce ne mai trebuie în rucsacul meu și tu poți să împrumuți ranița lui Alvah și să mai iei niște ciorapi, încălțări și alte de-astea.

— Ce-nseamnă semnele astea?

— Astea înseamnă că Han Shan a coborît de pe munte după ce a stat pe acolo ani de zile, să-i vadă pe ai lui, în oraș. Zice așa: „Pînă de curînd am stat pe Muntele Rece et caetera... Ieri mi-am

căutat prietenii și familia, mai mult de jumătate s-au dus la Izvoarele Galbene“, asta înseamnă moarte, Izvoarele Galbene, „acum e dimineată și îmi văd umbra singuratică, nu pot studia cu ochii plini de lacrimi“.

— Aici ești iarăși tu, Japhy, și studiezi cu ochii plini de lacrimi.

— Ochii mei nu-s plini de lacrimi!

— Dar n-o să fie peste multă, multă vreme?

— Ba o să fie, Ray... și uite aici: „În munți e frig, a fost dintotdeauna frig, nu doar anul acesta“, vezi, e sus rău, poate patru mii sau cinci mii de metri, dacă nu mai mult, acolo sus, și mai zice: „Povîrnișuri abrupte mereu ninse, păduri în trecători întunecate scuișind ceață, iarba încă încolțește la sfîrșitul lui iunie, frunzele încep să cadă la începutul lui august, și uite-mă și pe mine, blană ca un drogat“...

— Ca un drogat!

— Asta e traducerea mea, el zice, de fapt, „și uite-mă și pe mine, blană ca un senzualist din orașul de la poale“, dar am modernizat-o.

— Tare!

Mă întrebam de ce era Han Shan eroul lui Japhy.

— Pentru că, mi-a spus el, era poet, era om de munte și unul dintre budiștii dedicați principiului meditației, asupra esenței tuturor lucrurilor, și era și vegearian, apropo, deși figura asta încă n-am priceput cum funcționează, poate pentru că în lumea modernă să fii vegetarian înseamnă să despici firu-n patru, din moment ce toate ființele simțitoare mănîncă ce se nimerește. Însă el era un om al singurătății, care putea

să-și ia aripile la spinare, să trăiască pur și în simplitate, credincios față de sine însuși.

— Sună de parcă ai fi tu.

— Sau tu, Ray, n-am uitat ce mi-ai povestit despre cum ai supraviețuit în pădure, meditațiile din Carolina de Nord și toate alea.

Japhy era foarte trist, copleșit, nu-l mai văzusem niciodată așa de tăcut, de melancolic, gînditor, vocea îi era la fel de tandră ca a unei mame, părea să vorbească de undeva de departe, pentru această biată creatură tînjitoare (eu), care avea nevoie să-i audă mesajul, și nu dădea spectacol, chiar era un pic în transă.

— Ai meditat azi? l-am întrebat.

— Da, primul lucru pe care l-am făcut dimineață, înainte de micul dejun, și-ntotdeauna meditez mult la amiază, dacă nu sînt întrerupt de cîte ceva.

— Cine te întrerupe?

— Lumea. Uneori Coughlin, și Alvah a venit ieri, și Rol Sturlason, și mai e și fata asta care mai vine pe aici să joace *yabyum*.

— *Yabyum*? Ce-i aia?

— N-ai auzit de *yabyum*, Smith? O să-ți zic mai tîrziu.

Părea prea trist să-l mai întreb de *yabyum* — și oricum am aflat ce însemna, cîteva nopți mai tîrziu. Am mai zis una și alta despre Han Shan și poemele de pe stînci și, tocmai cînd plecam, prietenul său Rol Sturlason, un puști înalt, blond și arătos, a venit să discute despre viitoarea lor plecare în Japonia. Rol Sturlason ăsta era interesat de faimoasa grădină de pietre Ryōan-ji de

la mănăstirea Shōkoku-ji din Kyoto, care nu-i nimic mai mult decît o grămadă de bolovani aranjați în așa fel, zice-se că după o estetică mistică, încît să atragă mii de turiști și călugări în fiecare an, care vin acolo să se holbeze la pietroaiele din nisip și astfel obțin pacea minții. Nu mai întîlnisem niște oameni atît de ciudați și totuși atît de serioși și de convinși. Și nu l-am mai văzut pe Rol Sturlason niciodată după aia, s-a dus în Japonia, dar n-o să uit ce mi-a zis despre bolovanii ăia, cînd l-am întrebat:

— Și cine i-a aranjat în felul ăla de-s așa de ca lumea?

— Nimeni nu știe, un călugăr sau mai mulți, cu multă vreme în urmă. Dar e clar o formă misterioasă acolo, cum sînt ei aranjați. Numai prin formă putem înțelege golul.

Mi-a arătat o poză cu bolovanii în nisipul bine greblat, păreau niște insule pe mare și parcă aveau ochi (scobituri adînci, diforme), înconjurați de o curte îngrijită de mănăstire. Mi-a arătat și o diagramă a aranjamentului, cu siluetele pietrelor în contralumină, și mi-a arătat logica lor geometrică și toate alea, și a spus la un moment dat „individualitate singuratică” și despre pietre că sînt „protuberanțe împingînd înăuntru spațiului”, totul fiind legat de nu știu ce *koan*-uri de care nu eram prea interesat, cum eram interesat de el și mai ales de bunul Japhy, care a mai făcut niște ceai pe primusul său zgomotos și ne-a întins ceștile cu o aproape inobservabilă reverență orientală. Totul era destul de diferit de ce fusese-n noaptea lecturii de poezie.

Dar în noaptea următoare, pe la doispe, Coughlin cu mine și cu Alvah ne-am întâlnit și ne-am hotărît să cumpărăm un galon de Burgundy și să-l călcăm pe Japhy în cocioaba lui.

— Ce face-n seara asta? am întrebat.

— O, mi-a zis Coughlin, probabil studiază, probabil fute, mergem să vedem.

Am luat doășca de pe Shattuck Avenue și ne-am dus la el – și am văzut iarăși bicicleta lui prăpădită englezească de pe peluză.

— Japhy se plimbă toată ziua cu bicicleta asta și ranița în spinare, încolo și-ncoace prin Berkeley, mi-a zis Coughlin. Făcea asta și la Reed College în Oregon. Tot timpul. Pe urmă chefuiam cu vin și fete, săream pe ferestre și o puneam de farse studentești prin tot orașul.

— Măi, ce bizar e omul, a zis Alvah, mușcîndu-și buza, fermecat.

Alvah îl studia și el cu mare atenție pe prietenul nostru tăcut-gălăgios. Am intrat din nou pe ușiță, Japhy și-a ridicat privirea de pe cartea pe care o citea, poezie americană, de data asta, cu ochelarii pe nas, picioarele încrucișate, și n-a zis decît „Ah“, într-un fel așa, cultural. Ne-am scos încălțările și am alunecat pe cei doi metri de rogojină ca să ne așezăm lîngă el, eu am fost ultimul care s-a descălțat, cu doășca într-o mîină, pe care am ridicat-o să i-o arăt, și din poziția lui meditativă Japhy a mugit „Daaa!“ și a făcut un salt în aer pe deasupra camerei direct pîn-la mine, aterizînd pe picioare într-o schemă de

luptă, cu un pumnal apărut de nu se știe unde în mîna lui, vîrful înțepînd sticla cu un ușor, dar distinct „clic“! Era cel mai uimitor salt pe care îl văzusem în viața mea, afară poate de cele ale acrobaților duși cu capul, ceva cam ca saltul unei capre de munte, ceea ce el și era, după cum se dovedise. Îmi amintea de un războinic japonez, un samurai – mugetul, saltul, poziția și expresia de pe fața lui, de furie comică, cu ochii holbați, strîmbîndu-se la mine. Am simțit că protesta împotriva intruziunii noastre în studiile sale și împotriva vinului însuși, care avea să-l îmbete și să-i strice seara dedicată cititului. Dar fără vreun alt comentariu, a desfăcut chiar el sticla și a tras o dușcă zdravănă, apoi ne-am așezat toți cu picioarele încrucișate și am petrecut patru ore țipîndu-ne vești unul altuia, într-una din cele mai comice nopți. O parte din ea a fost cam așa :

JAPHY : Coughlin, bășinosule, ce-ai mai făcut în ultima vreme?

COUGHLIN : Mai nimi'.

ALVAH : Ce-s cărțile astea ciudate? Pound? Îți place Pound?

JAPHY : Cu excepția faptului că moșu' și-a bătut joc de numele lui Li Po înlocuindu-l cu varianta lui japoneză și alte de-astea, e ok – ca să fiu sincer, e poetul meu preferat.

RAY : Pound? Cine ar vrea să și-l facă poet preferat pe dementul ăla pretențios?

JAPHY : Mai ia niște vin, Smith, vorbești aiurea. Care e poetul tău preferat, Alvah?

RAY : De ce nu mă întreabă și pe mine cineva care-i poetul meu preferat? Știu mai multe despre poezie decît voi toți la un loc.

JAPHY: Zău așa?

ALVAH: S-ar putea să fie adevărat. N-ați văzut noua carte de poeme a lui Ray, pe care tocmai a scris-o în Mexic – „roata duduitoare a concepției carnale se-nvîrte în neant scuipînd porci spinoși, ticuri, elefanți, oameni, praf de stele, nebuni, nonsens...”

RAY: Nu e așa!

JAPHY: Că tot veni vorba de carne, ați citit noul poem al lui...

Etc., etc., și totul dezintegrandu-se într-un festival al vorbelor și al strigătelor și la urmă al cîntecelor cu oameni rostogolindu-se pe podea în hohote de rîs și sfîrșindu-se cu Alvah, Coughlin și cu mine bălăngănindu-ne pe strada liniștită a colegiului cîntînd *Eli, Eli* cu toată puterea, am scăpat doășca goală de vin la picioarele noastre stîrnind un zăngănit de sticlă spartă, iar Japhy rîdea privindu-ne din fața ușiței sale. Dar îl făcuserăm să-și piardă seara de studiu și mă simțeam vinovat, asta pînă în noaptea următoare, cînd a apărut deodată la noi cu o fată drăguță, a intrat și i-a spus să-și scoată hainele, ceea ce ea a și făcut, acolo, pe loc.

5

Iar asta se potrivea cu teoriile lui Japhy despre femei și sex. Am uitat să spun că în ziua în care l-a sunat rockerul la sfîrșitul după-amiezii, a venit o fată imediat după aceea, o blondă cu

lizine de cauciuc și o haină tibetană cu nasturi de lemn, și-n timpul vorbăriei s-a interesat de planurile noastre de a urca pe muntele Matterhorn și a întrebat dacă poate să vină cu noi, fiindcă era și ea un pic de cățărătoare.

— Seegur! a zis Japhy pe o voce comică cu care glumea el, o voce plină, puternică și profundă, imitînd un chereștegiu pe care-l știa din Nord-Vest, un șerif, de fapt, bătrînul Burnie Byers — seegur, vină cu noi și-o să ți-o punem toți, fătucă, la trei mii de metri înălțime, și felul în care-o zicea era așa de amuzant și relaxat, dar era pe bune, fiindcă fata n-a fost șocată deloc, ba cumva mulțumită.

În același spirit o adusese acum pe Princess la noi, era vreo opt seara, întuneric. Alvah și cu mine beam liniștiți ceai și citeam poeme sau băteam poeme la mașină, au apărut două biciclete în curte; Japhy pe a lui, Princess pe a ei. Princess avea ochi cenușii și păr auriu, era foarte frumoasă și-avea numai douăzeci de ani. Trebuie să zic un lucru despre ea, că era înnebunită după sex și înnebunită după bărbați, așa că n-a fost nici o problemă să o convingă să joace *yabyum*.

— N-ai auzit de *yabyum*, Smith? a zis Japhy cu vocea lui tunătoare, călcînd peste prag cu bocancii și ținînd-o pe Princess de mîină. Princess și cu mine am venit să-ți arătăm ce și cum, băiete.

— Îmi convine, orice-o fi, i-am zis.

O știam pe Princess, fusesem nebun după ea, cu un an în urmă, în New York. Era încă una dintre coincidențele acelea țicnite — faptul că-l întîlnise pe Japhy și se îndrăgostise rău de el, de-ar fi făcut orice i-ar fi zis. De cîte ori venea

lumea pe la noi în vizită, îmi puneam bandana cea roșie peste lampa de pe perete și închideam lumina din tavan ca să creez o mică scenă roșu-obscură, unde să stăm, să bem vin și să vorbim. Am făcut asta și m-am dus la bucătărie să iau o sticlă și nu mi-a venit să cred cînd i-am văzut pe Japhy și Alvah scoțîndu-și hainele și aruncîndu-le la întîmplare, apoi m-am uitat din nou și Princess era goală, pielea ei albă ca zăpada cînd o atinge soarele la apus, în lumina aia roșu-obscură.

— Ce dracu', am zis.

— Țasta-i *yabyum*, Smith, a spus Japhy; s-a așezat cu picioarele încrucișate pe o pernă pe podea și i-a făcut fetei un semn, iar Princess a venit și i s-a așezat înaintea, cu brațele în jurul gîtului său și au stat așa o vreme fără să spună nimic. Japhy nu era deloc jenat sau emoționat, doar stătea acolo în forma perfectă în care trebuia să stea. Așa fac în templele din Tibet. E o ceremonie sacră, se întîmplă exact așa, în fața preoților care cîntă. Oamenii se roagă și intonează *Om Mani Padme Hum*, care înseamnă „Amin, Trăsnetul în Golul Întunecat“. Eu sînt trăsnetul și, după cum vezi, Princess e golul întunecat.

— Dar la ce se gîndește fata asta? am strigat, aproape cu disperare – cu un an în urmă tînjeam după ea, idealizînd-o, și îmi chinuiam conștiința cu orele întrebîndu-mă dacă să o seduc sau nu, avînd în vedere vîrsta ei și tot restul.

— E foarte drăguț, a zis Princess, vino încoace și încearcă.

— Dar nu pot să stau așa cu picioarele încrucișate.

Japhy stătea în poziția lotusului, cum e numită, cu amîndouă gleznele peste coapse. Alvah încerca din greu pe saltea să reproducă poziția aia. Pînă la urmă, pe Japhy au început să-l doară picioarele și s-a răsturnat împreună cu fata pe saltea, pe o parte, și el și Alvah au început să exploreze teritoriul. Încă nu-mi venea să cred.

— Dă-ți jos hainele și stai cu noi, Smith!

Dar pe lîngă asta, pe lîngă ceea ce simțeam pentru Princess, trecusem și printr-o perioadă de celibat de un an, fundamentată pe credința mea că pasiunea carnală este cauza directă a nașterii, care e cauza directă a suferinței și a morții, și nu mint deloc cînd spun că ajunsesem într-un punct în care vedeam pasiunea ca fiind ceva neplăcut, o cruzime chiar.

— Fetele frumoase nasc morminte, ziceam eu, de cîte ori îmi întorceam capul și, oriunde îl întorceam, trebuia să văd, fără să vreau, frumoasele incomparabile ale Mexicului indian.

Disparația dorinței active din mine îmi dăruise o viață nouă și liniștită, pe care o savuram. Dar asta era prea mult. Încă mi-era frică să-mi scot hainele; și în special nu-mi plăcea să le dau jos în fața a mai mult de o persoană, cu atît mai puțin cînd erau și bărbați în preajmă. Dar lui Japhy nu-i păsa de nimic din toate astea și în scurt timp a început să o facă pe Princess fericită, apoi i-a venit rîndul lui Alvah (ochii lui mari și serioși holbîndu-se în semiîntuneric – și doar cu cîteva minute mai devreme citea poezii). Așa că am zis:

— Ce-ar fi să-i lucrez pe braț?

— Sigur, dă-i drumul, super.

Ceea ce am și făcut, întins pe podea, cu toate hainele pe mine, îi sărutam mîna, apoi încheietura, apoi urcam spre restul trupului, iar în timpul ăsta ea rîdea și aproape că plîngea de plăcere cu toți peste ea, lucrînd din greu la toate ale ei. Toată liniștea budistă a celibatului meu se ducea la vale.

— Smith, nu am încredere în nici un fel de budism sau în nici un fel de filozofie sau sistem social care minimalizează sexul sau îl disprețuiește, a spus Japhy pe un ton academic, acu' că terminase și stătea gol cu picioarele încrucișate, rulîndu-și o țigară Bull Durham (rulatul făcea parte din ceea ce el numea „simplitatea” vieții sale).

La urmă eram cu toții dezbrăcați și făceam veseli cafea în bucătărie, Princess era pe podeaua din bucătărie, goală, cu genunchii în brațe, zăcea pe o parte, fără motiv, doar ca să zacă, apoi eu și cu ea am făcut o baie împreună în cadă și îi auzeam de acolo pe Alvah și Japhy discutînd despre orgiile Nebuniei Zen a Dragostei Libere.

— Hei, Princess, o să facem asta în fiecare miercuri seara, da? a strigat Japhy. O să fie o activitate regulată.

— Daaa, a strigat Princess din cadă.

Și era chiar bucuroasă de toate astea, mi-a spus :

— Știi, simt că sînt mama tuturor lucrurilor și trebuie să am grijă de copilașii mei.

— Și tu ești o creatură mică și drăgălașă.

— Dar eu sînt bătrîna mamă a pămîntului. Sînt o Bodhisattva.

Era un pic dusă cu capul, dar cînd am auzit-o spunînd „Bodhisattva“ mi-am dat seama că vrea să fie o mare budistă, ca Japhy, și fiind fată singurul mod în care se putea exprima era în felul ăsta, care își avea rădăcinile în ceremonia *yabyum* a budismului tibetan, deci totul era bine.

Alvah era cum nu se poate mai încîntat și era cu totul în favoarea ideii de „în fiecare miercuri seară“, și eu la fel de-acum.

— Alvah, Princess spune că e o Bodhisattva.

— Bineînțeles că e.

— Zice că e mama noastră a tuturor.

— Femeile Bodhisattva din Tibet și din anumite părți ale Indiei antice erau folosite ca amante sfinte în temple și uneori în ritualurile din peșteri și erau foarte apreciate – și mai și meditau. Toți, bărbați sau femei, meditau, posteau, pe urmă se întorceau la mîncare și băutură, la conversații și plimbări, trăiau în *vihara* în sezonul ploios și afară în rest, nu se întrebau niciodată ce trebuie să facă atunci cînd vor sex, era clar, și asta mi-a plăcut dintotdeauna la religia orientală. Și la indienii de la noi... Știi, cînd eram copil în Oregon, nu simțeam deloc că sînt american, cu toate idealurile suburbane, reprimarea sexualității și ziarele gri, oribile, cenzurînd tot ce înseamnă adevăratele valori umane, dar am descoperit budismul și am simțit deodată că am trăit într-o viață anterioară cu nenumărate ere în urmă și acum, din cauza păcatelor și a greșelilor din acea viață, am fost degradat, condamnat să trăiesc într-o zonă mai sumbră a existenței și karma mea a fost să fiu născut în America, unde nimeni nu se distrează, nici nu crede în ceva, iar

cel mai puțin crede în libertate. De aceea am simpatizat dintotdeauna cu mișcările de eliberare, ca anarhismul din Nord-Vest, vechii eroi ai Masacrului Everett...

După tot felul de discuții lungi și serioase despre toate aceste subiecte, Princess s-a îmbrăcat și a plecat acasă cu Japhy pe biciclete, iar eu cu Alvah am rămas unul în fața celui alt în lumina roșiatică.

— Dar știi, Ray, Japhy e chiar inteligent — e cel mai inteligent și mai nebun motan pe care l-am întâlnit. Și ce-mi place cel mai tare la el e că e marele erou al Coastei de Vest, îți dai seama că sînt pe aici de doi ani și încă nu îl înțelisem pe nimeni care să merite pe bune să fie întâlnit sau pe cineva cu o inteligență iluminată și chiar îmi pierdusem orice speranță pentru Coasta de Vest? Și tot backgroundul său, cunoscător în orientalistă, Pound, *peyote* și viziuni, *bhikku* și cățărări pe munte, oau, Japhy Ryder e noul erou al culturii americane.

— E nebun! am fost de acord. Și îmi plac la el și momentele triste, în care nu zice mai nimic...

— Mă-ntreb ce o să se întâmple cu el pînă la urmă.

— Cred că o să ajungă ca Han Shan, o să trăiască singur în pădure și o să scrie poeme pe stînci sau o să le intoneze la intrarea în peșteră mulțimilor adunate să-l asculte.

— Sau poate se duce la Hollywood să ajungă star, știi că spunea asta cu cîteva zile în urmă, mi-a zis: „Alvah, știi, nu m-am gîndit niciodată c-aș putea să joc în filme și să devin vedetă, n-am mai făcut asta pînă acum și cred că pot să

„făc orice“, și așa e, chiar *poate* să facă orice. Ai văzut cum era Princess, toată grămadă pe el — „făcut-o să fie așa.

— Da, e adevărat, am zis și mai încolo, în noaptea aceea, după ce s-a dus Alvah la culcare, m-am așezat sub copacul din curte și am privit stelele o vreme, apoi mi-am închis ochii, încercând să meditez, să-mi recuperez sinele meu obișnuit.

Alvah nu putea să doarmă și a ieșit și el afară, s-a întins pe spate în iarbă, privind cerul, și a spus :

— Norii ăștia mari în întuneric mă fac să-mi amintesc că trăim pe o planetă adevărată.

— Închide ochii și o să vezi mai mult de atât.

— Nu știi ce vrei să spui cu asta, cu toate astea ! mi-a răspuns răutăcios.

Mereu îl enervam cu micile mele predici despre extazul Samādhi, starea în care ajungi când îți oprești mintea și vezi cu adevărat, cu ochii închiși, un fel de fojgăială electrică roind la infinit, jelind în locul imaginilor meschine, obiectelor și formelor obișnuite, toate, pînă la urmă, desprinse din imaginație. Și dacă nu mă crezi, vino înapoi peste un miliard de ani și contrazice-mă. Pentru că ce e timpul ?

— Nu crezi că e mult mai interesant să fii ca Japhy, să ai fete și să studiezi, să te distrezi și să faci ceva, totuși, altceva decît statul ăsta sub copaci ?

— Nu, am răspuns, și vorbeam serios, știam că Japhy ar fi de acord cu mine. Tot ce face el e să se distreze în miezul nimicului.

— Nu cred.

— Pun pariu că asta face. Mă duc săptămîna viitoare pe un munte cu el și o să aflu și o să-ți spun.

— Bine, atunci (oftînd), eu o să fiu în continuare Alvah Goldbook și pe mă-sa cu budismul și toate prostiile astea.

— O să-ți pară rău. De ce nu vrei să înțelegi ce încerc să-ți spun: ești păcălit de cele șase simțuri ale tale să crezi nu numai că dispui de aceste șase simțuri, dar și că reușești să intri în contact cu o lume adevărată prin intermediul lor. Dacă nu aveai ochi, nu mă vedeai. Dacă nu aveai urechi, nu auzai avionul ăla. Dacă nu era nasul tău, nu ai fi simțit menta în noapte. Dacă nu aveai papilele gustative, nu ai fi simțit diferența dintre A și B. Dacă nu era trupul tău, nu ai fi simțit-o pe Princess. Dar nu există nici un „eu“, nici un avion, nici o minte, nici o Princess, nimic, pentru numele lui Dumnezeu, vrei să te lași păcălit în fiecare clipă a vieții tale?

— Da, asta vreau, și mulțumesc Domnului că a ieșit ceva din tot acest nimic.

— Păi, atunci, am niște noutăți pentru tine, e de fapt invers, nimicul a ieșit din ceva, și acel ceva e Dharmakaya, trupul Adevăratei Înțelegeri, nimicul acela e fix asta, toată discuția asta. Mă duc la culcare.

— Da, uneori întrevăd un soi de iluminare în ceea ce încerci să-mi spui, dar crede-mă, mă aleg cu mai mult *satori* de pe urma lui Princess decît din cuvinte.

— E un *satori* al cărnii tale stupide, lascivule.

— Știu că mîntuirea mea e vie.

— Ce mîntuire și ce e viu?

— Hai să terminăm cu asta și să ne vedem de viețile noastre!

— Cînd gîndeam ca tine, Alvah, eram la fel de jalnic și de lacom. Tot ce vrei să faci e să te agiți pe acolo, pe afară, să ți-o tragi și să ți-o iei în bot, să îmbătrînești și să te îmbolnăvești și să fii dat cu capul de pereți de o *samsara*, o bucată lăutută de carne, într-o nesfîrșită reîntoarcere, asta ești și asta meriți.

— Nu e prea drăguț ce spui. Toți suferă și încearcă să meargă mai departe cu ceea ce au. Budismul ăsta al tău te-a făcut răutăcios, Ray, și te face să-ți fie frică să-ți dai jos hainele pentru o simplă orgie sănătoasă.

— Da, dar pînă la urmă le-am dat jos, nu?

— Dar erai așa de înțepenit – of, hai s-o lăsăm baltă.

Alvah s-a dus la culcare și eu am rămas cu ochii închiși gîndindu-mă că gîndurile s-au oprit, dar, pentru că o gîndeam, însemna că nu se oprișeră; apoi a venit peste mine un val de bucurie cînd am înțeles că toată acea tulburare era doar un vis deja terminat și că nu trebuia să-mi fie teamă, pentru că „eu“ nu eram eu și m-am rugat ca Dumnezeu, sau Tathāgata, să-mi dea timp destul, înțelegere și putere să le spun oamenilor ceea ce știu (cum n-o pot face acum), să știe ceea ce știu eu și să nu dispere atît de mult. Bătrînul copac medita deasupra mea în tăcere, și el un lucru viu. Am auzit un șoarece sforăind între ierburile grădinii. Acoperișurile din Berkeley arătau ca o carne vie, patetică, adăpostind fantome înnebunite de frică, speriate de eternitatea

paradisului de la care își întorceau fața. Pînă cînd m-am dus la culcare, am scăpat de Princess și de orice dorință față de Princess și de aprobarea sau dezaprobarea celorlalți și m-am bucurat și am dormit bine.

6

Venise și vremea pentru cățărarea noastră pe munte. Făcusem rost de șosete și pulovere. Japhy apăruse pe la amiază, pe bicicletă, să mă ia. Am luat ranița lui Alvah și am pus-o în coșul bicicletei. Dar nu aveam încălțări pentru urcuș, iar singurii care îmi puteau folosi pentru așa ceva erau tenișii lui Japhy, vechi, dar zdraveni. Espadrilele mele erau prea moi și aproape distruse.

— O să fie mai bine așa, Ray, în teniși îți simți picioarele mai ușoare și poți sări din stîncă în stîncă fără nici o problemă. Sigur că o să-i schimbăm din cînd în cînd.

— Dar mîncarea? Ce ai adus?

— Păi, înainte să-ți zic despre mîncare, R-a-a-y (uneori îmi zicea pe numele mic și cînd o făcea, îi ieșea din gură acel R-a-a-y trist și prelung, de parcă își făcea griji pentru bunăstarea mea), ți-am adus un sac de dormit, nu e cu fulgi, ca al meu, și deci nu e așa ușor, dar cu hainele pe tine și un foc mare în preajmă o să te simți confortabil acolo sus.

— Haine, da, dar de ce un foc mare, e abia octombrie.

— O fi, dar sînt sub zero grade acolo în octombrie, R-a-a-y, mi-a spus cu o oarecare tristețe.

— Noaptea?

— Da, noaptea, dar ziua e cald și plăcut. Știi că bătrînul John Muir se ducea pe munții ăia pe care ne ducem noi doar cu vechea lui haină militară și o pungă de hîrtie plină cu pîine uscată și dormea în haina aia și numai ce înmuia pîinea în apă cînd voia să mănînce, și o ardea așa luni întregi înainte să se întoarcă în oraș.

— Oaa, tre' să fi fost un tip dur!

— Cu mîncarea, e așa, am fost pe Market Street la piața Crystal Palace și am cumpărat cerealele mele uscate preferate, bulgur, care e un fel de grîu bulgăresc mai aspru și o să bag bucăți de șuncă în el, cubulețe de șuncă, și asta o să ne ajungă la toți trei, Morley și cu noi. Și o să iau ceai, merge o cană de ceai fierbinte sub stelele alea reci. Și mai avem și budincă de ciocolată, dar nu porcărie de aia instant, ciocolată adevărată, pe care o s-o pun pe foc și-o să amestec pînă fierbe și apoi o las să se răcească în zăpadă.

— Uhaa!

— Și-n loc de orez, pe care-l iau de obicei, de data asta m-am gîndit să fac ceva special pentru tine, R-a-a-y, și în bulgur o să pun și tot felul de legume uscate, feliate, pe care le-am luat de la Ski Shop. Cu ele o să ne rezolvăm micul dejun și cina, iar pentru energie am luat punga asta mare cu alune și stafide și încă o pungă cu caise uscate și prune uscate, ar trebui să ne ajungă.

Și mi-a arătat o punguliță în care ar fi trebuit să intre toată mîncarea aia importantă, de ajuns pentru trei adulți, douăzeci și patru de ore, dacă nu mai mult, de urcat pe munți la mare altitudine.

— Când urci pe munte, trebuie să iei cît mai puține cu tine.

— Dar nu e destulă mîncare în pungușoara aia!

— Ba e, apa o s-o umfle.

— Luăm și vin?

— Nu, nu e bun acolo sus, cînd ajungi la mari altitudini și ești obosit nu mai ai poftă de alcool.

Nu credeam asta, dar nu am spus nimic. Mi-am pus lucrurile pe bicicletă și am traversat campusul pînă la el acasă, împingînd bicicleta pe marginea trotuarului. Apunea soarele și era un cer rece, clar, ca în nopțile arabe, turnul cu ceas al Universității era doar o umbră curată proiectată pe chiparoși și eucalipti, băteau clopote undeva și aerul era înghețat.

— O să fie frig acolo sus, a zis Japhy, dar se simțea bine în seara aia și a rîs cînd l-am întrebât despre miercurea viitoare cu Princess.

— Știi că am mai jucat *yabyum* de două ori de atunci, vine la maghernița mea oricînd, zi și noapte, la orice oră și, frate, nu acceptă să fie refuzată. Așa că trebuie să satisfac Bodhisattva.

Și Japhy voia să vorbească despre multe, despre copilăria lui în Oregon.

— Știi, tatăl, mama și sora mea duceau o viață primitivă la ferma aia, la cabană, și în diminețile reci de iarnă ne dezbrăcam și ne îmbrăcam toți în fața focului, trebuia, și de aia nu sînt ca tine în privința dezbrăcatului, vreau să zic, nu sînt rușinos sau așa ceva.

— Ce făceai în timpul colegiului?

— Vara eram paznic guvernamental, păzeam pădurea de foc — asta ar trebui să faci și tu vara

viitoare, Smith – și iarna mă dădeam pe schiuri și mă învîrteam pe bețe pe lîngă campus, foarte mîndru. Am urcat pe niște munți destul de înalți pe acolo, am tot încercat și pe Rainier, să ajung lîngă vîrf, unde-ți scrii numele. Am reușit pînă la urmă într-un an. Să știi că nu-s multe nume acolo sus. Am urcat mult și pe lîngă Cascade, și în sezon, și în afara lui, și am fost și cherestegiu. Smith, trebuie să-ți spun totul despre romantismul muncii cu lemnul, așa cum tot vorbești tu despre drumurile pe șine, să le fi văzut pe cele de acolo, cu ecartamentul strîmt, și cum ieșeam cu burta plină de clătite cu sirop de arțar și cafea, frate, în diminețile reci de iarnă cu zăpadă, și atacam cu toporul meu cu două tăișuri primul buștean, nimic nu se compară cu asta.

— Așa îmi imaginez și eu Marele Nord-Vest. Indienii Kwakiutl, poliția călare...

— Aia sînt în Canada, în Columbia Britanică, îi mai întîlneam pe unii pe drum.

Am tot împins bicicleta la vale, trecînd pe lîngă cafenelele din preajma colegiului și am aruncat un ochi pe la Robbie's, să vedem dacă e cineva cunoscut. Alvah era acolo, lucra cu jumătate de normă ca piccolo. Japhy și cu mine arătam cam de prin altă parte cu hainele alea pe noi, Japhy chiar era considerat un excentric în zona campusului, ăsta fiind un lucru obișnuit pentru cei din campusuri, să se uite așa la orice om adevărat care apare pe scenă – colegiile nefiind altceva decît pepiniere în care crește non-identitatea clasei de mijloc, și vezi asta în rîndurile de case de la marginea universităților, cu peluze la intrare și televizoare în fiecare cameră, toată

lumea privind același lucru și gîndind același lucru în același timp, în vreme ce toți Japhy lumii colindă pustirile ca să audă vocea pusturilor, să descopere extazul stelelor și misteriosul secret întunecat al originii civilizației acesteia de rahat, fără chip și fără mister.

— Toți oamenii ăștia, zicea Japhy, au toalete albe de porțelan și trag cîte o căcare murdară în ele, ca urșii în pădure, și căcarea e luată de apă și dirijată prin canale și nimeni nu se mai gîndește la căcat, nu-și dau seama că originea lor e căcatul, secretele puturoase și gunoaiele mării. Își spală toată ziua mîinile cu săpunuri cremoase pe care în secret își doresc să le mănînce acolo, direct în baie.

Avea un milion de idei, le avea pe toate.

Am ajuns la el, se întuneca și simțeau mirosul de fum al lemnului și frunzelor arse, am împachetat tot ce aveam de împachetat și am coborît pe stradă, să ne întîlnim cu Henry Morley, care avea mașină. Henry Morley era un ochelarist educat și el însuși un excentric, mai excentric și străin în campus decît Japhy, un bibliotecar care avea puțini prieteni, dar un cățărător adevărat. Avea o băcănuță de-o cameră în Berkeley, în spate, pe o peluză, și era plină de cărți și fotografii cu alpinism și rucsacuri, bocanci de munte, schiuri împrăștiate în toate colțurile. Am fost șocat cînd l-am auzit vorbind – vorbea exact ca Rheinhold Cacoethes, criticul, și am aflat că erau prieteni de mult timp și urcaseră pe munte împreună și n-aș ști să spun dacă Morley l-a influențat pe Cacoethes sau invers. Simțeam că Morley era cel influent – avea același tip de discurs sarcastic,

extrem de isteț, bine articulat, cu mii de imagini, și atunci cînd am intrat cu Japhy la el și înăuntru era o întrunire a prietenilor lui Morley (un grup bizar de străini, printre care și un chinez și un neamț venit din Germania și cîțiva studenți) și Morley a spus :

— Îmi aduc salteaua gonflabilă, voi, băieți, puteți să dormiți pe pămîntul ăla tare și rece dacă vreți, dar eu am de gînd să-mi iau un ajutor pneumatic, am dat șaisprezece dolari pe ea în salubritatea aia de magazine ale marinei din Oackland și am condus toata ziua gîndindu-mă dacă atunci cînd ești pe patine cu roțile sau faci cățărări cu ventuze poți fi numit, din punct de vedere tehnic, vehicul.

Și a ținut-o tot așa, vorbea și vorbea, de parcă ar fi vorbit numai pentru el, făcea glume de neînțeles pentru mine (pentru toți), dar mi-a plăcut de el din prima clipă. Am oftat cînd am văzut grămada de gunoi pe care și-o lua cu el pe munte — chiar și conserve, iar pe lîngă salteaua gonflabilă, un tîrnăcop și alte scule de care nu aveam nevoie.

— Poți să cari tîrnăcopul ăla, Morley, dar nu cred că o să-l folosim, iar conservele sînt doar multă apă pe care trebuie s-o duci în spate, nu-ți dai seama că ne așteaptă acolo sus toată apa de care avem nevoie?

— M-am gîndit și eu că o cutie cu supă chinezească nu strică, e foarte gustoasă.

— Am destulă mîncare pentru toți. Hai să mergem..

Lui Morley i-a mai luat ceva timp, cu vorbitul și învîrtitul aiurea pe acolo, cît și-a mai aranjat

bagajul lui imposibil de mînuit, dar pînă la urmă și-a luat la revedere de la prieteni, ne-am urcat în mașinuța lui englezească și am pornit, pe la zece, spre Tracy și Bridgeport, de unde urma să mai facem vreo treișpe kilometri pînă la lac.

Stăteam pe bancheta din spate și ei vorbeau în față. Morley era un nebun adevărat, a venit și mi-a dat (ceva mai târziu) un sfert de litru de șodou și se aștepta să beau aia, dar l-am convins să oprească la un magazin de băuturi, apoi a venit cu o altă idee, ceva de genul să mă duc eu să mă întîlnesc cu o fată, cu care trebuia să fiu un fel de pacificator, între ei doi, cum ar veni: am ajuns la ușa ei, a deschis și, cînd a văzut cine e, a închis-o la loc, trîntind-o.

— Ce-a fost asta?

— Păi, e o poveste lungă, a zis Morley, vag, iar eu nu înțelegeam niciodată ce se întîmplă.

Tot așa, pentru că văzuse că Alvah nu are nici o somieră, într-o zi a apărut ca o fantomă în cadrul ușii, cînd noi abia ne treziserăm și făceam cafea, și ne-a arătat o somieră uriașă, dublă, pe care, după ce a plecat, ne-am chinuit să o ascundem în hambar. Și ne mai aducea și mese bizare, rafturi imposibile, diverse lucruri, și peste cîtiva ani am avut și alte aventuri ca-n desenele animate cu proști, mergeam la casa lui din Contra Costa (era a lui și o închiria) și petreceam niște după-amiezi incredibile în care el mă plătea cu doi dolari pe oră ca să scot găleată după găleată de mîl, mîl încărcat chiar de el, cu mîna, în găleți, dintr-o pivniță inundată, și arăta, așa negru și noroios, ca Tartarilouak Regele Mîlurilor din Paratioalaouakak, cu un rînjat de elf secretos

și încântat pe față; și mai târziu, la întoarcere, treceam printr-un orașel și voiam înghețată la cornet, ne plimbam pe Strada Principală (făceam autostopul cu gălețile și cîrligele după noi) cu cornetele în mîini, ciocnindu-ne de oameni pe trotuarul strîmt, ca un cuplu de comici din filmele mute, murdari de var și toate alea. O persoană extrem de ciudată, oricum, în orice fel ai privi-o, și acum, cînd conducea mașina spre Tracy pe autostrada aglomerată, tot el făcea și conversație, la orice zicea Japhy el avea alte două lucruri de spus, și era cam așa: Japhy spunea ceva de genul: „Chiar mă simt studios în ultima vreme, cred că o să bag niște ornitologie săptămîna următoare“, iar Morley răspundea: „Cine nu se simte studios cînd nu are o fată bronzată pe Riviera?“.

De fiecare dată cînd spunea ceva se uita la Japhy și îi servea prostiile alea relativ geniale cu o totală seninătate; nu înțelegeam ce fel de clown de lingvist mai era și el sub cerurile Californiei. Sau, cînd Japhy zicea ceva despre racii de dormit, Morley bătea cîmpii:

— O să devin în curînd posesorul unui sac de dormit albastru, franțuzesc, ușurel, din fulgi de gîscă, o afacere bună, cred, l-am găsit în Vancouver — bun pentru Daisy Mae. Complet nepotrivit pentru Canada. Toată lumea vrea să știe dacă bunicul ei a cunoscut vreun eschimos cînd era explorator. Eu însumi sînt de la Polul Nord.

— Despre ce vorbește, întrebam de pe bancheta din spate, iar Japhy:

— E doar un aparat interesant de înregistrat.

Le spuneam băieților că am o ușoară tromboflebită, cheaguri de sânge în venele de la picioare, și mi-era frică de urcușul de a doua zi, nu că m-ar fi împiedicat la mers, dar se înrăutățea la coborîre. Și Morley a zis :

— Tromboflebita e un ritm neobișnuit pentru pișat?

Sau spuneam ceva despre cei din Vest și el zicea :

— Eu sînt un vestic idiot... uite ce i-au făcut Angliei prejudecățile.

— Ești nebun, Morley.

— Nu știu, poate că sînt, dar dacă sînt, o să las oricum un testament încîntător.

Pe urmă, deodată, fără legătură cu nimic, zicea :

— Sînt foarte bucuros că urc muntele cu doi poeți, o să scriu și eu o carte, despre Ragusa, un oraș republică maritimă de la sfîrșitul Evului Mediu care a rezolvat problema claselor — l-au făcut secretar pe Machiavelli și timp de o generație limba lor a fost folosită ca limbă diplomatică în Levant. Asta din cauza influenței turcilor, desigur.

— Desigur, ziceam noi.

Așa că își puna singur întrebarea, cu glas tare :

— Poți să asiguri Crăciunul cu o aproximație de numai optsprezece milioane de secunde rămase din hornul roșu original, ăla vechi?

— Sigur, i-a răspuns Japhy rîzînd.

— Sigur, a zis și Morley, ducînd mașina pe curbele din ce în ce mai dese, s-au apucat să încarce Greyhound pentru o Conferință a Fericirii, inimă

către inimă, departe în pustiurile Sierrei, zece mii cinci sute şaizeci de metri distanţă de motelurile alea primitive. E mai nou decît analiza şi dezamăgitor de simplu. Dacă pierzi biletul, poţi deveni un gnom, vestimentaţia e drăguţă şi se zvoneşte că actorii din sindicat sînt mînă în mînă cu Legiunea. Oricum, bineînţeles, Smith (întorcîndu-se către mine), ca să-ţi găseşti drumul înapoi la sălbăticia emoţională ai nevoie să primeşti un cadou de la... cineva. Nişte sirop de arţar te-ar face să te simţi mai bine?

— Sigur, Henry.

Şi asta era Morley. Între timp maşina începuse să urce dealurile de la poale şi am ajuns în nişte orăşele posace, uscate de soare, unde am oprit pentru benzină şi-n marginea drumului nu erau decît Elvişi Presley în blugi, aşteptînd să bată pe cineva, dar de mai încolo, nu prea departe, se auzeau pîrîiaşele proaspete şi simţeau munţii înalţi prin preajmă. O seară dulce şi pură şi pînă la urmă am ieşit pe un drum asfaltat îngust şi am luat-o direct spre munţi. Pini uriaşi se iveau la marginea drumului şi din cînd în cînd stînci. Aerul era pişcăcios şi măreţ. Se întîmplase să fie şi ajunul deschiderii sezonului de vînătoare şi în barul în care am oprit să bem ceva erau mulţi vînători cu şepci roşii şi cămăşi de lînă, cu figuri de prostovani, beţi, cu toate armele şi muniţia în portbagajele maşinilor, întrebîndu-ne pofticioşi dacă nu cumva am văzut vreo căprioară pînă atunci. Văzuserăm clar o căprioară, chiar înainte de a ajunge la bar. Morley şofa şi vorbea, foarte bine, Ryder, tu ai putea să fii Alfred Lord Tennyson al micii noastre petreceri cu tenis de

aici, de pe Coastă, o să-ți spună toți Noul Boem și o să te compare cu Cavalerii Mesei Rotunde minus Amadis cel Mare și splendorile extraordinare ale micului regat Moorish, care a fost vîndut Etiopiei în schimbul a șaptesprezece mii de cămile și o mie șase sute de infanteriști cînd Cezar sugea la sînul mamei sale, și brusc a apărut căprioara în mijlocul drumului, privindu-ne farurile, împietrită, înainte de a sări în tufărișul de pe margine și de a dispărea în vasta tăcere de diamant a pădurii (pe care am auzit-o cînd Morley a oprit motorul), întreruptă doar de larma copitelor ei în timp ce alerga spre adăpostul somonului indian, sus, în cețuri. Eram în adîncul țării adevărate, a spus Morley, la vreo două mii de metri de acum. Auzeam pîraiele alergînd dedesubt, peste pietrele reci, fără să le și vedem.

— Hei, căprioaro, am strigat după animal, nu te teme, n-o să te împușcăm.

Acum, în bar, unde am oprit la insistența mea („în ținutul ăsta nordic nu e nimic mai bun pentru sufletul omului la miezul nopții decît un pahar de Porto, gros ca siropurile lui Sir Arthur“)...

— OK, Smith, a zis Japhy, dar cred că n-ar trebui să bem cînd urcăm pe munte.

— Cui îi pasă?

— OK, dar gîndește-te la toți banii pe care i-am economisit cumpărînd mîncare uscată pentru weekendul ăsta și tu o să-i bei pe toți acum.

— Asta-i povestea vieții mele, sărac sau bogat, și de cele mai multe ori sărac și foarte sărac.

Am intrat în restaurant, care era un han decorat în stilul unei cabane elvețiene, cu capete de cerbi și desene cu căprioare, și lumea din bar

arăta ca o reclamă la sezonul de vînătoare, toți înarmați pînă-n dinți, o masă șerpuitoare de umbre lîngă barul întunecat, așa arătau cînd am intrat, ne-am așezat pe taburetele înalte și am comandat Porto. Era o cerere ciudată în țara vînătorilor băutori de whisky, dar barmanul a scos o sticlă de Christian Brothers și ne-a turnat în două pahare mari de vin (Morley fiind nebăutor de alcool) și eu cu Japhy le-am băut și ne-am simțit bine.

— Ah, a zis Japhy încălzindu-se cu vinul său și cu miezul nopții, în curînd o să mă duc în Nord să-mi vizitez pădurile umede ale copilăriei și munții înnorați și prietenii, intelectuali bătrîni și înnăcriți și tăietori de lemne bețivi, Ray, nu mi trăit cu adevărat pînă nu ai ajuns acolo cu mine — sau fără. Și pe urmă o să mă duc în Japonia și o să bat la pas dealurile din țara aia, să găsesc mici temple antice, ascunse și uitate în munți și bătrîni înțelepți de o sută nouă ani rugîndu-se lui Kwannon în colibe și meditînd atît de mult, că atunci cînd ies din meditație rîd de tot ce mișcă. Dar asta nu înseamnă că nu iubesc America, Doamne, deși îi urăsc pe vînătorii ăștia nenorociți, își îndreaptă puștile către creaturile neajutorate și le omoară, iar pentru fiecare creatură simțitoare pe care căcăcioșii ăștia o omoară, vor renaște de o mie de ori să sufere ororile *samsarei*, și asta și merită.

— Auzi asta, Morley, Henry, ce zici?

— Pentru mine budismul nu înseamnă decît un slab, nefericit interes în desenele lor, deși trebuie să recunosc, Cacoethes prinde cîte un sunet smintit din budism în poemele sale despre

cățărat, deși nu mă interesează partea de credință din ele.

De fapt, nu avea chiar nici o importanță pentru el.

— Sînt neutru, zise, rîzînd fericit, cu un fel de răutăcioșenie domoală în privire, la care Japhy a strigat:

— Neutru, asta e exact budismul!

— Atunci Portoul ăsta o să te facă să te lași de iaurt. Știi că sînt dezamăgit *a fortiori* pentru că nu există nici un vin benedictin sau trapist, numai ape sfințite și duhuri Christian Brothers pe aici. Nu că m-aș simți prea expansiv aici, în barul ăsta bizar, arată ca un adăpost pentru Conferințele Trîntorilor Flămînzi, zarzavagii armeni toți, protestanți bine intenționați care s-au adunat într-o excursie de grup pentru o băută, o vor, dar nu știu cum să insereze și contracepția.

Și a adăugat, brusc iluminat:

— Oamenii ăștia probabil sînt niște cururi. Laptele o fi bun pe aici, dar sînt mai multe vaci decît oameni. Și cred că-s o rasă diferită de anglo-saxoni, nu mă prea încîntă imaginea lor. Cei mai rapizi copii pe aici probabil ajung și la șaizeci pe oră. Atunci, Japhy, dacă primești vreodată un job oficial sper să primești și un costum Brooks Brothers... sper să nu te pierzi prin petrecerile artisticăcăcioase, unde... Hei, ia te uită, a zis Morley, cînd a văzut niște fete intrînd, tinere vînătorese... de aia sînt cuștile cu bebeluși deschise tot anul.

Dar vînătorilor nu le plăcea să ne ascundem acolo, în colț, și să vorbim în șoaptă, ca-ntr-

prieteni, despre problemele noastre personale și nu venit lângă noi, iar în curînd a început o conferință, un șir lung de discursuri amuzante de jur împrejurul barului oval, despre căprioarele din zonă, despre locuri bune de urcat pe munte și cînd au auzit că am venit doar ca să ne cățărăm pe munți și nu să omorîm animale, ne-au luat drept niște excentrici fără speranță și ne-au lăsat în pace. Eu și Japhy ne-am mai luat două vinuri și ne-am simțit bine, ne-am dus apoi în mașină cu Morley și am mers tot înainte, tot mai sus, printre copacii mai înalți, aerul mai rece, pînă cînd se făcuse aproape două noaptea și ei au zis că mai avem încă mult pînă la Bridgeport, unde începe urcușul, așa că am face mai bine să ne culcăm afară, în pădure, în sacii de dormit și să încheiem ziua.

— Ne trezim la prima oră și o pornim. Dar pînă atunci, avem pîinea asta bună și neagră și brînza, a zis Japhy, scoțîndu-le din ranița în care le aruncase în ultima clipă, și cu ele ne încropim un mic dejun, iar bulgurul și celelalte bunătăți le păstrăm pentru micul dejun de la trei mii de metri.

Foarte bine. Pălăvrăgind în continuare, Morley a dus mașina mai încolo, pe un strat de ace de pin, într-un parc natural imens, brazi și pini galbeni, unii înalți de peste treizeci de metri, pămîntul era înghețat și o mare liniște înstelată, o liniște de moarte, cu excepția unor mici sunete parazit în hățișuri, unde se ascundea vreun iepure, înspăimîntat de vocile noastre. Mi-am scos sacul de dormit și l-am desfăcut, mi-am scos tenișii și chiar cînd oftam fericit și îmi

întindeam picioarele în sac, priveam în jur la copacii frumoși și mă gîndeam : Ah, ce noapte de somn dulce o să fie și ce meditații o să fac aici, în Nicăieri, în tăcerea asta intensă, Japhy a strigat la mine din mașină :

— Hei, se pare că domnul Morley și-a uitat sacul de dormit.

— Ce... și acum ce facem?

Se jucau cu lanternele pe gheață și discutau despre ce să facă, pe urmă Japhy a venit și mi-a zis :

— Trebuie să te tîrăști afară, Smith, avem numai doi saci de dormit, o să-i deschidem și o să facem din ei un fel de pătură pentru trei oameni, la dracu', o să fie frig.

— Ce? Și frigul o să se strecoare pe dedesubt, pe sub cururile noastre ?!

— Asta e, Henry nu poate dormi în mașină, o să înghețe, nu are nimic de încălzit.

— Și mă pregătisem dracului să mă bucur de asta, m-am jeluît, în timp ce ieșeam și mă încălțam la loc.

În scurt timp Japhy a aranjat sacii peste ponchouri, am tras la sorți și mi-a ieșit mie să dorm la mijloc, erau deja sub zero grade și stelele se transformaseră în niște turturi batjocoritori. M-am băgat înăuntru și m-am întins și îl auzeam pe Morley, maniacul, umflîndu-și salteaua lui ridicolă ca să se poată așeza lîngă mine, dar de cum a făcut asta, a început să se răsucească și să ofteze, s-a întors cu spatele, apoi cu fața la mine, pe urmă din nou, pe partea cealaltă, și tot așa, sub stelele reci și toată minunăția, în timp ce Japhy sforăia, el nu trebuia să suporte tot dansul ăla

dement. Morley n-a reușit să adoarmă deloc și pînă la urmă s-a dus la mașină, probabil ca să vorbească cu el însuși, în felul acela al lui nebunesc, și am prins și eu o geană de somn, dar după cîteva minute s-a întors, dîrdîind, și s-a băgat sub pătura improvizată din saci și a luat-o de la capăt, pe o parte și pe alta, înjurînd din cînd în cînd sau oftînd, asta a ținut o eternitate, vedeam deja Aurora luminînd ușor chingile estice ale Amidei și deja nu mai era mult și trebuia să ne trezim. Nebunul de Morley! Și asta era doar începutul aventurilor acelui om remarcabil (după cum o să vedeți), acel om remarcabil care era probabil singurul alpinist din istorie ce-și uitase sacul de dormit. Doamne, m-am gîndit, de ce nu și-a uitat în schimb nenorocita asta de saltea?

7

Din prima clipă în care l-am întîlnit, Morley obișnuia să emită cîte un jodel pe neașteptate, ca să fie, credea el, în ton cu operațiunea noastră. Erau doar simple olarioo, dar îi veneau în cele mai ciudate momente și circumstanțe, de vreo cîteva ori prin preajma prietenilor lui chinezi și nemți, mai tîrziu în mașină, olarioooo, apoi cînd ne-am dat jos din mașină ca să intrăm în bar, olariooooo! Acum că Japhy se trezise și a văzut că răsare soarele, a ieșit din saci ca să adune lemne, dar înainte a încropit un mic foc preliminar, iar lui Morley i s-a dus și puținul somn pe care-l mai prinsese de dimineată, a căscat și

a urlat olarioooo, cu mare ecou pînă în văile cele mai îndepărtate. M-am ridicat și eu ; nici nu se putea altfel, nu era altceva de făcut decît să țopăi pe acolo și să bați din palme, cum făceam cu micul vagabond trist pe platformă spre Coasta de Sud. Dar în curînd Japhy a pus mai multe lemne pe foc și flăcările au crescut pline de viață, după o vreme ne-am întors cu spatele la el și stînd așa am început să vorbim și să țipăm. O dimineață frumoasă – raze roșii, virgine de soare coborau de peste munte și se răsfrîngeau în copacii înghețați, ca lumina dintr-o catedrală, și cețurile se ridicau să le întâmpine, și de peste tot dimprejur uriașul muget secret al pîraielor, acoperite probabil cu pelicule de gheață în locurile în care făceau vad. Marea țară a pescuitului. N-a trecut mult și am început să urlu și eu olarioooo, iar Japhy s-a dus în pădure să mai strîngă niște lemne și cînd nu l-am mai văzut, după o vreme, Morley a strigat olariooo, iar Japhy i-a răspuns cu un simplu hoo, ceea ce, zicea el, e strigătul indienilor în munți și era mult mai simpatic decît celălalt. Așa că am schimbat și eu olario cu hoo.

Ne-am urcat în mașină și am pornit. Am mîncat pîinea și brînză. Nici o diferență între Morley cel de acum și cel de noaptea trecută, doar vocea, cum pălăvrăgea în felul lui țicnit, cultural, parcă era mai drăguță, cu prospețimea dimineții în ea, așa cum se întîmplă cu vocile unor oameni dimineața devreme, sînt răgușite și ușor nostalgice și cumva înflăcărate, gata pentru o nouă zi. N-a trecut mult și soarele a început să încălzească. Pîinea aia neagră era bună, fusese

coaptă de soția lui Sean Monahan, Sean avea un loc în Corte Madera în care ne-am fi putut muta cîndva fără să plătim vreo chirie. Brînză era Cheddar adevărată. Dar nu m-a satisfăcut prea mult și cînd am depășit și ultimele locuri cu case, am început să miorlăi după un mic dejun fierbinte, unul pe bune, și deodată, cum treceam pe un pod, am văzut o cabană mică și veselă pe marginea drumului, sub niște ienuperi uriași, cu fum ieșindu-i pe coș și o firmă de neon afară și una în fereastră, anunțînd că au clătite și cafea fierbinte.

— Hai să intrăm, avem nevoie de un mic dejun ca pentru bărbați dacă o să urcăm toată ziua.

Nimeni nu s-a împotrivit și am intrat în cabană, ne-am așezat și o femeie drăguță ne-a luat comanda, întreținîndu-ne cu locvacitatea specifică oamenilor de la țară.

— Și mergeți să vînați în dimineța asta, măi băieți?

— Nu, doar ce ne urcăm pe Matterhorn.

— *Matterhorn*, n-aș face așa ceva nici dacă mi-ar da cineva o mie de dolari!

Am ieșit pe-afară și m-am dus la toaletele de scînduri din spate, m-am spălat cu apă de la un robinet, delicios de rece, mă furnica toată fața, pe urmă am băut din ea și o simțeam în stomac ca pe un fel de gheață lichidă, îmi plăcea și am mai băut. Ciîni flocoși lătrau în lumina roșu-aurie a soarelui, căzînd piezișă printre crengile de cîte treij' de metri înălțime ale brazilor și pinilor galbeni. Vedeam căciulile de zăpadă ale munților strălucind în depărtare. Unul dintre ei era Matterhorn. Am intrat înăuntru și clătitele erau

gata, fierbinți și aburinde, am pus sirop peste cele trei cocoloașe de unt ale mele, le-am tăiat și m-am apucat de ele, sorbind din cafeaua fierbinte. La fel au făcut și Henry, și Japhy – pentru prima oară și măcar pentru o vreme, scăpasem de conversație. Ne-am spălat cu apa aceea extrem de rece și-i priveam pe vânători intrînd, în bocancii lor de vînătoare și cămăși de lînă, dar nu bețivi glumeți, vânători serioși, pregătiți să se ducă acolo în sălbăticie după ce luau micul dejun. Funcționa și barul, dar nimeni nu avea chef de alcool în dimineața aceea.

Ne-am băgat în mașină, am traversat încă un pîrîu, am traversat o pajiște cu vaci și cabane de lemn și am ieșit pe o cîmpie întinsă, unde a apărut deodată Matterhornul, cel mai înalt și mai îngrozitor ca priveliște dintre toate vîrfurile crestate ale sudului.

— Uite-l, a zis Morley mîndru, nu că e frumos, nu vă amintește de Alpi? Am o colecție de fotografii cu munți înzăpeziți, o să v-o arăt odată.

— Prefer originalul, a zis Japhy, privind foarte serios munții, și în privirea lui am văzut un oftat ascuns, am văzut că era din nou acasă.

Pe cîmpia aceea era plasat Bridgeport, un orașel somnoros, în mod curios asemănător celor din New England. Două restaurante, două benzinării, o școală, totul pe marginea Autostrăzii 395, care vine dinspre Bishop și se duce spre Carson City în Nevada.

O altă întârziere incredibilă ne-a fost cauzată de Morley, care s-a gândit să vadă dacă e vreun magazin deschis în Bridgeport și să cumpere un sac de dormit sau măcar o prelată sau o foaie de cort, ceva în care să doarmă în noaptea următoare la 2 500 de metri, și, judecînd după ce fusese la doar o mie, urma să fie o noapte foarte friguroasă. Eu și Japhy așteptam pe iarba din fața școlii, în soarele cald acum, la zece dimineața, și priveam traficul laconic de pe autostrada nu prea aglomerată. Un indian tînăr făcea auto-stopul, cu degetul ridicat indicînd nordul, și noi îl pîndeam, curioși de norocul său. Vorbeam despre el plini de entuziasm:

— Asta îmi place, să agăți mașinile și să te duci oriunde, liber, închipuie-ți, însă, Smith, cum e să fii indian și să vrei să le faci pe toate astea. Hai să mergem la el și să-i urăm noroc.

Indianul nu era prea vorbăreț, dar nici neprietenos, și ne-a spus că înainta greu pe 395. I-am urat noroc. Morley încă nu se întorsese și nici nu-l vedeai pe nicăieri în orășel.

— Ce naiba face, o fi trezit din somn vreun negustor pe acolo.

După un timp, Morley a apărut și ne-a spus că nu a găsit nimic și că o să împrumute niște pături de la cabana de lîngă lac. Ne-am urcat în mașină, ne-am întors pe autostradă cîteva sute de metri și ne-am îndreptat spre sud înspre zăpezile neatinse de acolo de sus, din aerul albastru. Am trecut pe lîngă minunatele Twin Lakes

și am ajuns la cabana de lângă lac, un han mare, alb, în care Morley a intrat și a lăsat cinci dolari garanție pentru două pături. O femeie stătea în fața ușii, cu mâinile în șolduri, cîinii lătrînd în jurul ei. Drumul era prăfuit, un drum murdar, dar lacul era pur ca azurul. Se vedeau în el perfect reflexiile stîncilor și ale colinelor. Drumul era în reparații și înainte aveam un nor de praf galben. Pe acolo trebuia să mergem, pe lângă lac, și la capătul lui să traversăm un pîrîu și apoi s-o luăm în sus, pe cărare.

Am parcat mașina, ne-am scos echipamentul și l-am pus în iarba încălzită de soare. Japhy mi-a îndesat lucruri în raniță și mi-a zis că ori le car, ori mă arunc în lac. Era foarte serios și se purta ca un lider, ceea ce-mi plăcea la culme. Apoi, cu aceeași sobrietate de băiețel, s-a dus cu tîrnăcopul pe drum și a desenat în praf un cerc mare și niște chestii în el.

— Ce-i aia?

— Fac o *mandala* magică, nu numai că o să ne ajute cu drumul, dar după încă vreo cîteva semne și incantații, aș putea să prevăd viitorul cu ea.

— Ce-i aia o *mandala*?

— Sînt modele budiste, cercuri cu chestii în ele, cercul reprezintă golul și cheștiile sînt iluziile. Uneori vezi cîte o *mandala* pictată pe capul unui Bodhisattva și îi poți afla povestea dacă studiezi imaginea. Tibetană la origine.

Aveam tenișii și mi-am scos și bereta franțuzească pe care mi-o dăduse Japhy, mi-am așezat-o pe cap într-o parte, mi-am luat ranița în spate și eram gata de plecare. Cu beretă și teniși mă

simțeam mai mult ca un pictor boem decît ca un alpinist. Japhy își pusese bocancii și pălăria lui verde, elvețiană, cu pene și arăta ca un ștregar dur. Revăd imaginea lui, singur în munți, în costumația aceea. E ca într-o viziune : o dimineată curată în înălțimile aspre ale Sierrei, în depărtare brazii își lasă umbrele pe marginea stîncilor, mai încolo se văd crestele cu căciulițele lor de zăpadă, imediat deasupra pinilor înșirați des ca niște tufișuri, și uite-l și pe Japhy cu pălăriuța lui și un rucsac masiv în spinare, tropăind, dar cu o floare în mîna stîngă, pe care și-o ține agățată la piept de o curelușă a rucsacului ; iarba crește printre pietrele mărunte, înghesuite, și bolovani, mici alunecări de teren spintecă de la distanță trupul dimineții, ochii lui Japhy strălucesc veseli, e pe drumul lui, eroii lui sînt John Muir și Han Shan, Shide și Li Po și John Burroughs, Paul Bunyan și Kropotkin ; e mic de statură și un fel de burtă comică îi iese la lumină cînd merge, nu pentru că ar fi burtos, ci pentru că stă cu spinarea încovoiată, dar compensează cu pașii mari și viguroși pe care îi face, pașii unui bărbat înalt (cum se vedea din urmele lăsate de el pe cărare), cu umeri lați și pieptul bombat.

— Japhy, prietene, mă simt așa de bine în dimineata asta, i-am spus după ce-am încuiat mașina și ne-am pornit cu bagajele pe noi pe drumul de lîngă lac, împrăștiati de-o parte și de alta a acestuia ca niște infanteriști. Nu că e de o mie de ori mai bine decît la The Place ? Să te îmbeți acolo înăuntru într-o dimineată de-asta de sîmbătă, totul în jur întunecat și bolnav, și

uite-ne pe noi aici lângă lacul ăsta pur, în aerul ăsta curat, Doamne, e un haiku în sine.

— Comparațiile sînt odioase, Smith, mi-a citat el, peste umăr, din Cervantes, și pe urmă a mai făcut și o observație Zen, că nu e nici o nenorocită de diferență între a fi la The Place și a fi aici, călare pe Matterhorn, e același gol, băiete.

Am meditat la asta și mi-am dat seama că are dreptate, comparațiile *sînt* odioase, toate lucrurile sînt la fel, dar cu siguranță mă simțeam foarte bine și brusc am înțeles (în ciuda venelor mele umflate de la picioare) că asta o să-mi facă bine și o să mă țină departe de băutură și poate că o să mă facă să apreciez un stil cu totul nou de viață.

— Japhy, mă bucur că te-am cunoscut. O să învăț tot ce trebuie despre cum să-ți faci un rucsac și celelalte și o să mă ascund în munții ăștia cînd o să mă satur de civilizație. De fapt, sînt recunoscător că te-am cunoscut.

— Bine, Smith, și eu sînt recunoscător că te-am întîlnit și am învățat să scriu spontan, fără să mai revin...

— A, dar asta nu e mare lucru.

— Pentru mine e. Hai, băieți, mai repede, nu avem timp de pierdut.

Încet, am ajuns la norul de praf galben, pe unde se învîrteau tractoare și niște tractoriști grași, transpirați, înjurau și blestemau în timp ce-și făceau jobul, fără să ne bage în seamă. Pentru ei, ca să urce pe munte ar fi trebuit să fie plătiți dublul unei zile de muncă, de patru ori mai mult într-o zi de sîmbătă.

Am rîs cu Japhy de asta. Mă simțeam cam jenat de bereta mea, dar ei nici nu m-au văzut,

ur în curînd i-am lăsat în urmă și ne apropiam de prăvălia de la capătul cărării. Era o cabană de lemn, chiar la capătul lacului, mărginită de coline. Aici ne-am oprit și ne-am odihnit puțin pe trepte, mărșăluisem aproximativ șase kilometri, dar pe drum drept, am intrat apoi și am cumpărat bomboane, biscuiți, Cola și altele. Deodată Morley, care nu tăcuse deloc pe ultimii șase kilometri și arăta haios, cu bagajul lui imens, salteaua (dezumflată acum) și nimic pe cap, ca la el în bibliotecă, însă și cu niște pantaloni mari și fluturători, și-a amintit că uitase să golească radiatorul.

— Deci a uitat să golească radiatorul, am zis, observîndu-le consternarea și neștiind eu prea multe despre mașini, și ce, a uitat să belească hardughia aia.

— Nu, asta înseamnă că dacă temperatura se duce sub zero grade în noaptea asta, radiatorul ăla împutit o să crape și nu avem cu ce să ne întoarcem acasă și trebuie să mergem pe jos pînă în Bridgeport.

— Poate că n-o să fie atît de frig la noapte.

— Nu pot să risc, a zis Morley și eram deja destul de enervat pe el pentru ingeniozitatea cu care găsea metode ca să uite, să întîrzie, să dea totul peste cap, să deranjeze și să facă din această drumeție relativ simplă ceva foarte complicat.

— Ce-o să faci? Ce-o să faci, o să te întorci pe jos șase kilometri?

— E tot ce pot face, mă întorc singur și vin după voi, pe urmele pe care le lăsați, și ne vedem diseară la tabără.

— Și eu o să aprind un foc mare, mi-a spus Japhy, și cînd o să-l vezi, strigă olariooo și o să-ți dăm noi indicații.

— E simplu.

— Dar trebuie să faci în așa fel încît să ajungi pînă la noapte.

— O să ajung, o să mă întorc chiar acum.

Dar mi s-a făcut milă de nefericitul, bătrînul, caraghiosul Henry și i-am zis :

— A, pe dracu', vrei să zici că n-o să urci cu noi azi? Dă-l încolo de radiator și hai cu noi.

— M-ar costa prea mult chestia aia dacă ar îngheța, Smith, nu, cred că mai bine mă întorc. Am o grămadă de gînduri plăcute care or să-mi țină companie pe drumul ăsta despre care voi doi o să vorbiți probabil tot restul zilei, o să mă întorc naibii chiar acum. Să nu țipați la albine și să nu stîrniți potăile și dacă începe vreo petrecere sportivă și toți sînt fără tricou, nu căscați ochii la reflector sau o să vă tragă soarele un șut direct în fundul unei fete, să cadă peste voi, cu toate celelalte, motani și lăzi cu fructe și-o bătaie cu portocale, și ținînd-o tot așa, fără vreo ceremonie sau vreun alt comentariu, doar un semn palid cu mîna, a luat-o în jos pe drum, și am strigat după el : „Pa, Henry, grăbește-te“, dar n-a răspuns, a luat-o tot în jos, dînd din umeri.

— Știi, am spus, oricum nu cred că are vreo importanță pentru el. Lui îi place pur și simplu să o ardă aiurea și să uite chestii.

— Și să se mîngîie pe burtă și să ia lucrurile așa cum sînt, cam ca Zhuangzi, a zis Japhy și

am izbucnit în rîs, văzîndu-l la vale, singur și dus cu capul.

— Gata, hai, a zis Japhy. Cînd o să mă satur de rucsacul ăsta imens o să facem schimb.

— Sînt gata acum. Hai, omule, dă-mi-l acum, simt nevoia să duc ceva greu. Nici nu știi cît de *bine* mă simt, hai!

Așa că am schimbat bagajele și ne-am pornit.

Amîndoi ne simțeam bine și vorbeam în flux continuu despre orice, literatură, munți, fete, Princess, poeți, Japonia, viața noastră și deodată am înțeles că era o binecuvîntare mascată faptul că Morley a uitat să golească radiatorul, altfel eu și cu Japhy n-am fi apucat să schimbăm o vorbă și acum aveam șansa să-i aud ideile. Felul în care coordona drumeția îmi amintea de Mike, prietenul meu din copilărie, căruia îi plăcea tot așa să conducă pe drum, erau amîndoi la fel de serioși, cu privirile ațintite pe orizonturi îndepărtate, ca Natty Bumppo, atenționîndu-mă cînd rupeam crengi sau spunîndu-mi lucruri de genul „E prea adînc, hai să coborîm să găsim un alt loc prin care să trecem peste pîrîu“ sau „E noroi acolo, hai să ocolim“ și, da, amîndoi foarte serioși și voioși. I-am văzut toată copilăria, în Oregon, în pădurile estice, în felul în care se mișca. Mergea așa cum vorbea, din spate îi vedeam degetele mari de la picioare îndreptate unul spre altul, ca și ale mele, și nu în afară, cum ar fi fost normal; dar cînd trebuia să se cațăre le întorcea înspre exterior, ca Chaplin, ca să-i fie mai ușor să facă flip-flap în timp ce-și tîrșia picioarele. Am trecut printr-un fel de rîu secăt, cu noroi pe fund, prin mijlocul vegetației dese de mlaștină și al sălcilor

și am ieșit pe partea cealaltă un pic uzi, apoi imediat am intrat pe cărare, era marcată și avea și un nume și fusese recent reparată de drumari, dar cînd am văzut o piatră mare rostogolindu-se, Japhy a luat-o cu grijă și a aruncat-o, zicînd: „Am lucrat și eu la drumuri, Smith, și n-am mai văzut o cărare așa veselă“. Cum urcam, a început să apară lacul acolo jos, sub noi, și în apa lui clară, azurie, puteam vedea găurile adînci în care își avea izvoarele, ca niște puțuri negre, și bancuri de pești mișcîndu-se cu repeziciune.

— E ca o dimineață în China și eu am cinci ani într-un timp fără început! fredonam eu și am simțit că ar trebui să mă așez pe marginea cărării, să scot carnetelul și să scriu despre asta.

— Ia te uită aici, fredona Japhy, plopî tremurători. Îmi plasează mintea într-o dispoziție pentru haikuuri... Vorbim de viața literară – plopî tremurători.

Străbătînd ținutul acesta poți înțelege ce diamante perfecte au creat autorii orientali de haikuuri, nu trebuie decît să mergi, fără să bei sau ceva, numai să mergi și să notezi ceea ce vezi, cu prospețimea copiilor care scriu ceea ce văd, fără artificii literare sau retorică prețioasă. Făceam haikuuri cum urcam, din ce în ce mai sus, pe panta acoperită cu tufișuri.

— Pietre pe marginea stîncii, de ce nu cad...

— Poate că e un haiku, poate că nu, e puțin mai complicat, a zis Japhy. Un haiku adevărat trebuie să fie simplu ca terciul de ovăz și totuși să te facă să vezi realitatea, cum e haikuul ăsta, care cred că e cel mai bun dintre toate: „Vrăbia țopăie în verandă, cu picioare ude“. De Shiki.

Vezi urmele gheruțelor, tiparul lor, ca pe o viziune în minte și tot în acele cîteva cuvinte vezi ploaia care a căzut toată ziua și aproape poți simți mirosul acelor de pin ude.

— Hai să mai auzim unul.

— O să fac eu unul, de data asta, ia să vedem : „Iacul dedesubt... găurile negre ale puțurilor“, nu, ăsta nu e un haiku, la dracu', niciodată nu poți fi destul de atent cînd vine vorba de haikuuri.

— Ce-ai zice să le facem repede, repede, din mers, fără să ne gîndim prea mult ?

— Ia uite-aici, a strigat fericit, vezi ce albastru delicat e pe florile alea. Și uite acolo, sînt maci californieni. Toată pajiștea e pur și simplu presărată cu culori ! Acolo sus, apropo, e un pin alb californian, cum nu mai găsești prea ușor.

— Chiar că știi multe despre păsări și copaci și de-astea.

— Le-am studiat toată viața.

Pe măsură ce urcam, am devenit mai relaxați și spuneam tot felul de prostioare amuzante și în curînd am ajuns la un cot al cărării unde era o poiană întunecată și un curent uriaș de apă cădea peste pietre ca o cascadă, iar deasupra lui căzuse o creangă și se transformase într-un pod perfect, ne-am urcat pe ea, ne-am întins pe burtă, ne-am coborît capetele, udîndu-ne părul, și am băut din apa care ne împrôșca fețele, era ca și cum ne-am fi băgat capetele într-un jet care rupsese zăgazurile. Am rămas acolo cam un minut, bucurîndu-mă de răceala apei.

— Asta e ca o reclamă la Rainier Ale ! a strigat Japhy.

— Hai să stăm puțin aici.

- Băiete, nu știi cât mai avem de mers !
- Nu-i nimic, nu-s obosit !
- O să fii în curînd, tigrule.

9

Am mers mai departe și eram foarte încîntat de drumeagul acela, că avea un fel de strălucire eternă, la începutul amiezii, și marginea colinei înverzite părea să fie încețoșată de nori de praf auriu, gîzele zburau peste stînci și vîntul ofta, în dansul lui peste pietrele fierbinți, și apoi drumul s-a deschis către un loc cu copaci înalți, multă umbră și lumină mai adîncă. Lacul de dedesubt s-a transformat repede într-un lac de jucărie, cu puțurile negre încă vizibile și umbrele gigantice ale norilor pe apă și cărarea aceea strîmtă și tragică pe care mărșăluia înapoi bietul Morley.

— Îl vezi pe Morl acolo jos ?

Japhy a privit cu atenție, pînă departe.

— Văd un nor de praf, poate e el și deja vine spre noi.

Văzusem aerul străvechi al cărării, în pajiștile pietroase și florile albastre, în reîntîlnirile neașteptate cu apa agitată, cu podurile sale de crengi și verdeața marină de dedesubt și simțeam ceva rupt, de neexprimat, în inimă, de parcă mai trăisem cîndva și urcasem acea cărare, în circumstanțe asemănătoare, cu un alt Bodhisattva, dar poate că într-o călătorie mult mai importantă. Aș fi vrut să mă întind lîngă drum și să-mi amintesc tot. Pădurile au efectul ăsta, întotdeauna

arată familiar, ca pierdute de mult, ca figura cuiva din familie care a murit de mult, ca un vis vechi, ca o parte a unui cîntec uitat plutind pe apă, de cele mai multe ori ca eternitățile aurii ale unei alte copilării și ale unei alte maturizări și toată viața și moartea și frîngerea inimii, care s-au întîmplat cu milioane de ani în urmă, iar norii par să depună mărturie (prin familiaritatea lor însingurată) pentru acest sentiment. Extaz, chiar, am simțit, cu scînteieri de scurtă rememorare și eram transpirat și moleșit și îmi venea să mă culc în iarbă și să visez. Cu cît urcam, cu atît eram mai obosit și acum, ca doi alpiniști adevărați, nu mai vorbeam unul cu altul și, pentru că nu mai trebuia să vorbim, eram fericiți; Japhy chiar mi-a spus, după o jumătate de oră de liniște: „Exact așa îmi place, cînd începi cu adevărat să mergi nu mai ai nevoie să vorbești, sîntem ca două animale care comunică prin telepatie“. Bine infoliți în propriile noastre gînduri, ne-am continuat drumul, Japhy în felul ăla al lui, tîrșîindu-și pașii, și eu găsindu-mi pînă la urmă pasul potrivit, adică pași mici, răbdători, împingîndu-mă în sus pe munte cu un kilometru jumate pe oră, așa că eram tot timpul la trei-j' de metri în spatele lui și cînd unul dintre noi făcea cîte un haiku, îl urlam înainte sau înapoi. Nu după mult timp, am ajuns în partea de sus a cărării și nu mai era o cărare, începea o pajiște de vis, cu un iaz frumos în mijloc și după el erau doar bolovani și numai bolovani.

— Semnele pe care trebuie să le știm acum și singurele care ne pot arăta clar direcția bună sînt ratele.

— Ce-s alea rațe?

— Vezi pietroaiele alea?

— Să văd pietroaiele alea! Frate, văd vreo opt kilometri de pietroaie pînă în vîrful muntelui.

— Vezi grămăjoara aia de pietre de pe bolovanul de lîngă pin? Aia e o rață, pusă de alți cățărați, poate că e aceeași pe care am pus-o eu în '54, dar nu-s prea sigur. Mergem din bolovan în bolovan de-acum înainte, atenți la rațe și o să ne descurcăm. Deși, desigur, știm precis unde mergem, stîncă aia uriașă de acolo e locul unde-i platoul nostru.

— Platou? O, Doamne, vrei să zici că ăla nu e vîrful muntelui?

— Bineînțeles că nu, după aia mai avem un platou și pe urmă pietriș și după aia alți bolovani și apoi ajungem la un ultim lac alpin, nu mai mare decît iazul ăsta, și la urmă vine marea cățărare, trei sute de metri aproape pe verticală și acolo, băiete, o să fim deasupra lumii, de-acolo vezi toată California și părți din Nevada și vîntul o să ne sufle direct prin pantaloni.

— Ooo... Cît o să dureze?

— Pentru seara asta nu ne putem plănuî decît să ne așezăm tabăra pe platoul ăla, pe care îl numesc platou, dar nu e deloc așa ceva, e o cochilie între creste.

Dar capătul cărării era un loc atît de frumos, că am spus:

— Uite-te la asta... O pajiște de vis, pini, iazul, aerul curat, norii ăia aurii... De ce nu dormim aici în noaptea asta, nu cred că am mai văzut vreodată un parc mai frumos.

— Aici nu sîntem nicăieri. E minunat, sigur, dar e posibil să ne trezim mîine-dimineață și să găsim un grup de profesori veniți călare pînă aici să frigă șuncă la foc, și asta în curtea noastră. Unde mergem noi acum n-o să fie nici o altă ființă omenească, poate doar curul pistruiat al unui cal sau unul, doi cățărători, dar nu cred, tocmai în perioada asta a anului. Știi că stă să ningă oricînd, din clipă în clipă. Dacă se întîmplă în noaptea asta, s-a zis cu noi doi.

— Atunci, la revedere, Japhy. Dar hai să ne odihnim aici, să bem niște apă și să admirăm pajiștea.

Ne simțeam obosiți și măreți. Ne-am aruncat în iarbă, ne-am odihnit și am schimbat bagajele între noi, le-am legat bine și eram gata de plecare din nou. Se terminase verdeața și începeau bolovanii; ne-am urcat pe primul și de acolo înainte tot ce aveam de făcut era să sărim din unul în altul, urcînd treptat, tot urcînd, opt kilometri în sus și panta era din ce în ce mai abruptă, cu țancuri imense pe ambele margini, formînd pereții văii, pînă aproape de acea stîncă.

— Și ce e după stîncă aia?

— Iarbă înaltă, tufișuri, bolovani împrăștiati, pîraie cu multe coturi și cu gheață în ele chiar și la amiază, pîlcuri de zăpadă, copaci uriași și un pietroi cît două case ca a lui Alvah puse una peste alta, care la un moment dat e înclinat într-o parte și lasă un fel de scobitură, o peșteră în care o să înnoptăm. Pe urmă iarba și lemnul se termină. Asta cam pe la trei mii de metri.

Cu tenișii mei era floare la ureche să dansez din bolovan în bolovan, dar după un timp am

observat cu cîtă grație făcea Japhy același lucru, uneori sărea de pe unul pe altul chiar cu pași de dans, picioarele încrucișându-i-se în aer, de la stînga la dreapta și de la dreapta la stînga, și am încercat să-l imit, dar mi-am dat seama că e mai bine pentru mine să îmi aleg singur bolovanii, spontan, și să-mi stabilesc pașii mei de dans.

— Secretul acestui tip de cățărare, a zis Japhy, e ca Zenul. Nu gîndi. Doar dansează. E cel mai ușor lucru din lume, mai ușor decît să mergi pe un teren plat, care e monoton. Mici probleme drăgălașe apar la fiecare pas și totuși nu eziți deloc și te trezești pe un alt pietroi pe care l-ai ales fără un motiv anume, exact ca în Zen.

Și așa era.

Nu vorbeam mult. Îmi obosiseră mușchii picioarelor. Ne-a luat cam trei ore să urcăm pe valea aia lungă, lungă. Se sfîrșea amiaza, lumina era de chihlimbar și umbre mari cădeau peste valea uscată și în loc să te înspăimînte îți creau din nou acel sentiment de imortalitate. Rațele erau ușor de văzut și erau peste tot: ajungeai pe un bolovan, priveai înainte și vedeai rața (de cele mai multe ori erau doar pietre plate așezate una peste alta și una rotundă deasupra, de ornament) și o luai în direcția aia. Scopul acestor rațe, așa cum fuseseră ele așezate de cățărătorii dinainte, era să te scutească de o oră sau două de umblat aiurea prin valea imensă. Pîrîul nostru zgomotos încă ne mai însoțea, dar era mai subțire și mai liniștit, cobora chiar din stîncă aceea uriașă și lăsa în urmă o pată neagră pe pietre.

Să sari din bolovan în bolovan fără să cazi niciodată, cu un bagaj uriaș în spate, e mai ușor

decît pare ; pur şi simplu nu cazi dacă te laşi dus de ritmul dansului. Mă uitam din cînd în cînd în urmă şi eram surprins de cît de sus ajunseseam, vedeam alte orizonturi, cu alţi munţi înapoi, în depărtare. Micul nostru parc de la capătul cărării era ca o vale îngustă a Pădurii din Arden. Urcuşul a devenit şi mai dificil, soarele mai roşu şi în curînd am început să văd pete de zăpadă la umbra unor pietroaie. Am ajuns acolo sus, unde stîncă părea să cadă peste noi. L-am văzut pe Japhy aruncîndu-şi încărcătura şi mi-am grăbit dansul către el.

— Aici ne lăsăm echipamentul, urcăm cîteva sute de metri pînă la marginea stîncii, acolo unde vezi că e mai puţin abruptă şi căutăm locul de tabără. Mi-l amintesc. De fapt poţi să stai aici şi să te odihneşti şi eu mă duc acolo în căutare, îmi place să fac lucruri de-astea singur.

OK. Aşa că m-am aşezat şi mi-am schimbat ciorapii uzi şi tricoul transpirat, mi-am încrucişat picioarele sub mine şi am stat fluierînd vreo jumătate de oră, o ocupaţie foarte plăcută, iar Japhy s-a întors şi mi-a spus că a găsit locul. Credeam că o să facem ţîşti-bîşti şi o să ajungem la locul de campat, dar ne-a mai luat o oră să sărîm pe bolovanii alunecoşi, să ne căţărăm în jurul unora dintre ei, să ajungem la nivelul platoului şi acolo, pe iarbă, pe teren mai mult sau mai puţin drept, să mai mergem vreo două sute de metri pînă la o stîncă gri, masivă, care trona între pini. Acolo pămîntul era un lucru splendid – grămăjoare de zăpadă topindu-se în iarbă, pîraie gîlgîitoare şi munţii tăcuţi, de piatră, pe ambele părţi, vîntul suflînd şi mirosul

buruienilor. Am trecut printr-un pîrîiaș îngust ca palma, cu apă strălucitoare ca o perlă și am ajuns la stîncă uriașă. Am găsit lemne arse, lăsate de alți cățărători.

— Și unde e muntele Matterhorn?

— Nu-l poți vedea de aici, dar, a zis Japhy arătînd cu degetul spre capătul platoului și spre dreapta, unde era o zonă cu pietriș, trecem apa aia, urcăm încă vreo cîțiva kilometri, cam doi, și sîntem imediat la poalele lui.

— Of, asta o să ne mai ia o zi!

— Nu și cînd călătorești cu mine, Smith.

— OK, Rydereee, atunci e bine.

— OK, Smithee, și acum ce-ai zice să ne relaxăm și să gătim ceva, cît îl așteptăm pe bătrînul Morlereee?

Am despachetat și ne-am aruncat lucrurile pe unde am nimerit, ne-am aprins țigări și ne-am relaxat. Munții căpătaseră o nuanță roz, erau numai piatră acoperită cu atomi de praf, adunați acolo de la începutul timpului fără de început. Îmi era frică de monstruozițările alea zimțate din jurul nostru și de deasupra capetelor.

— Sînt atît de tăcuți, am spus.

— Da, omule, știi, pentru mine un munte e un Buddha. Gîndește-te la răbdarea lui, sute de mii de ani stînd acolo pur și simplu nemișcat, perfect, perfect tăcut, rugîndu-se pentru toate creaturile în tăcere și așteptînd să ne oprim din foiala și prosteala noastră.

Japhy a scos ceaiul chinezesc și a pus puțin într-un ibric de cositor, între timp întețind focul, unul mic pentru început, a înfipt un băț lung sub niște pietroaie și a făcut un dispozitiv de

care să agațe ibricul, iar în curînd apa fierbea și ne-am turnat ceai în ceștile noastre de tablă. Cu apa din pîrîu, rece și pură ca zăpada și ca ochii cu pleoape de cristal ai raiului, ceaiul era de departe cel mai pur și mai bun pentru sete ceai pe care l-am băut în viața mea, voiai să bei întruna, deși îți potolea setea întruna și, desigur, ne cuibărea fierbinte în stomac.

— Acum înțelegi pasiunea orientală pentru ceai, mi-a spus Japhy. Îți amintești de cartea aia despre care-ți vorbeam, unde zicea că prima sorbitură e bucurie, a doua e fericire, a treia e serenitate, a patra e nebunie, a cincea e extaz.

— Un prieten vechi.

Stîncă sub care campaserăm era o minune. Opt sute de metri înălțime și opt sute la bază, aproape un pătrat perfect, și cîțiva copaci răsuciți făceau boltă pe deasupra și coborau spre noi. La bază stîncă se curba, formînd o scobitură, așa că, dacă ar fi venit ploaia, eram parțial acoperiți.

— Cum o fi ajuns nenorocita asta imensă aici?

— Probabil că a fost lăsată aici de un ghețar care s-a retras. Vezi acolo cîmpul ăla de zăpadă?

— Da.

— Ți-a rămas din el. Sau, dacă nu e asta, pietroiul s-a desprins din niște munți preistorici de neconceput și de neînțeles și a căzut în locul ăsta, ori poate a aterizat aici cînd a țîșnit muntele din pămînt, la marea transformare din Jurasic. Deci, Ray, aici nu ești într-o ceainărie din Berkeley. Începutul și sfîrșitul lumii sînt aici, nu altceva. Uită-te la Buddha ăia atît de înțelepți, cum ne privesc fără să zică nimic.

— Și tu ai venit aici de unul singur...

— Săptămîni întregi, exact ca John Muir, m-am cățărat singur pe aici, luîndu-mă după venele de cuarțit sau făcînd aranjamente florale pentru cortul meu sau doar plimbîndu-mă pe aici dezbrăcat și cîntînd, gătindu-mi cina și rîzînd.

— Japhy, trebuie să-ți zic asta, ești cel mai fericit motănaș din lume și, Doamne, clar cel mai adevărat. Chiar că-s bucuros să învăț toate astea. Și locul ăsta, știi, mă face să mă simt ca un credincios, știi că am o rugăciune a mea, știi ce rugăciune folosesc?

— Ce rugăciune?

— Mă așez și spun, iar în asta îi pun pe toți, toți prietenii și rudele și dușmanii, unul cîte unul, dar fără ură sau recunoștință sau altceva, zic doar așa: Japhy Ryder, în aceeași măsură vid și demn de iubit și viitor Buddha, apoi mai departe, zic: David O. Selznick, în aceeași măsură vid și demn de iubit și viitor Buddha, deși nu folosesc nume ca David O. Selznick, doar oameni pe care-i cunosc, pentru că atunci cînd spun „în aceeași măsură viitor Buddha“, vreau să mă gîndesc la ochii lor – Morley, de exemplu, ochii lui albaștri în spatele ochelarilor, pentru că atunci cînd te gîndești la un „viitor Buddha“, te gîndești la ochii ăia și vezi deodată adevărata lor serenitate secretă și adevărul viitoareii lui condiții de Buddha. Pe urmă te gîndești la ochii dușmanului.

— Asta e minunat, Ray, și Japhy și-a scos carnetelul și și-a notat rugăciunea, clătinîndu-și capul a mirare. Asta e minunat, minunat, o să-i învăț rugăciunea pe toți călugării din Japonia pe care-i întîlnesc. Nu e nimic în neregulă cu tine, Ray, doar atît, că nu ai învățat să ieși mai des în

locuri ca ăsta, ai lăsat lumea să te tragă în jos, în căcat, și asta te-a făcut neliniștit... deși, cum am zis, comparațiile sînt odioase, dar ce vorbim acum e adevărat.

A scos bulgurul și a amestecat în el cîteva pachetele cu legume uscate și le-a pus într-o oală, pregătindu-le să le fiarbă mai spre seară. Am ciulit urechile o vreme, să auzim olario-urile lui Henry Morley, care încă nu venise. Eram deja îngrijorați.

— Problema e că dacă pică de pe un bolovan și își rupe un picior, nu e nimeni acolo să-l ajute. E periculos... Eu mă descurc, dar eu sînt o capră neagră.

— Mi s-a făcut foame.

— Și mie, la naiba, sper să ajungă aici cît mai repede. Hai să o mai ardem așa, mîncăm puțină zăpadă, bem niște apă și așteptăm.

Am făcut-o și pe asta, apoi am cercetat o parte a platoului și ne-am întors. Soarele se dusese deja după zidul vestit al văii și se făcea întuneric, un întuneric rozaliu, rece, mai multe nuanțe de purpuriu se strecurau printre creste. Cerul era ndînc. Începuserăm să vedem și cîteva stele. Deodată am auzit un olariooo îndepărtat și Japhy s-a ridicat, a sărit pe un pietroi și a strigat hoo hoo hoo! Din vale s-a auzit același olario.

— Cît de departe e?

— După sunet, nici măcar nu s-a pornit. Nu e nici măcar la începutul văii cu bolovani. Nu cred că ajunge în seara asta.

— Și ce-am putea să facem?

— Hai să mergem pe marginea stîncii și să strigăm după el cam o oră. Luăm alunele și

stafidele și mestecăm la ele cît așteptăm. Poate nu e așa departe pe cît cred eu.

Ne-am dus pînă la promontoriu, de unde se vedea toată valea, iar Japhy s-a așezat în lotus, și-a scos mătăniile de lemn și a început să se roage. Își ținea boabele de lemn pe palmele întoarse, paralele cu pămîntul, cu degetele mari atingîndu-se, și privea drept înainte, nemișcat. Stăteam pe o piatră alături și nici unul dintre noi nu spunea nimic, doar meditam. Eu meditam cu ochii închiși. Liniștea era un muget imens. De unde ne aflam, zgomotul pîrîului, gîlgîitul și pleoscăitul pîrîului erau amortizate de pietre. S-au mai auzit cîteva olario melancolice și le-am răspuns, dar păreau din ce în ce mai îndepărtate. Cînd mi-am deschis ochii, rozul din aer se transformase în purpuriu. Stelele străluceau mai tare. Am intrat în meditație profundă, simțeam că munții sînt într-adevăr Buddha și sînt prietenii noștri și am trăit într-un fel straniu senzația că sîntem doar trei oameni în toată imensitatea: numărul magic trei. Nirmanakaya, Sambhogakaya și Dharmakaya. M-am rugat pentru siguranța lui Morley, dar și pentru fericirea lui eternă. O dată am deschis ochii și cînd l-am văzut pe Japhy rigid ca o piatră mi-a venit să rîd, dar munții erau atît de solemnii și așa era și Japhy și, de fapt, așa eram și eu, pentru că rîsul e solemn.

Totul era frumos. Rozul dispăruse și fusese înlocuit de apusul purpuriu și mugetul liniștii era ca un val de diamante trecînd prin porțile lichide ale auzului, destul cît să liniștească un om pe următorii o mie de ani. M-am rugat pentru

Japhy, pentru siguranța și fericirea lui și viitoarea lui condiție de Buddha. Totul era absolut serios, absolut halucinant, absolut fericit.

Pietrele sînt spațiu, m-am gîndit, și spațiul e iluzie. Aveam un milion de gînduri. Japhy le avea pe ale lui. Mă uimea felul în care medita cu ochii deschiși. Și mă uimea, într-un fel adînc uman, că acest individ extraordinar, care studia poezia orientală, antropologia și ornitologia și tot ce găsești în cărți și nu numai, care era în același timp un aventurier călit, drumeț pe munți și în păduri, putea totodată să-și scoată într-o clipă mărgeluțele, să se pună jos și să se roage, solemn, ca un pustnic al deșerturilor, atît de bizar într-o Americă a uzinelor siderurgice și a aerodromurilor. M-am gîndit că lumea nu e chiar așa de rea, cînd există oameni ca Japhy, și m-am bucurat. Toți mușchii mă dureau și mi-era foame, iar pietroaiele alea întunecate din jur nu-mi inspirau o dragoste obișnuită, din cea cu sărutări și vorbe dulci, dar numai să fii acolo și să te rogi pentru lume, în compania unui alt tînăr – era de ajuns, îți amintea că te-ai născut ca să mori, ca toți ceilalți. Prieteni, ceva o să iasă de aici, Calea Lactee, nu asta, cea a eternității, se va desface înaintea ochilor noștri fantomatici, curați, nepătați de preconcepții. Simțeam nevoia să-i spun lui Japhy tot ce gîndeam, dar știam că nu are importanță și că oricum le știe deja, iar tăcerea e un munte de aur.

— Olariooo, striga Morley, și acum era deja întuneric, iar Japhy a zis :

— Din cîte se pare, e încă departe, dar are destulă minte cît să campeze pe undeva în noaptea

asta, așa că hai să ne întoarcem la tabăra noastră și să pregătim cina.

— OK.

Am mai aruncat câteva hohooo peste vale, de încurajare, și l-am abandonat pe bietul Morl. Avea destulă minte, știam. Și după cum am aflat mai târziu, chiar a avut, s-a înfășurat în pături, s-a culcat pe salteaua lui și a dormit toată noaptea pe pajiștea aceea fericită, cu iazul și pini aproape.

10

Am dat o raită prin jur strângînd o mulțime de crengi ca să facem un pat de vreascuri pentru foc, am adunat și lemne mai mari și, în final, m-am apucat să vînez bușteni, ușor de găsit în acele locuri. Am făcut un foc destul de mare cît să-l vadă și Morley, numai că noi eram după stîncă, în afara cîmpului său vizual. Flăcările se duceau înspre stîncă și stîncă le absorbea și ne dădea înapoi căldură, eram ca într-o cameră fierbinte, dar nasurile ne înghețau de fiecare dată cînd ieșeam din ea ca să aducem lemne și apă. Japhy a pus bulgurul într-o oală cu apă și învîrtea la el în timp ce fierbea, în paralel ocupîndu-se și de budinca de ciocolată, pe care o pusese la fiert într-o oală mai mică scoasă din ranița mea. Făcuse și un ibric proaspăt de ceai. A scos la lumină setul lui dublu de bețigașe chinezești și n-a trecut mult și ne-am înfîpt în mîncare, rîzînd. Era cea mai delicioasă cină din toate timpurile. Deasupra

haloului portocaliu al focului apăruseră sistemele imense de stele infinite, unele mici focuri singuratic, altele, cum era Venus, picurînd jos de tot, lingă orizont, iar altele grupate în structuri vaste, cum era Calea Lactee, de nemăsurat pentru înțelegerea umană, albastre, reci, argintii, dar focul nostru era roz și prietenos. Și așa cum prevăzuse Japhy, nu aveam deloc poftă de alcool, uitasem de el, eram la o altitudine prea mare, făcusem prea mult efort, aerul era prea înviorător, aerul însuși putea să te îmbete. Cina era grozavă și mîncasem din ea cîte puțin, mici bucățele patetice de hrană la capătul bețigașelor, fără înghițituri lacome, asta fiind și motivul pentru care darwinismul funcționează cel mai bine în China : dacă nu știi să mînuiești bețigașele și să le înfigi bine în strachina comună a familiei, mori de foame. Așa că, pînă la urmă, eu am folosit degetele.

După masă, Japhy s-a apucat să frece zelos vasele cu un spălător de sîrmă și m-a trimis să aduc apă. Am luat o canistră uitată acolo de alți drumeți și am coborît-o în apa încărcată cu stele ; m-am întors și cu un bulgăre de zăpadă, iar Japhy a spălat vasele în apă fiartă.

— De obicei nu-mi spăl vasele, doar le leg cu bandana mea albastră, pentru că oricum nu contează... deși ei nu apreciază genul ăsta de înțelepciune pe Madison Avenue, cum îi zice firmei ăleia, cu săpunele în formă de căluți, o firmă englezească, Urber and Urber... al dracului să fiu totuși dacă nu scot acum și harta mea stelară, să vedem cum s-a organizat haita în noaptea asta. Haita aia de dulăi imposibil de numărat, mai mulți decît „Sutrelle Surangama“, băiete.

Așa că a tras din rucsac harta și a răsucit-o puțin, a potrivit-o, s-a uitat pe ea și a zis :

— E exact opt patrușopt seara.

— De unde știi?

— Sirius n-ar fi unde-i acum dacă n-ar fi fost opt patrușopt... Știi ce-mi place la tine, Ray, e că m-ai redirecționat pe limbajul oamenilor de pe aici, limba muncitorilor, a lucrătorilor la căile ferate, a cherestegiilor. I-ai auzit vreodat' pe frățiucii ceia cum vorbesc?

— Da' cum nu, seegur. Aveam un prieten, șofer pe un camion cu petrol, m-a luat în mașina lui într-o seară, pe la miezul nopții, după ce un poponar care deținea niște moteluri a anulat aranjamentul și dragul de Dandy Courts mi-a zis că dacă nu găsesc o mașină să vin la el, să dorm pe podea, așa că am stat vreo oră pe drumul ăla pustiu și uite că vine camionul condus de un indian cherokee, așa mi-a zis el, dar numele lui era Johnson sau Ally Reynolds sau așa ceva, și cînd a început să vorbească, gen : „Măi frățiucule mi-am lăsat degrab' coșmelia mămişii și-am venit în Vest să mă-nnebunesc cu pătrołu' din Texasu' de Est“, și a ținut-o tot așa, ritmic, și la fiecare vorbă ritmată, bătea în ambreiaj și în celelalte drăcii și făcea camionul să salte și să ragă pe autostradă, la o sută pe oră, iar cînd îl prindea povestea, băga cîte un impuls nou, magnific, asta e ce numesc eu poezie.

— Asta ziceam și eu. Să-l auzi pe bătrînul Burnie Byers melițînd așa în Skagit, Ray, trebuie să mergi acolo neapărat!

— OK, o s-o fac și pe asta.

Japhy, în genunchi, studiind harta stelară, aplecat ușor înainte ca să vadă printre crengile cioturoase ale copacilor bătrâni, cu bărbuța lui de țap și stînca uriașă în spate, era exact ca în viziunea mea despre maeștrii Zen chinezi din pustietate. Aplecat ușor în față, în genunchi, privind în sus, de parcă ținea o sutra sacră în mâini. A luat o pauză și s-a dus să ia budinca de ciocolată, care era rece ca gheața și mai delicioasă decît aș putea vreodată descrie în cuvinte. Am mîncat-o pe toată.

— Poate că ar fi trebuit să-i lăsăm și lui Morley.

— Nu ține, o să se topească la soare.

Focul se stinsese, nu mai erau acum decît niște tăciuni roșii, dar lungi de doi metri, și noaptea venise peste noi cu vibrația ei rece, din ce în ce mai rece, iar mirosul de lemne arse o făcea la fel de delicioasă ca budinca de ciocolată. Am făcut o mică plimbare de unul singur, pe suprafața subțire de gheață a pîrîului, și m-am oprit să meditez înaintea unei grămezi de pămînt. Aveam în spate pereții muntelui, pe cele două laturi ale văii, mormane uriașe de liniște. Prea frig să meditez mai mult de un minut. Cînd m-am întors, strălucirea portocalie a focului pe piatră și Japhy ingenuncheat, examinînd cerul, toate, la zeci de mii de metri deasupra lumii scrîșnitoare, formau o imagine a păcii și a bunului-simț. Era încă un alt aspect al lui Japhy care mă uimea: simțul său extraordinar pentru caritate. Dăruia mereu lucruri, practica permanent ceea ce budiștii numesc „Dana Paramita“, perfecțiunea carității.

Acum, cînd mă întorsesem și m-am așezat lîngă foc, mi-a spus :

— Smith, e timpul să ai și tu mătăniile tale, așa că ia-le pe astea, și mi le-a dat pe ale lui, înșirate pe un fir solid care ieșea la un capăt, printr-o mărgea mai mare, într-o buclă neagră și strălucitoare.

— O, nu poți să-mi dai așa ceva, chestiile astea sînt aduse din Japonia, nu?

— Am și altele. Smith, rugăciunea pe care mi-ai dat-o în seara asta merită măcar atîta lucru la schimb, dar voiam să le ai oricum.

Cîteva minute mai tîrziu a ras și restul de budincă, dar a avut grijă înainte să-mi dea mie mai mult. Apoi, cînd a întins lemne peste pietre și ponchoul deasupra, pentru culcușul nostru, a avut grijă ca sacul lui de dormit să stea mai departe de foc, ca să fie sigur că am suficient loc să mă încălzesc. Practica mereu caritatea. M-a învățat și pe mine și o săptămînă mai tîrziu i-am dat niște maiouri noi pe care le-am luat de la Goodwill. Imediat mi-a dat în dar o cutie de plastic în care să-mi țin mîncarea. În glumă, i-am dăruit și eu o floare uriașă din grădina lui Alvah. După o zi, mi-a înmînat solemn un buchet de flori culese de pe marginea străzilor din Berkeley.

— Și poți să păstrezi și tenișii, mi-a zis, mai am o pereche mai veche, dar la fel de bună ca asta.

— A, dar nu pot să primesc toate lucrurile tale.

— Smith, tu nu înțelegi că e un privilegiu să practici generozitatea.

Felul în care o făcea era fermecător, nimic strălucitor, ca la Crăciun, ci dimpotrivă, cumva trist, iar ce dădea erau doar obiecte uzate, dar

încă purtau în ele farmecul utilității lor și tristețea aceea cu care le dăruia.

Ne-am băgat în sacii de dormit, acum era chiar frig rău afară, se făcuse vreo unșpe, și am mai stat de vorbă o vreme, pînă cînd unul dintre noi n-a mai răspuns și apoi am adormit amîndoi. Pentru că Japhy sforăia, m-am trezit și am rămas nșă, întins pe spate, cu ochii pironiți la stele, mulțumindu-i lui Dumnezeu pentru această drumetrie. Îmi simțeam picioarele mai odihnite acum, îmi simțeam tot corpul mai puternic. Pocnetul lemnelor care se stingeau era ca micile comentarii ale lui Japhy pe marginea fericirii mele. M-am uitat la el, își îngropase capul adînc în sac. Silueta lui ghemuită era singurul lucru pe care îl vedeam în mijlocul a kilometri întregi de întuneric, înfolită toată și concentrată pe dorința puternică de a fi un om bun. Și mă gîndeam, ce ciudat e omul... cum zice și Biblia, „Cine știe dacă suflarea omului se suie în sus“? Băiatul ăsta cu zece ani mai tînăr decît mine mă face să arăt ca un prostănac și să uit toate idealurile și plăcerile pe care le-am cunoscut pînă acum, în ultimii mei ani de băute și dezamăgire, nici nu-i pasă dacă are sau nu bani, nu are nevoie de bani, tot ce îi trebuie e rucsacul lui cu pachete de mîncare uscată și o pereche bună de încălțări și se duce și trăiește ca un milionar în locuri binecuvîntate ca acesta. Și, oricum, ce milionar s-ar urca pe mîncă asta, nouă ne-a luat o zi întregă s-o facem.

Și mi-am promis că o să încep o viață nouă: prin tot Vestul și în munții din Est și în deșert, o să vagabondez cu un rucsac în spate și o să aleg calea cea mai pură.

Mi-am băgat și eu nasul în sac și am adormit, iar la vremea răsăritului m-am trezit tremurînd, răceala pămîntului mi se strecurase prin poncho și prin sac și îmi înghețaseră coastele într-o umezeală și o răceală mai rece decît cel mai rece și mai umed pat. Îmi ieșeau aburi din gură. M-am rostogolit pe cealaltă parte și m-am culcat din nou : visele îmi erau reci și pure ca gheața, dar erau vise fericite, nu coșmaruri.

Cînd m-am trezit, soarele era o portocală imaculată, revărsîndu-se peste piscurile din Est și coborînd pînă la noi, printre crengile copacilor, mă simțeam ca în copilărie cînd mă ridicam din pat, gata să mă joc tot restul duminicii, fără oprire, în pantaloni scurți. Japhy era deja în picioare, cînta și își încălzea mîinile la un foc mic. Pămîntul era înghețat. A făcut cîtiva pași și a strigat olariooo!, și l-am auzit pe Morley răs-punzînd, de undeva mai aproape decît cu o seară înainte.

— E pe drum, s-a pornit. Scoală-te, Smith, și bea o cană de ceai, o să-ți facă bine!

M-am ridicat și mi-am pescuit tenișii din sacul de dormit, unde-i pusesem la cald, mi-am pus bereta pe cap și am alergat țopăind cîtiva zeci de metri prin iarbă. Pîrîul era acoperit cu gheață, doar în mijloc gîlgîia ca un clopoțel. M-am pus pe burtă și am băut, stropindu-mă. Nu există nimic comparabil cu ceea ce simți dimineța, pe munte, cînd te speli pe față. Cînd m-am întors, Japhy încălzea ce mai rămăsese de la cină, și încă mai era bună. Ne-am dus pe marginea stîncii și am strigat după Morley și deodată l-am văzut, o mogîldeață în mijlocul văii cu bolovani,

mișcându-se ca un mic personaj de desene animate în golul imens.

— Punctulețu' ăla de colo dă jos e prietenu' nostru Morley, a zis Japhy, cu vocea sonoră și comică a unui tăietor de lemne.

După vreo două ore, Morley era la o distanță de la care îl puteam auzi vorbind și vorbea întruna, în timp ce se lupta cu ultimii bolovani, iar noi îl priveam de pe o piatră, încălzindu-ne la soarele mai puternic acum.

— Societatea Doamnelor Caritabile zice că ar trebui să vin acolo sus la voi, măi băieți, și să văd dacă nu v-ar plăcea să purtați funde albastre agățate pe bluză, cică a mai rămas o grămadă de limonadă și lordul Mountbatten e din ce în ce mai nerăbdător. Credeți că or să investigheze problemele recente din Orientul Apropiat sau că or să învețe să aprecieze cum trebuie cafeaua. Eu aș spune că în compania câtorva gentlemen literați, așa ca voi doi, ar trebui să învețe cum să se poarte frumos... și tot așa, și tot așa, fără nici un sens, pălăvrăgea sub cerul albastru și fericit al dimineții, cu un rînjat destins pe față, transpirat de atîta mers.

— Și așa, Morley, ești gata să urci pe Matterhorn?

— Imediat ce îmi schimb șosetele astea ude.

11

Pe la amiază ne-am pornit, lăsîndu-ne bagajele mari la tabără, unde oricum nu era prea probabil să apară cineva pînă în anul următor, și am

luat-o în susul pantei prin grohotiș cu ceva de mîncare la noi și o trusă de prim ajutor. Era o pantă mai lungă decît crezusem. În scurt timp s-a făcut ora două și soarele era mai auriu, ca aproape de sfîrșitul zilei, bătea vîntul și m-am gîndit: cum naiba o să reușim pînă diseară să urcăm pe muntele ăsta? I-am spus-o și lui Japhy, care mi-a răspuns:

— Ai dreptate, trebuie să ne grăbim.

— De ce n-o lăsăm baltă? Hai să ne întoarcem acasă.

— Hai, tigrule, tragem o fugă pînă pe colina aia și după aia ne întoarcem.

Drumul era lung, lung și iarăși lung. Și spre vîrf am intrat pe o pantă foarte abruptă și mi-era frică să nu cădem, pietrele erau mici și alunecoase și mă dureau și gleznele după efortul din ziua anterioară. Dar Morley continua să urce și să vorbească și avea o rezistență fantastică. Japhy și-a dat jos pantalonii ca să arate ca un indian, așa despuiat, adică numai cu boxerii pe el, și urca la patru sute de metri în fața noastră, uneori așteptîndu-ne, apoi luînd-o din nou din loc, repede, hotărît să ajungă pe vîrf muntelui în acea zi. Morley era al doilea în rînd, la vreo cincizeci de metri înaintea mea. Eu nu mă grăbeam. Dar pe măsură ce ziua înainta, am grăbit pasul, voiam să-l depășesc pe Morley și să mă alătur lui Japhy. Acum eram la trei mii cinci sute de metri și era frig și multă zăpadă, iar spre est se vedeau munții imenși cu crestele înzăpezite și văi peste văi dedesubt, practic eram în vîrf lumii, deasupra Californiei. La un moment dat am fost nevoit, ca și ceilalți, să urc

aproape de-a bușilea pe o brînă strîmtă, ocolind burta alunecoasă a unei stînci și chiar mi s-a făcut frică: dacă era să cad, mă duceam în jos cel puțin trei' de metri, destul cît să-mi rup gîtul, pînă la o altă mică brînă de care m-aș fi izbit înainte de a cădea de tot, încă vreo trei sute de metri. Vîntul ne biciuia. Și totuși, întreaga amiază, chiar mai mult decît în ziua dinainte, era plină de bătrîne premoniții sau de amintiri, ca și cum aș mai fi fost acolo, tîrîndu-mă pe aceleași pietre, dar cu alte scopuri, mai vechi, mai serioase, mai simple. Cînd am ajuns la poalele muntelui Matterhorn am găsit un lac mic, nevăzut de majoritatea ochilor din lume, în afară de cîțiva, puțini, cățărători, un lac la trei mii cinci sute de metri înălțime, cu zăpadă pe margini și flori frumoase și o pajiște frumoasă, o pajiște alpină, plată și feerică, și cum am dat de ea mi-am scos încălțările și m-am întins pe jos. Japhy era de jumătate de oră acolo și se îmbrăcase, de frig, la loc. Morley a venit din urma noastră zîmbind. Stăteam acolo și priveam acea ultimă bucată de drum rămasă, o pantă abruptă, inevitabil, și plină de grohotiș, spre ultimul pisc al Matterhornului.

— Nu pare așa de speriat, o putem urca! am spus, bucuros.

— Nu, Ray, e mai mult decît pare. Mai sînt cam trei sute de metri.

— Atît de mult?

— Dacă nu o luăm, practic, la fugă pînă acolo, de două ori mai repede decît am mers pînă acum, n-o să reușim să ne-ntoarcem la tabăra noastră înainte de căderea nopții și la mașină o să ajungem abia mîine-dimineață sau, oricum, după miezul nopții, să zicem.

— Bleah.

— Sînt obosit, a spus Morley. Nu cred că o să încerc.

— Mi se pare corect, am zis eu. Pentru mine, tot scopul urcuşului ăstuia pe munte nu e să mă dau mare că am ajuns în vîrf, am vrut doar să ajung şi eu prin locurile astea.

— Foarte bine, eu mă duc, a spus Japhy.

— Atunci vin şi eu cu tine.

— Morley?

— Nu cred că o să reuşesc. Vă aştept aici.

Şi vîntul era puternic, prea puternic, încă vreo cîţiva zeci de metri pe panta aia şi simţeam că o să ne zboare din picioare.

Japhy şi-a luat un pachetel cu alune şi stafide şi a zis :

— Asta o să ne fie benzina, băiete. Eşti gata, Ray, să mergem de două ori mai repede?

— Gata. Ce-o să le zic băieţilor de la The Place, că am ajuns pînă aici şi m-am dat bătut în ultima clipă?

— E tîrziu, aşa că hai să ne grăbim.

Japhy a început să meargă foarte rapid şi chiar să fugă, pe acolo pe unde trebuia să o ia la stînga sau la dreapta prin zone cu pietriş. Pietriş cu nisip, pe porţiuni lungi şi alunecoase, unde e greu să urci de-a buşilea pentru că se stîrnesc tot timpul mici avalanşe. Cu fiecare pas pe care îl făceam, părea că mergem din ce în ce mai sus într-un lift înfricoşător, mi s-a pus un nod în gît cînd am întors capul şi am văzut tot statul California întinzîndu-se pe trei direcţii, sub cerurile enorme, cu nori orbitali înspăimîntători şi panorama imensă a văilor îndepărtate

și a platourilor și toată Nevada, undeva acolo. Mi se făcea frică și când îl vedeam pe Morley, o mică pată dintr-un vis, așteptându-ne lângă lac. De ce n-am rămas oare cu bătrînul Henry? mă întrebam. Acum îmi era teamă să mai urc și asta numai pentru că ajunseseam mult prea sus. Îmi era teamă să nu fiu luat de vînt. Toate coșmarurile mele cu lungi prăbușiri de pe munți și de pe clădiri îmi rulară prin cap cu o claritate perfectă. Și la fiecare pas, deveneam și mai obosit.

— Asta e din cauza altitudinii, Ray, mi-a zis Japhy, gîfîind lângă mine. Așa că ia niște stafide și niște alune și o să vezi ce energie capeți.

Și cum luam, primeam cîte un impuls de-ăla energetic, săream amîndoi deodată fără să ne spunem nimic și urcam încă douăzeci, treizeci de pași. Și iar ne așezam, gîfîind, transpirînd în vîntul rece, sus pe acoperișul lumii, cu nasurile mucoase ca ale băieților iarna, duminica după-amiază, cînd sînt prinși în ultimele jocuri ale zilei. Vîntul începuse să urle ca în filmele despre Giulgiul Tibetului. Panta era deja prea abruptă pentru mine; nu mai aveam curaj să mă uit înapoi; trăgeam cu ochiul în spate; nici măcar nu-l mai vedeam pe Morley lângă lac.

— Grăbește-te, a strigat Japhy de la o sută de metri înaintea mea. Se face tîrziu rău.

M-am uitat spre vîrf. Era chiar acolo, mai aveam cam cinci minute pînă la el.

— Mai avem doar o jumătate de oră! a strigat Japhy.

Nu-mi venea să cred. După cele cinci minute de cățărare furioasă, am căzut și, cînd mi-am ridicat privirea, vîrfurile erau la fel de departe. Și

eram îngrijorat: toți norii din lume se strînseseră în jurul lui, ca o ceață.

— Oricum nu se vede nimic acolo sus, am mormăit. De ce m-am băgat în treaba asta?

Japhy era acum mult în față, îmi lăsase stafidele și alunele, simțeam în hotărîrea lui de a urca pînă la capăt muntele, chiar dacă l-ar fi omorît, un fel de solemnitate însingurată. Nu se mai odihnea deloc. Îl vedeam la o sută de metri în sus, micșorîndu-se. M-am uitat înapoi, ca femeia lui Lot. „E prea sus!“, am strigat către Japhy, panicat. Nu m-a auzit. Am mai înaintat cîtiva metri, am căzut pe burtă și am alunecat puțin înapoi, terminat de oboseală. „E prea sus!“, am strigat. Eram speriat de-a binelea. Credeam că o să mă rostogolesc înapoi de tot, pietrișul putea începe oricînd să alunece cu mine. Pe dementul ăla de țap de munte îl vedeam sărind prin ceață din piatră în piatră, sus, sus, pe urmă numai tălpile bocancilor, dispărînd. Cum naiba să țin pasul cu un maniac ca ăla? Dar, cu disperarea unui nebun, am continuat să-l urmez. Am ajuns la un fel de terasă, unde puteam să stau într-un unghi rezonabil și m-am împins cu tot corpul în scobitura aceea, ca să nu mă ia vîntul, m-am uitat în jos și în jur și am urlat către Japhy:

— Stau aici!

— Hai, Smith, încă cinci minute. Nu mai sînt decît trei' de metri de urcuș!

— Nu, eu stau aici! E prea sus!

Nu a spus nimic și a mers mai departe. L-am văzut căzînd și ridicîndu-se și luînd-o iar din loc.

M-am băgat și mai adînc în scobitură, am închis ochii și m-am gîndit : O, ce viață e și asta, de ce trebuie să ne naștem numai ca să ne expunem trupul la asemenea orori, cum sînt munții și piatra și spațiul gol. Și, cutremurat de spaimă, mi-am amintit faimoasa zicală Zen : „Cînd ajungi pe vîrful muntelui, continuă să urci“. Zicala mi-a făcut părul măciucă ; era așa de poetică și drăguță cînd stăteam pe rogojinile lui Alvah. Acum îmi făcea inima să bată mai tare și să-mi sîngereze pentru că mă născusem. De fapt, îmi spuneam, cînd Japhy o să ajungă în vîrf, el *chiar* o să urce mai departe, indiferent de halul în care bate vîntul acesta. Ei bine, bătrînul nostru filozof o să rămînă aici, nemișcat. Și am închis ochii. Odihnește-te și stai liniștit, nu trebuie să dovedești nimănui nimic. Deodată am auzit frînturi dintr-un olario adus de vînt, de o stranie, muzicală și mistică intensitate, am privit în sus, Japhy stătea pe vîrful Matterhornului, strigîndu-și, dez-lănțuit, ca Buddha, Cuceritorul Muntelui, cîntecul de bucurie triumfătoare. Era minunat. Era și amuzant, acolo sus, pe nu-așa-de-amuzantul acoperiș al Californiei și în toată ceața aia. Trebuia să-i recunosc superioritatea, îi admiram curajul, rezistența, efortul, și pe deasupra și puterea de a cînta : venea ca frișca pe înghețată. Nu aveam destulă forță să-i răspund la cîntec. Alerga de jur împrejur acolo sus și la un moment dat a dispărut, se dusesse să investigheze locul (mi-a zis mai tîrziu), mai erau numai cîtiva metri încolo, spre vest, și apoi venea o rîpă adîncă pînă la podelele de rumeguș ale Virginiei. Era o nebunie. Îl auzeam cum urlă spre mine, dar eu doar mă

strîngeam și mai mult în scobitura protectoare, tremurînd. M-am uitat în jos la micul lac lîngă care stătea Morley întins, cu un fir de iarbă în gură și am spus cu glas tare: „Asta e karma acestor trei oameni – Japhy Ryder ajunge pe vîrful muntelui în triumf, eu aproape reușesc, dar mă dau bătut și mă cuibăresc într-o gaură nenorocită, iar cel mai înțelept dintre toți trei e poetul poetului, trîntit acolo în iarbă cu picioarele încrucișate, genunchii îndreptați spre cer, mestecînd o floare între dinți și visînd lîngă o *plage* gîlgîitoare, la dracu’, nu mă mai prind ei vreo-dată pe aici“.

12

Eram uimit de înțelepciunea lui Morley. Tocmai el, mă gîndeam, cu toate pozele lui cu Alpii înzăpeziți.

Și deodată totul s-a întîmplat exact ca-n jazz: s-a întîmplat într-o singură secundă dementă: m-am uitat în sus și l-am văzut pe Japhy *coborînd în fugă muntele* cu pași mari, alergînd, sărînd, aterizînd pe călcîie și țopăind încă vreo cîțiva pași, alergînd iar, urlînd lungi olario în timp ce se ducea în jos, pe marginile lumii și într-o clipă mi-am dat seama că *e imposibil să cazi de pe munți, idiotule* și, cu un strigăt, m-am ridicat și am început să alerg în jos după el făcînd aceleași salturi uriașe, aceiași pași fantastici și în cinci minute cred că Japhy și cu mine (în teniși, manevrîndu-le călcîiele prin nisip,

pietriș, bolovani, nu-mi mai păsa, voiam atît de mult să cobor de acolo) am coborît toată panta marind și țipînd ca niște capre de munte sau mai bine zis ca lunaticii chinezi de acum o mie de ani, destul cît să i se ridice părul în cap lui Morley, care medita lîngă lac și care ne-a spus apoi că s-a uitat în sus și ne-a văzut zburînd și nu-i venea să creadă. Și chiar cu unul dintre cele mai mărețe salturi ale mele și cele mai tari țipete de bucurie am zburat pînă la marginea lacului și mi-am înfîpt călcîiele tenișilor în noroi, fericit. Japhy își scosese deja încălțările și le scutura de nisip și pietricele. Era minunat. M-am descălțat și eu și am scos din teniși cîteva găleți de praf încins cu lavă și am spus :

— Japhy, mi-ai predat ultima lecție posibilă, nu poți cădea de pe un munte.

— Și de aici și vorba aia : Cînd ajungi pe vîrfurile muntelui, continuă să urci, Smith.

— Mamă, cînd ai tras țipătul ăla victorios a fost cel mai frumos lucru pe care l-am auzit în viața mea. Îmi pare rău că nu am avut un casetofon să-l înregistrez.

— Lucrurile alea nu sînt făcute pentru urechile oamenilor de acolo de jos, a spus Japhy foarte serios.

— Să știi că așa e, toți leneșii ăia sedentari, așezați pe perne și ascultînd cîntecul de triumf al celui ce domină munții, nu o merită. Dar cînd m-am uitat în sus și te-am văzut coborînd în fugă am înțeles totul.

— O, Smith a avut azi un mic *satori*, a spus Morley.

— Și tu ce-ai făcut aici, jos ?

— Am dormit, în cea mai mare parte a timpului.

— La dracu', n-am ajuns pe vîrf. Acum mi-e rușine de mine, pentru că știu cum *se coboară* de pe un munte și știu și cum *se urcă* pe unul și că nu pot cădea de pe el, dar e prea tîrziu.

— O să ne întoarcem vara viitoare, Ray, și o să-l urcăm din nou. Îți dai seama că e prima oară cînd urci pe un munte și l-ai și lăsat pe bătrînul veteran Morley mult în urma ta?

— Sigur că da, a spus Morley. Ce crezi, Japhy, oare merită Smith titlul de „Tigru“ pentru ceea ce a făcut azi?

— Absolut, a zis Japhy și m-am simțit mîndru. Eram un tigru.

— O să fiu un leu data viitoare cînd urcăm acolo.

— Hai să mergem, fraților, avem un drum lung, lung de făcut înapoi, prin pietrișul ăsta pînă la tabăra noastră și prin valea cu bolovani și pe urmă pe cărare, mă îndoiesc că o să reușim pînă cade întunericul.

— O să fie OK, a zis Morley, arătînd spre felia de lună de pe cerul roz. Ne-ajunge atît ca să ne lumineze drumul.

— Hai să mergem.

Ne-am ridicat și am pornit înapoi. Acum, cînd mergeam în jurul brînei ăleia care mă speriasse, era totul o distracție și o joacă, săream și dansam, pentru că învățasem că nu poți să cazi de pe un munte. Habar n-aveam dacă *există* sau nu posibilitatea de a cădea de pe un munte, dar eu învățasem că nu. Revelația mă izbise pur și simplu.

Era totuși o mare bucurie să cobori panta și să vezi cum dispăre tot acel spațiu nesfîrșit de

dedesubt, cum se închide cerul și pe la ora cinci mergeam singur, la o distanță de vreo sută de metri de ceilalți, cîntînd și meditînd în voie de-a lungul urmelor lăsate de o căprioară printre pietre, fără să gîndesc ceva cu adevărat, să privesc înainte sau să-mi fac vreo grijă, doar urmărind biluțele negre lăsate de căprioară, bucurîndu-mă de viață. La un moment dat am ridicat privirea și l-am văzut pe nebunul de Japhy, care se cățăraseră de distracție pe o coastă înzăpezită, schiind direct pînă în capătul ei, cam o sută de metri, pe tălpile bocancilor și ultimii metri pe spate, chiuind încîntat. Și asta nu era tot, își scosese iar pantalonii și și-i înfășurase în jurul gîtului. Povestea cu pantalonii, zicea el, e doar pentru confort, și era adevărat, și-apoi nimeni altcineva nu putea să-l vadă, deși cred că și atunci cînd se cățara pe munte cu fete făcea la fel, fără să-i pese. Îl auzeam pe Morley în valea adîncă, însingurată, vorbind – chiar și de dincolo de stînci îți dădeai seama că e vocea lui. Urmăream cu atîta atenție urma lăsată de căprioară, încît la un moment dat m-am trezit complet singur, în afara vederii băieților, deși încă îi auzeam, și am continuat să merg așa, pe lîngă creste și pe fundul pîrîiașelor, punîndu-mi toată încrederea în instinctul milenar al drăguței vietăți și, pe bună dreptate, cum a început să se întunece, cărarea ei m-a dus direct lîngă pîrîul acela familiar (unde se opreau animalele în ultimii cinci mii de ani și beau apă), și uite și strălucirea portocalie a focului făcut de Japhy, împrăștiată pe pereții stîncii, înveselindu-i. Luna era la fel de strălucitoare pe cer.

— Luna aia o să ne salveze cururile, băieți, mai avem zece kilometri de coborît pînă jos.

Am mîncat puțin și am băut mult ceai și ne-am pus lucrurile în ordine. Nu mai avusesem niciodată în viața mea un moment mai fericit decît cel în care am coborît pe urmele căprioarei și cînd am luat-o din loc cu bagajele în spate, am întors capul ca să mai arunc o ultimă privire în susul drumului, era întuneric acum, speram să văd cîteva căprioare micuțe, nu era nimic, dar le-am mulțumit. Fusese ca atunci cînd ești copil și ai petrecut o zi întreagă arzînd-o aiurea prin pădure și pe cîmp și la apus te întorci pe drumul spre casă cu ochii în pămînt, tîrșîindu-ți picioarele, cu gîndurile aiurea, fluierînd, cum se simțeau probabil copiii indienilor cînd își urmau tații de la Russian River la Shasta cu două sute de ani înainte, ca micii arabi mergînd pe urmele taților lor; acea singurătate fericită, cu muci în nas, ca o fetiță trăgîndu-și frățiorul acasă pe sanie și amîndoi lălăind cîntecele născute în imaginația lor și strîmbîndu-se și fiind ei înșiși, înainte de a ajunge în bucătărie și de a trebui să-și pună din nou o altă față pentru lumea seriozității. Dar ce poate fi mai serios decît să urmezi semnele lăsate de căprioare ca să ajungi la apă, m-am gîndit. Am ajuns la stîncă uriașă și ne-am început coborișul pe cei opt kilometri de bolovani, părea atît de ușor acum să dansezi din bolovan în bolovan și erau toți albi ca zăpada, striati de umbre negre, adînci. Totul era mai curat, mai alb și mai frumos în lumina lunii. Uneori puteai vedea strălucirea argintie a pîrîului. În jos, departe, erau pinii de pe pajiște și apa iazului.

Picioarele mele nu mai erau capabile să înainteze. L-am chemat pe Japhy și mi-am cerut scuze. Nu mai puteam sări. Aveam bășici nu numai în tălpi, dar și pe marginile lor, neprotejate de nimic de două zile. Așa că Japhy a făcut schimb și mi-a dat bocancii.

Cu aceștia în picioare, mari și ușori, protectori, știam că pot să merg mai departe fără probleme. Era o senzație nouă și minunată să sar din piatră în piatră fără să simt durerea, cum mi se întâmpla cu tenișii aceia subțiri. Pe de altă parte, pentru Japhy era o ușurare să aibă deodată mai puțină greutate în picioare și se bucura de asta. Am coborât de două ori mai repede. Dar fiecare pas ne îndoia pur și simplu, eram foarte obosiți. Cu bagajele grele în spate era dificil să controlăm acei mușchi ai coapselor de care ai nevoie ca să cobori de pe un munte, ceea ce uneori e mai dificil decât să-l urci. Și erau și bolovanii ăia de cucerit, pentru că din când în când mergeam o vreme prin nisip și drumul ne era blocat de pietroaie și trebuia să urcăm pe ele și să sărim dintr-una în alta și apoi deodată dispăreau și săream iar în nisip. Sau eram prinși în capcana unor hățișuri impasibile și fie le ocoleam, fie încercam să ne facem loc prin mijlocul lor și uneori rămâneam agățat cu rucsacul acolo, injurînd, blocat sub luna impasibilă. Nici unul dintre noi nu vorbea. Eram și furios, fiindcă lui Japhy și Morley le era frică să se oprească și să se odihnească, spuneau că e periculos să stăm.

— Ce mai contează, luna oricum strălucește, am putea foarte bine să și dormim aici.

— Nu, trebuie să ajungem la mașină în noaptea asta.

— Hai să ne oprim un minut aici, nu mă mai țin picioarele.

— Bine, dar numai un minut.

Dar nu se opreau niciodată destul și aveam impresia că începuseră să fie isterici. Îmi venea chiar să-i înjur și îi făceam mizerii lui Japhy. „Ce rost are să ne omorîm așa, asta zici tu că e distracție, bleah (ideile tale sînt varză, adăugam în sinea mea).“ Un pic de oboseală schimbă total perspectiva. Eternități de pietre luminate de lună și hățișuri și bolovani și rațele după care ne ghidam și valea aceea îngrozitoare cu cele două margini de piatră și la un moment dat părea că scăpaserăm de acolo, dar nu, încă nu, iar picioarele îmi țipau, îmi cereau să le opresc, înjuram și rupeam furios crengi și mă aruncam pe jos ca să prind puțină odihnă.

— Hai, Ray, totul are și un sfîrșit.

De fapt îmi dădeam seama că nu am deloc curaj, ceea ce știam de mult. Dar aveam bucuria. Cînd am ajuns la pajiștea alpină m-am pus pe burtă și am băut apă și m-am bucurat în tăcere, în timp ce ei vorbeau și își făceau griji că n-o să coborîm la timp.

— Nu vă frămîntați, e o noapte frumoasă, v-ați forțat prea tare. Beți niște apă și stați aici cinci sau chiar zece minute, fiecare lucru își poartă singur de grijă.

Acum eram eu filozoful. Japhy a fost de acord cu mine și ne-am odihnit în tihnă cu toții. Timpul petrecut acolo mi-a încurajat oasele că pot să ajungă pînă la lac. Era minunat acum să mergi

pe cărare. Lumina lunii picura prin frunzișul gros și făcea picățele pe spinările lui Morley și Japhy, care erau mai în față. Am intrat într-un ritm bun, hup, hup, ne roteam pe cărare, în jos, mereu în jos, cu rucsacurile în spate, săltînd în ritm, și pașii aceia de dănuială ne făceau mare plăcere. Iar pîrîul ăla mugitor era o frumusețe în lumina lunii, acele scînteieri de apă zburătoare, spuma albă, copacii negri ca smoala, succesiunea regulată de paradisuri elfice, cu umbră și lună. Aerul devenise mai cald și mai plăcut și chiar mi se părea că simt din nou mirosul oamenilor. Simțeam mirosul plăcut, nețesălat ca valurile, al apei din lac și al florilor și al prafului fin de acolo, de jos. Sus, totul mirosise a gheață și a zăpadă și a pietre fără inimă. Aici mirosurile erau cu totul altele: lemnul încălzit de soare, praful zăcînd în lumina lunii, noroi, rogoz, lucrurile bune ale pămîntului. Ne distram coborînd, deși la un moment dat eram mai obosit ca oricînd, mai rău decît în valea aceea nesfîrșită cu pietre, însă acum se vedea cabana de lîngă lac, o pată mică și drăguță de lumină, așa că restul nici nu mai conta. Morley și Japhy vorbeau în continuare și acum tot ce aveau de făcut era să ne lăsăm duși pînă la mașină. Și, ca într-un vis fericit, cu bruscetea trezirii dintr-un coșmar care părea să nu se mai termine, am ajuns pe drum și uite și casele și mașinile parcate sub copaci și mașina lui Morley așteptînd acolo.

— Din cum se simte aerul acum, a zis Morley, sprijinindu-se de mașină, în timp ce noi ne aruncam bagajele, n-a fost mai deloc frig azi-noapte, m-am întors să golesc radiatorul degeaba.

— Poate că totuși a fost ger.

Morley s-a dus la magazin și a luat ulei de mașină și i-au spus că nu numai că nu a fost ger, dar fusese una dintre cele mai calde nopți ale anului.

— Toată nebunia aia pentru nimic, am zis.

Dar nu ne păsa. Eram hămesiți. Le-am spus :

— Hai să mergem la Bridgeport și să intrăm într-un restaurant de-ăla și să băgăm hamburgeri și cartofi prăjiți și o cafea fierbinte.

Am condus pe drumul de lângă lac în lumina lunii, am oprit la hanul de unde luase Morley păturile și le-am returnat, apoi am mers în orașel și am parcat lângă autostradă. Bietul Japhy, aici i-am descoperit călcîiul vulnerabil. Acestui omuleț dur, căruia nu-i era frică de nimic și putea să umble prin munți singur săptămîni întregi și să alerge în jos pe pante abrupte, îi era jenă să intre într-un restaurant pentru că oamenii de acolo erau prea elegant îmbrăcați. Eu și Morley am rîs :

— Ce contează ? Pur și simplu intrăm acolo și mîncăm.

Dar Japhy credea că locul pe care îl alesesem arăta mult prea burghez și a insistat să mergem într-unul mai proletar, de pe partea cealaltă a autostrăzii. Am intrat acolo și era o jale de birt, cu chelnerițe leneșe care ne-au lăsat să așteptăm cinci minute fără măcar să ne aducă meniul. M-am enervat :

— Hai să mergem dincolo. De ce ți-e frică, Japhy, care-i problema ? Te pricepi tu la munți, dar eu mă pricep la birturi.

Ne-am și ciondănit puțin și m-am simțit prost. Dar ne-am dus dincolo, unde era mai bine, un restaurant cu un bar într-o parte, cu mulți vînători care beau în lumina leneșă, obscură, de cafenea, și alături era o tejghea lungă și multe mese la care stăteau familii vesele și mîncau dintr-o varietate considerabilă de feluri. Meniul era imens și bun: păstrăvi de munte și tot ce vrei. Lui Japhy, am aflat-o și pe asta, îi era frică să cheltuiască zece cenți în plus pentru o cină bună. M-am dus la bar, mi-am luat un pahar cu vin, am venit cu el la tejgheaua lîngă care stăteam cățărați pe taburetele înalte (Japhy: „Ești sigur că îți permiți?”) și o vreme l-am luat peste picior. Se simțea mai bine acum.

— Asta e problema cu tine, Japhy, că ești un anarhist bătrîn speriat de societate. Ce contează? Comparațiile sînt odioase.

— Păi, Smith, mi se păruse că locul ăsta e plin de bășinoși bătrîni și bogați și că prețurile o să fie prea mari, recunosc, mi-e frică de toată bogăția asta americană, sînt doar un *bhikku* de modă veche și n-am nimic de-a face cu standardul ăsta înalt de viață, la dracu', am fost un sărăntoc toată viața mea și nu mă pot obișnui cu anumite lucruri.

— Punctele tale slabe sînt admirabile, te-nțeleg.

Și am avut o cină delirantă, cartofi copti și cotelete de porc, salată și chifle fierbinți și plăcintă cu coacăze. Ne era chiar foarte foame, nu mîncam doar de distracție. După masă ne-am dus într-un magazin de băuturi și am cumpărat o sticlă de muscat, iar bătrînul negustor și tovarășul lui grăsan s-au uitat la noi și ne-au întrebat:

— Pe unde ați fost, măi băieți?

— Am urcat pe Matterhorn, i-am răspuns mîndru.

Rămăseseră cu gura căscată. Mă simțeam excelent și am cumpărat o țigară de foi, am aprins-o și am spus :

— Da, trei mii cinci sute de metri, și am coborît de acolo cu așa o poftă de mîncare și ne simțim așa de bine, că vinul ăsta o să ne lovească în plin.

Bătrînul căsca gura în continuare. Eram arși de soare și murdari și aveam în general un aer sălbatic. N-au zis nimic. Credeau că sîntem nebuni.

Ne-am urcat în mașină și ne-am întors la San Francisco bînd și rîzînd și spunîndu-ne povești lungi și Morley conducea minunat în acea noapte și ne-a coborît ușor în zori, pe străzile cenușii din Berkeley, în vreme ce eu și Japhy dormeam duși pe banchetă. M-am trezit la un moment dat ca un copil mic și mi s-a spus că am ajuns acasă ; am ieșit din mașină clătîndu-mă, am străbătut peluza și am intrat în maghernița noastră, m-am băgat sub pături și am dormit pînă a doua zi după-amiază tîrziu, un somn lung, adînc, fără vise. Cînd m-am trezit a doua zi venele picioarelor mi se curățaseră. Scăpasem de cheagurile de sînge. Eram fericit.

13

Cînd m-am trezit a doua zi, mi-am amintit cum stătea Japhy în fața restaurantului fițos și se întreba dacă o să fie primit înăuntru sau nu

și am zîmbit. Era prima oară cînd îl vedeam temîndu-se de ceva. Aveam de gînd să vorbesc cu el despre asta mai pe seară, cînd urma să treacă pe la noi. Dar în acea seară s-au întîmplat atîtea. Mai întîi, Alvah a ieșit pentru cîteva ore, rămăsesem singur și citeam cînd am auzit o bicicletă în curte ; m-am uitat afară și am văzut-o pe Princess.

— Unde-s ceilalți ? m-a întrebat.

— Păi, cît poți să rămîi aici ?

— Trebuie să plec repede. Sau să o sun pe mama, să-i spun că mai stau.

— Hai s-o sunăm.

— OK.

Ne-am dus la benzinăria din colț, a sunat de la telefonul public și i-a spus maică-sii că o să ajungă acasă în vreo două ore, iar cînd ne întorceam mi-am pus un braț în jurul mijlocului ei și am început să-i pipăi pîntecele cu vîrfurile degetelor și ea a strigat „Ooo, nu pot să suport așa ceva !“, aproape a căzut pe trotuar și m-a mușcat de bluză, o femeie bătrînă venea din față și se uita la noi furioasă și după ce a trecut ne-am lăsat prinși într-un lung sărut pasional sub copacii întunecați. Am alergat spre casă și acolo s-a învîrtit efectiv în brațele mele o oră întregă, iar Alvah a intrat pe ușă chiar cînd sfîrșeam împreună slujirea lui Bodhisattva. Am făcut din nou baie cu ea. Era nemaipomenit să stăm în cada cu apă fierbinte și să pălăvrăgim și să ne săpunim unul altuia spinările. Biata Princess, credea și făcea absolut tot ce spunea. Îmi plăcea de ea și o compătimeam cumva, am avertizat-o chiar :

— Să n-o iei totuși razna și să te bagi în orgii cu cinșpe tipi pe vârful muntelui.

După ce a plecat, a venit Japhy, apoi Coughlin și din senin (aveam vin) a început o petrecere țicnită în maghernița noastră. S-a dezlănțuit când eu și Coughlin, beți, am luat-o la braț pe strada principală cărînd niște flori uriașe, aproape imposibil de mari, pe care le găsiserăm într-o grădină și, cu o altă sticlă de vin la noi, ne-am apucat să urlăm haikuuri și să huhuim către toți cei pe care-i întâlneam și toți ne zîmbeau. „Am mers opt kilometri cu florile astea enorme în brațe“ – a strigat Coughlin și acum îl plăceam, arăta decepționant de academic și grăsun, dar era un bărbat adevărat. Ne-am dus să vizităm un prof de la catedra de engleză a Universității California, pe care îl știam dinainte și Coughlin și-a lăsat pantofii pe peluză și a intrat dansînd în casa profesorului, care îl privea șocat, înspăimîntat chiar, deși Coughlin era deja un poet cunoscut. Pe urmă, desculți și cu florile și vinul în brațe, ne-am întors acasă, se făcuse vreo zece când am ajuns. Tocmai promisem niște bani prin poștă în ziua aia, o bursă de 300 de dolari, așa că i-am spus lui Japhy:

— Gata, am învățat totul acum, sînt pregătit. Ce-ai zice să mă duci mîine cu mașina în Oakland și să mă ajuți să-mi cumpăr un rucsac și tot restul echipamentului, să pot pe urmă s-o întind în deșert?

— Bine, o să iau mașina lui Morley și mîine la prima oră te duc, dar acum hai să mai bem niște vin.

Am agăţat bandana roşie pe bec, ne-am mai turnat nişte vin şi am stat la palavre. Era o noapte perfectă pentru palavre. Japhy ne-a spus totorii din viaţa lui, cum era el comerciant în port în New York, prin 1948, şi purta un pumnal la brîu, asta ne-a cam surprins pe mine şi pe Alvah, şi apoi cum s-a îndrăgostit de o fată care traia în California :

— Aveam, frate, o erecţie de cinci mii de kilometri !

— Zi-le de Marele Prună, Japh ! a strigat Coughlin şi imediat acesta a început :

— Marele Maestru Prună a fost întrebat care e sensul ultim al budismului şi el a răspuns : flori de papură, mîţişori de salcie, ace de bambus, fir de in, cu alte cuvinte, stai aşa, băiete, extazul e-n toate, asta voia să zică, extazul minţii, că lumea nu-i nimic decît minte şi ce e mintea ? Mintea nu e altceva decît lumea, frăţioare. Pe urmă Strămoşul Cal a zis : „Această minte e Buddha“. Tot el a zis : „Nici o minte nu e Buddha“. Şi, la sfîrşit, a zis de discipolul lui, Marele Prună : „Hai că s-a copt pruna“.

— Asta-i foarte interesant, a zis Alvah, dar : *Ou sont les neiges d'antan ?*

— Da, într-un fel sînt de acord cu tine, pentru că oamenii ăştia vedeau florile ca prin vis, dar, la dracu', lumea e *reală*, Smith şi Goldbook, toată lumea aia se purta de parcă ar fi fost un vis, căcat, de parcă erau ei înşişi vise sau puncte. Durerea, dragostea sau pericolul te fac din nou real, nu-i aşa, Ray, ca atunci cînd îţi era ţie frică pe munte ?

— Da, totul era real.

— De aia grănicerii sînt întotdeauna eroi și au fost dintotdeauna eroii mei și o să tot fie. Sînt mereu în alertă, în realitate, care, la o adică, ar putea fi de fapt ireală, dar ce contează, „Sutra Diamantului“ spune: „Nu-ți face idei preconcepute despre realitatea existenței și nici despre irealitatea ei“. Sau așa ceva. Cătușele se vor înmuia și bastoanele se vor retrage, deci să fim liberi de pe acum.

— Președintelui Americii i se vor încrucișa ochii și se va duce pe rîu la vale! am strigat.

— Anșoa se va face praf! a strigat Coughlin.

— Golden Gate scîrțîie sub rugina apusului, a zis Alvah.

— Și anșoa se va transforma în praf, a insistat Coughlin.

— Mai dă-mi o dușcă din doașcă, hooo hooo ho! a sărit Japhy în picioare. L-am citit pe Whitman, știi ce spune: „Bucurați-vă, sclavi, îngroziți-vă, despoți“, asta e atitudinea potrivită pentru un bard, nebunia Zen a bardului deșertului, totul e o lume plină de rătăcitori cu rucsacuri, Vagabonzi Dharma refuzînd imperativul general al muncii, acela care spune că dacă ești consumator trebuie să produci ca să-ți păstrezi privilegiul consumului, toate acele căcaturi pe care oricum nu le vor, frigidererele, televizoarele, mașinile, vreau să zic mașinile noi, fițoase, uleiuri de păr și deodorante și tot gunoiul pe care oricum îl aruncă după o săptămînă, toți prizonieri ai unui sistem bazat pe muncă, producție, consum, muncă, producție, consum, am această viziune a revoluției rucsacurilor, mii sau chiar milioane de tineri americani rătăcind cu rucsacurile în spate, urcînd

pe munți ca să se roage, făcîndu-i pe copii să ridă și pe bătrîni să se bucure, pe fetele tinere fericite și pe cele bătrîne și mai fericite, Nebuni Zen scriind poeme care le țîșnesc întîmplător în creier, fără nici un motiv, și fiind întotdeauna buni cu ceilalți și dăruind întruna, prin acte cunoscute, neașteptate, tuturor creaturilor viziunile libertății eterne, asta îmi place la voi, Goldbook și Smith, doi tipi de pe Coasta de Est, despre care credeam că e moartă.

— Noi credeam că aia de Vest e moartă!

— Da, ați venit cu un aer proaspăt aici. Vă dați seama că granitul pur din Jurasic al Sierrei Nevada și coniferele înalte, din Era Glaciară, și lacurile pe care tocmai le-am văzut sînt unele dintre cele mai grandioase expresii de pe acest pămînt, și gîndiți-vă cît de grandioasă și înțeleaptă o să fie America, cu toată această energie, exuberanță și spațiu concentrate pe Dharma.

— O, a zis Alvah, mai lăsați-o pe Dharma aia bătrînă și obosită.

— Ho! Ce ne trebuie nouă e un *zendo* plutitor, pe care un bătrîn Bodhisattva să poată vagabonda dintr-un loc în altul și să știe că întotdeauna poate găsi la prieteni un loc în care să doarmă și să-și poată găti terciul.

— „Băieții erau tare bucuroși și au mai rămas o vreme și Jack a pus-o de-un piure, în cinstea ușii grele“, am recitat eu.

— Ce-i asta?

— Un poem pe care l-am scris: „Băieții într-un cîrîg stăteau, pe înțeleptul leu îl ascultau, vorbindu-le cu mare artă, de porți și chei, hei, băieți, le zicea, Dharma e o poartă și chei sînt multe și

mărunte, dar numai una-i poarta și numai una matca, pentru tot roiul de albine, ascultați deci bine vorbele mele, cuvînt după cuvînt, cum le-am învățat demult, în anticamera Locului Sfînt. Pentru voi, copii cuminți, pătați de vin roșu pe dinți, care înțelegeți greu, o să-ncerc mai simplu eu să vă explic, simplu ca un bidonaș de vin, lîng-un foc mic, sub cerul înstelat, divin. Băgați bine în urechi, iar cînd o să știți în fine Dharma lui Buddha cel străvechi, nu-mi mulțumiți mie, doar mergeți înainte, tot înainte și în sus, cum și mie mi s-a spus, și nu vă opriți decît sub un copac însingurat, în care chiar și păsările tac, așezați-vă acolo pe pămînt, față în față cu adevărul, al cărui mlădiță cerească și Eu sînt : Mintea e Creatorul a toate cele, fără motive, efemere“.

— Dar e prea pesimist și ciudat, ca-n vise, a zis Alvah, totuși rima e pură ca la Melville.

— O să avem un *zendo* plutitor unde să vină băieții aceia murați în vin și să învețe să bea ceai, cum a făcut Ray, să învețe să mediteze, cum ar trebui să faci și tu, Alvah, iar eu o să fiu un stareț al unui *zendo* cu un borcan plin de greieri.

— Greieri ?

— Da, domnule, asta e, o serie de mănăstiri în care să se ducă băieții și să mediteze, putem să avem grupurile noastre de colibe sus în Sierra sau la Cascade sau, cum zice Ray, chiar în Mexic și să ne adunăm în găști masive, sălbatice, de oameni puri și sfîinți și să bem și să vorbim și să ne rugăm, imaginați-vă ce valuri ale salvării putem stîrni într-o noapte ca asta, să avem și femei, neveste, mici colibe cu familii religioase,

ca în vechile timpuri ale puritanilor. De ce trebuie să ne spună tuturor ce să facem polițaii Americii și republicanii și democrații?

— Ce-s ăia greieri?

— Un borcan mare plin cu greieri, mai dă-mi ceva de băut, Coughlin, cam de un sfert de centimetru, cu antene mari, și să-i moșesc și să-i cresc eu singur, vietăți mici și simțitoare puse într-o sticlă și faimoși maeștri cîntăreți cînd se fac mari. Vreau să înot în rîuri și să beau lapte de capră, să vorbesc cu preoți și să citesc cărți chinezești, să mă plimb cu pas ușor prin văi și să stau la taclale cu fermieri și cu copiii lor. O să avem și săptămîni în care ne adunăm mințile în *zendo*-urile noastre, cînd mințile noastre o să încerce să zboare ca o jucărie, dintr-acelea Tinker Toy, și noi, ca niște soldați conștiincioși, o să le punem înapoi, cu ochii închiși, doar că, desigur, toată treaba e greșită. Ai auzit ultimul meu poem, Goldbook?

— Nu, ce?

— Mamă de copii, soră, fiică a unui bătrîn bolnav, virgină, bluza ta e ruptă, flămîndă și desculță, și eu sînt flămînd, ia aceste poeme.

— OK, bine.

— Vreau să pedalez în arșița după-amiezii, să port sandale de piele pakistaneze, să țip isteric la amicii călugări rași în cap și acoperiți cu robe de cînepă, vreau să trăiesc în temple cu pavilioane aurii, să beau bere, să zic adio și să plec în Yokohama – Asia! –, porturi cu vasali și vase, speranțe, întoarceri, du-te, du-te în Japonia, întoarce-te în America, citește Hakuin, scrișnește din dinți și disciplinează-te tot timpul, fără să

ajungi nicăieri și numai așa învățînd... învățînd că trupul meu și toate celelalte obosesc și se îmbolnăvesc, astfel aflu totul despre Hakuyu.

— Cine-i Hakuyu?

— Numele lui înseamnă Obscuritate Albă, numele lui înseamnă că locuia între coline în spatele Apei Albe Nordice, unde o să merg și eu, Doamne, cred că sînt o grămadă de trecători abrupte și pini și văi cu bambus și stînci micuțe.

— Vin și eu cu tine! (cu mine).

— Vreau să citesc despre Hakuin, Hakuin s-a dus să-și vadă tatăl, care locuia într-o peșteră, dormea cu căprioarele și mîncă numai castane, și bătrînul i-a spus să nu mai mediteze și să nu se mai gîndească la *koan*-uri, cum zice Ray, în schimb să învețe cum să se culce și cum să se trezească, cînd te duci la culcare, spunea bătrînul, trebuie să-ți lipești picioarele unul de altul și să respiri adînc și să te concentrezi pe un punct aflat sub buric pînă cînd îl simți ca pe o sferă de putere și apoi să respiri adînc, din călcîie, și să te concentrezi spunîndu-ți că acel centru e Tărîmul Pur Al lui Amida, centrul minții, iar cînd te trezești să începi prin a respira conștient de ceea ce faci, să te întinzi și să reiei aceleași gînduri, pînă la sfîrșitul zilei.

— Vezi, asta îmi place, a spus Alvah, niște direcții clare către ceva anume. Altceva?

— În restul timpului, zicea, să nu-ți bați capul cu gîndurile, doar să mănînci bine, nu prea mult, și să dormi bine, și bătrînul Hakuyu avea atunci trei sute de ani și spunea că mai poate duce cel puțin cinci sute, ceea ce înseamnă că e încă acolo sus, dacă a fost vreodată cineva acolo.

— Sau și-a caftit ciobanul cîinele! s-a băgat și Coughlin.

— Pun pariu că pot să găsesc peștera aia în Japonia.

— Nu poți trăi în lumea asta, dar nici nu ai unde să mergi în altă parte, a rîs Coughlin.

— Ce înseamnă asta? am întrebat.

— Înseamnă că scaunul pe care stau e tronul unui leu și leul se plimbă împrejur și răcnește.

— Ce spune?

— Spune: Rahula, Rahula! Chip al Gloriei! Univers mestecat și înghițit!

— A, rahat! am strigat.

— Mă duc în Marin County în cîteva săptămîni, a zis Japhy, mă duc să mă învîrt de o sută de ori în jurul Tamalpaisului și să ajut să se purifice atmosfera și să le învăț pe spiritele locale cu sunetul sutrei. Ce crezi despre asta, Alvah?

— Cred că e o halucinație drăgălașă, îmi place cumva.

— Alvah, problema ta e că nu stai destul în *zazen* noaptea, mai ales cînd e frig afară, atunci e cel mai bine, de altfel ar trebui să te însori și să ai copii metiși, manuscrise, pături făcute în casă, de mîină și lapte de mamă pe podeaua jerpelită și fericită, ca asta. Ia-ți o colibă pe undeva pe aproape de oraș, învață să trăiești cu puțin, fă-ți de cap din cînd în cînd în baruri, scrie și țopăie pe dealuri și învață să tai scînduri și să stai de vorbă cu bunicuțele, nebunule, să cari lemne pentru ele, să aplauzi în fața altarelor, să primești favoruri supranaturale, învață să aranjezi florile și să crești crizanteme în fața

ușii, însoară-te, pentru numele lui Dumnezeu, ia-ți o fată prietenoasă, deșteaptă, sensibilă, care nu ține la Martini-ul ritualic din fiecare seară și la idioatele alea de mașinării albe din bucătărie.

— Ooo, a sărit Alvah bucuros în picioare, și mai ce?

— Rîndunici în șopron și șoimi invadînd noaptea cîmpurile. Știi, Ray, ieri am tradus iarăși din Han Shan, ascultă: „Muntele Rece e o casă, fără pereți sau grindă, cele șase uși de pe stînga și de pe dreapta sînt larg deschise, holul e cerul albastru, camerele sînt goale, zidul vestic atinge zidul estic, în centru nu e nimic. Creditorii nu mă caută, cînd e frig fac focul, cînd mi-e foame fierb verdețuri, nu-mi pasă de chiabur, de hambarul lui mare și pășunea lui... el doar își face-o închisoare din care, odată intrat, nu mai poate ieși, gîndește-te la asta, și ție ți se poate-ntîmpla“.

Apoi Japhy și-a luat chitara și s-a pus pe cîntat; am împrumutat-o la un moment dat și am făcut un cîntec pe loc, ciupindu-i corzile după vechi melodii, lovindu-le de fapt cu degetele, zdrang, zdrang, zdrang, cîntecul Fantomei de Noapte.

— E un cîntec despre trenuri californiene, dar știi la ce m-a dus cu gîndul, Smith? E cald, foarte cald, bambusul crește pînă la douăzeci de metri și suieră în bătaia brizei și e cald și călugării fac gălăgie cu fluierile lor și cînd recită sutre, pe un ritm de Kwakiutl și de clopote plesnite cu bețele, e ca și cum ai auzi un coiot uriaș, preistoric, psalmodiind... Lucrurile s-au făcut mai mici pe-aici, întoarceți-vă, nebunilor, la timpurile în

care oamenii se căsătoreau cu urșii și vorbeau cu bizonii. Mai dați-mi ceva de băut. Și cârpiți-vă ciorapii și dați-vă bocancii cu cremă.

Dar ca și cum asta nu era de ajuns, Coughlin, care stătea cu picioarele încrucișate sub el, a continuat, calm :

— Ascuțiți-vă creioanele, îndreptați-vă cravatele, lustruiți-vă papucii și încheiați-vă prohaburile, spălați-vă dinții, periați-vă părul, spălați podelele, mîncați-vă tarta cu afine, deschideți-vă ochii...

— Mîncați-vă harta cu afine sună bine, a zis Alvah serios, ținîndu-și buza de jos între degete.

— Îmi amintesc că m-am străduit mult, dar trandafirul de munte e doar pe jumătate iluminat și furnicile și albinele sînt comuniste și troleibuzele sînt plictisite.

— Și băiețiii japonezi din tren cîntă Inky Dinky Parly Voo! am răcnit.

— Iar munții trăiesc în ignoranță totală, așa că nu mă dau bătut, scoate-ți pantofii și bagă-i în buzunar. Acum v-am răspuns la toate întrebările, îmi pare rău, dați-mi ceva de băut, *mauvais sujet*.

— Nu călca pe pompă! am răcnit, beat.

— Încearcă s-o faci fără să calci pe furnicar, a zis Coughlin. Nu fi un fraier toată viața, înțelege ce-ți zic? Leul meu e hrănit, dorm alături de el.

— Ooo, a zis Alvah, ce mult aș vrea să notez toate astea.

Și eu eram uimit, foarte uimit de cît de rapid, țac, țac, țac, și minunat se mișcau lucrurile în creierul meu adormit. Eram toți blană. Era o noapte dementă. Eu și Coughlin am ajuns să ne

luăm în brațe și să ne luptăm și să facem găuri în pereți, cît pe ce să dărimăm șandramaua : Alvah era destul de furios a doua zi. În timpul luptelor, aproape că i-am rupt bietului Coughlin un picior ; eu m-am ales cu o așchie înfiptă în piele, care nu a ieșit de acolo decît după un an. Între timp, Morley a apărut în ușă ca o stafie, cu vreo zece kile de iaurt în brațe și ne-a întrebat dacă nu vrem și noi. Japhy a plecat pe la două și la plecare mi-a spus că a doua zi urma să se întoarcă să mă ia la cumpărături, cum îmi promisese. Totul era bine pentru Nebunii Zen, iar cei care ar fi trebuit să ne ia și să ne interneze erau prea departe, nu ne auzeau. Și era și o anumită înțelepciune în toate astea, așa cum poate să-și dea seama oricine iese noaptea la plimbare pe o stradă din suburbii : vezi pe ambele părți ale străzii, în toate casele, o lumină aurie în living și în miezul ei pătratul albastru al televizorului, iar fiecare familie stă cu privirile ațintite pe același show ; nimeni nu vorbește ; în curți e liniște ; cîinii te latră pentru că mergi pe tălpi omenești și nu pe roți. O să înțelegi ce-ți spun cînd toată lumea o să gîndească în curînd în același fel, iar Nebunii Zen vor fi intrat de mult în pămînt, cu un rîs înghețat pe buzele lor prăfuite. Un singur lucru vreau să le spun celor ce stau nemișcați în fața televizoarelor, milioanele de supuși ai Ochiului Unic : nu faceți nimic rău nimănui, dar nici Japhy... Îl văd în viitor, cu rucsacul în spate, mărșăluind pe străzile din suburbii, trecînd pe lîngă ferestrele albastrui, luminate de ecranele televizoarelor, singur cu gîndurile lui, singurele neelectrificate

și neconectate la Butonul Rege. Cît despre mine, poate că răspunsul e de găsit în continuarea poemului cu leul: „Cine-a pus la cale farsa asta isteată, în care-și rupe gîtul fiecare și dispare ca măgaru-n ceață, ca din întîmplare? l-a-ntrebat Montana Slim pe firtatul omului, cu un gest infim, cum stăteau ei doi în cușca cu lei. Domnul să fi înnebunit? V-a dat o grădină, v-a umplut de vină, fără nici un scop, v-a dat și-un potop și-o gîrlă de sînge, să aveți ce plînge. Spune-ne de ai habar, răspicat și foarte clar, cine ne-a jucat la zar, cine, zău, poate fi atît de rău, ce Scenă Eternă se joacă în bernă și de ce-i precară, mută, surdă, fumegîndu-și frunza verde din țigară?“. Mă gîndeam că poate pînă la urmă voi afla răspunsul de la Vagabonzii Dharma.

14

Dar îmi făcusem și eu micile mele planuri, care nu aveau nimic în comun cu „nebunia“. Voiam să-mi cumpăr un set întreg cu cele necesare pentru somn, protecție, hrană, gătit, un dormitor și o bucătărie de luat la spinare, să plec undeva departe și să găsesc singurătatea perfectă, să privesc în vidul perfect al minții mele și să fiu complet neutru în raport cu orice idee, cu toate ideile. Aveam de gînd și să mă rog, să-mi fac din asta unica activitate, rugăciunea pentru binele tuturor creaturilor; înțelesesem că e singurul lucru decent de făcut în lumea asta. Să fiu undeva în albia uscată a unui rîu sau în deșert

sau în munți sau în vreo colibă în Mexic ori în Adirondack, să zac și să fiu plin de bunătate, nimic altceva, să practic ceea ce chinezii numesc „absența acțiunii calculate“. Chiar nu voiam să mă implic în altceva, indiferent că era vorba de ideile lui Japhy despre societate (mi se părea mai înțelept să o evit, să mă mișc în jurul ei) sau de dorința lui Alvah de a lua cît mai mult din viață, împins de tristețea ei dulce și de perspectiva clară a morții.

Cînd Japhy a venit să mă ia a doua zi dimineață, mă gîndeam la toate astea. Cu el și cu Alvah am mers în mașina lui Morley pînă în Oakland, unde am intrat mai întîi în cîteva magazine Goodwill și Armata Salvării să cumpărăm cămăși de flanel (la 50 de cenți bucata) și bluze de corp. Ni se pusese pata pe bluze colorate, dimineața era curată și luminoasă; mai devreme, cînd trecuserăm strada, Japhy zicea: „Știi, pămîntul e o planetă proaspătă, de ce să ne facem vreo grijă“ (foarte adevărat), iar acum scormoneam amuzat în lăzi vechi pline cu țoalele spălate și cîrpite ale tuturor vagabonzilor bătrîni din univers. Mi-am luat ciorapi, o pereche de ciorapi lungi de lînă, scoțieni, de ăia care se duc pînă sub genunchi, buni pentru nopțile reci de meditație. Și-am mai cumpărat o jachetă din pînză groasă, cu fermoare, la doar 90 de cenți.

După aia ne-am dus la magazinul Army Navy din Oakland și am găsit în raioanele din capăt saci de dormit agățați în cîrlige și tot felul de echipamente, inclusiv saltele gonflabile ca a lui Morley, bidoane pentru apă, lanterne, corturi, puști, gamele, cizme de cauciuc, instrumente

incredibile pentru vînători și pescari, printre care eu și Japhy am descoperit diverse flecuștețe folositoare și unor *bhikku*. A cumpărat un cîrlig pentru oale din aluminiu și mi l-a făcut cadou; fiind aluminiu, nu se înfierbîntă și îți tragi cu el oala de pe foc fără probleme. A ales un sac de dormit, i-a tras fermoarul, l-a examinat și mi l-a dat mie. Apoi a ales și un rucsac nou-nouț, de care am devenit pe loc atît de mîndru! Mi-a spus că o să-mi dea și husa de la sacul lui vechi. Am mai luat și niște pahare de plastic, doar așa, de chichi, și mănuși noi. M-am gîndit că am oricum niște bocanci buni acasă, în Est, unde mă duceam de Crăciun, altfel mi-aș fi luat o pereche ca ai lui Japhy, italienești.

Ne-am întors din Oakland în Berkeley, la Ski Shop, unde, cînd am intrat și vînzătorul ne-a ieșit în întîmpinare, Japhy i-a spus pe vocea lui de cherestegiu: „Gătește-mi tovarășii pentru Apocalipsă!”. Și m-a dus în spatele magazinului și mi-a ales un poncho frumos de nailon cu glugă, pe care-l pui pe tine chiar și pe deasupra rucsacului (transformîndu-te într-un călugăr cu o cocoasă uriașă) și te apără bine de tot de ploaie. Poți face din el și un cort micuț sau îl poți băga sub sacul de dormit. Am cumpărat de acolo și o sticlă din polibden, cu dop din ăla care se deșurubează și-n care (îmi ziceam eu) aș putea căra miere pe munte. Dar mai mult am băut vin din el, iar mai încolo, cînd m-am făcut cu niște bani, l-am utilizat ca bidon pentru whisky. Mi-am luat și un shaker de plastic care s-a dovedit a fi numai bun, amesteci o lingură de lapte praf în apă de izvor și-ți iese un pahar de lapte. Mi-am

luat și mîncare ca a lui Japhy. Păi chiar eram echipat pentru Apocalipsă, nu era doar o glumă; dacă o bombă atomică ar fi lovit San Francisco în noaptea aia, tot ce aveam de făcut era să mă car de acolo, dac-aș mai fi apucat, cu mîncare uscată la mine și micul dormitor și bucătăria la spinare și aș fi scăpat teafăr. Ultima achiziție barosană au fost niște oale, două oale mari puse una-n alta, cu un capac care era și tigaie în același timp, și cîteva căni de tablă, plus un set de tacîmuri în miniatură, așezate unele într-altele, de aluminiu. Japhy mi-a dat cadou și o lingură obișnuită, căreia i-a răsucit coada cu un clește și mi-a zis:

— Vezi, cînd vrei să iei o oală de pe foc, pac!
Mă simțeam ca un om nou.

15

Mi-am tras pe mine o flanelă nouă, ciorapi noi, chiloți și blugii, am legat bine rucsacul și m-am dus în San Francisco în noaptea aia, doar ca să simt cum e să mă plimb prin oraș cu toate alea în spinare. Am coborît pe Mission Street cîntînd fericit. Am ajuns pe Third Street, Aleea Terminaților, să beau o cafea și să mănînc gogoșile mele preferate, iar vagabonzii de acolo erau toți fascinați, voiau să le zic dacă mă duc să caut uraniu. N-aveam de gînd să le explic că ceea ce căutam era infinit mai valoros pentru omenire pe termen lung decît minereurile, așa că i-am lăsat să mă sfătuiască:

— Băiete, to' ce tre' să faci e să te duci în Colorado cu băgăjelu' tău și un contor Geiger și-o să te-ntorci milionar.

Toți cei de pe Aleea Terminațiilor vor să fie milionari.

— OK, băieți, le-am zis, poate c-o să fac asta.

— Grăma' de uraniu și-n Yukon.

— Și-n jos, în Chihuahua, a spus un bătrîn. Pariez pe orișice că-i uraniu în Chihuahua.

M-am cărat de acolo și mi-am continuat drumul prin oraș. M-am dus la Rosie ca să-i văd pe Cody și pe Rosie. Imaginea ei m-a șocat, se schimbase atât de mult, slăbise și ochii i se măriseră, terorizați, îi ieșeau din orbite.

— Ce s-a întâmplat?

Cody m-a tras în camera de alături și nu m-a lăsat să vorbesc cu ea.

— E așa de două zile, mi-a șoptit.

— Dar ce-a pățit?

— Zice că a scris o listă cu numele noastre și toate păcatele noastre, apoi a aruncat-o în toaletă la ea la muncă, a încercat să tragă apa și hîrtia s-a blocat acolo și cică au adus un tip de la întreținere, de care ea zice că purta uniformă și era polițist și a luat cu el bucata de hîrtie s-o ducă la secția de poliție și o să fim toți arestați. E doar nebună, asta-i tot.

Cody era un prieten vechi, mă lăsase să dorm la el în pod, în San Francisco, cu mulți ani în urmă, era un prieten de încredere.

— I-ai văzut semnele de pe brațe?

— Da.

Îi văzusem brațele, erau crestate.

— A încercat să-și taie venele cu un cuțit vechi și tocit. Mi-e frică pentru ea. Vrei, te rog, să ai grijă de ea în seara asta, cât o să fiu la lucru?

— Măi omule...

— Măi omule, auzi, nu fi așa. Știi ce zice în Biblie: „Ori de câte ori ați făcut aceste lucruri unuia dintr-acești foarte neînsemnați frați ai Mei“...

— Bine, dar să știi că aveam chef să mă distrez în seara asta.

— Distracția nu e totul. Uneori ai și tu niște responsabilități, știi...

Nu mai aveam nici o șansă să mă laud în The Place cu echipamentul meu. M-a dus cu mașina la o cantină de pe Van Ness, unde mi-a dat bani și i-am luat lui Rosie sendvișuri, m-am întors singur și am încercat s-o fac să mănânce. Stătea în bucătărie și mă fixa cu privirea.

— Dar tu nu pricepi ce înseamnă asta! îmi tot zicea. Acum ei știu *totul* despre tine.

— Despre cine?

— Despre tine.

— Despre mine?

— Despre tine, Alvah, Cody și Japhy Ryder acela, despre toți și despre mine. Despre toți care-o ard la The Place. Mîine o să fim arestați, dacă nu chiar mai devreme.

Se uita mereu înspre ușă, îngrozită.

— De ce ți-ai tăiat brațele în halul ăsta? De ce te porți așa rău cu tine?

— Pentru că nu mai vreau să trăiesc. Îți zic eu, o să înceapă chiar acum o revoluție polițienească.

— Nu, o să înceapă o revoluție a rucsacurilor, i-am răspuns rîzînd, fără să-mi dau seama cât de

gravă e situația ; de fapt, eu și Cody eram complet pe lîngă, ar fi trebuit să ne dăm seama după semnele de pe brațele ei cît de departe avea de gînd să meargă. Ascultă-mă, i-am zis, dar nu voia.

— Nu *înțelegi* nimic din ce se întîmplă ? a tipat, holbîndu-se la mine cu ochii mari, sinceri, încercînd printr-un fel de telepatie dementă să mă facă să cred că ceea ce-mi spunea era absolut *adevărat*. Stătea acolo în bucătăria aia din micul lor apartament, cu brațele ei scheletice larg deschise încercînd rugător să-mi explice, picioarele încordate, părul roșu încrețit, tremurînd și cutremurîndu-se și prinzîndu-și din cînd în cînd fața în palme.

— Nu-i decît o aiureală ! am strigat și brusc am avut aceeași senzație pe care o aveam cînd încercam să le explic oamenilor ce e cu Dharma, lui Alvah, mamei mele, rudelor, iubitelor, tuturor, nu ascultau niciodată, întotdeauna voiau să-i ascult eu pe ei, *ei* știau, eu eram la furat, eu eram doar un puști idiot și lipsit de simț practic care nu înțelegea semnificația profundă și serioasă a acestei lumi foarte importante, foarte reale.

— Poliția o să ne pună la pămînt și o să ne aresteze pe toți și nu numai atît, o să ne ancheteze săptămîni în șir, ani de zile poate, pînă cînd o să afle *toate* crimele și păcatele care s-au făcut, e o rețea, se duce în toate direcțiile, pînă la urmă o să-i aresteze pe toți cei din North Beach și pe toți cei din Greenwich Village și pe cei din Paris și pe urmă o să-i bage pe *toți* la pușcărie, tu nu știi, dar ăsta e numai începutul.

Tresărea la fiecare sunet pe care-l auzea venind din hol, aștepta să apară polițaii.

— De ce nu mă asculți? am continuat eu, dar de fiecare dată cînd spuneam asta, mă hipnotiza cu ochii ei mari și aproape că m-a făcut să cred pentru o vreme în ceea ce credea ea, prin simpla și puternica ei încredere în combinațiile pe care i le rula mintea. Dar scoți de nicăieri toate condamnările și concepțiile astea bizare, nu înțelegi că viața e doar un vis? De ce nu te relaxezi pur și simplu și nu te bucuri de Dumnezeu? Dumnezeu ești *tu*, nebuno!

— Or să te distrugă, Ray, e clar, or să închidă în țarcuri toate credințele, termină cu ele bine de tot. Abia au început. Toate au legătură cu Rusia, deși n-or să recunoască... și e și o chestie pe care am auzit-o despre razele soarelui și ceva care se întîmplă cînd dormim. Ray, lumea n-o să mai fie aceeași!

— Ce lume? Ce contează? Termină cu astea, te rog, mă sperii. Ba nu mă sperii de fapt, nici măcar n-o să te mai ascult.

Am ieșit, nervos, am cumpărat niște vin și am dat peste Cowboy și alți muzicieni și am adus toată gașca înapoi, ca să o pot supraveghea.

— Ia niște vin, bagă niște înțelepciune în capul ăla al tău.

— Nu mă ating de băutură, tot vinul acela pe care îl bei e poșircă, îți arde stomacul și-ți tîmpește creierul. E evident ceva în neregulă cu tine, nu ești deloc sensibil, nu *pricepi* ce se-ntîmplă!

— Hai, măi, lasă-mă.

— Asta e ultima mea noapte pe pămînt, a mai zis ea.

Am băut cu muzicienii tot vinul și am stat de vorbă pînă pe la doișpe și Rosie părea să fie mai

OK, întinsă pe canapea, vorbea și chiar rîdea, își mîncase sendvișurile și sorbea din ceaiul pe care i-l preparasem. Băieții au plecat și eu m-am culcat pe podeaua bucătăriei în sacul meu de dormit. Dar cînd a venit Cody acasă în noaptea aceea și eu plecasem deja, Rosie s-a urcat pe acoperiș, în timp ce el dormea, a spart lucarna și și-a tăiat venele, stătea acolo și sîngera, soarele abia începuse să se ridice și un vecin a văzut-o și a chemat poliția, iar cînd s-au urcat polițaii pe acoperiș să o ajute, totul a explodat: i-a văzut pe bărbații ăia mari în uniforme cum vin să ne aresteze pe toți și a luat-o la fugă spre marginea acoperișului. Un polițist tînăr, irlandez, improvizase un fel de cîrlig și a reușit să o agațe de halatul de baie, dar s-a prăbușit, goală, pe trotuar. Muzicienii, care locuiau jos în subsol și care rămăseseră treji toată noaptea, vorbiseră și ascultaseră muzică, au auzit bufnitura. S-au uitat printr-o fereastră de la subsol și au văzut scena teribilă. Mi-au spus mai tîrziu: „Frate, ne-a rupt, n-am mai putut să ne facem numărul în seara aia“. Au tras jaluzelele și au rămas acolo jos, tremurînd. Cody dormea... Cînd am auzit povestea a doua zi, cînd am văzut poza în ziar, cu acel X desenat pe locul în care aterizase, unul dintre gîndurile mele a fost: Și dacă m-ar fi ascultat... Vorbeam chiar așa aiurea, totuși? Chiar sînt ideile mele așa de idioate și de infantile? N-ar fi timpul să încep să mă ghidez după ceea ce știu că e adevărat?

Și asta pusese capac la tot. Săptămîna următoare am împachetat tot și m-am hotărît s-o iau din loc și să ies din acel oraș al ignoranței, care

e orice oraș modern. Mi-am luat rămas-bun de la Japhy și de la ceilalți și m-am agățat de un marfar care să mă ducă înapoi în L.A. Biata Rosie – era *atît* de sigură că lumea e reală și că frica e reală și acum ce mai era real? Măcar, m-am gîndit, e în Paradis acum și știe asta.

16

Iar asta mi-am spus și mie însumi – acum sînt pe drum spre Paradis. Îmi devenise deodată clar că aveam multe să-i învăț pe alții în timpul vieții. Cum ziceam, m-am văzut cu Japhy înainte de a pleca, ne-am plimbat triști prin parcul din Chinatown, am mîncat în Nam Yuen, ne-am așezat pe iarbă, duminică dimineată, și acolo am văzut un grup de predicatori negri încercînd să le vorbească unor familii de chinezi total indifere_nți, atenți doar la copiii lor care se hîrjoneau în iarbă, și unor vagabonzi doar un pic mai interesați de ce auzeau. O femeie uriașă ca Ma Rainey stătea acolo înfîptă bine pe picioarele depărtate, tunînd o predică incredibilă cu vocea ei răsunătoare și din cînd în cînd își întrerupea discursul cu bluesuri minunate, iar motivul pentru care acea femeie, predicator de geniu, nu vorbea în biserică era acela că uneori era nevoită să-și adune, cu un horcăit sonor, toată flegma din gît și să scuipe cît de tare putea într-o parte în iarbă: „Și vă zic vouă, Domnu' o să aibă grijă de voi dacă recunoașteți că aveți o *pășune nouă*... *Da!*“ – și pfleoșc!, se întorcea și scuipa cîtiva metri mai încolo un gogoloi gigantic de flegmă.

— Vezi, i-am spus lui Japhy, nu o lasă să facă asta în biserici, asta e defectul ei ca predicator, după mintea bisericii, dar, frate, ai mai auzit vreodată pe cineva predicînd așa?!?

— Da, a zis Japhy, dar nu-mi place toată povestea aia cu Iisus.

— Dar care-i problema cu Iisus? N-a vorbit Iisus de Paradis? Nu e de fapt Paradisul nirvana lui Buddha?

— Asta după interpretarea ta, Smith.

— Japhy, erau unele lucruri pe care aş fi vrut să i le spun lui Rosie, dar m-am simţit blocat de schisma asta dintre budism şi creştinism, Est şi Vest, ca şi cum ar fi dracului vreo diferenţă între ele. Sîntem toţi în Paradis acum, nu?

— Cine zice asta?

— Sîntem în nirvana acum sau nu?

— Sîntem şi în nirvana, şi în samsara.

— Vorbe, vorbe, ce-i o vorbă? Nirvana cu alt nume. Şi-apoi, n-o auzi pe fata asta uriaşă cum ne cheamă şi ne vorbeşte de o păşune nouă, păşunea lui Buddha, băiete!?!

Japhy era aşa de încîntat de ce spuneam, colţurile ochilor i s-au încreţit şi mi-a zîmbit larg.

— Pășuni ale lui Buddha în toate direcțiile, pentru fiecare dintre noi, și Rosie era o floare pe care-am lăsat-o să se usuce.

— Niciodată n-ai vorbit mai adevărat, Ray.

Fata aia bătrînă și uriașă a venit spre noi, ne observase, în special pe mine. Ba chiar mi-a zis „dragule“.

— Po' să văd în ochii tăi că pricepi fiecare vorbă de-o zic, dragule. Vreau să știi că tot ce-mi doresc e să ajungi în Paradis și să fii fericit. Vreau să înțelegi tot ce-ți zic.

— Aud și înțeleg.

Peste drum era noul templu budist pe care niște tineri chinezi de la Camera de Comerț din Chinatown încercau să-l construiască, într-o noapte m-am dus acolo și, beat, i-am ajutat să care înăuntru cu o roabă nisipul de afară, erau tineri idealiști în genul lui Sinclair Lewis, copii ai viitorului care trăiau în case bune, dar își trăgeau blugii pe ei și veneau pînă acolo și lucrau la biserica aia, cum vezi de obicei prin orașelele din Midwest pierdute în mijlocul preriei puști conduși de cîte un Richard Nixon cu obraji strălucitori. Aici, în inima unui oraș teribil de sofisticat, cum era San Francisco Chinatown, făceau același lucru, dar biserica lor era biserica lui Buddha. În mod ciudat, Japhy nu era interesat de budismul din Chinatown pentru că era unul tradițional, nu Zenul intelectual-artistic pe care-l adora el — dar încercam să-l conving că erau la fel, toate erau la fel. În restaurant am mîncat din nou cu bețigașe și mi-a plăcut. Ne luam rămas-bun și nu știam cînd o să ne revedem.

În spatele negresei era un alt predicator, care se tot legăna cu ochii închiși și zicea: „Așa e!”. Iar femeia s-a întors către noi și ne-a zis:

— Să fiți binecuvîntați, băieți, că-mi ascultați vorbele. Să țineți minte că toate se leagă spre bine pentru cei care îl iubesc pe *Dumnezeu*, pentru cei care *sînt* chemați să facă voia *Lui*. Romani, opt cu optășpe, puilor. Și există o *nouă pășune* care v-așteaptă, îngrijiți-vă să trăiți după cum vă cere datoria. Mă auziți?

— Da, doamnă, să ne vedem cu bine.

Apoi i-am zis la revedere și lui Japhy.

Mi-am petrecut cîteva zile cu familia lui Cody. Era foarte trist după sinuciderea lui Rosie și tot spunea că trebuie să se roage pentru ea zi și noapte în acest moment crucial cînd, pentru că-și luase viața, sufletul ei încă rătăcea pe suprafața pămîntului, așteptînd să intre în purgatoriu sau în iad :

— Trebuie s-o ajutăm să intre în purgatoriu, frate.

Așa că dormeam pe peluza lor, în noul meu sac de dormit, și-l ajutam să se roage. În timpul zilei notam într-un carnețel poezioarele pe care mi le recitau copiii lui. Din-din-din... din-din-din... la tine vin... bim-bim-bim... te iubim... din-din-din. Iar Cody îmi tot zicea să nu-i mai beau din vin.

Luni după-amiază eram lîngă depourile din San Jose și așteptam să apară Zipperul de patru jumătate. Care nu circula în ziua aia, așa că am stat tot acolo să prind Fantoma de la șapte jumătate. Între timp, cum s-a întunecat, mi-am pus pe un foc de crenguțe uscate, undeva după tufișurile dese de lîngă șine, o conservă cu macaroane și am mîncat. A apărut și Fantoma. Un acar de treabă m-a sfătuit să nu urc pe acolo, pentru că la primul macaz stă unul cu o lanternă mare și cum te vede pe platformă, dă imediat telefon la Watsonville și ăia de-acolo te dau jos.

— Acum, iarna, a mai zis acarul, băieții mai intră în vagoanele sigilate și sparg geamuri și aruncă sticle pe podele, fac ravagii pe trenu' ăsta.

M-am strecurat prin partea estică a depoului, cu bagajul greoi atîrnat pe umeri, și am prins Fantoma dincolo de macaz, mi-am desfăcut sacul de dormit și mi-am dat jos încălțărilor din picioare,

le-am băgat sub haina strînsă și pusă sub cap ca pernă și am dormit ca un prunc pînă în Watsonville, unde m-am ascuns în bălării pînă cînd s-a auzit semnalul de plecare, am sărit din nou în tren și am dormit apoi toată noaptea, dus în zbor de-a lungul coastei și oh, Buddha, lumina lunii tale, oh, Hristoase, stelele tale peste ocean, oceanul, Surf, Tangair, Gaviota, și trenul rulînd cu o sută cincizeci pe oră și eu la cald în sacul meu de dormit ca o felie de pîine în prăjitor, ducîndu-mă spre casă, de Crăciun. M-am trezit abia pe la șapte dimineața, cînd încetineea trenul în depourile din L.A. și primul lucru pe care l-am văzut, după ce m-am încălțat și mă pregăteam să sar, a fost un lucrător la căile ferate făcîndu-mi cu mîna și strigînd: „Bine ai venit în L.A.!”.

Dar aveam de gînd să mă car de acolo cît mai repede. Era un smog dens de-mi lăcrimau ochii, soarele era fierbinte, aerul puțea, L.A. e iadul. Și luasem și o răceală de la copiii lui Cody, virusul ăla californian, și mă simțeam mizerabil. Mi-am umplut pumnii cu apa care se scurgea de la vagoanele frigorifice și m-am stropit un pic pe față, m-am spălat și m-am tot spălat pe dinți, m-am pieptănat și am luat-o la pas prin oraș. Voiam să mă plimb pînă la șapte jumătate, cînd trebuia să prind Zipperul spre Yuma, Arizona. Mă aștepta o zi nasoală. Am băut cîteva cafele la șapțișpe cenți în birturile de pe South Main Street.

Spre seară încă mă învîrteam pe acolo, așteptîndu-mi trenul. Pe treptele unei case stătea un vagabond care mă privea cu interes. M-am dus

la el să-i vorbesc. Mi-a zis că e un fost pușcaș marin din Paterson, New Jersey, și după o vreme a scos din buzunar o hîrtiuță de pe care obișnuia să citească pe tren. M-am uitat pe ea. Era un citat din Digha Nikaya, cuvintele lui Buddha. Am zîmbit; nu i-am spus nimic. Era un vagabond foarte vorbăreț și încă unul care nu bea deloc, un hoinar idealist:

— Acolo e tot ce-mi trebuie, tot ceea ce-mi place să fac, prefer să merg prin țară cu marfarele și să-mi încălzesc conservele la foc, decît să fiu bogat și să am o casă și un job. Sînt mulțumit. Știi, am avut artrită, am umblat prin spitale ani de zile. I-am găsit pînă la urmă leacul și apoi am început să bat drumurile și-o tot țin așa de atunci.

— Cum ai scăpat de artrită? Și eu am avut tromboflebită.

— Da? Păi asta ar putea să te ajute. Stai pur și simplu în cap trei minute pe zi sau cinci minute. În fiecare dimineață cînd mă trezesc, indiferent că sînt pe malul unui rîu sau într-un tren în plină viteză, îmi pun o saltea mică pe jos și stau în cap și număr pînă la cinci sute, asta face cam trei minute, nu?

Era foarte preocupat dacă cinci sute de secunde numărate fac trei minute sau nu. Cred că nu era prea sigur pe aritmetica lui învățată la școală.

— Da, cam atît face.

— Deci fă asta în fiecare zi și flebita ta o să dispară cum s-a dus și artrita mea. Am patruzeci de ani, știi. Tot așa, înainte să te culci, bea lapte fierbinte cu miere, întotdeauna car cu mine un borcănel cu miere (a scos unul din bagaj) și pun

laptele într-o cutie și mierea, le încălzesc la foc și le beau. Doar astea două, lapte și miere.

— OK.

Mi-am promis să-l ascult, pentru că el era Buddha. Rezultatul a fost că în cam trei luni flebita mi-a dispărut de tot și nu m-a mai supărat niciodată, ceea ce e nemaipomenit. Și le-am spus și doctorilor despre asta de cîte ori am avut ocazia, dar toți cred că sînt nebun. Vagabond Dharma, Vagabond Dharma, n-o să-l uit nicicînd pe acel evreu inteligent, fost pușcaș marin din Paterson, New Jersey, oricine o fi fost el, cu hîrtiuța *lui* de citit noaptea pe platformele zburătoare, în drumul lor printre peisajele industriale ale unei Americi care încă mai e America cea magică.

La șapte jumătate mi-a venit Zipperul și tocmai trecea de macaz cînd m-am băgat în tufișuri ca să-l prind, pe jumătate eram ascuns și după un stîlp de telefon. L-am văzut cum o pornește, cam prea repede, aș zice, și cu rucsacul meu greoi în spate am luat-o la fugă pînă cînd am văzut o bară de care mă puteam agăța, am sărit și m-am urcat pe un vagon, ca să văd pe unde ar putea fi platforma mea. Și al naibii să fiu eu, dar cînd trenul a țîșnit în forță și a luat-o cu adevărat din loc, duduind, am văzut că era un nenorocit de-ăla cu optășpe vagoane sigilate și trebuia să mă hotărăsc imediat dacă să rămîn pe el (la o sută cincizeci pe oră era foarte curată) sau să sar, dar mai întîi trebuia să-mi desprind o chingă a rucsacului care se agățase de pasarelă, așa că pînă să ajung jos, pe ultima treaptă, nebunul prinsese deja prea multă viteză. Cu

sacul într-o mînă, calm și dement, am pășit în gol sperînd că n-o să mi-o iau prea rău, dar pînă la urmă doar m-am dus clătinîndu-mă cîțiva pași și gata, eram în siguranță cu picioarele pe pămînt.

Însă acum mă aflu în jungla industrială a Los Angelesului, cu tot smogul ăla în nas și am fost nevoit să dorm toată noaptea lîngă un gard de sîrmă ghimpată, într-un șanț, trezit fiind tot timpul de expresurile de la Southern Pacific și de clopotele acarilor din Santa Fe, pînă cînd, pe la miezul nopții (după ce am meditat și m-am rugat în sacul meu de dormit), aerul s-a mai limpezit și puteam în sfîrșit respira, dar apoi s-a adunat și mai multă ceață și smog, un nor scîrbos care a venit peste mine spre dimineată și în sac îmi era prea cald ca să pot dormi, iar afară era prea răcoare, un dezastru toată noaptea aia, doar la răsărit o pasăre mică a început să cînte, binecuvîntîndu-mă.

Trebuia să ies din L.A., nu se putea altfel. Am pus în practică sfatul prietenului meu și am stat în cap, sprijinindu-mi picioarele de sîrma gardului. Asta m-a scăpat un pic de răceală. Pe urmă m-am dus la stația de autobuz (printre șine și pe maidanele de la periferie) și am luat un autobuz ieftin cu care am mers patruzeci de kilometri spre Riverside. Polițaii îmi vedeau rucsacul uriaș în spinare și mă tot priveau suspicioși. Totul era acum departe rău de puritatea momentelor petrecute cu Japhy Ryder în tabăra noastră dintre stînci, de sub pașnicele stele cîntătoare.

Mi-a luat exact patruzeci de kilometri ca să scap de smogul din L.A.; soarele era curat în Riverside. M-am bucurat să văd, cum traversam podul de la intrarea în Riverside, frumoasa albie aproape uscată a unui râu, cu nisip alb pe margini și doar un firicel de apă curgînd prin mijlocul ei. Căutam un loc în care să înnoptez și să-mi testez noile idei. Dar în stația de autobuz înfierbîntată, un negru m-a văzut cu rucsacul în spate și a venit la mine și mi-a spus că e pe jumătate mohican și cînd i-am spus că mă duc să-mi ridic tabăra în albia aceea de râu, mi-a zis:

— Nu, domnule, nu puteți face asta. Polițiștii din orașul acesta sînt cei mai duri din tot statul. Dacă vă văd acolo, or să vă aresteze. Mamă, ce mi-ar plăcea și mie să dorm afară noaptea, dar e ilegal.

— Deci aici nu-i India, nu? i-am răspuns, amărît, și m-am pornit totuși, hotărît să încerc.

Ca și cu polițistul ăla din San Jose, chiar dacă era împotriva legii și încercau să te prindă, singurul lucru pe care îl puteai face era să încerci și să stai ascuns. Am izbucnit în rîs imaginîndu-mi ce s-ar fi întîmplat dacă aș fi fost Fuke, înțeleptul acela din secolul nouă care rătăcea prin China sunînd întruna dintr-un clopoțel. Singura alternativă la toate astea, la dormitul pe-afară, agățatul marfarelor și libertatea de mișcare în general era, aveam brusc o viziune, să stau pur și simplu cu alți o sută de pacienți în fața unui televizor drăgălaș într-o casă de nebuni, unde puteam fi

cu toții „supravegheați“. Am intrat într-un supermarket și am cumpărat niște concentrat de suc de portocale, cremă de brînză cu alune și o pîine, ca să-mi asigur mesele pînă a doua zi, cînd urma să fac stopul la capătul celălalt al orașului. Pe lîngă mine treceau multe mașini de poliție și băieții mă priveau suspicioși: șmecheri bine plătiți, în mașinile lor noi, cu aparatele lor scumpe de emisie-recepție, de care se foloseau ca să curețe locul de *bikkhu* ce încercau să înnop-teze afară.

Cînd am ajuns la pădurea de lîngă autostradă, m-am uitat bine în stînga și în dreapta, să fiu sigur că nu mă vede nimeni, și am intrat între copaci. Trebuia să-mi fac loc prin hățîșuri, nu aveam chef să caut cărarea făcută de Cercetași. Mă duceam direct spre albia rîului, pe care o vedeam chiar în față. Pe deasupra hățîșurilor era podul cu autostrada, dar nu avea cum să mă vadă nimeni, decît dacă opreau și se uitau în jos. Ca un infractor, m-am strecurat prin desișul strălucitor, sfărîmicios, alunecînd în noroi, și am ieșit pe partea cealaltă transpirat, într-un luminiș înconjurat de tulpini de bambus și m-am instalat acolo, totuși fără să fac focul, așteptam să se însereze, să fiu sigur că n-o să observe nimeni mica mea dîră de fum, oricum aș fi avut grijă să nu las în urmă decît o grămăjoară de cenușă. Mi-am desfăcut ponchoul și sacul de dormit pe un pat de frunze uscate și cioturi de bambus. Plopi galbeni umpleau aerul amiezii cu fum auriu și-mi făceau privirea să tremure. Era un loc liniștit, cu excepția hureitului camioanelor care treceau din cînd în cînd pe pod. Sinusurile îmi

erau încărcate, așa că m-am pus în cap cinci minute. Rîdeam – ce ar fi zis lumea dacă m-ar fi văzut? Dar nu era nimic amuzant, mă simțeam cam trist, de fapt foarte trist, ca și noaptea trecută, în ceața aia industrială, lângă gardul de sîrmă ghimpată, unde plînsesem puțin. Pînă la urmă, un vagabond are și de ce să plîngă, parcă tot ce mișcă sub soare îl agresează.

S-a întunecat. Am luat o oală și m-am dus să aduc apă, dar a trebuit să mă strecor iar printre atîtea crengi și frunzișuri, că la întoarcere oala era aproape goală. Am combinat-o în shakerul meu de plastic cu concentrat de portocale și mi-am făcut un suc rece ca gheața, apoi mi-am uns pîinea cu cremă de brînză și am mîncat mulțumit. În seara asta, mă gîndeam, o să dorm bine sub cerul înstelat și o să mă rog să ajung la condiția de Buddha după ce îmi voi fi sfîrșit munca spirituală, amin. Și pentru că era Crăciunul, am adăugat: Domnul să vă binecuvînteze pe toți și să aveți parte de un Crăciun fericit și blînd sub acoperișurile voastre și îngerii să coboare printre voi în noaptea Stelei celei adevărate, amin. Iar mai tîrziu, cum stăteam întins pe sacul meu și fumam: Totul e posibil. Sînt Dumnezeu, sînt Buddha, sînt Ray Smith cel imperfect, toate în același timp, sînt vidul, sînt totul. Am tot timpul din lume, de la o viață la alta, să fac ceea ce e de făcut, să fac ce e deja făcut, să le fac pe cele din timp și din afara timpului, infinit și perfect în sine cum sînt, de ce să plîng, de ce să-mi fac griji, perfect cum e însăși mintea în esența ei și mințile unei coji de

banană. La ultima parte am început să rîd, îmi amintisem de prietenii mei, poeții Vagabonzi Dharma și Nebuni Zen din San Francisco, de care mi-era deja dor. Am spus și o mică rugăciune pentru Rosie ; în același timp, mă gîndeam : dacă ar fi trăit și ar fi venit cu mine aici, poate că aș fi reușit să o fac să se simtă altfel, i-aș fi spus ceva care i-ar fi schimbat starea. Sau poate aș fi făcut pur și simplu dragoste cu ea, în tăcere.

Am stat o vreme cu picioarele încrucișate, meditănd, dar huruitul camioanelor mă deranja. În curînd au apărut și stelele și micul meu foc indian își trimitea fumul înspre ele. M-am băgat în sac pe la unșpe și am dormit bine, numai cioturile de bambus de sub mine mă cam incomodau, făcîndu-mă să mă întorc de pe o parte pe alta toată noaptea. „E mai bine să dormi liber într-un pat inconfortabil, decît să nu fii liber și să dormi în puf.“ De la o vreme inventam proverbe. Îmi începusem viața mea nouă cu echipamentul meu nou : un adevărat Don Quijote al tandreții. Dimineață mă simțeam minunat și am început ziua meditănd și spunînd o rugăciune : Vă binecuvîntez, creaturi ale pămîntului, vă binecuvîntez trecutul fără sfîrșit, vă binecuvîntez viitorul fără sfîrșit, amin.

Puiul ăsta de rugăciune m-a făcut să mă simt bine și mi-a dat energie să-mi împachetez lucrurile și să mă deplasez pînă la o apă care cădea dintr-o stîncă de partea cealaltă a autostrăzii, o delicioasă apă de izvor cu care m-am spălat pe față și pe dinți și m-am răcorit. Acum eram gata pentru cei patru mii opt sute de kilometri de mers cu

stopul pînă la Rocky Mount, în Carolina de Nord, unde mă aștepta mama, spălînd probabil vasele în bucătăria ei amărîtă și dragă.

18

Cîntecul de bază în acele zile era *Everybody's Got a Home but Me*¹ al lui Roy Hamilton. Îl fredonam tot timpul pe drum. La celălalt capăt al Riverside-ului m-am așezat pe marginea autostrăzii și imediat am fost luat în mașină de un cuplu de tineri, care m-au dus cam opt kilometri pînă la un aerodrom, de unde am mers în mașina unui tip tăcut care m-a lăsat aproape de Beaumont, California, de fapt mai aveam vreo opt kilometri pînă acolo și eram pe o autostradă cu două benzi, unde n-aveam nici o șansă să opresc pe cineva, așa că am luat-o la pas prin aerul proaspăt. În Beaumont am mîncat hotdogi, hamburgeri, o pungă de cartofi prăjiți și mi-am luat și un milk-shake de căpșuni, în timp ce în jurul meu se hîrjoneau puștani de liceu. La cealaltă ieșire din oraș m-a luat un mexican pe nume Jaimy, care zicea că e fiul guvernatorului statului Baja California, din Mexic, dar nu l-am crezut, era doar un bețiv și mi-a cerut să-i cumpăr niște vin pe care l-a vomitat pe fereastră în timp ce șofa: era un băiat obosit, trist, neajutorat, cu ochi triști, foarte prietenos, un pic țicnit. Mergea direct

1. Toată lumea are o casă, în afară de mine (engl.)
(n. t.).

spre Mexicali, puțin în afara rutei mele, dar îmi convenea.

În Calexico era perioada cumpărăturilor de Crăciun și pe bulevard fojgăiau frumuseți mexicane năucitoare, perfecte, și cum treceau dintr-o parte în alta în mintea mea erau aceleași, dar din ce în ce mai frumoase și mai subțiri, stăteam acolo cu un cornet de înghețată în mână și îmi suceam capul în toate părțile deodată, îl așteptam pe Jaimy, care avea un comision de făcut și pe urmă, zisese el, avea să mă ducă neapărat în Mexicali, Mexic, să-i cunosc prietenii. Planul meu era să mănânc ceva bun și ieftin în Mexic și s-o iau din nou din loc. Jaimy n-a mai apărut, bineînțeles. Am trecut singur granița și la poartă am luat-o direct la dreapta, ca să evit strada cu vânzători ambulanți, am intrat pe un șantier și m-am pișat pe o grămăjoară de moloz, dar un paznic mexican dus cu capul, în uniformă și tot tacîmul, s-a gîndit că ce fac eu tre' să fie o încălcare serioasă a legii și mi-a zis ceva și cînd i-am răspuns că nu știu (*No se*), mi-a spus: „*No sabes police?*“. Ce tupeu pe el să cheme poliția pentru că m-am pișat pe mizeria aia. Dar apoi am observat, cu tristețe, că îi udasem exact locul pe care se pregătea să-și facă un foculeț, lemnele erau deja adunate acolo, așa că am ieșit în strada plină de noroaie și mi-am continuat drumul umilit și simțindu-mă vinovat, în timp ce el mă urmărea cu privirea lui melancolică.

Am ajuns pe o colină și am văzut albiile noroioase, bălțile și gunoaiele și drumuri jechoase cu femei și măgăruși legănîndu-se în amurg, un bătrîn cerșetor chinez-mexican mi-a atras atenția

și m-am oprit lîngă el, cînd i-am spus că aș vrea să dorm, *dormiendo*, pe cîmp (mă gîndeam de fapt să dorm undeva mai încolo, între dealuri), m-a privit îngrozit și, fiind mut, mi-a explicat prin semne că o să fiu omorît și jefuit de ruc-sac dacă fac așa ceva, ceea ce, mi-am dat seama dintr-odată, era adevărat. Nu mai eram în America. De orice parte a graniței ai fi, de la oricare capăt al cîrnatului tai, ca vagabond ești permanent hărțuit. Unde-aș putea găsi un crîng în care să meditez și să trăiesc liniștit pînă la sfîrșitul vieții? După ce bătrînul cerșetor a încercat să-mi spună povestea lui prin semne, am plecat, zîmbindu-i și luîndu-mi rămas-bun de la el, am traversat cîmpul și podul îngust de lemn de deasupra unei ape galbene și am ajuns în săr-manul district de chirpici Mexicali, unde veselia mexicană m-a fermecat ca de obicei și acolo am mîncat un castron de supă *garbanzo*, cu bucățele de *cabeza* (cap) și *cebolla* (ceapă) crudă, fiindcă schimbasesm douășcinci de cenți la graniță pe trei pesos de hîrtie și un pumn de mărunțiș. În vreme ce mîncam la tejgheaua de la colțul străduței noroioase cercetam oamenii, cățelele, crîșmele, curvele, muzica, bărbații luîndu-se, în joacă, la trîntă în mijlocul drumului și chiar în fața mea era un salon de cosmetică (Salon de Belleza) greu de uitat, o simplă oglindă pe un perete și cîteva scaune goale și o frumusețe de șaptespe ani cu părul prins în ace, privindu-se visătoare în oglindă, un bust vechi de ipsos cu perucă alături, în spatele ei un bărbat solid și mustă-cios, îmbrăcat cu un pulover de schi scandinav, scobindu-se între dinți, și un băiețel pe un alt

scaun mîncînd o banană, iar afară pe trotuar alți copii privind înăuntru ca la cinema și m-am gîndit – Mexicali, într-o după-amiază de duminică! Mulțumescu-Ți, Doamne, că mi-ai redat bucuria vieții, mulțumesc pentru etern repetabila formă a Pîntecelui Tău de o Exuberantă Fertilitate. Lacrimile mele nu fuseseră degeaba. Totul avea să fie bine pînă la urmă.

Apoi, rătăcind pe acolo, mi-am mai luat o gogoasă fierbinte pe băț, două portocale de la o fată și am traversat podul înapoi în praful înserării și m-am îndreptat fericit spre poarta de la graniță. Dar acolo am fost oprit de trei gardieni americani scîrboși, care mi-au răscolit prin rucsac.

— Ce-ai cumpărat din Mexic?

— Nimic.

Nu mă credeau. S-au apucat să cotrobăie. După ce au pipăit resturile de cartofi prăjiți și stafidele, alunele, morcovii și conservele de carne de porc și fasole pe care le luasem cu mine și cîteva felii de pîine, s-au strîmbat dezgustați și m-au lăsat să plec. Era amuzant; se așteptau să găsească un rucsac plin cu opiu adus din Sinaloa, fără îndoială, sau marijuana din Mazatlan sau heroină din Panama. Poate-și închipuiseră că am venit pe jos tocmai din Panama, cu rucsacul în spate. Nu reușeau să înțeleagă care-i treaba cu mine.

M-am dus la stația pentru autobuze Greyhound și mi-am luat un bilet pînă la El Centro. Mă gîndisem c-aș putea să prind Fantoma de Arizona, să ajung în Yuma în aceeași noapte și să dorm pe malul rîului Colorado. Dar în El Centro, după ce m-am învîrtit puțin prin curtea depoului, l-am întrebat pe un conductor:

— Unde-i Zipperul?

— Nu trece prin El Centro.

Prostia mea m-a șocat.

— Singurul marfar pe care să-l poți lua trece prin Mexic, pe urmă prin Yuma, dar o să te găsească și-o să te dea jos în șuturi și-o să înfunzi vreo pușcărie mexicană, băiete.

— Nu, mulțumesc, mi-ajunge cât am stat prin Mexic.

Așa că m-am proptit în intersecția cea mai mare din oraș și mi-am ridicat degetul mare-n aer. Timp de vreo oră n-am avut noroc. Pe urmă, un camion a tras pe dreapta; șoferul a coborît și mi-a făcut semn cu o valioară.

— Mergi în Est? l-am întrebat.

— Da, dar mai întâi vreau să stau puțin în Mexicali. Știi oareșice despre Mexic?

— Am trăit acolo câțiva ani.

M-a privit cu atenție. Era un grăsun vesel, din Vestul Mijlociu. Și mă plăcea.

— Ce-ai zice să-mi arăți în seara asta una, alta de prin Mexicali și după aia te duc în Tucson?

— O, da, tare!

Ne-am urcat în camion și am luat-o înapoi spre Mexicali, pe același drum pe care tocmai îl făcusem cu autobuzul. Dar merita, dacă știam că ajung apoi direct în Tucson. Am oprit în Calexico, unde era liniște acum, la unșpe, am intrat în Mexicali și am avut grijă să nu-l bag într-unul dintre barurile alea capcană pentru turiști, ci să-l duc în vechile *saloon*-uri ale Mexicului, în care poți să dansezi cu o fată cu numai un peso și să bei tequila adevărată. A fost

o noapte lungă, tipul a dansat și s-a distrat, și-a făcut poze cu o *señorita* și a ras vreo douăzeci de tequila. Pe la o bucată de noapte ne-am încurcat cu un negru homosexual, foarte amuzant, care ne-a condus pînă la un bordel și cînd am ieșit de acolo un polițist mexican l-a ușurat de cuțit.

— E al treilea pe care mi-l fură jechoșii ăștia în ultima lună, s-a plîns negrul.

Dimineată, m-am întors cu Beaudry (șoferul) la camion, amîndoi mahmuri, cu ochii încețoșați, dar el n-a pierdut nici o clipă și a pornit direct spre Yuma, fără să se mai întoarcă prin El Centro, s-a aruncat în traficul lejer de pe Autostrada 98, o sută șaiszeci de kilometri fără oprire, iar pe la Gray Wells a accelerat pînă la 120 și n-a mai scăzut deloc din viteză. N-a trecut mult timp și am intrat în Tucson. Mîncasem cîte ceva în Yuma și acum Beaudry zicea că i-e poftă de o friptură.

— Problema e că prin locurile astea n-au fripturi destul de mari pentru mine.

— Oprește la unul din supermarketurile astea de pe autostradă și cumpără o halcă de carne, după aia mergem undeva în deșert și fac un foc și-ți gătesc cea mai bună friptană din viața ta.

M-a privit neîncrezător, așa că am făcut-o eu. După ce am lăsat în urmă luminile Tucsonului, la marginea deșertului, cînd apunea soarele, am făcut un foc de crenguțe, adăugînd lemne groase mai tîrziu și cînd s-a înnoptat și tăciunii erau fierbinți, am încercat să gătesc carnea pe o frigare, care era prea fierbinte, așa că am aruncat-o în tigaia mea nouă și am lăsat-o să se coacă acolo în grăsimea ei. I-am tăiat șoferului o bucată

consistentă și i-am dat briceagul meu și, după ce a mâncat, mi-a zis :

— Hmm, ah, asta *chiar* e cea mai bună friptură pe care am mâncat-o vreodată.

Cumpărasem și lapte și ne-am îndopat cu carne și lapte, o cină bogată în proteine, și apoi ne-am întins pe nisip, lângă foc, cu mașinile vîjiind pe autostradă în fața noastră.

— Unde-ai învățat să faci toate chestiile astea ciudate ? a rîs el. Și le numesc eu *ciudate*, dar e de fapt ceva foarte sensibil în toate astea. Adică eu mă omor să duc zilnic monstrul ăsta din Ohio pînă în L.A. și înapoi și cîștig mai mulți bani decît o să ai tu vreodată în toată viața ta de boschetar, dar tu ești ăla care se bucură de viață, fără să muncești și cu mai nimic în buzunar. În cazul ăsta, care dintre noi e ăla deștept, eu sau tu ?

Și avea o casă frumoasă în Ohio, nevastă, o fiică, brad de Crăciun, două mașini, garaj, peluză, mașină de tăiat iarba, dar nu se putea bucura de nici una dintre ele pentru că nu era liber cu adevărat. Așa era și era trist. Asta nu însemna că eram mai bun decît el în vreun fel, era un om minunat și îl plăceam și el mă plăcea pe mine și mi-a zis :

— Păi, ce-ai zice să te duc pînă în Ohio.

— Ar fi atît de bine ! M-ai duce pînă aproape de casă ! Aș lua-o spre sud pînă în Carolina de Nord.

— La început nu știam dacă să fac asta, cu toți tipii ăia de la asigurările Markell, dacă te vād în mașina mea, aș putea să-mi pierd jobul.

— Da, ce poți să le zici, așa fac ei.

— Or fi făcînd, dar să-ți zic eu ție ceva, după ce mi-ai gătit friptura asta, chiar dacă eu am dat banii pe ea, dar tu ai gătit-o și uite acum speli și vasele aicea cu nisip, o să le spun să-și bage jobul în cur, fiindcă acum tu ești prietenul meu și am dreptul să-mi duc prietenii unde au ei nevoie.

— Bine așa, i-am răspuns, și să sperăm că ăia de la Markell or să ne lase în pace.

— Avem șanse să scăpăm de ei, pentru că azi e duminică și o să ajungem în Springfield, Ohio, marți pe seară, dacă bag ceva viteză în frumoasa asta, și o să fie cumva imediat după weekendul lor.

Și cum a mai băgat viteză în ea! Din deșert am zburat înspre New Mexico, am trecut prin Las Cruces și Alamogordo, acolo unde a fost testată prima oară bomba atomică și unde am avut o viziune stranie, am văzut în norii de deasupra munților Alamogordo următoarele cuvinte ca tipărite pe cer: „Aceasta e Imposibilitatea Existenței Oricărui Lucru“ (și era un loc bizar pentru o astfel de viziune), și am zburat mai departe prin ținutul indian Atascadero, printre pinii din văile verzi ale New Mexico-ului și pe urmă în jos spre Oklahoma (în Bowie am dormit puțin amîndoi, el în camion, eu în sacul meu, pe lutul rece, cu stelele tăcute deasupra și un coiot urlînd în depărtare), apoi am făcut tot Arkansasul pînă la prînz și au urmat Missouri și St. Louis și, în sfîrșit, luni seară, după Illinois și Indiana, am intrat în înzăpezitul Ohio, unde străluceau luminițele de Crăciun în ferestrele fermelor bătrîne și-mi umpleau inima de bucurie. M-am

gîndit : oau, direct din brațele fierbinți ale senioritelor în zăpezile din Ohio. Avea un radio pe bord și tot drumul l-a lăsat deschis cu volumul la maximum. Nu vorbeam mult, din cînd în cînd îmi țipa cîte o anecdotă în ureche și avea o voce atît de puternică, încît mi-a spart efectiv un timpan (stîngul) și m-a făcut să sar de pe scaun de durere. Tipul era minunat. Am și mîncat bine amîndoi pe drum, ne-am oprit în tot felul de birturi pentru camionagii, într-unul din Oklahoma care-i plăcea lui mult ne-am îndopat cu friptură de porc și cartofi ca la mama mea acasă, am mîncat o tonă, lui îi era tot timpul foame și de fapt și mie, era iarnă, frig și Crăciunul era peste tot și mîncarea era bună.

În Independence, Missouri, am tras la un hotel unde ne-au cerut cinci dolari de fiecare pentru o cameră, jaf curat, dar el trebuia să doarmă și eu nu puteam să-l aștept în camionul înghețat. Cînd m-am trezit luni dimineață, m-am uitat pe fereastră și i-am văzut pe tinerii afaceriști în costumele lor grăbindu-se spre birouri, fiecare dintre ei sperînd să-i ia într-o zi locul lui Harry Truman. Marți seară m-a lăsat în Springfield, în centru, în bătaia unui vînt rece, tăios, și ne-am despărțit un pic triști.

Am intrat undeva, am băut ceai și mi-am calculat bugetul, m-am dus la un hotel și m-am culcat. Cînd m-am trezit, am cumpărat un bilet de autobuz spre Rocky Mount, fiindcă e imposibil să mergi cu autostopul din Ohio în Carolina de Nord, în ținutul ăla muntos, iarna, prin Blue Ridge și celelalte. Dar n-am mai avut răbdare și m-am hotărît să agăț totuși o mașină, l-am rugat

pe șoferul autobuzului să oprească la periferie și m-am întors pînă la stația de autobuz să-mi iau banii pe bilet înapoi. Nu au vrut să mi-i dea. Consecința nerăbdării mele demente a fost aceea că a trebuit să mai aștept opt ore următorul autobuz, cel spre Charleston West Virginia. Am ieșit, mai mult de plictiseală, la autostop în afara Springfieldului, gîndindu-mă că o să prind autobuzul în orașelul următor și mi-au înghețat mîinile și picioarele lîngă un drum de țară întunecat. O mașină m-a dus pînă la un oraș apropiat și am stat acolo lîngă o mică stație de telegraf pînă cînd mi-a venit și autobuzul. Era aglomerat și s-a mișcat foarte încet prin munți toată noaptea și dimineța a trecut peste Blue Ridge, prin pădurea înzăpezită, și după o altă zi în care am tot oprit și am pornit din nou, după ce am ieșit din munți prin Mount Airy și după încă o veșnicie de mers, am ajuns în Raleigh, unde m-am mutat în autobuzul local și l-am rugat pe șofer să mă lase undeva în afara drumului, la cinci kilometri distanță, printr-o pădure de pini, de casa mamei din Big Easonburg Woods.

Se făcuse vreo opt seara cînd am coborît din autobuz și am străbătut cei cinci kilometri pe drumul tăcut și rece, luminat de lună, urmărind zborul unui avion, dîra pe care o lăsa în urmă și care tăia fața lunii și cercul de ninsoare de deasupra mea. Era minunat să fiu acasă, în Est, în zăpadă, de Crăciun, luminițele ardeau în ferestrele celor cîteva ferme, pădurea era mută, pinii serbezi și dezbrăcați și triști, șine de cale ferată se pierdeau în pădurea albastră, înaintea mea, înspre capătul viselor mele.

La nouă am ajuns în curtea mamei și uite-o și pe ea în bucătărie, aplecată deasupra chiuvetei de ceramică albă, spălînd vasele, cu un aer melancolic pe chip, așteptîndu-mă (întîrziaseam), gîndindu-se, poate, bietul Raymond, de ce trebuie să ia mereu stopul și să mă facă să mor de grijă, de ce nu e și el ca toți ceilalți bărbați? Și cum stăteam acolo în curte și o priveam, mă gîndeam la Japhy: De ce e așa de pornit împotriva chiuvetelor de ceramică și a mașinărilor din bucătărie, cum le zice el. Oamenii au suflete bune, fie că trăiesc sau nu ca niște Vagabonzi Dharma. Compasiunea e sufletul budismului. În spatele casei era o pădure mare de pini, unde aveam să îmi petrec toată iarna și primăvara meditănd și să aflu singur adevărul tuturor lucrurilor. Eram foarte fericit. M-am plimbat puțin pe lîngă casă și am privit pomul de Crăciun din fereastră. Cîteva sute de metri mai jos, cele două magazine din regiune străluceau și imaginea lor încălzea locul acela acoperit de păduri întunecate. M-am dus la căsuța cîinelui și l-am găsit pe Bob tremurînd. A sărit în sus, fericit să mă vadă. L-am dezlegat și a început să țopăie în jurul meu și a venit cu mine în casă, în bucătăria caldă, unde mi-am îmbrățișat mama și sora și cumnatul meu a venit din salon și m-a salutat bucuros, la fel și nepoțelul Lou, și eram iarăși acasă.

Insistau să dorm confortabil pe canapea, în salon, lângă soba cu gaz, dar m-am încăpățînat să-mi fac singur culcușul (ca și pînă atunci) pe veranda din spate, să am înaintea cele șase ferestre care dădeau spre plantația de bumbac, pustie acum, și pădurea de pini, să le las pe toate deschise, să-mi întind sacul meu drag pe canapeaua de acolo și să dorm somnul pur al nopților de iarnă, cu nasul îngropat în căldura sacului meu moale din fulgi de rață. După ce au plecat toți la culcare mi-am pus jacheta, căciula cu urechi și mănușile de feroviar, mi-am tras și ponchoul pe deasupra și mi-am scos silueta de călugăr la o plimbare în cîmpul de bumbac sub lumina lunii. Pămîntul era înghețat și strălucea de brumă. Cimitirul vechi de lângă drum lucea sub gheață. Acoperișurile fermelor păreau pictate cu alb. Mă plimbam pe cîmp urmat îndeaproape de Bob, prepelicarul nostru mare, de micuța Sandy, care era a familiei Joyner de peste drum și de alte cîteva potăi rătăcite (toți cîinii mă iubesc) și ne-am dus pînă la marginea pădurii. Acolo, primăvara trecută îmi făcusem o cărare tot intrînd și ieșind din pădurea în care mă retrăgeam ca să meditez sub un pui de pin. Cărarea încă era la locul ei. Intrarea mea oficială în pădure încă era la locul ei, avînd chiar și un fel de poartă formată din doi pini tineri. În fața lor obișnuiam să fac o reverență și să-i mulțumesc lui Avalokitesvara pentru privilegiul de a putea intra într-o pădure. Am intrat, cu Bob după mine, mi-am găsit pinul

și sub el covorul de paie. Mi-am pus ponchoul pe el și m-am așezat jos, cu picioarele încrucișate.

Cîinii meditau cu botul pe labe. Eram toți cufundați în tăcere. Tot ținutul era tăcut, nu se auzeau nici măcar micile zgomote făcute de iepuri sau ratori. Un frig absolut binecuvînta liniștea. Doar lătratul unui cîine, la vreo opt kilometri distanță, spre Sandy Cross. Și vagul, foarte ștersul sunet al camioanelor alunecînd în noapte pe 301 și, desigur, îndepărtatul, rarul șuierat al trenurilor de pasageri de pe linia Atlantic Coast și al marfarelor care se duceau spre nord și spre sud, spre New York și spre Florida. O noapte binecuvîntată. Am căzut imediat într-o transă albă, complet lipsită de gînduri și asta chiar mi s-a revelat din nou, clar: *Gîndirea a încetat*, și am oftat ușurat că nu mai trebuie să gîndesc și mi-am simțit trupul cufundat într-o stare de binecuvîntare, eram relaxat și împăcat cu toată efemeritatea lumii ăsteia de vis și a visătorului și a visării în sine. Și-mi apăreau și gînduri ca: Un om care practică bunătatea în singurătate merită toate templele lumii, și am întins mîna și l-am mîngîiat pe bătrînul Bob, care m-a privit satisfăcut. Toate aceste lucruri vii și muritoare, cum sînt acești cîini și cum sînt și eu, apărînd și dispărînd fără durată și substanță, o, Doamne, și astfel existența noastră fiind imposibilă, ce ciudat, ce merituos și ce bine pentru noi! Ce oroare ar fi dacă lumea ar fi reală, pentru că dacă lumea ar fi reală, ar fi și nemuritoare. Ponchoul meu de nailon mă proteja de frig și am stat cam o oră cu picioarele încrucișate în pădure, apoi m-am dus acasă, am trecut

prin living, unde dormeau ai mei, și m-am încălzit la foc, m-am băgat în sacul meu din verandă și am adormit.

Seara următoare a fost Ajunul Crăciunului și l-am petrecut în fața televizorului, cu o sticlă de vin, bucurîndu-mă de toate emisiunile și de liturghia de la miezul nopții transmisă de la catedrala Saint Patrick din New York, cu episcopi slujind și doctrine strălucind, congregații și preoți în haine dantelate înaintea marilor altare oficiale, nici pe jumătate atît de mărețe ca rogojina mea de sub micul pin. Și la miezul nopții, cu respirațiile tăiate de emoție, sora și cumnatul meu au aranjat cadourile sub pom și erau amîndoi mai glorioși decît toată *Gloria in excelsis deos* a bisericii Romei și toți episcopii ei. Fiindcă, pînă la urmă, mă gîndeam eu, Sf. Augustin era negru și Sf. Francis, fratele meu idiot. Davey, motanul meu, m-a binecuvîntat sărindu-mi deodată în poală. Am luat Biblia și am citit din Sfîntul Pavel la lumina bradului împodobit și în fierbințeala sobei: „Dacă cineva dintre voi se crede înțelept în felul veacului acestuia, să se facă nebun, ca să ajungă înțelept“, și m-am gîndit la dragul de Japhy, mi-aș fi dorit să fie cu mine de Ajun. „O, iată-vă sătui! Iată-vă bogați! Nu știți că sfinții vor judeca lumea?“, mai zicea Sfîntul Pavel. Și încă, într-o dezlănțuire de poezie mai frumoasă decît toate San Francisco Renaissance ale tuturor timpurilor: „Mîncărurile sînt pentru pîntece, și pîntecele este pentru mîncăruri. Și Dumnezeu va nimici și pe unul, și pe celelalte“.

Da, mi-am zis, plătești de-ți iese pe nas pentru show-ul ăsta scurt cît o viață...

În restul săptămînii am fost singur în casă, mama s-a dus în New York la o înmormîntare și ceilalți lucrau. În fiecare după-amiază mă duceam în pădurea de pini cu cîinii, citeam, studiam, meditam în lumina caldă a sudului și cînd mă întorceam găteam cina pentru toată familia. Îmi instalasem un coș de baschet și băteam mingea în fiecare seară. Noaptea, cînd toți se culcau, mă întorceam în pădure sub cerul înstelat și chiar prin ploaie uneori, cu ponchoul pe mine. Pădurile erau întotdeauna prietenoase. Mă distram scriind poezioare în stilul lui Emily Dickinson, de genul : „Faci un foc sau tai un porc, e vreo diferență pentru Existență?” Sau : „Semințele de tomate produc Necesitate, roșii bonome, atît de autonome“.

Să fie cît mai mult rod și extaz pentru totdeauna, mă rugam noaptea în pădure. Inventam rugăciuni din ce în ce mai bune. Și alte poeme, cum a fost cel pe care l-am compus cînd a nins : „Din cer, delicată, coboară o sfîntă reverență, spre noi, sfinți coborîți în lume pentru penitență“, iar altă dată am scris : „Cele Patru Inevitabile – 1. Cărți plictisitoare ; 2. Natură neinteresantă ; 3. Existență stupidă ; 4. Nirvana searbădă“. Sau, în după-amiezile pustii, cînd nici budismul, nici poezia, nici vinul, nici singurătatea, nici baschetul nu-mi ajutau carnea leneșă, dar doritoare : „Nimic de apucat, căcat ! Sînt supărat“. Într-o zi am privit rațele de peste drum, era duminică și auzeam predicatorii gălăgioși la radio și am scris : „Privește toți viermii vii și morți binecuvîntați în eternitate și rațele care-i mănîncă... asta să fie singura ta oră de religie“. Iar odată, cînd dormeam, am auzit în vis : „Durerea nu-i decît pămătuful

unei amante“. Shakespeare ar fi spus : „Ah, soarta mea, trosnind ca gheața“. Și într-o seară, după cină, cum mă învîrteam prin curtea întunecată, cu vîntul bătîndu-mi în față, m-am simțit brusc foarte deprimat, m-am aruncat la pămînt și am strigat: „O să mor!“, pentru că nu era nimic altceva de făcut în singurătatea aia rece a unei lumi neprietenoase și la fel de brusc am simțit fericirea iluminării ca laptele cald sub pleoape și m-am încălzit. Și am înțeles că ăsta era adevărul pe care și Rosie îl știa acum și toți morții îl știau, tatăl meu mort și frățiorul meu mort și unchii mei morți și verii mei morți și mătușile, adevărul care se cunoaște în oasele unui om mort și e dincolo de Copacul lui Buddha și dincolo de Crucea lui Iisus. *Crede* că lumea e o floare diafană și vei trăi. Știam! Și mai știam că sînt cel mai prăpădit vagabond din lume. Lumina diamantului era în ochii mei.

Motanul meu a mieunat înspre frigidier, curios să vadă ce bunătăți sînt acolo pentru el. L-am hrănit.

20

După o vreme, meditațiile și studiile mele au început să rodească. La sfîrșitul lui ianuarie, eram în pădure, în miezul liniștii și aproape că am auzit aceste cuvinte: „Totul e bine, întotdeauna și pentru totdeauna“. Am eliberat un hoo răsunător din gîtlej, la unu noaptea, făcîndu-i pe cîini să sară în sus și să se bucure. Îmi venea să urlu

la stele. Mi-am prins palmele în rugăciune: O, sfânt și senin spirit al Ținutului Treziei, totul e bine, întotdeauna și pentru totdeauna, mulțumesc, mulțumesc, mulțumesc, amin. Ce-mi mai păsa de turnul în care ne ținem spiritul prizonier, de oase, spermă și praf, mă simțeam liber și deci *eram* liber.

Mi-a venit brusc să-i scriu lui Warren Coughlin, care îmi apăruse deodată în minte, modest și tăcut între zbieretele mele vanitoase, ale lui Alvah și ale lui Japhy: Da, Coughlin, e un prezent strălucitor și noi l-am făcut, am cărat America după noi ca pe o pătură strălucitoare în acest strălucitor și aflat nicăieri Acum.

Începuse să se încălzească prin februarie, pământul s-a dezghețat puțin și nopțile în pădure erau mai blânde și mai plăcute, ca și somnul meu pe verandă. Stelele păreau să fie mai mari și mai umede. Sub stelele alea, sub pinul meu, moșaiam cu picioarele încrucișate și îmi ziceam, în mintea mea pe jumătate adormită: Moab? Cine e Moab? Și mă trezeam cu haloul lunii în mână, halou care era un smoc din blana unuia dintre cîini. Treaz, meditam la asta: Sînt fețe diferite ale aceluiasi lucru, moșaiala mea, haloul, Moab, toate sînt același vis efemer. Toate aparțin aceluiasi vid, glorios fie! Apoi îmi rulam aceste gânduri prin minte, ca să mă întăresc: Sînt vidul, nu sînt cu nimic diferit de vid, nici vidul nu e diferit de mine; într-adevăr, vidul sînt eu. În fața îmi apărea o baltă cu o stea strălucind în ea, scuiam în baltă și steaua se tulbura și mă întrebam: Steaua e reală?

Eram totuși conștient că după meditațiile nocturne mă așteaptă un foc bun, întreținut de

bunul meu cumnat, care se săturase oarecum să mă tot vadă arzînd-o aiurea pe acolo, fără să muncesc deloc. Odată i-am spus un vers al cuiva despre cum creştem prin suferinţă, iar el mi-a răspuns :

— Dacă suferinţa m-ar fi făcut să cresc, acum eram cît casa asta de mare.

Cînd mă duceam la magazinul din sat să cumpăr pîine şi lapte, băieţii adunaţi acolo între stîlpii de bambus şi butoaiele cu melasă mă întrebau :

— Ce faci acolo-n pădure ?

— Păi, mă duc să studiez.

— Nu eşti cam bătrîn să fii student ?

— Uneori mă duc doar să dorm.

Dar îi vedeam învîrtindu-se pe cîmp toată ziua, umblînd după ceva de făcut, ca nevestele lor să creadă că se spetesc muncind, aşa că nu mă păcăleau ei pe mine. Ştiam că în secret îşi doresc să doarmă şi ei în pădure sau doar să stea pe acolo, cum făceam eu şi nu mi-era deloc ruşine. Nu mă deranja că se luau de mine. Cum aş fi putut să le spun că ştiinţa mea nu conţinea mai mult decît adevărul faptului că substanţa oaselor mele şi a lor şi a oaselor celor de sub pămîntul hrănit de ploaie e substanţa comună tuturor şi aceasta nu e decît pace veşnică şi extaz ? Nu avea nici o importanţă dacă mă credeau sau nu. Într-o noapte stăteam în ploaie sub pelerina mea şi fredonam în ritmul picăturilor care-mi cădeau pe umeri : „Ploaia nu-i decît extaz, ploaia nu-i altceva decît extaz şi extazul e ploaie, daaa, daaa, extazul e o ploaie, plouă, norule, plouă !“. Aşa că ce-mi pasă mie dacă bătrînii molfăitori de tutun din magazinul

de la răscruce ziceau una sau alta despre excentricitățile mele de muritor, oricum nu rămîne nimic din noi în mormînt, poate doar galoșii. M-am îmbătat odată cu unul dintre tipii ăia și ne-am plimbat o vreme cu mașina, i-am povestit cum stau sub copaci și meditez și el chiar a înțeles ceva din asta, mi-a zis că i-ar plăcea să încerce, dacă ar avea timp și destul curaj, și îi simțeam o oarecare invidie tristă în voce. Toți știm totul.

21

Primăvara a venit după zile și nopți de ploi grele care au spălat totul, cîmpurile, murate și goale, erau împestrițate cu bălți maronii. Vînturi calde și puternice împrăștiaseră pe cer norii albi. Zile aurii și o lună frumoasă traversînd nopțile, broaște dezmoțite orăcîind la miezul nopții în Gîrla lui Buddha, cum îmi numisem noua bază pentru rogojina mea, lîngă un luminiș între pini, sub un copac răsucit, din care creștea un altul geamăn, iar alături era o mică gîrlă. Acolo, într-o zi, nepotul Lou a venit cu mine și am ridicat, fără să spun nimic, un obiect de pe pămînt și micuțul m-a întrebat :

— Ce-i aia ?

— Aia, am răspuns.

Apoi, mișcîndu-mi palma paralel cu pămîntul :

— Aia. Aiaiaia. Aia...e *aia*.

Și abia cînd i-am spus că e un con de pin a făcut o analiză a imaginii și a celor două cuvinte,

con și pin, pentru că e așa cum spune sutra : „Golul este discriminare“. Și micuțul a zis :

— Capul mi-a sărit și creierul mi s-a îndoit și ochii au început să arate ca niște castraveți și părul parcă mi-era lins de vacă și vaca mi-a lins bărbia.

Și pe urmă :

— Ce-ar fi să fac o poezie ?

Se gîndea să comemoreze momentul.

— OK, dar fă-o pe loc, fără să te gîndești mult.

— OK... Pinii se clatină, vîntul vrea să zică nu știu ce, păsările cirip, cirip și vulturii hac, hac, hac.

— Atenție !

— Ce ?

— Vulturii – hac, hac, hac !

— Așa, și pe urmă ?

— Hac ! Hac ! Și gata.

Am pufăit din pipă. Îmi simțeam sufletul liniștit.

Îmi mai numisem noul meu loc și Crîngul Gemenilor, datorită celor doi copaci de care mă sprijineam, molizi albi care străluceau noaptea și-mi arătau drumul de la sute de metri distanță, deși bătrînul Bob îmi sugerase o cărare întunecată. Pe cărarea aceea întunecată mi-am pierdut într-o noapte mătaniile pe care mi le dăduse Japhy, dar a doua zi le-am găsit acolo și m-am gîndit : Dharma nu poate fi pierdută, nimic nu poate fi pierdut pe o potecă bună.

Și începuseră acum și diminețile de primăvară în care ieșeam cu cîinii mei fericiți și uitam de Poteca Budismului și mă bucuram pur și

simplu ; priveam păsările miciuțe și slăbuțe, neîngrășate încă de lunile verii ; cîinii mieunau și ȝopăiau, aproape că-mi înghiȝeau Dharma cu totul ; iarba foșnea, găinile chicoteau. Noaptea, practicam Dhyana sub luna înnorată. Vedeam adevărul : Aici, acum e tot. Lumea, așa cum e, e Paradisul, caut un paradis în afara a ceea ce este și numai lumea asta prăpădită e Paradisul. Dacă aș putea înȝelege asta, dacă aș putea să uit de mine însumi și să mă dedic, prin meditaȝii, eliberării, trezirii și binecuvîntării tuturor creaȝurilor, aș înȝelege că tot ceea ce este e *extaz*.

Și erau și lungile după-amiezi în care stăteam pe rogojină pînă cînd oboseam să „gîndesc nimic“ și mă culcam și aveam vise scurte și rapide, cum a fost unul foarte ciudat, eram într-un fel de pod gri, bîntuit, ridicam geamantane cu carne gri pe care mi le dădea mama de jos și bombăneam întruna, iritat : „Nu mai cobor de aici !“ (ca să fac mai departe lucrarea lumii). Simȝeam că sînt o fiinȝă golită de tot și chemată acolo sus să mă bucur de extazul adevăratului trup, cel fără sfîrșit.

Zilele se adunau peste alte zile, eram mereu îmbrăcat cu aceeași salopetă, nu mă pieptănam, nu mă bărbieream, preocupat doar de cîini și pisici, îmi trăiam din nou viaȝa fericită din copilărie. Le scrisesem celor de la Administraȝia Pădurilor și promisem un job de pîndar de focuri, în munȝii High Cascade, în Washington, pe Desolation Peak, așa că m-am gîndit să stau la Japhy în martie, ca să fiu aproape de Washington.

Duminica, familia mea voia să merg cu ei cu mașina, dar preferam să rămîn singur acasă și se înfuriau: „Ce naiba e cu el?“, îi auzeam vorbind în bucătărie, discutînd despre inutilitatea „budismului ăluia“, iar cînd plecau mă duceam în bucătărie și cîntam „Mesele s-au golit și toți au plecat“, pe melodia lui Frank Sinatra, *You're Learning the Blues*. Eram nebun și fericit. Duminica după-amiaza mă mutam în pădure cu cîinii și mă așezam și îmi întindeam mîinile, cu palmele deschise spre cer și acceptam căldura soarelui pe piele. Nirvana e o lăbuță în mișcare, îmi ziceam, după ce ieșeam din meditație și deschideam ochii și primul lucru pe care-l vedeam era o lăbuță a lui Bob mișcîndu-se în iarbă în timp ce visa. Apoi mă întorceam acasă pe cărarea mea pură, clară, bine bătătorită, așteptînd să coboare noaptea și să-i văd din nou pe nenumărații Buddha ascunzîndu-se în aerul luminat de lună.

Pînă la urmă, seninătatea mea a fost spulberată de o ceartă bizară cu soțul soră-mii; nu-i plăcea că-l dezlegam pe Bob și-l luam cu mine în pădure.

— Am investit prea mulți bani în cîinele ăsta ca să-i dau drumul din lanț.

— Cum ți-ar plăcea să fii legat cu un lanț și să scîncești toată ziua ca animalul ăla?

— *Pe mine* nu mă deranjează.

Iar soră-mea:

— Și *mie* nu-mi pasă.

M-am enervat atît de tare, că m-am cărat în pădure, era duminică, și m-am hotărît să stau acolo fără mîncare pînă la miezul nopții și să mă întorc să-mi iau bagajele și să plec de tot. După cîteva ore, mama mă striga din curte, mă chema

la masă, dar nu m-am dus ; pînă la urmă, micul Lou a venit la copacul meu și m-a implorat să mă întorc.

În gîrlă erau broaște care începeau să orăcăie în cele mai ciudate momente, întrerupîndu-mi meditațiile ca după un program secret, odată, la prînz, una dintre ele a orăcăit de trei ori și apoi a rămas tăcută tot restul zilei, ca și cum mi-ar fi prezentat Triplul Vehicul al distrugerii. După care, în ziua cu cearta, broasca a orăcăit o singură dată. Am interpretat semnalul ca indicînd Vehiculul Unic al Compasiunii și m-am întors acasă, decis să trec peste toată povestea, chiar și peste mila mea pentru cîine. Ce vis urît și fără rost. În acea noapte, în pădure, învîrtind pe degete mătăniile, am spus următoarea rugăciune : Orgoliul mi-e rănit, asta nu înseamnă nimic ; Dharma e tot ce am, nimic ; sînt mîndru de bunătatea mea față de animale, asta nu înseamnă nimic ; concepția mea asupra lanțurilor și a libertății, nimic ; chiar și marea compasiune a lui Ananda e nimic.

Dacă vreun bătrîn maestru Zen ar fi fost acolo, poate că ar fi pocnit cîinele peste bot cu lanțul, ca să le provoace tuturor un șoc și să-i trezească. Durerea mea însă venea din dorința de a scăpa de concepțiile asupra cîinilor și a oamenilor și a sinelui meu. Mă simțeam rău în mod profund pentru că încercam să *neg* ceea ce exista. O micuță dramă, într-o zi de duminică, într-un sătuc din mijlocul pădurilor : „Ray nu vrea să mai ținem cîinele în lanț“. Dar apoi, stînd în întuneric sub copacul meu, mi-a venit o idee uluitoare : Totul e nimic, dar conștient ! Lucrurile sînt goale în timp și spațiu și în minte. Îmi dădusem seama

ce trebuie să fac și a doua zi, plin de entuziasm, am simțit că e timpul să le explic totul celor din familia mea. Au râs în hohote.

— Dar ascultați! Nu! Fiți atenți! E simplu, lăsați-mă să vă explic, pe cât pot eu de simplu și de concis. Toate lucrurile sînt goale, nu-i așa?

— Cum adică goale? Acum țin portocala asta în mîna, nu?

— E goală, totul e gol, lucrurile apar doar ca să dispară, tot ce a fost făcut o să fie desfăcut, și o să fie desfăcut *tocmai* pentru că a fost făcut!

Nu voiau să înțeleagă nici măcar asta.

— Tu și Buddha ăla, de ce nu vrei tu să rămîi la religia în care ai fost crescut? mi-au spus mama și sora mea.

— Totul s-a dus, e deja dus, a venit și s-a și dus, am strigat.

Mă plimbam dintr-o parte în alta a camerei și încercam să le explic, gesticulînd:

— Lucrurile sînt goale pentru că apar, nu? Le vezi, dar sînt făcute din atomi care nu pot fi măsurați sau cîntăriți sau apucați cu adevărat, pînă și omul de știință cel mai prostovan știe asta acum, nu *există* nici o posibilitate să-i găsești efectiv, lucrurile sînt doar aranjamente goale a ceva ce pare a fi solid și plasat într-un spațiu anume, dar nu-s nici mari, nici mici, aproape sau departe, adevărate sau false, sînt fantome pur și simplu.

— Fantomele! a izbucnit micul Lou, uimit. El chiar era de acord cu mine, dar era un pic speriat de insistența mea pe „fantomе”.

— Uite ce-i, mi-a zis cumnată-meu, dacă lucrurile ar fi goale, cum aș putea simți portocala, de

fapt cum aş putea să-i simt gustul şi s-o mestec, ai un răspuns şi la asta?

— Minte ta creează portocala văzînd-o, auzînd-o, atingînd-o, mirosînd-o, gustînd-o şi gîndindu-se la ea, dar în absenţa minţii, portocala n-ar fi nici văzută, nici auzită, nici mirosită, nici gustată şi nici observată în vreun fel, asta înseamnă că portocala depinde de mintea ta ca să existe! Nu vezi că aşa e? Ea în sine e un non-lucru, e doar mentală, e văzută doar de mintea ta. Sau, altfel spus, e goală şi trează, conştientizată.

— Bine atunci, chiar dacă e aşa, tot nu-mi pasă.

Plin de entuziasm m-am întors în pădure în noaptea aia, spunîndu-mi: Ce înseamnă că exist aici în universul infinit şi în tot acest timp mă gîndesc că sînt un om care stă sub stele pe terasa lumii, dar de fapt sînt gol şi treaz de la un capăt la celălalt al nimicului şi al conştientizării tuturor celor ce există? Înseamnă că sînt gol şi treaz, că ştiu că sînt gol, treaz, şi că nu-i nici o diferenţă între mine şi celelalte lucruri. Cu alte cuvinte, înseamnă că am devenit una cu toate celelalte lucruri. Înseamnă că am devenit Buddha.

Chiar o simţeam şi o credeam şi eram fericit că o să împărtăşesc asta cu Japhy cînd o să ne vedem în California. Măcar el o să asculte, îmi ziceam, îmbufnat. Simţeam o mare compasiune pentru copaci, fiindcă ei eram eu şi eu eram ei; mîngîiam cîinii, ei nu se certau niciodată cu mine. Toţi cîinii îl iubesc pe Dumnezeu. Şi sînt mai înţelepţi decît stăpînii lor. Le-am spus asta şi m-au ascultat cu urechile ciulite, lingîndu-mă

pe față. Nu le păsa de nimic, atîta vreme cît eram acolo. Sfîntul Raymond al Ciinilor, asta am fost în anul ăla, mai mult decît orice altceva.

Uneori stăteam în pădure și mă uitam la lucruri pur și simplu, încercînd să le văd doar existența în sine. Îmi fixam privirea pe ierburile lungi, aplecate, care se închinau către ierburile din care îmi era făcută rogojina, Jilțul Tathāgata al Purității, și vîrfurile lor indicau toate direcțiile deodată, și vîntul le dicta, Ta, Ta, Ta, unele se adunau în mici grupuri și bîrfeau, altele stăteau singuratece și mîndre deoparte, unele erau bolnave, pe jumătate moarte, căzute, și toată congregația buruienilor suna ca niște clopote atinse de vînt, se ridicau să fie atinse, și toate înfipse în pămînt și trăgîndu-și de acolo seva galbenă și îmi ziceam: *Asta e*. Strigam către ele: rop, rop, rop!, și ele îmi dădeau răspunsuri inteligente, foșneau și biciuiau și se întindeau ca să-mi arate ceva, înrădăcinarea și înflorirea lor din pămîntul umed, imaginar, fiind chiar karma... Era atît de ciudat! Adormeam și visam cuvinte: „Prin aceste învățături lumea a ajuns la un capăt“. Și o visam pe mama clătinîndu-și solemn capul, huumm, cu ochii închiși. Ce-mi păsa de înțepăturile lumii, oasele omului nu sînt mai mult decît linii goale mișcîndu-se în gol, iar universul o putreziciune desăvîrșită a stelelor. Sînt Bhikku Șobolanul Desăvîrșit! – mi s-a arătat în vis.

Ce-mi păsa de scîncetul micuțului eu, cel care rătăcește pretutindeni? Mie tocmai mi se întîmplau înfloriri și ruperi, tăieri, desprinderi, evacuări, neîntîmplări, plecări, ieșiri, nimic, dezlegări, nelegări, gări, nări, poc! Praful gîndurilor

mele adunat într-un glob, mi-am zis, în această solitudine veșnică, și am zîmbit cu toată gura, pentru că vedeam lumina albă pretutindeni și-n toate, în sfîrșit.

Vîntul cald a făcut pinii să vorbească adînc într-o noapte cînd am început să trăiesc ceea ce se cheamă „Samapatti“, în sanscrită înseamnă Vizite Transcendentale. Mintea îmi moțăia puțin, dar eram cumva treaz fizic, stînd drept sub copac, cînd am văzut deodată flori, lumi roz de pereți de flori, rozul somonului, în acel șșșt! tăcut al pădurii (să obții nirvana înseamnă să localizezi liniștea) și am avut o viziune veche a lui Buddha Dipankara, Buddha cel care nu a spus nimic niciodată, l-am văzut pe Dipankara ca pe o piramidă înzăpezită, cu sprîncene stufoase ca ale lui John L. Lewis și o privire teribilă, totul întîmplîndu-se într-un loc vechi, o pășune veche înzăpezită, ca Alban („O pășune nouă!“, strigase negresa predicator), și viziunea mi-a ridicat tot părul de pe cap. Îmi amintesc strigătul de la sfîrșit, pe care l-am auzit în mine, ce o mai fi însemnînd și asta: *Colyalcolor*. Viziunea era liberă de orice fel de senzație că aș mai fi existat eu însumi, era o absență pură a ego-ului, pură activitate eterică, liberă de orice predicate inadecvate... liberă de efort și de greșeală. Totul e bine, m-am gîndit. Forma e golul și golul e forma și sîntem aici într-o formă sau alta, care e golul. Ceea ce au obținut deja morții, acest șșșt plin de pe Tărîmul Pur al Trezirii.

Îmi venea să urlu pe deasupra pădurilor și acoperișurilor din Carolina de Nord și să anunț tuturor adevărul simplu și glorios. Și mi-am zis :

Am un rucsac plin și pregătit, e primăvară, o s-o pornesc spre Sud-Vest, spre pământurile uscate, spre lungul drum al Texasului și Chihuahua și spre străzile vesele ale Mexicului, spre muzică și uși deschise și fete, vin, marijuana, pălării țicnite, viva! Ce mai contează? Așa cum furnicile nu au nimic altceva de făcut toată ziua decît să sape, nici eu nu am nimic altceva de făcut decît ceea ce vreau și nu trebuie decît să fiu bun și să nu mă las influențat de judecăți imagine și să mă rog pentru lumină.

Cum stăteam, deci, sub copacul meu Buddha, lingă acel perete *colyalcolor* de flori roz, roșii și albe ca fildeșul, printre stoluri de păsări transcendente care-mi recunoscuseră trezirea minții și-mi semnalizau asta prin țipete dulci, ciudate (ciocîrlii care nu au nevoie de cărare), în parfumul eteric, antic și misterios, binecuvîntarea pășunilor lui Buddha, am înțeles că viața mea e o pagină vastă, goală și strălucitoare și puteam face tot ceea ce voiam.

O bizarerie mi s-a întîmplat chiar a doua zi, ca să-mi arate adevărata putere pe care o căpătasem după acea viziune. Mama tușea de cinci zile întruna și îi curgea nasul și începuse să o doară și gîtul atît de tare, că fiecare acces de tuse o chinuia și eram îngrijorat. Am hotărît să intru într-o transă adîncă și să mă hipnotizez, rămînînd însă liber de sine și treaz, pentru a descoperi cauza și leacul bolii ei. Imediat, după pleoapele închise, am văzut o sticlă de brandy, pe care scria „Heet“, care e un fel de frecție, și peste toate, suprapuse ca atunci cînd dispăre imaginea încet în filme, am văzut clar cîteva

floricele rotunde, cu petale mici. M-am ridicat, era trecut de miezul nopții, mama tușea în pat, m-am dus și am luat vasele cu albăstrele pe care le aranjase sora mea prin casă cu o săptămână înainte și le-am scos afară. Pe urmă am luat sticla de Heet din dulăpiorul cu medicamente și i-am spus mamei să-și facă o frecție la gât. A doua zi tusea dispăruse. Mai târziu, pe când făceam autostopul în Vest, o prietenă a mea asistentă a auzit povestea și mi-a zis că, într-adevăr, părea să fi fost o alergie la flori. Cît am avut viziunea și am făcut cele ce trebuiau făcute, știam clar că oamenii folosesc oportunități și mijloace fizice ca să se îmbolnăvească pentru a se pedepsi, asta prin natura lor autoreglatoare, care e Dumnezeu sau Buddha sau Allah sau orice alt nume vrei să-i dai, și totul funcționează automat în felul ăsta. Dar a fost primul și ultimul meu „miracol“, îmi era frică să devin prea interesat de asta și să-mi hrănesc astfel vanitatea. Mi-era și teamă de toată acea responsabilitate.

Toți cei din familia mea auziseră de viziune și de vindecare, dar nu păreau prea impresionați. Sincer, nici eu nu eram. Și era logic. Eram foarte bogat acum, eram un super-miriado-trilionar în grații transcendente Samapatti, datorită karmei mele bune, umile sau poate pentru că îmi era milă de cîini și îi iertam pe oameni. Dar știam acum că moștenisem binecuvîntările și că păcatul final, cel mai rău dintre toate e virtutea, orgoliul ei. Așa că am tăcut și am luat-o din loc spre Japhy. *Nu lăsa tristețea să te înrăiască*, cîntă Frank Sinatra. În ultima mea noapte în pădure, am auzit cuvîntul „trup-stea“ și mi s-a revelat

adevărul că lucrurile nu trebuie să fie făcute ca să dispară, ci ca să se trezească în purul și supremul lor trup, trupul-stea. Am înțeles că nu e nimic de făcut pentru că nimic nu s-a întâmplat încă, nimic nu se va întâmpla, toate lucrurile sînt lumină goală. Așa că am pornit-o întărit, sărutîndu-mi mama la plecare. Dăduse cinci dolari ca să mi se pună la bocanci tălpi noi, groase, de cauciuc, și acum eram pregătit pentru o vară de muncă în munți. Bătrînul nostru prieten de la magazinul din sat, Buddhy Tom, un adevărat personaj, m-a luat în mașina lui pînă pe Autostrada 64 și acolo ne-am luat rămas-bun și eu am mers mai departe cu stopul, cinci mii de kilometri înapoi în California. La Crăciunul următor, aveam să fiu din nou acasă.

22

Între timp, Japhy mă aștepta în coliba lui din Corte Madera, California. Se instalase în sihăstria lui Sean Monahan, o cabană de lemn construită în spatele unei pădurici de chiparoși, pe o colină acoperită cu iarbă alunecoasă, arbuști de eucalipt și pini lîngă casa principală a lui Sean. Locul fusese ridicat cu mulți ani în urmă de un bătrîn care se hotărîse să moară acolo. Era construită solid. Puteam să locuiesc oricît în ea, gratis. După o vreme în care stătuse să se prăbușească, cumnatul lui Sean, Whitey Jones, un tîmplar priceput, a acoperit pereții de lemn cu pînză de ambalaj și a montat o sobă și o lampă cu kerosen,

dar, pentru că lucra în afara oraşului, n-a mai ocupat-o. Aşa că Japhy s-a mutat acolo ca să-şi termine studiile şi să se bucure de o viaţă solitară. Cine voia să-l vadă trebuia să se caţăre pe colina aia alunecoasă. Pe podele pusese saltele de iarbă împletită şi îmi zisese într-o scrisoare : „Trag din pipă şi beau ceai şi ascult cum biciuie vîntul crengile eucaliptilor şi păduricea de chiparoşi“. Urma să stea acolo pînă pe 15 mai, cînd pleca în Japonia, unde fusese invitat de o fundaţie americană să studieze într-o mănăstire sub supravegherea unui Maestru. „Dar pînă atunci, îmi mai scria Japhy, vino să împarţi cu un om al pădurii cabana lui întunecată şi o să fie şi vin şi fete la sfîrşitul săptămînii şi oale cu mîncare bună şi foc de lemne. Monahan o să ne dea bani pentru alimente şi în schimb trebuie doar să-i tăiem cîţiva copaci din curte şi să-i facem surcele. O să te învăţ totul despre lemne.“

În iarna aia, Japhy se dusesese cu stopul pînă acasă, în Nord-Vest, sus prin Portlandul înzăpezit, şi mai sus, spre ţinutul gheţurilor albastre, ca să se oprească într-un final la ferma unui prieten din nordul Washingtonului, în Nooksack Valley, o săptămînă în cabana unui culegător de fructe de pădure, de unde a făcut şi cîteva căţărări. Nume ca Nooksack Valley şi Mount Baker National Forest îmi provocau în creier viziuni cristaline cu zăpadă şi gheaţă şi pinii Nordului din visele copilăriei mele... Dar acum eram pe o şosea fierbinte din Carolina de Nord, în aprilie, aşteptînd o maşină care a şi apărut, un puşti de liceu m-a dus într-un oraşel numit Nashville, unde m-am copt la soare o jumătate de oră pînă

cînd m-a luat un ofițer de marină tăcut, dar foarte de treabă, și m-a dus direct în Greenville, Carolina de Sud. După o iarnă și un început de primăvară de liniște incredibilă, de odihnă în veranda mea și în pădure, putoarea autostopului era mai puternică și mai scîrboasă decît oricînd. În Greenville am mărșăluit cinci kilometri prin soare degeaba, m-am rătăcit pe străduțe căutînd aiurea o anume autostradă. La un moment dat am trecut pe lîngă o forjă unde transpirau niște negri acoperiți de cenușă și cînd am simțit fierbințeala focului am strigat: „Sînt iarăși în iad!”.

Dar începuse să plouă și am luat cîteva mașini pînă în Georgia, unde m-am întins pe trotuar sub acoperișurile fierăriilor și am băut o jumătate de pintă de vin. O noapte ploioasă, nici o mașină. Cînd a apărut Greyhoundul m-am urcat în autobuz și m-am dus pînă la Gainesville. Mă gîndisem să dorm pe undeva pe lîngă șine, dar erau la vreo doi kilometri în afara orașului, așa că am încercat să mă instalez în depouri, dar a venit o echipă la macazuri și m-a văzut și atunci m-am retras într-o parcare, după camioane, însă era un polițai care se tot învîrtea pe acolo fluturîndu-și lanterna (probabil auzise de mine de la acari sau poate nu) și erau și țințari peste tot, așa că m-am dat bătut și m-am plantat în bătaia luminilor bistrourilor din centrul orașului, acolo unde polițaii mă puteau vedea și deci nu-și mai băteau capul cu mine, și am început să aștept o altă mașină.

Dar nu m-a luat nimeni și se și înserase, m-am dus la un hotel și am dat patru dolari pe o cameră, m-am spălat și m-am odihnit bine. Mă

simțeam însă groaznic, fără casă din nou și în sărăcie și toate astea imediat după Crăciun. N-aveam de ce să mă simt mîndru, afară numai de bocancii mei îmbunătățiți și de rucsacul burdușit. Dimineață, după ce am luat micul dejun într-un restaurant georgian întunecat, cu ventilatoare pe tavan și multe muște, am ieșit pe autostrada fierbinte și am agățat un camion pînă la Flowery Branch, apoi cîteva mașini cu care am trecut prin Atlanta, pînă la un orașel numit Stonewall, unde m-a cules un sudist gras, cu o pălărie cu boruri enorme, care duhnea a whisky și spunea întruna glume și se întorcea mereu să vadă dacă rîd și a cărui mașină duduia pe drum abia ținută în frîu și lăsa în urmă nori mari de praf, de aia cu mult timp înainte de a ajunge la capăt l-am implorat să mă lase să cobor, zicîndu-i că mi-e foame.

— Ei, na, măi băiete, io cu tine mîncăm și p-ormă te duc io.

Era beat și conducea foarte, foarte repede.

— Bine, dar trebuie să mă duc la toaletă mai întîi, i-am spus, cu o voce subțirică.

Experiența îmi vorbea clar: La dracu' cu autostopul, ai destui bani să iei autobuzul pînă-n El Paso și de acolo te sui în cîteva marfare și o să fii de zece ori mai în siguranță decît așa. În plus, m-a făcut să mă decid și gîndul că, odată ajuns în El Paso, n-o să mai am probleme cu polițaii și o să pot dormi în deșert, sub cerul albastru al Texasului. Voiam să ies cît mai repede din sud, din pușcăria Georgiei.

Autobuzul a venit la patru și la miezul nopții eram în Birmingham, Alabama, unde l-am așteptat

pe următorul pe o bancă, încercînd să dorm pe rucsac, dar mă tot ridicam să privesc fantomele palide ale stațiilor de autobuz americane – o femeie chiar a trecut pe lîngă mine ca un fir de fum, eram convins că nici măcar nu existase. Îi puteai citi pe față fantasma de care era condusă, slaba credință în ceea ce făcea... Și pe fața mea la fel. După Birmingham, a urmat Louisiana și apoi cîmpurile cu petrol din estul Texasului, apoi Dallas și un drum de o zi de-a lungul pustiului texan într-un autobuz plin de militari, pînă la capăt, în El Paso, unde am ajuns la două noaptea și eram atît de obosit că nu mai voiam decît să dorm. Dar nu m-am dus la nici un hotel, trebuia să-mi chibzuiesc bine banii, așa că am căutat șinele de cale ferată, în spatele cărora voiam să-mi fac culcuș. În acea noapte am înțeles visul care mă determinase să-mi cumpăr rucsacul și toate alea.

Era o noapte frumoasă și mi-am dormit cel mai frumos somn al vieții. Mai întîi am dat un ocol prudent vagoanelor, am ajuns în partea de vest a depourilor și am mers mai departe, pentru că într-adevăr văzusem în întuneric deșertul. Vedeam stînci, tufe uscate, munții topindu-se în cerul înstelat. De ce s-o ard pe lîngă viaducte și căi ferate, m-am gîndit, cînd tot ce trebuie să fac e să dau un pic din picioare și am scăpat de paznici și chiar de vagabonzi. Am mai mers cîțiva kilometri de-a lungul șinelor principale și în scurt timp am ajuns în mijlocul pustiului. Bocancii mei groși se descurcau perfect pe terenul ăla bolovănos. Era deja ora unu și drumul lung din Carolina pînă acolo mă obosise rău. Am văzut un munte care mi-a plăcut și înainte de a ajunge

la el am trecut printr-o vale luminată din toate părțile, iar în mijloc era un penitenciar. Fiule, să stai cît mai departe de gardul acela, mi-am zis. Am urcat pe o albie uscată și, în lumina stelelor, nisipul și pietrele erau albe. Am urcat și-am tot urcat.

Deodată am observat încîntat că eram complet singur și că nimeni n-avea să mă trezească pînă dimineată. Ce revelație ! Și aveam tot ce-mi trebuia în spate ; îmi umplusem sticla de polibden cu apă. Am continuat să urc pe albie și cînd m-am întors și m-am uitat în jos puteam vedea tot Mexicul, tot Chihuahua, un mare deșert strălucitor sub luna luminoasă și uriașă care se scufunda între munții din Chihuahua. Șinele companiei Southern Pacific mergeau în paralel cu fluviul Rio Grande, așa că de unde eram, de pe partea americană, vedeam cum apa separă cele două frontiere. Nisipul din albie era fin ca mătasea. Mi-am întins pe el sacul de dormit, mi-am scos bocancii și am luat un gît de apă și mi-am aprins pipa, mi-am încrucișat picioarele și m-am bucurat. Nici un sunet de nicăieri ; în deșert era încă iarnă. Doar în depărtare, la depouri, se izbeau vagoanele cu cîte un pocnet care scula din morți tot El Paso, dar nu și pe mine. Mie îmi ținea companie doar luna din Chihuahua, ducîndu-se tot mai jos, pierzîndu-și lumina albă și îngălbenindu-se ca untul, cînd m-am culcat, îmi strălucea direct în față ca o veioză, așa că a trebuit să mă întorc pe partea cealaltă ca să pot dormi. Ca să-mi continui tradiția botezării micilor locuri pe care le descopeream, l-am numit pe acela „Culcușul Apașului“. Și chiar am dormit bine.

Dimineată am găsit urma unui șarpe cu clopoței în nisip, dar era posibil să fi rămas acolo încă de cu o vară în urmă. Erau doar câteva urme omenеști, cele lăuate de bocancii vînătorilor. Cerul era albastru fără pată, soarele era fierbinte, găseam prin preajmă destule lemne uscate ca să îmi prepar micul dejun. Aveam în rucsac conserve de porc și de fasole. Un mic dejun regal. Problema era, totuși, apa, pentru că o băusem pe toată și soarele era puternic și mi se făcuse sete. Am urcat și mai sus pe albie, să cercetez locul, și la capăt am găsit un perete de stîncă la baza căruia era un nisip mai fin decît cel pe care dormisem. M-am hotărît să mă mut acolo pentru noaptea următoare, după ce aveam să petrec o zi în bătrînul Juárez și să mă bucur de biserica, străzile și mîncarea Mexicului. Un timp m-am gîndit să-mi las bagajul sub niște pietre, dar erau șanse, nu mari, totuși cine știe, ca vreun bătrîn vagabond sau vreun vînător să apară pe acolo și să-l găsească, așa că mi l-am aruncat în spate, am coborît și am mers cinci kilometri pînă în El Paso, unde am dat 25 de cenți și l-am încuiat într-un dulap la gară. Pe urmă am traversat orașul și am trecut, pentru ceva mărunțiș, granița direct pe poarta principală.

S-a dovedit a fi o zi dementă, care a început bine în biserica Sf. Maria de Guadalupe, a continuat cu o plimbare în piața indiană și ceva odihnă pe băncile din parc, printre mexicani veseli ca niște copii, dar mai tîrziu au urmat barurile și prea multă băutură, cînd am ajuns să urlu la țărani bătrîni și mustăcioși : *Todas las granas de arena del desierto de Chihuahua sono vacuidad !*,

și am sfinșit cu o gașcă de apași mexicani puși pe rele cu care am ars-o o vreme pe drumuri, și-au chemat prietenii și au aprins niște lumînări și în jurul meu erau multe capete în penumbră și mult fum. Mi se luase de atîta distracție și mi se făcuse dor de culcușul meu în nisipul alb și am încercat să scap de ei, dar nu m-au lăsat să plec. Unul dintre ei mi-a furat cîteva lucruri din cele pe care tocmai le cumpărasem, dar nu-mi păsa. Era și un băiat mexican care se îndrăgostise de mine și voia să mergem împreună în California. Era noaptea în Juárez; cluburile plîngeau după noi. Am intrat să bem rapid o bere într-un club exclusiv pentru negri și fiecare dintre ei avea cîte o *señorita* pe genunchi, un bar dement, cu rock-and-roll la tonomate, un paradis. Puștiul mexican voia să așteptăm pe o alee și să-i agățăm pe americani și să le spunem că știm unde se găsesc fete. „Pe urmă, zicea, le duc în camera mea, unde *nu sînt fete*!” Am reușit să scap de el abia la graniță. Ne-am luat la revedere. Era un oraș al răului și pe mine mă aștepta deșertul pur, virtuos.

Am trecut nerăbdător granița, apoi am mers mai departe prin El Paso, pînă la gară, mi-am scos bagajul, mi l-am aruncat în spinare, oftînd, și am înghițit repede, fără să mă opresc o clipă, și restul de cinci kilometri pînă la albie, care era ușor de găsit acolo sus, în lumina lunii, iar cum urcam picioarele îmi făceau clap, clap, ca bocancii lui Japhy, și mi-am dat seama că într-adevăr învățasem de la el cum să alung relele lumii și demonii orașelor și să-mi găsesc sufletul pur, adevărat, doar agățîndu-mi în spate un rucsac.

Mi-am desfăcut sacul de dormit și i-am mulțumit Domnului pentru tot ce-mi dăruia. Acum amintirea lungii după-amiezi în care fumaseam marijuana cu mexicanii ăia cu pălării lăsate pe ochi, într-o cameră mucegăită, la lumina lumînării, părea doar un vis urît, ca unul dintre visele pe care le trăisem pe rogojina mea din Carolina de Nord, de la Crîngul Gemenilor. Am meditat și m-am rugat. Nicăieri nu dormi mai bine iarna decît în deșert, în sacul tău călduros. Liniștea e atît de intensă, că îți poți auzi sîngele fișîind în urechi, dar mult mai puternic e în același timp geamătul misterios pe care îl identific mereu ca fiind diamantul înțelepciunii, fișîitul misterios al liniștii în sine, acel Șșșș infinit care-ți amintește de ceva ce se pare c-ai uitat încă de la naștere, ascuns cum era sub zgomotul zilelor. Aș fi vrut să le pot explica asta celor pe care-i iubesc, mamei, lui Japhy, dar nu aveam destule cuvinte să prind în ele nimicul și puritatea de care mă înconjurasem. Există vreo învățătură solidă și bine definită pe care să o împărtășești cu toate creaturile? – a fost probabil întrebare Dipankara, sprîncenatul, iar răspunsul său trebuie să fi fost fișîitul mut al diamantului.

23

Dimineață a trebuit să o iau din loc, altfel nu mai ajungeam la coliba aia primitoare din California. Mai aveam doar opt dolari. Am coborît pe autostradă și am făcut stopul, sperînd că o să dea norocul peste mine cît de curînd.

M-a luat un agent de vânzări, care mi-a spus :
— Deși e soare în El Paso trei sute șazeci de zile pe an, nevastă-mea tocmai și-a cumpărat un uscător de haine !

M-a dus pînă în Las Cruces, New Mexico și după ce am traversat orașelul, căutînd autostrada, am găsit la capătul lui un copac bătrîn, frumos, sub care m-am hotărît să-mi arunc rucsacul și să mă odihnesc. Fiindcă era oricum un vis care deja se terminase, am și ajuns în California și astfel am decis mai demult să mă opresc aici în această după-amiază, mă gîndeam, și asta am și făcut, m-am întins pe spate și am ațipit puțin. Pe urmă m-am ridicat și am trecut podul de peste calea ferată și un bărbat m-a întrebat dacă aș vrea să-l ajut să mute un pian și să cîștig doi dolari. Aveam nevoie de bani, așa că am fost de acord. M-am urcat în camioneta omului și ne-am dus în suburbiile din Las Cruces, un loc drăguț, cu mulți inși din clasa mijlocie care stăteau la taclale în fața caselor, am scos din camionetă cricul și niște proptele, am încărcat pianul și alte piese de mobilier, le-am transportat la noua locuință și asta a fost tot. Pentru două ore mi-a dat patru dolari și cu ei mi-am cumpărat o cină regală și m-am aranjat pe ziua aceea. Imediat cum am ieșit de la masă, o mașină a oprit lîngă mine, condusă de un texan masiv cu un sombrero, însoțit de un cuplu de tineri mexicani săraci, cu copil mic, și m-au întrebat dacă nu vin cu ei pînă în Los Angeles pentru zece dolari.

— Vă dau cît am, patru, le-am zis.

— Bine, pe mă-sa, hai și-așa.

A vorbit întruna și a condus toată noaptea direct prin Arizona și deșertul californian și m-a lăsat dimineța, la nouă, în Los Angeles, la doar o azvîrlitură de băț de depouri, iar singurul lucru neplăcut a fost că micuța mexicană a vărsat mîncare pentru bebeluși pe rucsacul meu, care stătea sub picioarele noastre, și l-am curățat furios. Dar în rest erau oameni drăguți. Cînd treceam prin Arizona, le-am spus cîte ceva despre budism, în special despre karma și reincarnare și păreau foarte încîntați să audă acele vești.

— Vrei să zici că ni se mai dă o șansă să ne întoarcem și să încercăm din nou? m-a întrebat mexicanul, care era bandajat peste tot după ce se bătuse cu o noapte înainte în Juárez.

— Asta zic ei, da.

— Dracu' să mă ia, sper ca data următoare să mă nasc cu totul altul decît sînt acum.

Dacă era totuși cineva căruia i-ar fi prins bine o a doua șansă, texanul era ăla: toată noaptea ne-a povestit aventurile lui de contrabandist, cum a făcut el afaceri așa și pe dincolo și, din cîte spunea, cotonogise suficienți inși cît să formeze o armată de îndurerați tîrîndu-se cu mințile pline de răzbunări fantasmagorice pe tot întinsul Texasului. M-am prins, însă, destul de repede că o ardea pe minciuni și nu l-am crezut nici pe jumătate și pe la miezul nopții am încetat să-l mai ascult. Dar la nouă dimineța am ajuns în L.A., am intrat într-un bar și am luat un mic dejun ieftin, gogoși și cafea, și am stat la palavre cu barmanul italian care voia să știe ce e cu rucsacul ăla al meu mare, apoi m-am dus la

depouri și m-am întins pe iarbă, urmărind manevrele feroviarilor.

Eram mîndru că fusesem și eu cîndva frînar și m-a pus dracu' să mă învîrt pe acolo, printre vagoane, cu rucsacul în spate, și să intru în vorbă cu acarii, să-i întreb de următorul tren regional și de-astea, și deodată a apărut un polițai tînăr, solid, cu un pistol atîrnîndu-i la șold, aranjat tipul din cap pînă-n picioare, fix ca la TV, ca Șeriful din Cochise, și mi-a aruncat o privire de aia gen ochi de oțel prin ochelarii de soare și mi-a ordonat să mă car de-acolo. Și pe urmă, cînd treceam pe pasarelă, spre autostradă, polițaiul, cu mîinile în șolduri, m-a urmărit pînă am ajuns dincolo. Furios, am coborît de-a lungul autostrăzii pînă la gardul de lîngă calea ferată, l-am sărit și m-am întins în iarbă. Am stat acolo o vreme nemișcat, mestecînd fire de iarbă și așteptînd. După o vreme, sirena unui tren a suierat și am știut că e al meu, m-am cățărat pe niște vagoane și am sărit pe el, cînd a trecut aproape de mine, și așa am ieșit din L.A., întins pe spate pe o platformă, cu un fir de iarbă în gură, sub privirea de neuitat a polițaiului, care-și ținea acum mîinile în șolduri din cu totul alte motive. De fapt, se scărpină în vîrfurile capului.

Regionalul m-a dus la Santa Barbara, unde m-am instalat din nou pe plajă, am înotat, am făcut un foculeț și am mîncat ceva, apoi m-am întors la depouri ca să aștept Fantoma. Fantoma de la Miezul Noptii e compus în principal din vagoane platformă cu remorci de camion legate între ele prin cabluri de oțel. Roțile uriașe ale camioanelor sînt protejate cu niște bucăți mari

de lemn. Cum de fiecare dată îmi pun capul, cînd mă întind pe platformă, sub bucățile alea de lemn, ar cam fi „adio, Ray“ dacă s-ar întîmpla vreun accident. Mi-am zis că poate ăsta o fi destinul meu, să mor pe Fantomă. Cînd acesta a apărut, exact la ora anunțată în program, m-am băgat sub un camion, mi-am învelit bocancii cu haina și mi-am făcut o pernă și m-am relaxat. Zuuuum, am și plecat. Acum știu de ce îi spun vagabonzii Fantoma de la Miezul Noptii, pentru că, terminat de oboseală, și știind că nu e tocmai OK, am adormit și m-au trezit luminile din stația San Luis Obispo, o situație foarte periculoasă, trenul oprise într-un loc în care eram prea expus. Dar nu era nici un angajat pe acolo la miezul nopții și oricum, exact cînd am deschis ochii, trezindu-mă dintr-un somn perfect, fără vise, sirena a pufăit de două ori și am și dispărut de acolo, ca fantomele. Nu m-am mai trezit pînă dimineată, pe-aproape de San Francisco. Mai aveam un dolar în buzunar și Gary mă aștepta în coliba lui. Tot drumul fusese la fel de rapid și de revelator ca un vis și acum mă întorsesem.

24

Dacă o să se întîmple vreodată ca unii dintre Vagabonzii Dharma să se stabilească undeva, să se însoare și să aibă copii, aceștia o să fie ca Sean Monahan.

Sean era un tîmplar tînăr care trăia într-o casă veche de lemn, la capătul unui drum de

țară, la capătul celălalt, departe, fiind ultimele locuințe din Corte Madera ; conducea o rablă, își construise cu mîna lui în spatele casei o verandă în care făcuse o creșă și își alesese o soție care era din același film cu el, știa totul despre cum să trăiești bine în America fără mulți bani. Sean își lua zile libere de la job doar ca să se ducă pe colină, la căbănuța lui închiriată și să mediteze sau să studieze sutrele budiste, să bea ceai și să doarmă. Christine, soția lui, o tînără frumoasă cu păr mieriu, lung, se mișca tot timpul în picioarele goale prin jurul casei, atîrna rufe sau cocea pîine și prăjituri. Știa să facă mîncare din nimic, era expertă în asta. Cu un an înainte, Japhy le-a dăruit, la aniversarea căsătoriei, un sac de cinci kile de făină și au fost foarte bucuroși de cadou. Sean era de fapt un patriarh de pe vremuri ; deși avea numai douăjdoi de ani, purta o barbă ca a Sfîntului Iosif și pe sub toată păroșenia îi vedeai dinții albi și ochii albaștri strălucind. Aveau deja doi copii, două fete care alergau desculțe peste tot și învățaseră să-și poarte singure de grijă. Și Sean își acoperise podelele cu rogojini de paie împletite și cînd intrai te ruga să te desculți. Avea multe cărți și singurul lux era o instalație hi-fi, la care ascultau discurile lui cu muzică indiană, flamenco sau jazz. Avea chiar și discuri chinezești și japoneze. Pentru prînzuri, avea o masă joasă, neagră, lăcuită și cei care mîncau în casa lui Sean trebuiau să facă mici acrobații deasupra măsuței japoneze. Christine făcea niște supe delicioase și biscuiți proaspeți.

După ce am coborât, la amiază, din Greyhound și am urcat pînă la ei încă doi kilometri, Christine m-a pus imediat la masă și mi-a dat o farfurie cu supă fierbinte și pîine caldă cu unt. Era o creatură gentilă.

— Sean și Japhy sînt la muncă, au un job în Sausalito. Se-ntorc pe la cinci.

— Atunci mă duc la colibă și aștept acolo pînă diseară.

— Poți să stai aici și să asculți discuri.

— Nu vreau să te încurc.

— Nu mă încurci deloc, n-am mare lucru de făcut, doar să atîrn rufe, să mai coc niște pîini și alte două-trei mărunțișuri de rezolvat.

Cu așa o nevestă și făcînd doar sporadice munci de tîmplărie, Sean reușise să pună cîteva mii de dolari în bancă. Și tot ca un patriarh de pe vremuri, Sean era generos, întotdeauna insista să te hrănească și dacă se nimerea să fie doișpe oameni în casă, întindea o masă (simplă, dar cu mîncare delicioasă) afară, în curte, și aducea neapărat și un bidon mare de vin. Făceam, totuși, aranjamente ca în orice comună, aveam reguli foarte stricte în privința asta : pentru vin, puneam toți bani, iar dacă veneau oameni în weekend, și veneau mulți, trebuiau să-și aducă singuri mîncarea și băutura sau bani pentru asta. Seara, în curte, printre copaci, sub stele, după ce toți erau bine hrăniți și se puneau pe băut, Sean aducea chitara și cînta balade folk. Cînd oboseam de toate astea, urcam dealul și mă duceam la culcare.

După prînz, am mai stat puțin de vorbă cu Christine și m-am dus pe colină. Începea chiar de la ușa din spate și urcușul era destul de

abrupt. Locul era plin de pini înalți și pe proprietatea vecină celei a lui Sean era o pajiște de vis, cu flori sălbatice și doi murgi frumoși lălăind-o în soare, cu gîturile lor netede și strălucitoare aplecate peste iarba grasă ca untul. Frate, mi-am zis, aici o să fie mai bine ca-n pădurile din Carolina de Nord. Undeva pe drum am găsit în iarbă trei eucalipti uriași pe care Sean și Japhy îi pusese ră la pămînt și deja îi tăiaseră cu ferăstrăul și butucii astfel rezultați începuseră să-i despice în bușteni, cu pene și baroase și topoare cu lamă dublă. Cărarea care urca dealul era uneori atît de abruptă că trebuia să te apleci și să mergi pe ea ca o maimuță. Urcai pe lîngă un rînd lung de chiparoși plantați de bătrînul care murise acolo cu cîțiva ani în urmă. Chiparoșii împiedicau vînturile reci, cețoase, care veneau dinspre ocean să ajungă pe proprietatea lui. Urcușul avea trei etape: curtea lui Sean, apoi un gard în jurul unui mic parc în care am văzut într-o noapte cinci căprioare odihnindu-se (toată zona aia era o rezervație) și la urmă încă un gard și culmea verde a dealului, cu o prăpastie pe dreapta și coliba ascunsă după copaci și tufe înflorite. În spatele colibei, care era de fapt o căsuță bine construită, cu trei camere, din care una era ocupată de Japhy, găseai lemne pentru foc, o capră de tăiat lemne și topoare și o mică privată fără acoperiș, doar o gaură în pămînt și o scîndură. Fiecare dimineață în curtea aia era ca prima dimineață a lumii, cu soarele inundînd oceanul de frunze, fluturi și păsări țopăind, caldă, dulce și îți exploda în nări mirosul florilor din spatele gardului de sîrmă ghimpată care se întindea

pînă în vîrfurile muntelui, de unde puteai vedea ca-n palmă toată regiunea Marin County. Am intrat în colibă.

Pe uşă era o scîndură cu o inscripție chinezească; n-am aflat niciodată ce înseamnă, probabil *Nu te apropia, Mara* (Mara Ispititorul). Înăuntru am redescoperit simplitatea frumoasă a vieții lui Japhy, curată, sensibilă, bogată într-un fel neobișnuit, fără să fi cheltuit nici un cent pentru decorații. Flori culese din curte explodînd în ghivece vechi de lut. Cărți aranjate frumos în coșuri portocalii. Podelele acoperite cu rogojini ieftine. Pereții, cum am mai zis, erau acoperiți cu pînză de ambalaj, unul dintre cele mai bune tipuri de tapet pe care l-ai putea avea în casă, arătos și bine mirositor. Peste una dintre rogojini, Japhy așezase o saltea și o pătură scoțiană deasupra, iar la capăt, strîns în timpul zilei, era sacul lui de dormit. După faldurile de pînză, într-o debara, își ținea rucsacul și altele. Pe pereți atîrnase picturi chinezești pe mătase și hărți ale regiunii Marin County și ale Washingtonului, partea de nord-vest, și tot felul de poeme pe care le scrisese și le agățase acolo să le poată citi cine vrea. Ultimul pe care-l țintuise pe pînză zicea așa: „A început chiar acum, cînd un colibri s-a oprit pe verandă, la un metru jumătate de ușa deschisă, s-a oprit un pic și-a plecat, mi-a întrerupt studiile și am văzut bătrînul stîlp roșu înclinîndu-se spre pămînt, agățat într-o tufă uriașă de flori galbene, mai înaltă decît mine, prin care-mi croiesc drum cînd intru-n casă. În întunericul frunzelor și tulpinilor, lumina soarelui își construiește-o rețea. Vrăbii cu coroane albe cîntă în copaci și

cocoșul din vale, cucurigu, cucurigu. În spatele meu, afară-n soare, Sean Monahan citește «Sutra Diamantului». Ieri am citit *Migrația păsărilor*. Nagîțul Auriu și Rîndunica Arctică, toate acele abstracțiuni sînt azi la ușa mea, în curînd vor pleca și rîndunelele și alții își vor face cuib în locul lor, și-n zilele noastre ploioase de aprilie, în timp ce vara așteaptă fierbinte după deal, păsările mării vor merge-n urma primăverii înspre nord, pe coastă – în șase săptămîni își vor face cuibul în Alaska“. Și era semnat: „Japhet M. Ryder, Cabana Chiparosului, 18.III.56“.

Nu voiam să deranjez nimic prin casă, așa că am ieșit în curte, m-am întins în iarba înaltă și am așteptat toată după-amiaza, visînd. Dar mi-am dat seama că aș putea să gătesc ceva bun pentru Japhy și am coborît dealul și am cumpărat de la magazin fasole, carne de porc și altele, m-am întors și am făcut un foc în sobă și am gătit o oală mare de fasole ca-n New England, cu melasă și ceapă. Mă uimea felul în care își depozita Japhy hrana ; pe un singur raft, lîngă sobă : două cepe, o portocală, o pungă de grîu încolțit, cutii cu praf de curry, orez, bucățele misterioase de alge chinezești uscate, o sticlă de sos de soia (pentru mîncărurile lui chinezești bizare). Sarea și piperul erau ținute în ambalaje legate cu elastice. Japhy nu pierdea și nu risipea nimic din ce avea. Acum că introduceam în bucătăria lui austeră toate fasolele cu carne de porc din lume, mă gîndeam că poate n-o să-i placă asta. Mai avea și o bucată mare de pîine coaptă de Christine, iar cuțitul cu care o tăia era pur și simplu un pumnal înfipt într-o scîndură.

Se întunecase și am așteptat în curte, lăsînd oala cu fasole la foc mic, să se păstreze fierbinte. Am tăiat niște lemne și le-am adăugat la grămada din spatele sobei. Venea ceață dinspre Pacific, copacii se aplecau pînă la pămînt și foșneau. De pe vîrfurile dealului nu vedeai decît copaci, copaci, o mare de copaci care foșnesc. Era paradisul. Cînd a început să se facă frig, am intrat și am întreținut focul, cîntînd și am închis ferestrele. Ferestrele erau doar niște pătrate de plastic opac pe care le scoteai și le puneai la loc ușor, fuseseră meșterite de Whitey Jones, fratele Christinei, în așa fel încît, chiar dacă nu vedeai prin ele, să lase lumina să treacă și să oprească vînturile reci. În scurt timp, s-a făcut cald și bine în căbănuță. Din cînd în cînd auzeam un hoooo venind de sub marea de copaci cețoși, Japhy se întorcea acasă.

I-am ieșit înainte. Venea prin iarba înaltă, greoi după o zi de muncă, cu bocancii clămpănind și haina pe spinare.

— Ia te uită, tu ești, Smith.

— Am făcut o oală cu fasole pentru tine.

— Daaa? Ai făcut tu asta?

Îmi era foarte recunoscător.

— Frate, ce bine e să vii acasă de la muncă și să nu trebuiască să-ți faci singur de mîncare. Sînt lihnit.

Și s-a înfipt în fasole și a băut și cafeaua fierbinte pe care o pregătisem pe sobă, în stil franțuzesc, mestecînd mereu în ea cu lingura. Cina a fost excelentă și pe urmă ne-am aprins pipele și am stat de vorbă lîngă foc.

— Ray, o să ai parte de o vară superbă pe Desolation Peak. O să-ți spun tot ce trebuie să știi despre asta.

— Și o să am o primăvară superbă în cabana asta.

— Mare dreptate ai, primul lucru pe care-l facem în weekendul ăsta e să invităm niște fete drăguțe, pe Psyche și pe Polly Whitmore, deși, stai un pic... Hmmm... Nu pot să le chem pe amîndouă, amîndouă mă iubesc și or să fie geloase. Oricum, o s-o ardem în petreceri în fiecare săptămîină, începînd de la Sean și terminînd aici sus. Și mîine nu lucrez, așa că o să tăiem niște lemne de foc pentru Sean. Asta e tot ce ai tu de făcut pe aici, așa a zis. Dar dacă vrei să mai cîștigi un ban, poți să vii cu noi în Saulito săptămîina viitoare, iei zece dolari pe zi.

— OK... ne scoatem de fasole, carne și vin cu banii ăia.

Japhy mi-a arătat un munte desenat în penel.

— ăsta e muntele care o să ți se arate acolo, Hozomeen. L-am desenat acu' două veri, pe Crater Peak. În '52 am mers prima oară în ținutul Skagit, am făcut stopul din Frisco pînă în Seattle, tocmai îmi lăsasem o mică barbă și îmi răsesem capul.

— Te-ai ras în cap! De ce?

— Să fiu ca un *bikkhu*, știi ce zic sutrele.

— Dar ce ziceau oamenii cînd te vedeau făcînd stopul așa, cu capul ras?

— Credeau că-s nebun, dar oricui mă lua în mașină îi vorbeam despre Dharma și-l iluminam.

— Așa ceva ar fi trebuit să fac și eu zilele astea... Să-ți zic de albia mea uscată din deșert.

— Stai o clipă, să-ți povestesc mai departe... deci m-au plasat în postul de observație de pe Crater Mountain, dar zăpada era atît de mare în anul ăla acolo, sus, că timp de o lună am lucrat numai să fac o cărare, mai întîi în defileul Granite Creek, o să vezi tu singur locurile astea toate, apoi, cu un șir de catîri, am reușit să străbat și ultimii zece kilometri, pe drumuri de piatră tibetane, cu vînturile urlînd, pe deasupra cîmpurilor înzăpezite, pînă la vîrfurile crestate, după care am urcat stîncile pe furtună și mi-am deschis cabana și mi-am gătit prima cină, cu vîntul zguduindu-mi pereții, doi dintre ei, cei mai expuși, fiind acoperiți cu gheață. Băiete, stai să ajungi acolo și-o să vezi. În anul ăla, prietenul meu Jack Joseph a avut un job pe Desolation, unde te duci și tu.

— Ce nume, Desolation, ooo, uau, ăăă, ia stai...

— A fost primul paznic de focuri care s-a urcat acolo, l-am prins pe radio și mi-a urat bun venit în comunitate. Mai tîrziu am contactat și alți munți, îți dau un aparat de emisie-recepție, e un fel de ritual, toți stau la taclale sau vorbesc despre urșii pe care i-au văzut sau îți cer uneori sfaturi despre cum se coc brișele pe sobă și tot așa, fiecare dintre noi era în vîrfurile lumii și comunica cu ceilalți pe deasupra sutelor de kilometri de sălbăticie. E o regiune primitivă asta în care te duci acum, băiete. Din cabana mea puteam să văd, cînd se întuneca, lămpile aprinse pe Desolation, Jack Joseph își citea cărțile lui de geologie, iar în timpul zilei ne făceam semne cu oglinzi ca să ne sincronizăm, după busolă, instrumentele cu care supravegheam focurile.

— Of, cum o să învăț eu toate astea? Nu-s decît un poet vagabond.

— O să le înveți, polul magnetic, Steaua Polară și luminile Nordului. În fiecare noapte vorbeam cu Jack Joseph: într-o zi a găsit un roi de găr-gărițe pe observator, acopereau tot acoperișul și cisterna cu apă, în altă zi a ieșit să se plimbe pe creastă și a călcat pe un urs adormit.

— Ohoaa, și eu credeam că *ăsta* e un loc sălbatic.

— Nu, asta nu-i nimic... și cînd se apropiau furtuni mari, cu fulgere și de toate, mă apela ca să-mi spună că trebuie să iasă de pe recepție, fulgerele erau prea aproape ca să-și poată lăsa radioul deschis, și nu-l mai auzeam deloc, apoi nici nu-l mai vedeam, pe măsură ce se strîngeau în jurul lui norii întunecați și fulgerele dansau pe culme. Dar cînd trecea vara pe acolo, Desolation se usca și se acoperea de flori și miei, ca-n poeziile lui Blake, și Jack rătăcea întruna printre stînci și eu eram pe Crater Mountain, în pantaloni scurți și bocanci și căutam, din curiozitate, cuiburile găinușelor și mă cățăram peste tot și mă înțepau albinele... Desolation e acolo sus, Ray, la o mie opt sute de metri, de unde se vede Canada, se văd podișurile Chelan, lanțul Pickett și munți ca Challenger, Terror, Fury, Despair și numele crestei pe care o să fii tu e Culmea Foametei, iar înspre sud sînt alți zeci de mii de kilometri de munte, Boston Peak, Buckner Peak, căprioare, urși, conifere, vulturi, păstrăvi, veverițe. O să fie minunat pentru tine, Ray.

— Da, abia aștept. Și pun pariu că pe mine n-o să mă înțepe albinele.

Apoi și-a scos cărțile și a citit o vreme, am citit și eu, fiecare lângă lampa lui cu petrol, o seară liniștită acasă, pe când afară suiera vîntul între copaci și de peste vale zbiera un măgar, era cel mai sfișietor strigăt pe care l-am auzit în viața mea.

— Cînd face așa, a zis Japhy, îmi vine să mă rog pentru toate ființele simțitoare.

Și pentru o vreme a meditat fără să se miște deloc pe rogojina lui, apoi a spus :

— Gata, trebuie să ne culcăm.

Și eu care voiam să-i povestesc despre tot ce descoperisem în iarnă, în urma meditațiilor mele în pădure.

— A, dar astea-s doar o grămadă de vorbe, mi-a zis, surprinzîndu-mă și întristîndu-mă. Nu vreau să aud cum îmi descrii cu vorbe ce vorbe, vorbe, vorbe ai mai copt tu o iarnă întreagă, frate, vreau să fiu iluminat prin acțiune.

Și Japhy se schimbase de anul trecut. Nu mai purta cioc și din cauza asta îi dispăruse aerul ghiduș de pe față, acum îi ieșeau în evidență obrajii supti și pietroși. Se și tunsese și arăta foarte germanic și aspru și mai ales trist. Îi citeai pe chip un fel de dezamăgire, dezamăgire care-i chircise și sufletul, nu voia să asculte explicațiile mele entuziaste, noile mele descoperiri, despre cum totul e bine pentru totdeauna. Deodată, mi-a spus :

— O să mă căsătoresc în curînd, cred, m-am săturat s-o ard așa aiurea.

— Dar credeam că ai găsit idealul Zen al sărăciei și libertății.

— Poate m-am săturat și de asta. După ce o să mă întorc din mănăstirea aia japoneză o să fiu plin de așa ceva oricum. Poate mă pun pe muncă și mă îmbogățesc și îmi iau o casă mare în care să stau.

Și, după un minut:

— Cine vrea totuși să se înlănțuiască în halul ăla? Nu știi, Smith, doar că-s foarte deprimat și tot ce spui mă deprimă și mai tare. Și s-a întors și soră-mea.

— Soră-ta?

— Rhoda, am crescut cu ea în pădurile din Oregon. S-a măritat cu un maimuțoi bogat din Chicago, un încuiat. Și taică-meu are probleme cu sora lui, tușa Noss. E o javră bătrână.

— N-ar fi trebuit să-ți razi ciocul, arătai cu el ca un mic înțelept fericit.

— Da, dar nu mai sînt un înțelept mic și vesel și am obosit.

Ziua lungă de muncă îl terminase. Ne-am hotărît să ne culcăm și să uităm de asta. De fapt, eram cam triști și nu ne purtam prea bine unul cu altul. În ziua aia descoperisem în curte un loc bun lângă o tufă de trandafiri sălbatici, unde plănuisem să-mi întind sacul de dormit. Cu lanterna într-o mînă și o sticlă cu apă, m-am dus acolo, mi-am făcut un bîrlog între copacii foșnitori și m-am pus pe meditat. Nu mai puteam să fac asta în locuri închise, cum o făcea Japhy, după toate excursiile mele din iarnă în pădure aveam nevoie să aud sunetele mici ale animalelor și ale păsărilor și să simt pămîntul rece sub mine înainte să intru cu adevărat în comuniune cu creaturile lumii, așa cum eram toți goi și treji

și deja salvați. M-am rugat pentru Japhy : părea că se schimbă în rău. În zori, o ploicică a început să toarne peste sac, așa că mi-am scos, înjurînd, ponchoul de sub mine și l-am pus deasupra. La șapte dimineța, soarele deja răsărise și trandafirii de deasupra capului meu erau populați cu fluturi și un colibri a plonjat direct spre mine, fluierînd, apoi s-a îndepărtat, fericit. Dar lucrurile nu stăteau chiar așa cum credeam eu cu schimbarea lui Japhy. Era una dintre cele mai minunate dimineți ale vieții noastre. Uite-l în ușa colibei, cu o tigiaie mare în mînă, lovind în ea cu palma și intonînd: *Buddham saranam gocchami... Dhammam saranam gocchami... Sangham saranam gocchami*. Și pe urmă: „Hai, băiete, clătitele tale sînt gata! Hai să ți le iei! Bang, bang, bang!“ și soarele portocaliu se scurgea printre crengile pinilor și totul era iarăși bine, Japhy meditase și contemplantase toată noaptea și hotărîse că aveam dreptate în privința conformării la bătrîna Dharma.

25

Japhy făcuse clătite cu hrișcă și aveam și sirop Log Cabin și un pic de unt. L-am întrebat ce înseamnă cîntecul cu *Gocchami*.

— Asta intonează la mănăstirile budiste din Japonia înaintea fiecăreia dintre cele trei mese. *Buddham Saranam Gocchami* înseamnă „Îmi aflu refugiu în Buddha“, *Sangham*, „îmi aflu refugiu în mănăstire“, *Dhammam*, „îmi aflu refugiu

în Dharma, adevărul“. Mîine-dimineață o să-ți fac alt mic dejun, la fel de bun, miș-maș, ai mâncat vreodată, băiete, miș-maș cum se făcea pe vremuri, nimic altceva decît omletă și cartofi la un loc.

— E o mîncare de-ale chereestegiilor?

— Nu există așa ceva, *chereestegii*, probabil e o expresie veche din est. Acolo sus noi le zicem „tăietori“. Hai să-ți mănînci clătitele și pe urmă ne ducem să despicăm bușteni și o să te învăț să folosești un topor cu lamă dublă.

A luat un topor și mi-a arătat cum se ascute.

— Să nu tai niciodată cu el o bucată de lemn care stă direct pe pămînt, o să dai în pietroaie și o să-l tocești. Pune dedesubt un buștean sau ceva.

M-am dus la privată și cînd m-am întors, vrînd să-l surprind pe Japhy cu un truc zen, am aruncat sulul de hîrtie igienică prin fereastra deschisă; dinăuntru s-a auzit răcnetul unui samurai și Japhy a apărut deodată pe pervaz, cu bocancii și pantalonii lui scurți și un pumnal într-o mîină, și a sărit vreo cinci metri în curte, între bușteni. O nebunie. Ne simțeam perfect cînd am coborît dealul și ne-am început treaba. Toți buștenii care fuseseră tăiați cu ferăstrăul aveau pe undeva o crăpătură în care băgai o pană de fier grea, iar apoi, ridicînd un baros de trei kile deasupra capului și avînd grijă să te ții la distanță, ca să nu te lovești peste glezne, izbeai cu putere și despicai bușteanul. Luai jumătățile și le așezai pe un alt buștean și cu un topor cu lamă dublă, lung și bine ascuțit, împărțeau jumătățile în patru și pe urmă le desfăceai în opt. Japhy

mi-a arătat cum să mînuiesc barosul și toporul, fără să le strîng prea tare, dar am observat că atunci cînd se enerva apuca toporul cu toată forța, răcnind sau înjurînd. Am prins mișcarea destul de repede și lucram ca unul care face asta dintotdeauna.

Christine a ieșit în curte să ne vadă:

— O să vă gătesc un prînz bun imediat.

— OK.

Japhy și Christine erau ca frate și soră.

Am despicat mulți bușteni. Era minunat să legeni barosul deasupra capului, toată greutatea se lăsa pe capătul penei și simțeai că lemnul cedează, dacă nu din prima, sigur la a doua încercare. Mirosul de rumeguș, de pini, briza care venea dinspre ocean, ciocîrliile cîntau, fluturii în iarbă, era perfect. După asta am intrat în casă și am mîncat hotdogi, orez și supă, vin roșu și biscuiți proaspeți și am stat acolo cu picioarele încrucișate, desculți, căscînd gura la biblioteca lui Sean.

— Ai auzit de discipolul care l-a întrebat pe maestrul zen: Ce e Buddha?

— Nu, ia zi.

— Buddha e o bucată uscată de noroi, ăsta a fost răspunsul. Și discipolul a fost atunci iluminat brusc.

— Căcat.

— Știi ce e aia iluminare bruscă? Un discipol a venit la un maestru și i-a răspuns la un *koan* al acestuia, iar maestrul l-a lovit cu un băț și l-a aruncat de pe verandă într-o baltă noroioasă. Discipolul s-a ridicat și a rîs. Mai tîrziu a ajuns și el maestru. Nu prin vorbe a fost iluminat, ci prin impulsul sănătos pe care i l-a dat veranda.

Toată bălăceala asta în noroi ca să descoperi adevărul de cristal al compasiunii, mi-am zis singur, pentru că nu mai voiam să mă laud cu „vorbele“ mele în fața lui Japhy.

— Uuuu! a strigat el și mi-a aruncat o floare în cap. Știi cum a devenit Kasyapa Primul Patriarh? Buddha tocmai se pregătea să le împărtășească o sutră și două sute cincizeci de *bhikku* așteptau, cu veșmintele frumos aranjate pe ei și picioarele încrucișate, și tot ce a făcut Buddha a fost să ridice o floare și să le-o arate. Erau tulburați. Buddha nu spunea nimic. Numai Kasyapa a zîmbit. Așa l-a ales Buddha pe Kasyapa. Băiete, asta se cheamă predica florii.

M-am dus în bucătărie, am luat de acolo o banană și i-am spus:

— O să-ți spun acum ce e nirvana.

— Ce?

Am mâncat banana și i-am aruncat coaja, fără să spun nimic. Și pe urmă:

— Asta e predica bananei.

— Hooo! a strigat Japhy, și-am zis vreodată de Coiotul Bătrîn și cum el și Vulpea Argintie au creat lumea, sărind în spațiul vid pînă cînd le-a apărut ceva sub picioare? Uită-te la imaginea asta, apropo. Țștia sînt faimoșii Tauri.

Erau niște benzi desenate chinezești, foarte vechi, în primele imagini apărea un băiat care pleacă în sălbăticie cu un băgăjel în spinare, ca un vagabond de la 1905, gen Nat Wills, iar mai încolo dă peste un bou, încearcă să-l îmblînzească, încearcă să-l călărească, pînă la urmă reușește, dar îl abandonează imediat și se așază pur și simplu în lumina lunii și meditează, apoi

Îl vezi coborînd de pe muntele iluminării și deodată următoarea secvență nu mai arată absolut nimic, iar în următoarea vedem copaci înfloriți și în ultima băiatul e un magician gras, bătrîn și vesel, cu un sac mare în spate și se duce în oraș, așa iluminat cum era, să se îmbete cu măcelarii, și un alt băiat se urcă pe munte cu un băgăjel pe umăr și tot așa.

— Și povestea o ține tot așa, la infinit, discipolii și maestrul trec prin același lucru, mai întîi trebuie să găsească și să îmblînzească boul, esența minții, apoi să-l abandoneze, să cîștige nimicul, reprezentat de cadrul ăsta gol, și după ce au obținut nimicul, obțin totul, primăvara izbucnind în crengile copacilor, pentru ca la urmă de tot să coboare în marele oraș, să se îmbete cu măcelarii, cum făcea Li Po.

Aia era o bandă desenată foarte înțeleaptă, îmi amintea de propria-mi experiență, cum am încercat să-mi îmblînzesc mintea în pădure, cum am înțeles apoi că totul e gol și treaz și că nu există ceva anume ce trebuie să fac, iar acum mă îmbătam cu Japhy, măcelarul. Am ascultat discuri și am ars-o liniștit pe acolo, trăgînd din pipe și pe urmă am ieșit și am mai tăiat niște lemne.

Cînd, spre seară, s-a lăsat frigul, ne-am dus la colibă și ne-am spălat și ne-am îmbrăcat pentru petrecerea de sîmbătă seara. De-a lungul zilei, Japhy a urcat și a coborît dealul de vreo zece ori ca să dea telefoane și să o vadă pe Christine și să ia pîine și cearșafuri pentru fata lui din acea seară (cînd veneau fete, puneă cearșafuri curate pe saltea, era un ritual al lui). Eu stăteam în

iarbă fără să fac nimic, scriam haikuuri sau priveam vulturii învîrtindu-se în jurul colinei. E ceva mort pe aici, m-am gîndit.

— De ce stai toată ziua în cur și nu faci nimic? m-a întrebat Japhy.

— Practic ne-făcutul.

— Care-i diferența? Pentru mine, budismul e activitate, mi-a răspuns, grăbindu-se să coboare din nou dealul.

L-am auzit apoi tăind lemne și fluierînd undeva departe. Nu se putea opri din jonglerii nici o clipă. Meditațiile și le făcea regulat, după ceas, mai întîi dimineața, imediat cum se trezea, următoarea era la amiază și ținea doar trei minute, ultima înainte de a se culca și asta era tot. Eu doar leneveam, mă plimbam așa, agale, și visam. Eram doi călugări ciudat de neasemuitori, pe aceeași cărare. Am luat o lopată, totuși, și am nivelat pămîntul de lîngă trandafiri, unde-mi făcusem culcușul, era puțin cam șifonat și inconfortabil; l-am aranjat și în noaptea aia, după petrecerea cu vin, am dormit bine acolo.

Cheful a ieșit o dementă. La Japhy venise Polly Whitmore, o brunetă frumoasă cu o coafură spaniolă și ochi negri, o frumusețe năucitoare, de fapt, și pe deasupra pasionată de cățărări. Abia divorțase și trăia singură în Millbrae. Fratele Christinei își adusese logodnica, pe Patsy. Desigur, Sean venise și el de la muncă și se gătise pentru petrecere. Și mai venise un tip să stea la noi peste weekend, marele blond Bud Diefendorf, care lucra ca om de serviciu în Asociația Budistă, asta ca să-și plătească chiria și să audieze cursurile gratis. Bud era un Buddha mare și blînd, fumător

de pipă și încărcat de idei ciudate. Îmi plăcea de el, era inteligent și îmi plăcea și faptul că începuse ca fizician la Universitatea din Chicago, pe urmă se mutase la filozofie și, în sfârșit, îl îmbrățișase pe ucigașul teribil al filozofiei, Buddha. Zicea:

— Am visat cîndva că stăteam sub un copac, ciupeam corzile unei lăute și cîntam *Nu am nici un nume*. Eram *bikkhu* cel fără nume.

Era așa de plăcut să întîlnești atîția budiști după tot drumul ăla dur cu autostopul. Sean era genul de budist mistic, bizar, cu mintea plină de superstiții și premoniții.

— Cred în diavoli, mi-a spus.

— Păi, i-am răspuns, mîngîind părul fetei lui, toți copiii știu că toată lumea merge în Paradis, iar el m-a aprobat legănîndu-și, tandru și trist, căpătîna bărboasă.

Era un om foarte bun. Spunea de multe ori *aye*, ceea ce se potrivea cu barca lui bătrînă ancorată în golf, luată mereu de-acolo de furtuni și dusă aiurea, în locuri spre care trebuia să vîslim deseori prin ceața rece, gri, ca s-o aducem înapoi. O ambarcațiune prăpădită de patru metri, fără cabină, o coajă găurită care plutea în jurul unei ancore ruginite. Whitey Jones, fratele Christinei, era un puști dulce de douăj' de ani, nu zicea nimic niciodată, numai zîmbea și accepta orice se întîmpla în jur fără să se plîngă deloc. De exemplu, la un moment dat petrecerea s-a transformat în ceva destul de sălbatic, cele trei cupluri și-au dat jos toate hainele și au dansat, ținîndu-se de mîini, un fel de polcă inocentă în jurul salonașului, în timp ce copiii dormeau în

pătuțurile lor. Asta nu ne-a deranjat deloc pe mine și pe Bud, am continuat să ne fumăm pipele și să discutăm despre budism într-un colț, ba chiar era mai bine, pentru că nu aveam și noi fetele noastre. Iar în fața noastră dansau trei nimfe drăgălașe. Japhy și Sean au tîrît-o pe Patsy în dormitor, prefăcîndu-se că vor s-o rezolve, ca să-l enerveze pe Whitey, care se înroșise tot, dar numai se luptau goi și rîdeau prin casă. Bud și cu mine stăteam cu picioarele încrucișate, fetele dansau goale înaintea noastră și am început să rîdem cînd ne-am dat seama că era o situație cumva familiară.

— Ray, se pare că într-o viață anterioară noi doi am fost călugări într-o mănăstire tibetană unde fetele dansau pentru noi în fața *yabyum*-ului.

— Da, și noi eram călugării bătrîni, care ne pierduserăm de mult interesul pentru sex, iar Sean, Japhy și Whitey erau călugării tineri, plini de focurile răului și mai avînd încă multe de învățat.

Din cînd în cînd trăgeam cu ochiul la cărnurile alea și ne lingeam buzele pe ascuns. Dar de cele mai multe ori, în timpul acestor chefuri la pielea goală, îmi țineam ochii închiși și ascultam muzica : chiar țineam desfrîul cît mai departe de mintea mea, strîngînd din dinți, dar sincer. Și cea mai bună metodă era să-mi țin ochii închiși. În ciuda nudității și a celorlalte, era doar o mică petrecere liniștită, domestică, și toți au început să caște și să ceară la culcare. Whitey s-a dus cu Patsy, Japhy a urcat dealul cu Polly și a culcat-o pe cearșafurile lui proaspete, eu mi-am desfăcut sacul de dormit lîngă trandafiri și am adormit.

Bud își adusese sacul de dormit și s-a instalat pe podeaua lui Sean.

Dimineață, Bud a venit sus, și-a aprins pipa și s-a așezat în iarbă lângă mine să mai vorbim. A doua zi, duminică, tot felul de oameni au mișunat pe acolo, îi căutau pe Monahani, jumătate dintre ei urcaseră dealul ca să vadă coliba și pe cei doi celebri *bikkhu* nebuni, Ray și Japhy. Printre ei erau Princess, Alvah și Warren Coughlin. Sean a întins masa în curte și a adus vin, hamburgeri și murături și a aprins un foc mare, și-a scos și cele două chitare și era cel mai minunat fel în care îți puteai petrece zilele în însorita Californie, după cum mi-am dat seama, lucrurile se legau frumos între ele și se legau prin Dharma, oamenii făceau și cățărări pe munte, aveau toți rucsacuri și saci de dormit și unii dintre ei se pregăteau să plece a doua zi pe frumoasele poteci din Marin County. Așa că petrecerea era tot timpul împărțită în trei: cei din salon, care ascultau muzică la instalația hi-fi sau răsfoiau cărțile, cei din curte, care mîncau și ascultau chitarele și cei de pe deal, din colibă, care beau ceai și discutau, cu picioarele încrucișate sub ei, poezie și Dharma, sau o ardeau pe pajiște și priveau cum înalță copiii zmeie și pe doamnele bătrîne călare pe cai, în galop. În fiecare weekend se întîmpla cîte un astfel de picnic prietenos, o scenă clasică cu îngeri și păpuși trăind un timp al florilor, în miezul nimicului, ca nimicul din benzile desenate chinezești din care se ridicau crengile înflorite.

Bud și cu mine stăteam pe deal, urmărind zmeiele.

— Zmeul ăla n-o să se înalțe prea sus, nu are o coadă destul de lungă, am zis eu.

— Hei, ce zici tu e excelent, îmi amintește de principala problemă a meditațiilor mele. Motivul pentru care nu mă pot ridica destul de sus în nirvana e acela că nu am o coadă destul de lungă.

Pufăia din pipă și se gîndea serios la asta. Era cel mai serios om din lume. A plimbat-o în cap toată noaptea, ca să-mi zică a doua zi dimineață :

— Azi-noapte m-am văzut pe mine însumi ca un pește care înoată prin abisurile mării, luînd-o la stînga și la dreapta prin apă fără să știe ce înseamnă stînga sau dreapta, dar datorită aripioarelor poate s-o facă fără probleme, asta e coada mea de zmeu, deci sînt un pește-Buddha și înțelepciunea e aripioara mea.

— Acesta-i un zmeu cam infinit, i-am răspuns.

La toate petrecerile îmi găseam întotdeauna un moment în care să mă ascund și să mă culc sub eucalipti, tufa mea de trandafiri fiind înfierbîntată de soare ziua; în umbra copacilor mă odihneam bine. Într-o după-amiază, cum mă holbam la ultimele crengi de sus ale copacilor ălor imenși, am observat că frunzele și crenguțele din vîrf erau niște dansatori lirici și fericiți, bucuroși că au ajuns acolo, sus, cu tot copacul clătîindu-se sub ei, făcîndu-le dansul, determinîndu-le fiecare mișcare, dansul colectiv și misterios al necesității, o plutire în gol, un dans care era însuși înțelesul copacului. Frunzele arătau aproape uman în felul în care făceau reverențe, se repliau și se legănau cu lirism dintr-o parte în alta. Era o viziune dementă a

minții mele, dar atît de frumoasă. Altă dată, sub aceiași copaci, am visat un tron purpuriu acoperit de aur, cu un fel de Patriarh sau Papă al Eternității pe el, și Rosie pe undeva pe acolo, și Cody era în acea clipă în colibă trîncănind cu niște lume, se plasase undeva la stînga viziunii, ca un fel de Arhanghel, și cînd mi-am deschis ochii am văzut că soarele îmi bătea în pleoape. Și, cum am mai zis, era și colibriul, un colibri albastru nu mai mare decît o libelulă și tot plonja spre mine, clar salutîndu-mă, în fiecare zi, de obicei dimineața și întotdeauna îi strigam și eu cîteva vorbe prietenoase. În cele din urmă, a început să zboare în cadrul ferestrei deschise a colibei, bîzîind cu aripioarele lui furioase, privindu-mă în ochi și apoi, jbuf, dispărînd. Colibriul ăla californian...

Deși uneori îmi era teamă că o să-mi intre drept în cap cu ciocul lui lung ca un ac de pălărie. Sub colibă, în pivniță, trăia și un șoarece bătrîn și de-aia era bine să ținem ușa încuiată noaptea. Ceilalți buni prieteni ai mei erau furnicile, o colonie care voia să intre în colibă și să găsească mierea („Atenție, către toate furnicile, atenție, adunarea la mine, veniți să vă luați mierea!“, striga într-o zi un băiețel în colibă), așa că m-am dus la furnicarul lor și am făcut o cărare din miere care ducea în grădina din spate și s-au bucurat de ea o săptămînă întreagă. Ba chiar m-am pus în genunchi și am stat de vorbă cu ele. Erau flori frumoase peste tot, roșii, purpurii, roz, albe, le strîngeam mereu în buchete, dar cel mai arătos dintre toate a fost cel făcut de Japhy, într-o zi, doar din conuri de pin și o mînă de ace.

Aveau acel aer de simplitate care-i definea viața. Intra grăbit în colibă cu fereastră în mână și văzîndu-mă stînd acolo mă întreba :

— De ce o arzi așa aiurea toată ziua?

— Sînt Buddha, cel numit și Chiulangiul.

În clipa aceea, fața lui Japhy se încrețea într-un rîs de băiețel, rîsul comic al unui băiețel chinez, gheare de corb îi apăreau la colțurile ochilor și gura lui lungă se deschidea larg. Era atît de mulțumit de mine uneori.

Toată lumea îl iubea pe Japhy, fetele, Polly și Princess și chiar Christine, cît de măritată era ea, toți îl iubeau la nebunie și erau geloși în secret pe păpușica lui preferată, Psyche, care a venit în weekendul următor pe acolo, foarte scumpică în blugii ei și un guleraș alb purtat în afară peste puloverul negru pe gît și cu fețișoara și corpul ei dulci. Japhy mi-a spus că era un pic îndrăgostit de ea. Totuși nu prea reușea să o convingă să facă dragoste, trebuia să o îmbete, dar dacă începea să bea, nu se mai oprea. În weekendul în care a venit să ne viziteze, Japhy a făcut miș-maș pentru noi trei, apoi am împrumutat rabla lui Sean și am condus cam o sută cincizeci de kilometri pe coastă, pînă la o plajă izolată, unde am cules midii direct dintre stînci, le-am afumat la un foc mare de lemne și le-am acoperit cu alge. Aveam vin, pîine și brînză și Psyche și-a petrecut întreaga zi zăcînd pe burtă, cu blugii și puloverul pe ea, fără să spună nimic. Dar la un moment dat s-a uitat la mine cu ochii ei mici și albaștri și mi-a zis :

— Smith, ești așa de oral, bei și mănînci întruna.

— Sînt Buddha, Înghițitorul de Vid.

— Nu că-i drăguță? a zis Japhy.

— Psyche, am spus eu, lumea asta e un film despre tot ceea ce există, e un singur film, făcut din același lucru, aparținînd nimănui, și asta e tot ce e.

— Ce plictiseală.

Am alergat în jurul plajei. După un timp, Japhy și Psyche o lălăiau mai departe pe plajă și eu mă plimbam singur, fluierînd *Stella* lui Stan Getz și niște fete frumoase, însoțite de prietenii lor, m-au auzit și una dintre ele s-a întors și mi-a spus: „Hai, zi-le!“. Pe plaja aia erau peșteri și Japhy a strîns odată o gașcă mare și a organizat dansuri cu lume la pielea goală în jurul focului.

Veneau apoi zilele de luni, petrecerile se terminau și eu cu Japhy ne curățam coliba, doi vagabonzi care mătură podelele micului lor templu. Mai aveam un rest de bursă din toamnă, în cecuri de călătorie, și am mers cu unul dintre ele la supermarket, lîngă autostradă, și am cumpărat făină de grîu și de ovăz, zahăr, melasă, miere, sare, piper, ceapă, orez, lapte praf, pîine, fasole, mazăre, cartofi, morcovi, varză, lăptuci, cafea, chibrituri lungi pentru sobă și am urcat dealul înapoi clătîndu-mă, cu toate alea în spate și jumătate de galon de vin de Porto. Raftul ordonat al lui Japhy s-a umplut deodată cu prea multă mîncare. Ce facem cu toate astea? ne întrebam. O să trebuiască să-i hrănim pe toți *bikkhu*. Și au apărut mai mulți *bikkhu* decît puteam duce: Joe Mahoney, un bețiv calic, unul dintre cei cu care o ardeam cu un an înainte, venea la noi și dormea

cîte trei zile și se recupera pentru următoarea beție la The Place și pe plajă. Îi aduceam micul dejun în pat. La sfîrșitul săptămîinii erau uneori și cîte doișpe inși în colibă și toți vorbeau deodată și eu le găteam, făceam un aluat, tăiam cîteva cepe și prăjeam turtițe delicioase, să meargă la ceai. Aruncasem anul trecut bănuți în Cartea Chinezească a Schimbărilor ca să-mi văd viitorul și îmi ieșise *O să-i hrănești pe alții*. Practic, mă învîrteam mai tot timpul pe lîngă o plită fierbinte.

— Ce înseamnă cînd spunem că munții ăia și copacii sînt reali și nu magici? strigam, arătînd pe fereastră.

— Ce înseamnă? mă întrebau.

— Înseamnă că munții și copacii ăia sînt reali și nu magici.

— Daa?

Apoi le ziceam:

— Ce înseamnă cînd spunem că munții ăia și copacii nu sînt deloc reali, că sînt magici?

— Hai, gata.

— Înseamnă că munții și coapcii ăia nu sînt deloc reali, pentru că-s magici.

— Deci care și cum e pînă la urmă, frate?

— Ce înseamnă cînd mă întrebi: deci care și cum e pînă la urmă, frate? strigam.

— Ce?

— Înseamnă că m-ai întrebât care și cum e.

— Du-te, te rog, și îngroapă-ți capul în sacul de dormit sau adu-mi o cană de cafea fierbinte.

Puneam tot timpul pe plită oale mari cu cafea.

— Termină cu asta, țipa Warren Coughlin, carul de luptă se va strica!

Într-o după-amiază stăteam cu niște copii în iarbă și m-au întrebat :

— De ce e cerul albastru ?

— Pentru că e albastru.

— Vreau să știu *de ce* e albastru.

— Cerul e albastru pentru că tu vrei să știi de ce e cerul albastru.

— Albastru ești tu, spuneau ei.

Mai erau și niște copii care veneau pe-acolo și aruncau cu pietre în acoperiș, crezînd că e o casă abandonată. Într-o zi, pe vremea cînd țineam cu Japhy o pisicuță neagră, au venit pînă lîngă ușă, să vadă ce se întîmplă înăuntru. Chiar cînd se pregăteau să deschidă ușa, le-am luat-o eu înainte, am ieșit cu pisica în brațe și le-am spus, cu o voce joasă :

— Eu sînt fantoma.

S-au holbat la mine, cu ditamai nodul în gît fiecare, se vedea că mă crezuseră și mi-au spus :

— Da.

S-au mutat pe partea cealaltă a dealului și n-au mai venit niciodată pe acolo să ne bombardeze cu pietroaie. Erau convinși că sînt un fel de vrăjitor, ceva.

26

Ne pregătiserăm pentru petrecerea de plecare a lui Japhy cu cîteva zile înainte ca vaporul său să-l ducă în Japonia. Urma să plece pe un car-gobot japonez. Trebuia să iasă cea mai tare petrecere a tuturor timpurilor, așa că am scos

afară, în curtea cu lemne și pe deal, instalația hi-fi a lui Sean și tot restul salonului. Eu și Japhy ne cam săturaserăm de chefuri și nu eram extrem de încântați să mai dăm unul. Dar știam că o să vină toată lumea: toate fetele lui, bașca Psyche și poetul Cacoethes și Coughlin, Alvah și Princess și noul ei iubit și directorul Asociației Budiste, Arthur Whane cu soția și copiii, ba chiar și tatăl lui Japhy, Bud, bineînțeles, și tot felul de cupluri echipate cu vin, mîncare și chitare. Japhy mi-a zis:

— Sînt sătul pînă-n gît de țămțavaiurile astea. Ce-ai zice s-o ștergem după chef pe potecile din Marin, oricum o să țină toată treaba vreo cîteva zile, ne luăm rucsacurile și ne ducem pînă-n tabăra de pe Colinele Potrero Meadows sau Laurel Dell.

— Așa facem.

Au apărut la un moment dat de nicăieri sora lui Japhy, Rhoda, cu logodnicul ei. Se mărita în curînd în casa tatălui lui Japhy, în Mill Valley, organizau o recepție mare și tot tacîmul. Stăteam cu Japhy în colibă într-o după-amiază somnoroasă și uite-i deodată în ușă, ea subțire, blondă și drăguță și logodnicul ei elegant din Chicago, un bărbat foarte arătos. „Hoo!“, a strigat Japhy și-a sărit în picioare, a sărutat-o și-a îmbrățișat-o pasional, iar ea i-a răspuns pe măsură. Și cum vorbeau!

— E ceva de capul lui bărbat-tu?

— Normal că e, băi, pervers amărît, l-am ales cu grijă!

— Sper că e, dacă nu, să-mi zici, că rezolvăm.

Ca să se dea mare, Japhy a făcut focul și după ce le-a zis, mîndru: „Uite cum procedăm noi, adevărații, pe aici, în Nord“, a turnat prea

mult kerosen pe foc, dar a fugit la timp de lîngă sobă și s-a ascuns pe undeva ca un băiețel rău și buuuum, cuptorul a explodat în asemenea hal, că am simțit clar șocul de partea cealaltă a camerei. Aproape o zbîrcise de data asta. Pe urmă l-a întrebat pe bietul logodnic: „Știi ceva poziții bune pentru luna de miere?”. Tipul abia se întorsese din Burma, unde fusese militar, și încerca să vorbească despre asta, dar nu reușea să spună mai nimic. Japhy avea draci și era gelos. Când l-au invitat la recepția aia fițoasă, i-a întrebat:

— Pot să vin dezbrăcat?

— Vino cum vrei tu, numai vino.

— Deja o văd, ligheanul cu *punch* și tot felul de tanti cu pălării de picnic și muzică dulceagă de orgă la hi-fi și lumea în lacrimi fiindcă mireasa e așa frumoasă. De ce vrei să intri în clasa de mijloc, Rhoda?

Iar ea i-a răspuns:

— A, nu-mi pasă, vreau doar să-mi încep viața.

Logodnicul ei avea mulți bani. De fapt, era un om de treabă și mi-era milă de el, că încă se forța să-și păstreze zîmbetul intact.

După ce au plecat, Japhy mi-a zis:

— N-o să stea cu el mai mult de șase luni. Rhoda e o fată țăcănită, îi place să-și pună blugii pe ea și să se vîjîie cu autostopul sau s-o ardă prin apartamentele din Chicago, orice, dar în nici un caz chestia asta.

— O iubești, nu?

— O iubesc, frate, ar trebui s-o iau eu de nevastă.

— Dar e soră-ta.

— Mi se rupe. Are nevoie de un bărbat adevărat, ca mine. Habar n-ai ce sălbatică e, tu n-ai crescut cu ea în pădure.

Rhoda era chiar foarte drăguță și începusem să-mi doresc să nu fi venit acolo cu logodnicul. În toată învălmășeala aia de femei, nu era și una pentru mine, nu că m-aș fi străduit prea tare, dar uneori mă simțeam așa de singur văzîndu-i pe toți ceilalți cuplați și distrîndu-se și eu mă ghemuiam în sacul meu între tufe și oftam. Pentru mine erau doar vin roșu în gură și un braț de surcele pentru foc.

Dar am găsit odată o cioară moartă în parcul căprioarelor și m-am gîndit: Uite o imagine drăgălașă pentru ochii senzitivi ai omului și totul se trage de la sex. Așa că mi-am alungat din nou gîndurile despre sex din cap. Cîtă vreme soarele strălucea și clipea și strălucea iarăși, eram mulțumit. Să fiu blînd și să-mi păstrez solitudinea, să nu mă plîng, să mă odihnesc și să fiu bun, asta voiam și asta făceam. „Compasiunea e steaua călăuzitoare“, a spus Buddha. Și încă: Nu te certa cu autoritățile sau cu femeile. Cerșește. Fii umil.

Am scris un mic poem pentru toți cei care veneau la petrecere: „E-n pleoapele tale război și e mătase... dar sfinții au plecat, s-au dus, de partea cealaltă, unde-s ocrotiți“. Chiar mă credeam cumva un fel de sfînt nebun. Și îmi ziceam: Ray, nu alerga după băutură, vraja femeilor și vorbărie, stai în coliba ta și bucură-te de relația naturală dintre lucruri, așa cum e ea. Dar era greu să trăiesc la nivelul ăla, cu toate tipele alea frumoase urcînd dealul în fiecare weekend și

chiar și-n timpul săptămînii, noaptea. Odată, o brunetă superbă a acceptat să meargă la coliba de pe deal cu mine și cînd ne-am întins pe saltea, ușa s-a dat de perete și Sean și Joe Mahoney au intrat dansînd și rîzînd, încercînd să mă scoată din minți... fie asta, fie chiar credeau în eforturile mele de ascetism și erau ca niște îngeri care vin s-alunge femeia diabolică. Ceea ce-au și făcut. Uneori, cînd eram și beat, și fumaseam și marijuana și stăteam nemișcat, în lotus, în mijlocul petrecerilor, chiar aveam viziuni ale zăpezii sfinte și goale sub pleoape și cînd deschideam ochii îmi vedeam toți prietenii strînși în jurul meu, așteptînd să le explic; nimeni nu considera că mă comport ciudat, era ceva destul de firesc printre budiști; și fie că deschideam ochii și le spuneam ceva, fie că nu, ei erau mulțumiți. De-a lungul întregului anotimp am simțit mereu nevoia să-mi închid ochii în prezența celorlalți. Cred că fetele erau îngrozite: De ce naiba stă tot timpul cu ochii închiși?!?

Micuța Prajna, fetița de doi ani a lui Sean, venea și mă atinge pe pleoape și spunea: „Booba, hac!“. Uneori preferam să o iau de mînuță și să facem mici plimbări magice prin pădure decît să stau la taclale în salon.

Japhy era mulțumit dacă făceam ceva bine, dacă aprindeam lampa cum trebuie și nu umpleam casa de fum sau reușeam să ascut toporul cum trebuie. Era foarte sever în privința asta. „Trebuie să înveți!“, zicea. Și: „Dacă e ceva ce nu suport dracului e cînd lucrurile nu sînt făcute bine“. Știa să gătească niște cine uimitoare din partea lui de alimente de pe raft, tot felul de semințe

și rădăcini uscate cumpărate în Chinatown pe care le fierbea puțin cu sos de soia și le turna peste orez proaspăt fiert și îi ieșea ceva delicios, mai ales dacă le mîncai cu bețișoarele. Afară se lăsa seara și foșneau copacii și noi stăteam cu fereastra deschisă chiar și cînd era frig și, hap hap, molfăiam la mîncarea aia chinezească făcută în casă. Japhy știa să mînuiască bine bețișoarele și lăsa lună în farfurii. Apoi spălam vasele și ieșeam să meditez pe salteaua mea de sub eucalipti și vedeam dincolo de fereastră haloul maroniu al lămpii cu kerosen și pe Japhy citind sub ea și scobindu-se între dinți. Uneori ieșea în ușă și striga „Hoo!” și pentru că nu-i răspundeam îl auzeam mormăind „Pe unde naiba o fi?” și îl vedeam ducîndu-se afară în noapte să-și caute *bikkhu*. Într-o noapte stăteam și meditam, cînd deodată am auzit un trosnet puternic în dreapta, era o căprioară venită să reviziteze vechiul parc și să clefăie puțin prin frunzișul uscat. De partea cealaltă a văii, bătrînul măgar îi dădea înainte, ca de obicei, cu zbieretul său sfișietor, dus de vînt: ca o trîmbiță în care sufla un teribil înger trist, ca un memento pentru oamenii ce-și digerau cina în casele lor, să-și aducă aminte că totul nu e chiar așa de bine pe cît cred ei. Și totuși, nu era decît un strigăt amoros adresat altui măgar. Dar tocmai de asta...

Într-o altă noapte meditam stînd atît de nemișcat, încît doi țîntari au venit și mi s-au așezat fiecare pe cîte un obraz și au rămas acolo mult timp fără să mă înțepe și au plecat la fel de discret.

Cu cîteva zile înainte de marea sa petrecere de plecare, am tras o ceartă cu Japhy. Ne-am dus împreună pe cheiurile din San Francisco ca să-și încarce el bicicleta pe cargobot și pe urmă am urcat, pe burniță, pînă pe Aleea Terminaților ca să ne tundem ieftin la colegiul frizerilor și să ne luăm izmene și altele din Goodwill și din magazinele Armatei Salvării. Cum înaintam pe străzile burnițate, excitante („Îmi amintește de Seattle!“, a strigat el), am simțit deodată o nevoie puternică să mă îmbăt și să mă simt bine. Am cumpărat o doască de Porto rubiniu, l-am tras pe Japhy după mine pe o alee și am început să bem.

— Ai grijă să nu bei prea mult, mi-a zis, știi că trebuie să mergem la Berkeley după asta și să asistăm la un curs și o discuție la Centrul Budist.

— Nu vreau să merg la nimic de genul ăsta, am chef doar să mă îmbăt pe-aici, pe alei.

— Dar te așteaptă, le-am citit anul trecut poeziile tale.

— Nu-mi pasă. Uită-te la ceața aia cum plutește peste vale și uită-te și la vinul acesta, nu te face parcă să cînți așa, în bătaia vîntului?

— Nu, nu mă face. Știi ce, Ray, Cacoethes zice că bei prea mult.

— El vorbește, cu ulcerul lui! De ce crezi că are ulcer? Pentru că le bea prea mult. Ți se pare că eu am vreun ulcer? Bineînțeles că nu! Eu beau de bucurie! Dacă nu-ți place bețivăneala mea, du-te singur la curs. Te aștept la Coughlin.

— Dar o să pierzi toate alea doar pentru niște vin împruțit.

— În vin e înțelepciune, dracu' să mă ia! Ia o gură!

— Nu iau nici o gură!

— Foarte bine, îl beau eu! și am golit sticla și ne-am întors pe Sixth Street, unde am dat buzna în același magazin și am cumpărat încă o doască. Acum mă simțeam bine.

Japhy era trist și dezamăgit.

— Cum te aștepti să ajungi un *bikkhu* bun sau chiar un Bodhisattva Mahasattva dacă te tot îmbeți așa?

— Ai uitat ultima scenă din Tauri, când se duce și bea cu măcelarii?

— Și ce dacă, cum crezi că îți poți înțelege esența minții când ai capul mocirlos, dinții pătați și stomacul bolnav?

— Nu sînt bolnav, sînt bine. Aș putea să mă ridic uite-așa și să plutesc în ceața aia gri pe deasupra orașului, ca un pescăruș. Ți-am zis vreodată despre Aleea Terminaților de aici, am stat o vreme aici...

— Am trăit și eu pe Aleea Terminaților, în Seattle, știu totul despre asta.

Neoanele magazinelor și barurilor pulsau în strălucirea cenușie a după-amiezii ploioase și mă simțeam minunat. După ce ne-am tuns, am intrat într-un Goodwill și am răscolit prin grămezile de ciorapi și chiloți și curele de tot felul și alte boarfe pe care le-am cumpărat pe cîtiva bănuți. Trăgeam în continuare, dar pe ascuns, gîturi de vin din sticla pe care o țineam la curea. Japhy era dezgustat. Pe urmă ne-am urcat în rablă și

am condus pînă-n Berkeley, peste podul plouat, pînă în suburbiile Oaklandului și apoi pînă în centru, unde voia Japhy să-mi găsească o pereche de blugi care să-mi vină. Îl tot tentam cu vin și nu după mult timp s-a mai relaxat și el și a băut și mi-a arătat un poem pe care îl scrisese cînd mă tundeam: „Școala de frizeri, Smith stă la tuns cu ochii-nchiși, i-e frică de urîtenia lui de 50 de cenți, un elev cu ten măsliniu i s-a-nfipt în blană, doi băieți mici și blonzi, unul speriat și clăpăug, de-ți vine să-i zici, dar n-o faci: ești urît băiețel & ai urechi prea mari, s-ar smiorcăi și-ar suferi și nici n-ar fi adevărat, celălalt, cu fața subțire, blugi cîrpiți, papuci stîlciți, mă privește concentrat, delicat, copil suferind care crește greu, lăcomit de pubertate, eu și Ray cu vin roșu-n noi, într-o zi ploioasă de mai și nu găsești blugi uzați, pe mărimea noastră, nicăieri în orașul ăsta și frizerii bețivilor sînt bătrîni, dar carierele lor încep să înflorească“.

— Ai văzut, i-am zis, n-ai mai fi scris poemul ăsta dacă nu era vinul să te înveselească.

— L-aș fi scris oricum. Tu, în schimb, bei prea mult tot timpul, nu văd cum o să reușești să-ți câștigi iluminarea și să rezisti în munți, o să tot cobori la poale să-ți spargi banii de fasole pe vin și-o să ajungi să zaci pe străzi, beat mort, în ploaie, și-o să fii nevoit să te reincarnezi într-un barman abstinent ca să te-mpaci cu karma ta.

Era trist și îngrijorat pentru mine, dar am continuat să beau.

Cînd am ajuns la Alvah și ne pregăteam să plecăm spre Centrul Budist, le-am spus:

— Eu o să rămîn aici, o să mă îmbăt și o să vă aștept.

— OK, mi-a răspuns Japhy, privindu-mă posomorît, e viața ta.

A dispărut pentru două ore. Mă întristasem și am băut prea mult, mă amețisem. Dar eram hotărît să nu mă prăbușesc, ca să-i arăt eu lui Japhy. După apus, Japhy a apărut deodată beat țipînd ca o bufniță :

— Știi ce s-a întîmplat, Smith? Am fost la budiști și toți beau sake alb din ceșcuțe de ceai și se îmbătaseră. Toți sfinții ăia japonezi demenți ! Aveai dreptate ! Nu are nici o importanță ! Ne-am pilit și-am discutat de *prajna*¹ !

A fost tare !

Și după asta nu m-am mai certat niciodată cu Japhy.

28

Și a venit și noaptea marii petreceri. Auzeam larma pregătirilor în vale și mă deprimasem.

— Of, Doamne, sociabilitatea e doar un zîmbet mare și un zîmbet mare nu e decît o serie de dinți dezveliți, aș vrea să stau aici sus și să-mi văd de ale mele în pace.

Dar cineva mi-a adus vin și m-a stîrnit.

În noaptea aia vinul curgea pe deal ca un rîu. Sean adunase mulți bușteni, ca să facem un foc

1. Înțelepciune derivată din înțelegerea suferinței (n. t.).

urias în curte. Era o seară de mai caldă și plăcută, cu cer înstelat. Veniseră toți. Petrecerea s-a rupt în trei locații, ca de obicei. Majoritatea timpului mi-am petrecut-o în salon, unde am ascultat discurile lui Cal Tjader la hi-fi și un cîrd de fete dansau, iar Bud și cu mine și uneori Alvah cu noul său prieten, George, băteam ritmul pe cutii de conserve. În curte, lumea se distra mai liniștit, focul ardea și oamenii se strînseseră în jurul său, pe butuci, și pe masă tronau bucate demne de apetitul unei curți regale. Acolo, lîngă foc, departe de frenezia din salon, Cacoethes discuta despre poezie cu localnicii interesați:

— Marshall Dashiell e prea ocupat să-și cultive barba și să-și plimbe Mercedesul la cocktailuri și Chevroletul în jurul obeliscului din Central Park, O. O. Dowler se fiție prin Long Island în limuzine, iar vara face scandal în St. Mark's Place și Mister Duruleanu ăsta își face vestele pe Savile Row¹, cît despre Manuel Drubbing, dă cu banul să vadă pe cine mai rade-n cronici. De Omar Tott n-am nimic de zis. Albert Law Livingston e ocupat să dea autografe pe romanele lui și să-i trimită felicitări de Crăciun lui Sarah Vaughan; Ariadne Jones e tot timpul căutată de Ford Company; Leontine McGee zice că-i bătrînă, cine mai rămîne atunci?

— Ronald Firbank, i-a răspuns Coughlin.

— Cred că singurii poeți adevărați din țară, în afara celor din curtea asta, sînt Doctor Musial, care probabil stă acum ascuns după perdelele

1. Stradă din Londra, celebră pentru croitorii ei de lux (n. t.).

sufrageriei lui, bombănind, și Dee Sampson, care-i prea bogată. Ne mai rămîn deci dragul de Japhy, care pleacă în Japonia, prietenul nostru hohotitor Goldbook și Mr. Coughlin, care are-o limbă ascuțită. Doamne, sînt singurul bun de pe-aici. Măcar am o biografie onestă, de anarhist, în spate. Măcar am chiciură pe nas, bocanci în picioare și proteste-n gură.

Și-a mîngîiat mustața.

— Dar de Smith ce zici?

— El e un Bodhisattva înspăimîntător, asta-i tot ce pot să zic (ca pentru sine, rînjind: E prea beeeat tot timpul).

Venise și Henry Morley în seara aia, doar pentru puțin timp, și se purta foarte ciudat, se ținea departe de ceilalți și citea benzile desenate din *Mad* și dintr-o altă revistă nouă, *Hip*, și cînd a plecat a zis:

— Crenvurștii sînt prea subțiri, o fi un semn al timpurilor noastre sau Armour și Swift folosesc emigranți mexicani în producție, voi ce credeți?

Nimeni nu vorbea cu el, cu excepția mea și a lui Japhy. Îmi părea rău să-l văd plecînd așa de repede, era, ca întotdeauna, mai greu de prins decît o fantomă. Se îmbrăcase cu un costum nou, maroniu, pe care și-l luase special pentru acea ocazie și, cu toate astea, dispăruse imediat dintre noi.

În timpul ăsta, sus pe deal, unde stelele făceau plecăciuni copacilor, cuplurile se ascundeau prin cotloane sau rulau sticle de vin și chitare și făceau alte mici petreceri în colibă. Chiar era o noapte minunată. La un moment dat a apărut și tatăl lui Japhy, venea de la muncă, un bărbat

scund, bine legat și dur ca fiu-su, cu un început de chelie, dar la fel de plin de energie și de nebun ca Japhy. A intrat direct pe felie și a început să danseze mambo cu fetele, în ritmul țicnit pe care-l întrețineam eu bătînd în conserve. Bine-așa, omule! Nici că ai mai văzut vreodată un dansator așa de pornit: se lăsa pe spate pînă să cadă, împingîndu-și ventrele înspre fete, transpirînd ca un apucat, rînjind, fericit, cel mai nebun tată din cîți știam. Nu cu mult timp în urmă, la nunta fiică-sii, spărsese recepția de pe peluză intrînd în patru labe, cu o blană de tigru pe el, apucînd cu dinții gleznele doamnelor și lătrînd. Acum luase o fată de vreun metru optzeci, Jane, și o răsucea în toate felurile, aproape răsturnînd-o peste coșurile cu cărți. Japhy se ducea dintr-o parte în alta a petrecerii, cu o doască de vin în mînă și fața îi strălucea de fericire. O vreme, cheful din salon îi aspirase pe toți cei adunați lîngă foc, Psyche și Japhy se bîțiau în felul lor smintit și frumos, pe urmă a sărit Sean și a învîrtit-o și el, iar ea s-a dat pe spate ca la leșin și a căzut pe podea între mine și Bud (noi eram aia fără fete și nepăsători) și a rămas puțin acolo, adormită pe noi. Am pufăit din pipe și-am bătut în bongouri mai departe. Polly Whitmore o ajuta la bucătărie pe Christine, ba a copt chiar și-o tavă de prăjituri de-ale ei. Am observat că se cam simțea singură pentru că venise Psyche și-l pierduse pe Japhy, așa că m-am dus la ea și-am încercat să-i înconjur talia cu brațul, dar m-a privit cu atîta teamă, că am lăsat-o baltă. Era îngrozită cînd mă vedea. Princess era și ea acolo cu noul ei iubit și se giugiuleau într-un colț.

I-am spus lui Japhy :

— Ce naiba faci cu atîtea gagici ? Nu-mi dai și mie una, frate ?

— Ia-o pe care-o vrei. În seara asta sînt neutru.

Am ieșit afară la foc să aud ultimele istețimi ale lui Cacoethes. Arthur Whane stătea pe un buștean, frumos înțolit, la costum și cravată și m-am dus la el și l-am întrebat :

— Deci ce e budismul ? E imaginația magică fantastică a fulgerului, e joc, vis sau nici joc, nici vis ?

— Nu, pentru mine budismul înseamnă să cunoști cît de mulți oameni poți.

Și uite-l circulînd printre petrecăreți, foarte afabil, dînd mîna cu toată lumea și conversînd, ca la recepții. Înăuntru, distracția se intensifica. Am început să dansez și eu cu fata aia foarte înaltă. Era sălbatică. Voiam s-o iau pe deal, cu o sticlă după noi, dar venise cu soțul ei. Pe la o bucată de noapte a apărut un negru țicnit și a început să-și bată ritmul pe țeastă și pe obraji, pe gură și pe piept, se caftea singur și scotea din el sunete puternice, și ce bătaie, ce bătaie și ce ritm grozav. Toți eram încîntați și convinși că avem de-a face cu un Bodhisattva.

Lume de tot felul se scurgea dinspre oraș, unde vestea marii petreceri făcuse înconjurul barurilor. Mi-am ridicat privirea și i-am văzut pe Alvah și pe George mișcîndu-se pe acolo goi pușcă.

— Ce faceți ?

— Păi, am hotărît să ne scoatem hainele.

Nimeni nu părea să fie deranjat. Ba chiar i-am văzut pe Cacoethes și pe Arthur Whane,

îmbrăcați din cap pînă în picioare, discutînd politicos cu cei doi nebuni, vorbeau chestii serioase, despre problemele planetei și de-astea. S-a dezbrăcat și Japhy la un moment dat și a mers mai departe, cu doășca de vin într-o mînă. De fiecare dată cînd una dintre fetele lui îl privea, răgea și se arunca pe ele și o luau la fugă chicotind. Nebunie. Mă întrebam ce s-ar întîmpla oare dacă ar afla polițaii din Corte Madera și ar veni acolo cu mașinile lor. Focul era imens, de pe drum se putea vedea tot ce se întîmpla în curte. Totuși, într-un fel ciudat, toate păreau la locul lor, focul, mîncarea de pe masă, cîntecele chitariștilor, copacii legănați de briză și cîțiva bărbați dezbrăcați la o petrecere.

Am intrat în vorbă cu tatăl lui Japhy și l-am întrebat:

— Japhy umblă pe aici la pielea goală, ce zici de asta?

— Nu-mi pasă, din partea mea, poate să facă absolut orice-i trece prin cap. Mai bine zi-mi unde-i fata aia înaltă cu care dansam.

Era un tată Vagabond Dharma. O dusesese și el destul de greu în tinerețe, în pădurile din Oregon, și-a construit singur cabana și a crescut acolo o familie întreagă, plus toate mizeriile pe care le-a avut de îndurat încercînd să cultive ceva pe pămînturile alea nemiloase, scuturate de vînturi reci. Acum era un zugrav de succes și făcuse cu mîna lui cele mai frumoase case din Mill Valley și avusese grijă și de sora lui. Mama lui Japhy trăia singură într-o cameră închiriată, în Nord. Japhy plănuia să stea cu ea și s-o ajute la întoarcerea din Japonia. Citisem una dintre

scrisorile ei însingurate. Japhy mi-a spus că ai lui se despărțiseră cu adevărat, fără să lase loc de întors, dar când o să revină el de la mănăstire o să facă tot posibilul să-i fie maică-sii aproape. Nu-i plăcea să vorbească despre ea și lui taică-su cu atît mai puțin. Îmi plăcea de el, cum transpira dansînd, nebunul, cum nu-l deranja nici una dintre scenele excentrice pe care le vedea la noi sau oriunde, cum îi lăsa pe toți să facă absolut orice voiau; s-a dus acasă pe la miezul nopții, condus la plecare de o ploaie de flori, dansînd tot drumul pînă la mașină.

Un alt individ fain care venise la petrecere era Al Lark, avea o chitară și dădea bine în ea, bluesuri și flamenco, pierzîndu-și privirea, în timp ce cînta, undeva în afara spațiului, iar când s-a terminat totul, pe la trei, el și nevastă-sa s-au băgat în curte la dormit în sacii lor și-i auzeam prostindu-se în iarbă:

— Hai să dansăm, zicea ea.

— Of, culcă-te.

Psyche și Japhy nu se prea aveau bine unul cu altul în seara aia și ea nu voia să urce dealul și să-i onoreze cearșafurile noi și la un moment dat s-a hotărît să se care de tot. L-am văzut pe Japhy luînd dealul în piept, bălăngănindu-se, beat, cheful se terminase.

Am condus-o pe Psyche la mașină și i-am zis:

— Hai, măi, de ce-l faci pe Japhy nefericit chiar acum, în ultima lui seară?

— A fost rău cu mine, să-l ia dracu'.

— Măi, nu te mănîncă nimeni dacă te duci pe deal.

— Nu mă interesează, mă duc înapoi în oraș.

— Nu-i frumos ce faci și, dacă vrei să știi, Japhy mi-a spus că te iubește.

— Nu cred.

— Așa se întâmplă în viață, i-am mai zis și am plecat cu o doască de vin la mine.

Am luat-o spre deal și din spate auzeam manevrele lui Psyche, își pornise mașina și dădea înapoi, încerca să facă o răsucire pe drumul ăla îngust și a intrat pînă la urmă cu ea într-un șanț și a trebuit să rămînă și să doarmă pe podeaua Christinei. Bud, Coughlin, Alvah și George erau toți în colibă, culcușiți în păături și saci de dormit. Mi-am aranjat și eu sacul în iarba moale și mi-am dat seama că sînt cel mai norocos dintre ei. Se terminase cheful și încetaseră și zbieretele și ce se înfăptuise de fapt? Am început să cînt, delectîndu-mă cu vinul. Stelele mă orbeau.

— Un țîntar mare cît Muntele Sumeru e mult mai mare decît crezi, a țipat Coughlin din cabană, cînd m-a auzit cîntînd. I-am răspuns, țipînd și eu:

— Copitele unui cal sînt mai delicate decît crezi!

Alvah a ieșit în fugă, în izmene, și s-a pus pe dansat și pe urlat poeme. Apoi s-a trezit și Bud să ne împărtășească noua lui idee. Am pus-o deci de o nouă petrecere acolo sus.

— Hai să coborîm și să vedem cîte fete au mai rămas!

Am coborît rostogolindu-mă pe jumătate de drum, cu gînd s-o conving pe Psyche să vină sus, dar ea zăcea pe podea ca o rază de lumină.

Tăciunii marelui foc erau încă fierbinți și roșii, încălzind bine aerul din jur. Sean sforăia în dormitorul soției lui. Am luat pîine de pe masă, am pus brînză olandeză pe ea și am mîncat-o, stropind-o din belșug cu vin. Stăteam singur lîngă foc și priveam cum se ridică peste Est zorii cenușii.

— Frate, beat mai sînt! mi-am zis.

Și pe urmă am strigat:

— Treziți-vă! Hai, treziți-vă! Capra zilei mișcă și împunge! Fără ce și nu știu ce, bang! Hai, fetelor! Golanilor! Hoților! Peștilor! Călăilor! Fugiți!

Și-am simțit deodată, ca pe o revelație zguduitoare, cît de jalnice și demne de milă sînt ființele umane, cum or fi fost ele, fețele lor, gurile marcate de suferință, personalitățile lor, felul în care încercau să se bucure, micile lor insolențe, senzația de pierdere, deșteptăciunile lor stupide și goale, spuse și uitate imediat: Pentru ce? Știam că sunetul liniștii e pretutindeni și deci totul și peste tot e liniște. Și dacă ne trezim într-o zi și vedem că tot ceea ce credeam că e aia sau ailaltă nu e nici aia, nici ailaltă? Am urcat dealul clătîndu-mă, salutat de păsări, și-am privit cu atenție creaturile ghemuite pe podea. Cine erau fantomele astea bizare de care mă legasem în mica noastră aventură pe pămînt? Și cine eram eu? Bietul Japhy s-a trezit la opt, a bătut în tigaia lui și a intonat *Gocchami*, chemîndu-i pe toți la clătite proaspete.

Petrecerea a mai ținut cîteva zile; în dimineața celei de-a treia, cînd lumea încă o ardea prin iarbă și pe podele, eu și Japhy ne-am scos ruc-sacurile, am pus în ele ceva de mîncat și am luat-o la pas, pe drum, în lumina portocalie a soarelui californian de dimineață. Urma să fie o zi grozavă, ne întorseserăm la elementul nostru preferat: drumul.

Japhy era în mare vervă:

— Dracu' să mă ia, ce bine-i să scapi de disiparea aia și să te duci în pădure. Ray, cînd o să mă întorc din Japonia și se răcește vremea, ne punem izmenele și facem stopul peste tot. Gîndește-te numai, dacă poți, de la ocean la munte, din Alaska în Klamath, o pădure bună de brazi în care să te ascunzi ca un *bikkhu* și-un lac colat dintr-un milion de gîște albe. *Woo!* Știi ce înseamnă *woo* în chineză?

— Ce?

— Ceață. Pădurile de pe aici, din Marin, sînt superbe, o să-ți arăt azi Muir Woods, dar sus, în Nord, e ținutul vechi de pe coasta Pacificului și munții adevărați, viitoarea casă a trupului-Dharma. Și știi ce-o să fac? O să fac un poem nou, o să-i zic „Rîuri și munți fără sfîrșit“ și o să scriu la el fără oprire pe un sul de hîrtie și mereu o să dau la iveală alte și alte surprize, ca tot ceea ce tocmai am scris deja să fie uitat pe loc, înțelegi, ca un rîu, sau ca una dintre picturile alea chinezești pe mătase care îți arată doi bărbați urcînd într-un peisaj nesfîrșit cu copaci

bătrîni și noduroși și munți atît de înalți că se topesc în ceață, în golul pictat pe ultima secvență, la capătul fișiei de mătase. O să-mi petrec următorii trei mii de ani scriindu-l, o să fie plin de informații despre conservarea solului, despre Tennessee Valley Authority, astronomie, geologie, călătoriile lui Hsüan Tsang, teoria picturii chineze, reîmpăduriri, ecologie oceanică și lanțul trofic.

— Așa, băiatule !

Ca întotdeauna, urcam în spatele lui și cînd am început să ne cățărăm, abia simțindu-ne ruc-sacurile în spinare, parcă am fi fost animale de povară, trebuia să cărăm ceva, oricît de puțin, am redescoperit sub tălpi bătrînul, singuraticul clămpănit al bocancilor pe cărare, clap, clap, vechiul și bunul clap, clap, încet, cîte doi kilometri pe oră. Am ajuns la capătul drumului abrupt și acolo am trecut pe lîngă cîteva case construite lîngă stîncile împădurite, peste care cădeau cascade, pe urmă mai sus, pe o pajiște umedă, populată de fluturi și acoperită de fin și roua rămasă intactă de la ora șapte dimineța, și pe urmă am coborît pe un drum prăfuit și am mers pe el pînă la capăt, care capăt ajungea iar sus, sus de tot, de unde puteai vedea Corte Madera și Mill Valley și chiar vîrfurile roșii ale podului Golden Gate.

— Mîine după-amiază, cînd o să alergăm pe plaja Stimson, mi-a zis Japhy, o să vezi cum se întinde întregul San Francisco, orașul alb, pînă departe, în golul albastru. Ray, Dumnezeu mi-e martor, cîndva, în viitor, o să ne facem noi tribul nostru între dealurile astea californiene, fără mașini, doar noi și fetele noastre și zeci de plozi

iluminați, radioși, o să trăim în colibe ca indienii, o să mîncăm numai fructe de pădure și boboci de floare.

— Fără fasole?

— O să scriem poeme, o să ne luăm o tipar-niță și o să ni le tipărim singuri, Editura Dharma, o să poetizăm tot ținutul și o să facem o carte babană cu torpile înghețate pentru publicul adormit.

— Ei, publicul nu e așa tîmpit, suferă și el. Tot timpul citești în ziare despre vreo cocioabă de carton care a luat foc pe undeva prin Middle-west și trei copii care mor în flăcări și vezi și o poză cu părinții plîngînd. Și pisica li s-a făcut și ea scrum. Japhy, crezi că Dumnezeu a făcut lumea ca să se distreze, fiindcă era plictisit? Pentru că dacă e așa înseamnă că e rău.

— Ho, ho, cum adică Dumnezeu?

— Bine, să-i zicem Tathāgata, dacă vrei tu.

— Păi, zice în sutre că Dumnezeu, sau Tathāgata, nu emană pur și simplu lumea din pîntecul lui, dar că ea apare din cauza ignoranței creaturilor simțitoare.

— Dar tot el le-a emanat și pe creaturile simțitoare, cu tot cu ignoranța lor. Toate astea sînt așa jalnice. N-o să am liniște pînă nu aflu *de ce*, Japhy, *de ce*.

— Of, nu-ți tulbura esența minții. Amintește-ți că în starea pură a minții, cea de Tathāgata, nu există întrebarea asta, *de ce*, și nici un fel de semnificație conexă acesteia.

— Bun, deci nimic nu se întîmplă cu adevărat.

A aruncat un băț înspre mine și m-a atins pe picior.

— Asta nu s-a întîmplat, i-am zis.

— Chiar nu știu, Ray, dar apreciez tristețea cu care te gîndești la lume. Asta da. Cum a fost și cu petrecerea aia. Toți voiau să se distreze și s-au străduit din greu, dar a doua zi ne-am trezit triști și cumva izolați unul de altul. Ce crezi despre moarte, Ray?

— Cred că moartea e recompensa noastră. Cînd mori te duci direct în Cerul nirvanei și asta e tot.

— Dar să presupunem că renaști în infernurile cele mai joase și-ți bagă dracii bile fierbinți de fier pe gît.

— Viața *mi-a băgat* deja bile fierbinți pe gît. Dar nu cred că iadul e mai mult decît un vis conceput de niște călugări isterici care nu înțeleg ce-i cu pacea trăită de Buddha sub Arborele Sacru sau, dacă tot veni vorba, pacea lui Hristos în timp ce privește de sus capetele călăilor săi și-i iartă.

— Chiar îți place de Hristos, nu?

— Sigur că-mi place. Și pînă la urmă, multă lume spune că e Maitreya, acel Buddha anunțat în profeții că va veni după Śākyamuni, știi că Maitreya înseamnă *dragoste* în sanscrită și Hristos numai despre asta a vorbit, despre dragoste.

— Hai, nu-ncepe să-mi predici creștinismul, parcă te și văd pe patul de moarte sărutînd crucea ca un bătrîn Karamazov sau ca prietenul nostru Dwight Goddard, care a ars-o toată viața budist și deodată s-a întors la creștinism în ultimele lui zile. Așa ceva nu-i pentru mine, vreau să-mi petrec zilnic cîteva ore într-un templu singuratic meditînd în fața unei statui sigilate a

lui Kwannon pe care nu are voie nimeni s-o vadă pentru că e prea puternică. Lovește, bătrîne diamant!

— Oricum o să aflăm totul la sfîrșit.

— Îl ții minte pe Rol Sturlason, prietenul meu care s-a dus în Japonia să studieze pietrele alea din Ryoanji. A călătorit cu un cargobot numit *Șarpele de mare*, așa că a pictat o frescă mare cu un șarpe de mare și sirene pe un perete la popotă, spre bucuria membrilor echipajului, care practic s-au îndrăgostit de el și voiau să devină toți Vagabonzi Dharma acolo, pe loc. Acum urcă pe sfîntul munte Hiei din Kyoto printr-un zid de zăpadă, probabil, sus de tot, fără oprire, acolo unde nici nu mai sînt cărări, pe terenul abrupt, prin desișuri de bambus și pini răsuciți ca-n desenele în penel. Picioarele ude și burta goală, așa se urcă muntele.

— Chiar, cu ce-o să te îmbraci în mănăstire?

— Chestiile obișnuite, în vechiul stil al dinastiei T'ang, lungi și negre, moi și flexibile, cu multe falduri comice, de-alea care te fac să te simți cu adevărat oriental.

— Alvah spune că în timp ce indivizi ca noi se dau peste cap să fie orientali și să poarte robe, adevărații orientali de-acolo de la mama lor citesc suprarealiști și Charles Darwin și sînt înnebuniți după costumele vesticilor.

— Estul o să întîlnească Vestul oricum. Dă-ți seama ce revoluție mondială o să aibă loc cînd Estul o să întîlnească Vestul, și unii ca noi o să pornească totul. Gîndește-te la milioanele de oameni din toată lumea cu rucsacurile în spate

călătorind în ținuturile profunde, făcînd autostopul și răspîndind vestea cea bună.

— Asta seamănă cu primele cruciade, cu Walter cel fără avere și Petre Ermitul conducînd mulțimile de zdrențăroși spre Țara Sfîntă.

— Da, dar aia era aceeași spoială europeană și același căcat, eu vreau ca Vagabonzii Dharma să aibă primăvara în inimi cînd cîntă mugurii și păsările produc căcăței proaspeți, derutîndu-le pe pisicile care tocmai voiau să le halească.

— La ce anume te gîndești?

— Doar fac poeme în cap, cît urc spre Tamalpais. Vezi acolo, sus, un munte la fel de frumos ca oricare altul din lume, ce forme frumoase, iubesc Tamalpaisul. La noapte o să dormim pe partea cealaltă a versantului. Pînă la sfîrșitul zilei ajungem.

Ținutul Marine era mai rustic și mai blînd decît cel aspru din Sierra pe care-l luaserăm în piept toamna trecută: era tot numai flori, flori, copaci, tufe, dar și mult toxicodendron pe marginea drumului. Cînd am ajuns la sfîrșitul drumului, am intrat brusc în pădurea deasă de lemn roșu de pin și am mers mai departe, de-a lungul unei conducte, prin niște poieni atît de adînci, că soarele dimineții abia pătrundea și erau reci și umede. Dar în aer era un miros pur, profund, bogat de pini și bușteni uzi. Japhy era tot numai vorbe în dimineața aia. Acum, că se reîntorsese pe drumuri de munte, era ca un copil mic.

— Singurul lucru aiurea la povestea cu Japonia e că, în ciuda inteligenței lor și a bunelor intenții, americanii de acolo știu de fapt atît de puține

despre America și cine sînt cei care o ard budist pe aici și nici n-au vreo treabă cu poezia.

— Cine?

— Cei care mă trimit acolo și finanțează asta și altele. Cheltuie mulți bani pe grădini, cărți și arhitectură japoneză și toată porcăria aia care n-o să-i placă nimănui sau n-o să poată s-o folosească nimeni în afară de americani bogați și divorțați aflați pe acolo în croazieră și tot ce ar trebui să facă cu adevărat e să-și cumpere cîte o casă veche japoneză cu grădină de legume și un loc bun pentru pisici și să se facă budiști, să aibă adică ceva cu rod, nu doar obișnuita îmbîcseală de dragul aparențelor a clasei de mijloc. Dar oricum, abia aștept să ajung acolo, mamă, frate, mă și văd dimineața pe rogojină cu o masă joasă alături, bătînd la mașina mea portabilă și *hibachi*-ul meu alături cu o oală cu apă fierbinte pe el, și păstrîndu-se fierbinte, și toate hîrțiile mele și hărțile și lanternele puse bine și afară pruni și pini cu zăpadă pe crengi și sus, pe muntele Hiei, se adună zăpada și peste tot în jur numai *sugi* și *hinoki*, pinii lor roșii, mamă, băiete, și cedri. Temple mici, ascunse, pe marginea cărărilor de piatră, locuri antice și jilave, acoperite de mușchi, unde orăcăie broaștele și înăuntru sînt mici statui și lămpi de cămară atîrnate pe pereți și lotuși aurii, picturi și miresme străvechi, esențe, tincturi și cufere lăcuite cu statuete în ele.

Vaporul lui pleca în două zile.

— Dar sînt și trist că plec din California... de asta am și vrut să mai fac o plimbare lungă pe

aici, să mai arunc o ultimă privire, împreună cu tine, Ray.

Am ieșit din pădurea de pini roșii pe un drum, unde erau poalele unui munte, pe urmă am trecut pe partea cealaltă, ne-am afundat din nou în tufișuri, pe o cărare despre care probabil nimeni nu știa că e acolo, cu excepția câtorva cățărători, și am ajuns în Muir Woods. Se lățea în fața noastră, o vale imensă, pe kilometri întregi. Un vechi drum al cherestegiilor ne-a condus trei kilometri, apoi Japhy a ieșit de pe el, s-a urcat pe o rîpă și a găsit o altă cărare, nici n-ai fi visat că e acolo. Am luat-o pe ea, în sus și-n jos de-a lungul unui pîrîu ropotitor, cu bușteni căzuți pe care puteai trece pe partea cealaltă și uneori poduri, construite, zicea Japhy, de cercetași, din copaci tăiați în două. Am mai urcat o rîpă cu pini și am ieșit pe autostradă, ne-am urcat pe un deal înverzit și am dat peste un fel de amfiteatru, în stilul celor grecești, cu bănci de piatră în jurul unui pietroi mare, plat, pe care s-ar fi putut pune în scenă reprezentări cvadrodimensionale ale pieselor lui Eschil și Sofocle. Am băut apă și ne-am odihnit, ne-am scos încălțările și am urmărit de pe pietre spectacolul tăcut, invizibil. În depărtare se vedea podul Golden Gate și albeața orașului San Francisco.

Japhy a început să huhuie ca o bufniță, să cîrîie, să fluiera și să cînte, încărcat de o bucurie pură. Nimeni prin preajmă, să-l audă.

— Așa o să fii la vară, Ray, pe Mount Desolation.

— O să cînt cu toată vocea, din fundul plămînilor, pentru prima oară în viața mea.

— Da, o să te audă numai coniferele și uneori cîte un urs mai critic. Ray, ținutul Skagit, unde te duci tu, e cel mai grozav loc din America, rîul ăla șerpuitor care aleargă înapoi prin trecători pînă la punctul lui de vărsare, munți albi, înzăpeziți, topindu-se în munții acoperiți cu pini uscați și în văile adînci ca Big Beaver și Little Beaver, unde mai sînt încă unele dintre cele mai bine păstrate rezervații virgine de cedru roșu din lume. Mă tot gîndesc la cabana mea de supraveghere de pe muntele Crater, singură acolo, numai cu coniferele în vîntul turbat, îmbătrînind, băgate adînc în cuiburile lor îmblănite sub bolovani, la cald, halind semințe sau ce mănîncă ele. Cu cît te apropii mai mult de materia adevărată, piatră, aer, foc, și lemn, cu atît mai spirituală e lumea, băiete. Toți oamenii ăia care cred că-s materialişti convinși, genul pragmatic, nu știu nici un căcat despre materie, capetele lor sînt pline de idei visătoare și noțiuni.

Și-a ridicat mîna.

— Ascultă cum strigă prepelița aia.

— Mă-ntreb ce face lumea acum la Sean.

— Păi s-au trezit toți și o iau de la capăt cu vinul ăla acru și-o ard aiurea fără să vorbească despre nimic, de fapt. Ar fi trebuit să vină cu noi și să învețe cîte ceva.

Și-a ridicat rucsacul și s-a pornit. În jumătate de oră eram pe o pajiște frumoasă, urmînd la pas o cărăruie prăfuită care trecea prin albiu uscate și în cele din urmă am ajuns la tabăra din Portrero. Era unul dintre campusurile Pădurii Naționale, cu o vatră de piatră pentru foc, mese de picnic și de toate, dar nu era nimeni pe acolo

pînă în weekend. Cîțiva kilometri mai încolo, cabana de supraveghere de pe Tamalpais ne ieșea direct în față, ridicam privirea în sus și o vedeam. Am despachetat și am petrecut o după-amiază liniștită moțăind la soare, Japhy se ridica uneori și alerga după fluturi și păsări și își lua notițe în carnețel și în timpul ăsta mă plimbam pe partea cealaltă, la nord, unde se întindea spre mare un ținut pustiu, pietros, semănînd mult cu cele din Sierra.

La apus, Japhy a făcut un foc bun și a gătit cina. Eram foarte obosiți și fericiți. A făcut în seara aia o supă de neuitat și era cu adevărat cea mai bună supă pe care am mîncat-o de cînd eram un tînăr scriitor prețuit în New York și luam masa la Chambord sau în bucătăria lui Henri Cru. Supa lui Japhy nu era făcută din altceva decît din cîteva plicuri cu mazăre uscată, aruncate într-o oală cu apă, la un loc cu șuncă prăjită, grăsimi și altele și amestecate întruna pînă a dat în clocot. Era minunată, cu gust adevărat de mazăre și de șuncă afumată, exact ce trebuie pentru o noapte friguroasă, la foc. În plus, cît se învîrtise prin zonă, găsise și niște ciupercuțe, ciuperci naturale, nu ca alea cu umbreluță, ci niște biloanțe de mărimea grapefrutului, albe și cărnoase, pe care le-a feliat și le-a dat drumul în tigaie în șuncă topită și le-am mîncat cu orez prăjit. Aia chiar a fost o cină. Am spălat vasele în pîrîu. Mugetul focului ținea țînțarii departe. Luna nouă trăgea cu ochiul la noi printre crengile pinilor. Ne-am întins sacii de dormit pe iarba pajistii și ne-am culcat devreme, cu oasele grele.

— Ei, Ray, mi-a zis Japhy, în curînd o să fiu departe, pe mare, și tu o să faci stopul în susul Coastei, prin Seattle, pînă la ținutul Skagit. Sînt curios ce o să se întîmple cu noi.

Am adormit pe gîndul ăsta, al plecării. În timpul nopții am avut unul dintre cele mai vii și mai distincte vise, am văzut clar o piață chinezească aglomerată, murdară, afumată, cu cerșetori și negustori și cai de cărăușie, noroi și oale pe foc și grămezi de gunoi, legume la vînzare în oale murdare de lut așezate pe pămînt și deodată dinspre munte a coborît un vagabond zdrențăros, un chinez mic și maroniu, inimaginabil, care s-a plasat la capătul pieței și stătea acolo, privind totul cu un fel de umor lipsit de expresie pe chip. Era mic, țepos, cu fața tăbăcită și înroșită de soarele deșertului și al munților; era îmbrăcat în cîrpe adunate; avea un sac de piele în spate; era desculț. Am văzut uneori inși ca el, dar numai în Mexic, cerșetori care trăiesc probabil în peșteri și coboară în Monterey din munți. Dar ăsta era un chinez de două ori mai sărac decît ei, de două ori mai dur și infinit mai misterios și era clar Japhy. Aceeași gură mare, ochi veseli și strălucitori, o față osoasă (una ca masca mortuară a lui Dostoievski, cu capul pătrășos și țeasta proeminentă deasupra sprîncenelor); și era mic și compact ca Japhy. M-am trezit odată cu răsăritul soarelui, gîndindu-mă: Oau, oare *așa ceva* o să i se întîmple lui Japhy? Poate că o să părăsească mănăstirea și o să dispară pur și simplu și n-o să-l mai vedem niciodată, o să fie noul Han Shan, fantoma munților Orientului

și chiar și chinezilor o să le fie frică de el, așa zdrențuit și căzut.

I-am povestit lui Japhy visul. Era deja treaz, făcea focul și fluiera.

— Păi bine, nu sta așa culcușit în sac, scoală-te și adu apă. Iuhuuuu, hooo! Ray, o să-ți aduc bețigașe aromate de la templele din Kiyomizu și o să le pun unul câte unul într-un vas și o să fac și reverențele necesare în fața ta. Ăla de l-ai avut tu astă-noapte a fost un vis, nu glumă. Și dacă e vorba de mine, atunci e vorba de mine. Mereu trist, mereu tânăr, hoo!

Și-a scos bărdița din rucsac, a tăiat câteva crengi și a întezit focul. Încă mai era negură în copaci și ceață pe pământ.

— Hai să strângem tot și să găsim tabăra Laurel Dell. Pe urmă o luăm în sus pe poteci și coborîm la ocean și facem o baie.

— Tare!

Japhy luase cu el pentru excursia noastră o combinație delicioasă de hrană energetică : biscuiți de ovăz, o bucată de brînză Cheddar și un baton de salam. Am mîncat din ele la micul dejun cu ceai proaspăt și a fost foarte bine. Doi adulți puteau trăi două zile cu pîinea aia concentrată și cu salamul (carne concentrată) și brînză și totul cîntărea doar un kilogram și jumătate. Japhy avea tot timpul idei de-astea bune. Cîtă speranță, cîtă energie umană, cît optimism american adevărat încăpea în pachetelele lui îngrijite! Uite-l troncănind în fața mea pe potecă și strigîndu-mi:

— Încearcă meditația potecii, mergi pe ea privind-ți picioarele și nu te uita înapoi și lasă-te

în transă, cît se desface drumul înaintea ta, ca un fermoar.

Am ajuns la Laurel Dell pe la zece, aceleași grătare și mese de picnic, dar peisajul era de o infinitate de ori mai frumos decît în Portrero. Aici erau adevăratele pajiști: frumuseți de vis cu iarbă moale peste tot, mărginite de păduri tinere, adînci, toată scena ocupată numai de iarbă clătinată de vînt și fire de apă și nimic altceva.

— Doamne, o să mă întorc aici și o să-mi aduc cu mine mîncare și benzină și un primus și o să-mi gătesc fără fum și Paza Pădurii nici n-o să-și dea seama.

— Da, dar dacă te prind că nu faci mîncare între pietre, te ridică, Smith.

— Dar ce-o să fac în weekenduri, să stau cu lumea veselă ieșită la picnic? O să mă ascund acolo, după pajiștea asta frumoasă. O să rămîn acolo pentru totdeauna.

— Și unde mai pui că ai de făcut doar trei kilometri pînă la plaja Stimson și pînă la băcănie.

La prînz ne-am pornit spre plajă. A fost un drum răscolitor. Am urcat pînă la pajiștile cele mai înalte, de unde vedeam iarăși San Francisco în depărtare, pe urmă ne-am dus la vale pe o potecă abruptă care părea să ajungă direct sub nivelul mării; din cînd în cînd trebuia să coborîm în fugă sau să ne lăsăm pe spate, în unghi ascuțit cu drumul. Un torent cădea pe marginea cărării. Am luat-o înaintea lui Japhy și am început să alerg dansînd la vale și cîntînd fericit, atît de repede, că l-am lăsat în urmă mai mult de un kilometru și a trebuit să-l aștept jos, la capăt. Se oprea des și se bucura de flori și de ferigi. Ne-am

ascuns rucsacurile sub frunzele căzute, între tufe, și am coborît ușurați pînă la ocean, am trecut de fermele cu vaci din apropierea lui și am ajuns la comunitatea de pe plajă, de unde am cumpărat vin de la băcănie și ne-am aruncat direct în nisip și în valuri. Era o zi rece, cu doar cîteva raze de soare intermitente. Dar nu ne păsa. Am sărit în ocean în chiloți și am înotat, am dat cîteva ture rapide prin zonă și apoi am ieșit și am scos pe o bucată de hîrtie niște salam, biscuiți de ovăz și brînză și ne-am așezat pe nisip, am băut vin și am vorbit. Ba chiar am tras și un pui de somn scurt. Japhy se simțea foarte bine.

— Dracu' să mă ia, Ray, nici nu știi ce fericit sînt că am hotărît să-mi petrec ultimele două zile așa. Mă simt iarăși bine. Știu că o să iasă ceva bun din asta.

— Din asta ce, adică?

— Nu știu – din felul în care vedem viața. Noi doi nu scalpăm oameni și nu le tăiem gîtlejurile din rațiuni economice, ne-am dedicat rugăciunii pentru toate creaturile simțitoare și cînd o să fim destul de puternici, o să și reușim s-o facem, ca vechii sfinți. Cine știe, lumea s-ar putea să se trezească și să se deschidă ca o floare Dharma pretutindeni.

După ce a mai moțăit o vreme, s-a trezit și a zis :

— Uită-te la toată apa aia cum se întinde pînă-n Japonia.

Plecarea îl făcea din ce în ce mai trist.

Ne-am întors, ne-am găsit rucsacurile și am urcat înapoi pe poteca aia care pornea din mare, o cățărare anevoioasă în patru labe printre pietre și copăcei, dar am ajuns într-un final pe o pajiște frumoasă, apoi am mai urcat o vreme și am văzut San Francisco în depărtare. „Jack London mergea pe cărarea asta“, mi-a spus Japhy. Ne-am continuat drumul pe partea sudică a unui munte frumos care ne-a făcut cadou priveliștea podului Golden Gate și a Oaklandului, iar asta ore întregi, pe tot parcursul marșului. Erau parcuri naturale de stejari sereni, aurii și verzi în lumina târzie a amiezii și multe flori sălbatice. Odată am văzut un faun stînd pe o fișie de iarbă, privindu-ne uimit. Am ieșit de pe pajiște, am intrat adînc într-o pădure de pini roșii, apoi am urcat din nou și pe unde urcam noi era iar o pantă imposibilă, transpiram și înjuram acoperiți de praf. Potecile sînt așa: plutești prin paradis, într-o pădure shakespeareană ca aceea din Arden, unde te-aștepți să apară în orice clipă nimfe și băieței cîntînd la flaut, și deodată te trezești fiert la soare, luptîndu-te în iad cu praful, urzicile și stejarii otrăvitori... ca-n viață.

— Karma rea produce automat karma bună, mi-a zis Japhy, nu mai înjura atîta și mișcă-te, în curînd o să ne odihnim frumos pe un platou.

Ultimii kilometri de urcuș erau groaznici, așa că i-am răspuns :

— Japhy, dacă e ceva ce vreau acum mai mult decît orice pe lume – mai mult decît orice mi-am dorit vreodată în viață...

— Ce?

— Un baton mare de ciocolată Hershey sau măcar unul mic. Dintr-un motiv sau altul, un baton de Hershey mi-ar salva sufletul chiar în clipa asta.

— Acesta-i budismul tău, un baton de Hershey. Dar ce-ai zice de lumina lunii într-un crîng de portocali și un cornet cu înghețată de vanilie?

— Prea rece. Ceea ce îmi trebuie mie acum, ceea ce vreau și mă rog pentru și tînjesc și mor după e un Hershey... cu alune.

Eram foarte obosiți și o lălăiam spre casă vorbind ca niște copii. Ziceam întruna același și același lucru despre batonul meu drag de ciocolată. Și vorbeam foarte serios. Chiar aveam nevoie de energie, eram un pic amețit și mi-ar fi trebuit zahăr, iar gîndul la ciocolata aia cu alune topindu-mi-se în gură, cu tot vîntul rece izbindu-mă în față, era înnebunitor.

Nu după mult timp, ne cățăram pe gardul care împrejmuia pajiștea cu cai de deasupra colibei noastre și apoi săream peste gardul de sîrmă ghimpată în curte și încă cincizeci de pași prin iarba înaltă, pe lîngă culcușul meu de sub tufa de trandafir și gata, ne-am trezit la ușa căbănuței. Ultima noastră noapte împreună acolo. Am intrat triști în bezna casei, ne-am scos bocancii și am oftat. Puteam să stau doar în picioare, numai așa mi se mai tăia din durere.

— Nu mai merg în nici o excursie, niciodată, am zis eu.

— Da, dar tot trebuie să pregătim cina și ce aveam s-a cam dus în weekendul ăsta. O să mă duc jos la supermarket să iau ceva de mâncare.

— Of, omule, nu ești obosit? Du-te la culcare, o să mîncăm mîine.

Dar și-a tras întristat bocancii la loc în picioare și a ieșit. Toată lumea plecase, petrecerea se terminase cînd și-au dat seama că eu și Japhy nu mai eram prin preajmă. Am aprins focul, m-am întins și chiar am dormit puțin și deodată s-a făcut întuneric; Japhy s-a întors, a aprins lampa cu kerosen și a aruncat cumpărăturile pe masă, iar printre ele erau și trei batoane de ciocolată doar pentru mine. A fost cea mai bună ciocolată Hershey pe care am mîncat-o vreodată. Îmi adusese și vinul meu preferat, Porto roșu, special pentru mine.

— Plec, Ray, și m-am gîndit să sărbătorim puțin, eu și cu tine...

I se stinsese vocea, tristă și obosită. Cînd era obosit, după ce se epuiza plimbîndu-se sau muncind, vocea lui Japhy se micșora, părea că vine de undeva de departe. Dar imediat și-a adunat energia și a început să gătească și să cînte lîngă cuptor ca un milionar, își tropăia bocancii pe podeaua răsunătoare, aranja buchete de flori în urcioare de lut, puneă apă la fiert pentru ceai, ciupea corzile chitarei, încerca să mă înveselească cum stăteam eu așa, acolo, întins și mă holbam trist la tavanul îmbrăcat în pînză de ambalaje. Era ultima noastră noapte și o simțeam amîndoi.

— Mă-ntreb care dintre noi doi o să moară primul, am întrebat eu, visător. Care o fi să fie ăla, întoarce-te, fantomă, și dă-le cheia.

— Ha!

Mi-a adus mîncarea și am stat cu picioarele încrucișate și ne-am hrănit ca în atîtea alte seri: vîntul zgîlțîind furios copacii și dinții noștri crănțănind mîncarea bună, simplă și tristă a oricărui *bikkhu*.

— Gîndește-te, Ray, ce era pe dealul ăsta cu treizeci de mii de ani în urmă, în vremurile omului de Neanderthal. Și îți dai seama că în sutre se zice că exista un Buddha al acelor vremuri, Dipankara?

— Cel care n-a spus niciodată nimic!

— Îi vezi pe toți acei oameni maimuță iluminați, stînd în jurul focului, în jurul aceluia Buddha al lor care nu zicea nimic și știa totul?

— Stelele erau aceleași pe atunci ca și în noaptea asta.

Mai tîrziu, a venit Sean, s-a așezat și el cu picioarele încrucișate și a schimbat cîteva vorbe triste cu Japhy. Se terminase totul. Pe urmă a apărut Christine cu amîndoi copiii în brațe, era o fată bună și puternică și putea urca dealurile cîrînd poveri uriașe. În noaptea aia m-am culcat în sacul meu lîngă tufă și am privit cu regret cum se lasă deodată bezna rece peste colibă. Îmi aminteam primele capitole din viața lui Buddha, cînd se hotărăște să părăsească Palatul, lăsîndu-și soția, copiii și pe bietul său tată în doliu și pleacă pe un cal alb în pădure, își taie părul auriu și trimite calul înapoi împreună cu servitorul său înlăcrimat și se angajează într-o neagră călătorie prin pădure ca să găsească adevărul o dată și pentru totdeauna. „Ca păsările care se adună în copaci la amiază“, scria Ashvaghosha

cu două mii de ani în urmă, „iar la căderea nopții dispar, așa sînt și despărțirile lumii“.

A doua zi, m-am gîndit să-i dau lui Japhy un fel de mic cadou ciudat de plecare și nu aveam prea mulți bani și nici vreo idee mai bună, așa că am luat o bucățică de hîrtie cît degetul mare și am scris cu grijă pe ea : DIAMANTUL MILEI SĂ FIE CU TINE, și cînd ne-am luat rămas-bun pe chei i-am dat-o, a citit-o și a pus-o în buzunar, fără să spună nimic.

Și ultimul lucru pe care l-a făcut în San Francisco... Psyche se înmuiase în cele din urmă și i-a scris un bilet : „Așteaptă-mă pe vapor în cabina ta și o să-ți dau ce vrei“. Sau alte cuvinte cu același efect, de aia nici unul dintre noi nu a urcat să-l vadă în cabina lui, îl aștepta Psyche acolo pentru o ultimă scenă pasională de dragoste. Numai lui Sean i s-a permis să urce și să o ardă pe acolo. După ce am dat din mîini, triști, pe țarm, la plecare, Japhy și Psyche au făcut probabil dragoste în cabină, ea a început să plîngă și să insiste că vrea să meargă cu el în Japonia, dar căpitanul a dat ordine ca toți însoțitorii să se care și asta a fost și scena finală : vasul se desprindea de chei, iar Japhy a ieșit pe punte cu Psyche în brațe și a aruncat-o peste bord, era destul de puternic să arunce o fată zece metri în aer, direct pe chei, în brațele lui Sean. Și, deși ceea ce făcuse nu era tocmai în armonie cu diamantul milei, a fost o mișcare destul de bună, omul voia să ajungă pe malul celălalt și să-și vadă de afacerile lui. Afacerea lui era Dharma. Și cargobotul a ieșit pe sub Golden Gate și s-a tot dus în larg, peste abisurile gri ale Pacificului,

spre vest. Psyche plîngea, Sean plîngea, toți eram triști.

Warren Coughlin a zis atunci :

— Ce păcat, o să dispară probabil în Asia Centrală, mărșăluind pe curba tăcută, dar stabilă dintre Kashgar și Lanzhou, cu oprire în Lhasa, cu un cîrd de iaci după el, vînzînd floricele, ace de siguranță, papiote asortate și cățărîndu-se din cînd în cînd pe Himalaia, sfîrșind prin a-i ilumina pe Dalai Lama și toată gașca lui, pe o rază de cîțiva kilometri, și n-o să mai audă nimeni nimic de el niciodată.

— Nu, n-o să facă asta, i-am răspuns, ne iubește prea mult.

Iar Alvah :

— Totul se sfîrșește în lacrimi oricum.

31

Și, ca și cum degetul lui Japhy încă mi-ar fi indicat direcția, am luat-o spre nord, spre muntele meu.

Era dimineața zilei de 18 iunie 1956. Am coborît și mi-am luat rămas-bun de la Christine, i-am mulțumit pentru tot și am luat drumul în piept. M-a petrecut cu privirea și semnele ei prietenești din mijlocul curții, de după ierburile înalte : „O să fie cam pustiu pe aici fără lume și petreceri în weekend“. Chiar se bucura de tot ce se întîmpla pe acolo. Uite-o petrecîndu-mă pînă la pajiștea cailor, desculță, cu micuța Prajna, desculță și ea, prin preajmă.

Am avut o călătorie ușoară spre nord, ca și cum m-ar fi însoțit tot timpul încurajările lui Japhy, dorința lui să ajung pe muntele nostru, care putea fi păstrat pentru totdeauna. Pe 101 m-a luat imediat un profesor de științe sociale din Boston, care cânta în Cape Cod și leșinase cu o zi înainte la nunta unui prieten al său fiindcă obișnuia să postească. Când m-a lăsat în Cloverdale, mi-am cumpărat proviziile pentru drum: un salam, o bucată de brînză Cheddar, biscuiți de ovăz și cîte ceva pentru desert. Încă mai aveam alune și stafide de la ultima noastră excursie. Japhy îmi spusese: „N-o să am nevoie de ele pe cargobot“. Mă întristam de cîte ori îmi aminteam ce serios era Japhy în privința mîncării și aș fi vrut ca toată lumea să fie așa serioasă cu mîncarea în loc să fie serioși cu rachetele, mașinăriile stupide și explozibilele cumpărate pe banii pentru hrană, numai ca să ne putem zbura unii altora capetele.

După ce am luat prînzul în spatele unui garaj, am așteptat pe podul de peste Russian River, unde am rămas blocat cel puțin trei ore, în aerul cenușiu și strălucitor. Dar apoi m-a cules un fermier cu un tic care-i strîmba mereu fața, era cu soția și fiul lui și m-a dus pînă într-un orășel numit Preston, de unde m-a luat un camionagiu și mi-a oferit un drum pînă în Eureka (și am strigat „Eureka“!); am intrat în vorbă cu el și mi-a zis:

— Nu-mi place să fiu singur cînd conduc matahala asta, am nevoie de cineva cu care să vorbesc toată noaptea, o să te duc pînă în Crescent City, dacă vrei.

Era puțin în afara rutei mele, dar mult mai la nord de Eureka, așa că am fost de acord. Pe tip îl chema Ray Breton și m-a dus vreo cinci sute de kilometri prin ploaie, vorbind întruna despre viața lui, frații, nevestele, fiii, tatăl lui și ne-am oprit la Humboldt Redwood Forest și am mâncat o cină fabuloasă într-un restaurant numit Forest of Arden, creveți și o tartă uriașă de căpșuni cu înghețată de vanilie și cafea pe săturate și el a plătit pentru tot. Am reușit să-l scot din filmul acela în care vorbea numai despre problemele lui și l-am făcut să se apropie și de *Lucrurile Ultime* și mi-a zis, foarte înțelept:

— Da, cei buni stau în Paradis, erau acolo de la început.

După o noapte de vîjîială prin beznă și ploaie, am ajuns la răsărit, în miezul ceții, în Crescent City, un orașel de pe malul oceanului, am parcat camionul în nisip, pe plajă și am dormit o oră. Ray a cumpărat clătite și ouă și m-a lăsat în plata Domnului, se săturase probabil să-mi plătească pentru mîncare, așa că am ieșit din Crescent City, la est, pe 199, de unde voiam să mă întorc pe 99 și de acolo să o iau spre Portland și Seattle, pe un drum mai puțin pitoresc decît cel de pe Coastă, dar mai scurt.

M-am simțit deodată liber și am început să merg pe partea greșită a drumului și să fac de acolo stopul, cu degetul mare ridicat, indicînd Nicăieri-ul, fără motiv, ca un sfînt chinez care-și caută muntele pe care să se regenereze. Biată lume îngerească! Nu-mi mai păsa, aș fi putut să merg tot drumul la pas, pînă la capăt, dar pentru că dansam pe partea greșită și nu-mi păsa, am

găsit imediat oameni să mă ia, un lucrător în minele de aur cu un tractoraş pe şenile în faţă, tras de fiu-su, şi am avut o discuţie lungă despre păduri, despre munţii Siskiyou (prin care treceam, spre Grants Pass Oregon) şi despre cum se găteşte peştele, zicea că trebuie doar să faci un foc în nisip şi să îngropi peştele acolo după ce ai stins focul, să-l laşi cîteva ore şi pe urmă să-l scoţi şi să-l cureţi de nisip. Era curios şi de conţinutul rucsacului, şi de planurile mele.

M-a lăsat într-un sătuc de munte care semăna mult cu Bridgeport din California, locul ăla unde am stat cu Japhy la soare. Am mers vreo doi kilometri şi am tras un pui de somn în pădure, chiar în inima munţilor Siskiyou. M-am trezit din somn simţindu-mă foarte bizar în ceaţa aia chinezească necunoscută. Am mers mai departe în aceeaşi direcţie, pe partea greşită a drumului, din Kerby m-a ridicat o vînzătoare blondă de maşini uzate şi m-a lăsat în trecătoarea Grants şi acolo, după ce un cowboy gras cu o faţă răutăcioasă, la volanul unui camion cu pietriş, a încercat să dea peste rucsacul meu, m-a luat în maşină un cherestegiu trist, un băiat cu o caschetă de tablă pe cap care conducea foarte repede, urca şi cobora prin văile de vis dinspre Canyonville unde, chiar ca într-un vis, a oprit un camion plin cu mănuşi de vînzare şi şoferul, Ernest Petersen, pălăvrăgind amabil tot drumul şi insistînd să stau pe scaunul din faţă (eram cu spatele la drum şi părea că sînt în fiecare clipă absorbit de el), m-a dus la Eugene, Oregon. Mi-a vorbit despre tot ce mişcă sub soare, mi-a cumpărat două beri

și a oprit la cîteva benzinării, ca să-și etaleze marfa. Zicea :

— Tatăl meu a fost un mare om, vorba lui preferată era : „Sînt mai multe cururi de cal decît cai pe lume“.

Era un fan împătimit al sporturilor, cronometra cursele de camioane și își mîna mașina independent și neînfricat, sfidînd orice încercare a autorităților locale de a-l băga într-un sindicat.

Cînd a căzut, roșie, noaptea, și-a luat rămas-bun de la mine pe malul unui iaz, lîngă Eugene. Acolo intenționam să rămîn pînă dimineată. Mi-am desfăcut sacul sub un pin, într-un desiș, peste drum de niște căsuțe drăguțe de suburbie, de unde nu puteam însă să fiu văzut și nu puteam să fiu văzut pentru că cei dinăuntru se uitau la televizor, am mîncat și am dormit douășpe ore în sac, trezindu-mă o singură dată la miezul nopții să mă ung cu o cremă împotriva țințarilor.

Dimineată, puteam să văd locurile mărețe de unde începea Cascade Range, la al căror capăt nordic era muntele meu, la marginea Canadei, șapte sute de kilometri la nord. Din apa pîrîului în care m-am spălat ieșea fum, venea de la fabrica de cherestea de după autostradă. Aplecat deasupra talismanului primit de la Japhy în tabăra din Matterhorn, am spus o scurtă rugăciune : „Adorație pentru golul din mătăniile divinului Buddha“.

M-au luat imediat de pe autostradă doi *hombres* tineri și duri care m-au dus pînă la marginea lui Junction City, unde am băut o cafea și am mai mers trei kilometri pînă la un restaurant de pe

marginea drumului care arăta mai bine și am mâncat clătite și am tîndălit apoi printre stînci, cu mașinile vîjîind pe lîngă mine, mă întrebam cum o să ajung vreodată în Portland, nu mai zic de Seattle, și m-a agățat un zugrav micuț și comic, cu părul deschis la culoare și pantofi scîrțîitori și patru halbe de bere rece și a mai și oprit pe drum la o tavernă să mai luăm bere și în sfîrșit eram în Portland, traversam poduri vaste și eterne care se ridicau în urma noastră ca să lase șlepurile să treacă prin fumul orașului, adunat tot pe rîul mărginit de pini. În Portland am luat autobuzul de douășcinci de cenți spre Vancouver, Washington, am mâncat un hamburger ca-n Coney Island, apoi am ieșit pe drum, pe 99, unde m-a luat în mașină un fermier nomad Bodhisattva, un tip tînăr cu mustață și un singur rinichi, care mi-a zis: „Sînt atît de mîndru că te-am luat, o să am cu cine vorbi“, și oriunde opream pentru cafea se juca la mașinăriile de pinball cu cea mai mare seriozitate și culegea toți autostopiștii de pe drum, mai întîi un fermier masiv din Alabama, cu vorbire tărăgănată, apoi un marinar nebun din Montana, care era o explozie de vorbărie inteligentă în sine, și am urcat în Olympia, Washington, la o sută cincizeci pe oră, pe urmă în Olympic Peninsula pe serpentinele din pădure, la Baza Maritimă din Bremerton, Washington, de unde doar o călătorie cu feribotul de cincizeci de cenți mă mai despărțea de Seattle!

Ne-am luat la revedere și fermierul vagabond și cu mine am urcat pe feribot, i-am plătit și lui biletul ca mulțumire pentru norocul pe care-l avusesem pe drum, ba i-am dat chiar alune și

stafide, pe care le-a devorat flămînd, așa că i-am mai dat și salam, și brînză.

Apoi l-am lăsat în cabină și am urcat pe punte, în timp ce feribotul se pornea prin burnița rece, ca să mă bucur de apa din Puget Sound. Aveam o oră de mers pînă la Seattle și am găsit o sticlură de votcă ascunsă sub un număr din *Time* și am băut-o pur și simplu ; mi-am deschis rucsacul și mi-am scos puloverul să mi-l bag sub haina de ploaie și m-am bîfîit singur pe puntea umedă de ceață, simțindu-mă sălbatic și liric. Și am înțeles că Nord-Vestul era ceva mult mai impresionant decît micuța viziune cu Japhy pe care o avusesem de curînd. Erau kilometri și kilometri de munți incredibili întinși peste toate orizonturile sub norii albi și sălbatici, Mount Olympus și Mount Baker, o eșarfă portocalie imensă în ceață deasupra cerurilor Pacificului care se duceau, știam eu, pînă la pustiiurile siberiene din Hokkaido. M-am lipit de cabină și am ascultat discuțiile ca-n Mark Twain ale căpitanului cu cîrmaciul. În față, prin ceața adîncă a serii, se vedea o inscripție din neon roșu : PORTUL SEATTLE. Și brusc tot ce-mi spusese Japhy despre Seattle s-a stîrnit în mine ca ploaia rece, puteam să văd și să simt acum, nu doar s-o gîndesc. Era exact cum îmi spusese : umed, imens, împădurit, muntos, rece, încîntător, provocator. Feribotul a tras la cheiurile de pe Alaskan Way și am și văzut stîlpii totemici din depourile vechi și locomotive gen 1880, cu fochiști somnoroși pufăind la mecanisme ca-ntr-unul din visele mele, bătrînele locomotive Casey Jones ale Americii, singurele de acest fel pe care le-am văzut în altă parte decît în filmele

western și mai și funcționau, tractau vagoane în strălucirea cețoasă a orașului magic.

M-am dus la un hotel curat de pe Aleea Terminaților, Hotelul Stevens, am luat o cameră la un dolar șaptescinci, am făcut o baie în cadă și am dormit bine și dimineață m-am bărbierit și am ieșit la plimbare pe First Avenue și am dat din întâmplare peste tot felul de magazine Goodwill, cu pulovere minunate și izmene roșii de vânzare și am luat un mic dejun copios cu cafea la cinci cenți în piața aglomerată, cu cerul albastru și norii deasupra și apele Puget Soundului clipocind și dansînd sub cheiurile vechi. Era adevăratul Nord-Vest. La prînz am plecat din hotel, cu noile mele șosete de lînă și bandanele și altele împachetate bine și am ieșit pe 99, la cîtiva kilometri în afara orașului și am prins multe mașini care m-au dus cîte puțin înainte.

Începusem să văd munții Cascade înspre nord-est, stînci incredibile, pietroaie strîmbe și imensități înzăpezite, destul cît să ți se pună un nod în gît. Drumul trecea direct prin văile fertile ale Stilaquamish și Skagit, văi bogate cu pămînt bun, cu ferme și vaci care pășteau pe un fundal năucitor de zăpezi pure. Cu cît mergeam mai departe spre nord, cu atît se făceau și munții mai mari, pînă cînd a început să-mi fie frică. M-a ridicat un tip care arăta ca un avocat ochelarișt prudent, într-o mașină conservatoare, dar s-a dovedit că era faimosul Bat Lindstrom, campionul de curse, iar automobilul său conservator avea un motor tunat, care-l ducea cu pînă la două sute cincizeci de kilometri pe oră. La un semafor, l-a împins la maxim, ca să-i aud sunetul

adînc al puterii. Pe urmă am fost luat de un cherestegiu și el mi-a zis că-i cunoaște pe pădurarii din locul înspre care mă îndreptam și că Skagit Valley e a doua din lume ca fertilitate după Nil. M-a lăsat pe 1-G, mica autostradă care ducea la 17-A, în inima munților, și se termina într-o fundătură, drumul noroios de la barajul Diablo. Acum chiar eram la munte. Inșii care mă luau în mașină erau cherestegii, căutători de uraniu, fermieri și m-au dus pînă în ultima localitate mai mare din Skagit Valley, Sedro Wooley, un orașel-tîrg pentru fermierii din zonă, iar apoi, pe măsură ce drumul se strîmta și șerpuia printre stînci, rîul Skagit, pe deasupra căruia trecuserăm cînd eram pe Autostrada 99 și arăta ca o apă de vis, cu pajiști pe ambele părți, se transformase acum într-un torent pur de zăpadă topită ce curgea cu viteză între malurile mlăștinoase. Pe ambele părți apăreau din ce în ce mai multe stînci. Munții acoperiți de zăpadă dispăruseră, se retrăseseră din raza privirii mele, nu-i mai vedeam, dar începusem să-i simt.

32

Într-o tavernă bătrînă am văzut un bătrîn decrepit care abia reușea să se miște și să-mi aducă o bere de după tejghea și m-am gîndit: Mai bine mor într-o peșteră înghețată decît într-o cameră prăfuită ca asta, într-o după-amiază eternă. Un cuplu gen Min & Bill mă lăsase la o băcănie în Sauk și de-acolo ultimul drum l-am făcut cu un

cowboy din Skagit Valley, un chitarist ars de soare, un brunet vitezoman beat și nebun, care m-a lăsat la punctul de control al Ocolului Silvic Marblemount, adică acasă, ca să zic așa.

Ajutorul de șerif stătea acolo și ne privea.

— Tu ești Smith?

— Da.

— Ala e un prieten de-ai tăi?

— Nu, doar cineva care m-a adus cu mașina.

— Cine se crede el de conduce în halul ăsta pe o proprietate guvernamentală?

Am înghițit în sec, nu mai eram un *bikkhu* liber. Nu, pînă cînd nu ajungeam la muntele meu ascuns, săptămîna următoare. Trebuia să stau o săptămîină întreagă la Școala de Pompieri cu o grămadă de puști, toți purtînd caschete de tablă, unii pe cap, țepăn, alții, cum eram eu, lăsată scandalos pe-o parte, și trebuia să găsim semne de foc în pădurile umede sau să tăiem copaci și să aprindem mici focuri experimentale și l-am cunoscut pe bătrînul șerif și pe unicul Burnie Byers, tăietorul de lemne cu voce puternică, adîncă și comică, pe care-l imita Japhy.

Am stat cu Burnie în camionul lui în pădure și am vorbit despre Japhy. „Mare păcat, zicea el, că Japhy nu vine aici anul ăsta. Era cel mai bun paznic de focuri pe care l-am avut vreodată și să mă bată Dumnezeu dacă mint, era cel mai bun cățărător pe care l-am văzut eu. Mereu dornic și entuziasmat să se suie peste tot și așa vesel tot timpul, n-am mai cunoscut un copil așa bun. Și nu-i era frică de nimeni, zicea direct ce-l doare. Asta-mi place, că dacă e să vină vreodată o vreme în care-un bărbat nu poate să zică tot ce

vrea, atunci n-o să-mi rămînă altceva de făcut decît să mă retrag pe undeva și să-mi sfîrșesc zilele într-un șopron. Și încă ceva despre Japhy, pe oriunde s-o duce la viața lui și ce-o mai fi el, nu contează cît de bătrîn o să ajungă, știu că o să se distreze oricînd.“

Burnie avea cam șaișcinci de ani și vorbea de Japhy ca un tată. O parte dintre puști își aminteau și ei de Japhy și se întrebau de ce nu s-a întors. În noaptea aia, pentru că sărbătoreau al patruzecilea an al lui Burnie în Serviciul Pădurilor, ceilalți pădurari i-au făcut cadou o curea nouă de piele. Bătrînul Burnie avea tot timpul probleme cu curelele și în ultima vreme purta un fel de șnur. Așa că și-a pus cureaua asta nouă și a zis ceva amuzant despre cum n-ar trebui să mănînce prea mult de azi înainte și toți au aplaudat și au ovaționat. M-am gîndit că Burnie și Japhy erau probabil cei mai buni bărbați care au lucrat vreodată în această țară.

După Școala de Pompieri, am ars-o puțin prin munți, în spatele stației pădurarilor, sau am stat pe marginea rîului cu pipa în gură și o sticlă de vin între picioare, după-amiaza și în nopțile cu lună, în vreme ce puștii ceilalți de la școală se distrau la carnavalurile locale. Skagitul era la Marblemount un torent verde pur de zăpadă topită; deasupra, pinii Pacificului de nord-vest erau înfășurați în nori; și dincolo de ei erau vîrfurile munților și norii treceau drept prin ei și soarele capricios se strecura printre nori din cînd în cînd. Era munca tăcutului munte, torentul său de puritate la picioarele mele. Soarele strălucea prin strîmtori, luptîndu-se cu stîncile

care-l blocau. Păsările se învîrteau deasupra apei, căutînd peştii zîmbitori, misterioşi, care săreau numai uneori din apă, îşi arcuiau spinarea şi cădeau înapoi, iar apa se grăbea să le acopere urmele şi totul era netezit şi absorbit şi dispărea. Buşteni şi cioturi de copac pluteau cu peste patruzeci de kilometri pe oră. Îmi ziceam că dacă aş fi încercat să trec înot râul, chiar şi așa îngust cum era, pînă aş fi ajuns pe malul celălalt aş fi fost imediat tîrît de apă la vale vreo jumătate de kilometru. Era un râu al minunilor, vidul eternităţii auriu, miresme de muşchi şi de coajă de copac şi crenguţe şi noroi, o misterioasă viziune jelind înaintea ochilor mei, dar calmă şi veşnică, copacii pe dealuri ca o blană, soarele dansator. Cînd mă uitam în sus, norii îşi puneau, ca şi mine, chipuri de pustnici. Ramurile pinilor se clăteau în apă şi păreau mulţumite. Vîrfurile copacilor, înfăşurate în ceaţă gri, păreau mulţumite. Frunzele însorite şi jucăuşe în briza Nord-Vestului păreau născute pentru bucurie. Zăpezile cele de foarte sus, de pe orizont, cele fără urme, îmi păreau ţinute în braţe şi încălzite. Totul era pentru totdeauna liber şi reactiv, totul era peste tot dincolo de adevăr, dincolo de vidul albastru. „Munţii sînt foarte răbdători, omule-Buddha“, am strigat tare şi am tras o duşcă de vin. Era răcoare, dar cînd a ieşit soarele, trunchiul de copac pe care stăteam s-a transformat într-un cuptor roşu. Cînd m-am întors noaptea acolo, lîngă ciot, la lumina lunii, lumea era ca un vis, ca o fantomă, ca o bulă de săpun, ca o umbră, ca un bob de rouă efemeră, ca un fulger.

Venise în sfârșit timpul să mă instalez în munții mei. Am cumpărat pe credit alimente de patrușcinci de dolari de la băcănia din Marblemount și le-am urcat în camionetă, eu cu Happy, jupuitorul de catîri, și am plecat urmînd cursul râului spre barajului Diablo. Cu cît înaintam, Skagitul se strîmta și se sălbăticea, ca o cascadă, ca în cele din urmă să se prăbușească peste stînci, hrănit fiind de căderile de apă de pe malurile împădurite. Rîul era zăgăzuit o dată la Newhalem, apoi la barajul Diablo, unde un lift Pittsburgh gigantic te ridica pe o platformă la nivelul lacului Diablo. În 1890 fusese o goană după aur în ținut și prospectorii construiseră o potecă printre stîncile solide ale trecătorii dintre Newhalem și ceea ce era acum locul Ross, ultimul baraj, și legaseră canalele de scurgere din Ruby Creek, Granite Creek și Canyon Creek fără nici un folos ulterior. Oricum mare parte din drum era acum sub apă. În 1919, un foc pîrjolise unele regiuni din susul ținutului Skagit și toată zona din jurul muntelui meu, Desolation, arsese și tot arsese două luni, umplînd cerurile Washingtonului de nord și din Columbia Britanică de un fum care întunecase soarele. Guvernul încercase să-l oprească, trimisese o mie de oameni cu role suplimentare de cablu, dar le luase trei săptămîni să ajungă din tabăra Marblemount și numai ploile grele au reușit să potolească văpaia și stîncile și trunchiurile transformate în mangal, mi s-a spus, încă mai erau acolo, pe Desolation Peak și în unele văi. De aia se și numea cum se numea: „Vîrful Dezolării“.

— Băiete, mi-a zis bătrînul Happy, jupuitorul de catîri, care încă-și purta pălăria de cowboy de

Wyoming și își tot rula țigări și făcea glume, să nu te prind că ești ca puștiul ăla de l-am avut acu cîțiva ani pe Desolation, l-am dus acolo și era cel mai crud copil ce mi-a fost dat să văd, l-am instalat în cabană și a încercat să-și prăjească un ou pentru cină, l-a spart și-a ratat prăpădita aia de tigaie și a ratat și plita și i-a aterizat pe bocanci, nu știa dacă s-o ia la fugă sau să stea țeapăn acolo și să-l orbească prăjeala și cînd am plecat i-am zis să aibă grijă și să nu-și bată capul prea tare și fraierul mi-a zis da, domnule, da, domnule.

— Nu-mi pasă, eu vreau doar să fiu singur acolo sus vara asta.

— Spui tu așa acum, dar o să-ți schimbi gîndul curînd. Toți se dau viteji. Dar pe urmă ajungi să vorbești singur. Ceea ce nu-i așa rău, dar vezi să nu-ncepi să-ți și *răspunzi*, fiule.

Bătrînul Happy a mînat catîrii cu bagaje, iar în timpul acesta eu am luat barca de la barajul Diablo pînă la lacul Ross, de unde privești se deschidea într-o imensitate amețitoare și vedeai munții din Pădurea Națională Mount Baker și panorama din jurul lacului Ross, strălucind pînă departe, în Canada. La barajul Ross, plutele pădurarilor erau legate de malul împădurit și alunecos. Era dificil să dormi noaptea pe priciurile alea, se legăneau odată cu pluta și scoteau, combinate cu lemnul și valurile, un pleoscăit puternic care te ținea treaz.

Era lună plină în noaptea aia, dansa pe ape. Unul dintre paznici a zis: „Luna e chiar deasupra muntelui, de cîte ori văd asta îmi imaginez că văd silueta unui coiot“.

A venit în sfârșit și ziua ploioasă și cenușie când am pornit-o spre Desolation Peak. Ajutorul de șerif era cu noi, urcam toți trei și avea să fie o zi plăcută pentru călărit în ploaie.

— Băiete, ar trebui să-ți pui câțiva litri de coniac în tașcă, o să ai nevoie în frigul de-acolo, mi-a zis Happy, și nasul lui mare și roșu îi strălucea.

Stăteam lângă țarc, Happy le umplea animalelor sacii de mîncare și îi lega de gît, iar ele clefăiau fără să le pese de ploaie. Ne-am croit drum pînă la porțile de lemn și am intrat pe punte sub acoperișurile imense ale munților Sourdough și Ruby. Valurile se spărgeau și ne stropeau. Am intrat în cabina pilotului și el ne aștepta cu cafea proaspătă. Brazii de pe malurile aproape invizibile erau ca niște fantome aliniate în ceață. Era adevărata tristețe și amărăciune a Nord-Vestului.

— Unde e Desolation? am întrebat.

— N-o să-l vezi azi pînă când n-o să fii practic în vîrfurile lui, mi-a răspuns Happy, și nici n-o să-ți placă. Ninge în draci acolo. Băiete, ești sigur că nu ai dosit pe undeva o sticloanță de coniac?

Dădusem deja gata un sfert de vin de mure pe care-l cumpărase el din Marblemount.

— Happy, când o să cobor de pe muntele ăsta în septembrie, o să-ți cumpăr un litru de scotch.

Urma să fiu plătit bine ca să-mi găsesc muntele.

— Asta-i o promisiune și nu cumva s-o uiți.

Japhy îmi spusese multe despre Happy Căraușul, cum i se mai zicea. Happy era un om bun; el și Burnie Byers erau cei mai buni veterani ai munților. Îi știau bine și știau și animalele de

cărăușie și nu aveau ambiția să ajungă șefi peste pădurari.

Happy și-a amintit și el de Japhy, cu regret.

— Băiatul ăla știa o tonă de cîntece vesele și de chestii. Îi plăcea tare mult munca în pădure. Pe vremuri, în Seattle, avea o iubită chinezoaică, am văzut-o în camera lui de hotel, Japhy ăla, îți zic eu, era un mare bandit cu femeile.

Puteam să-l aud pe Japhy cîntînd vesel la chitară, în vreme ce vîntul șuiera în jurul vasului nostru și valurile cenușii se izbeau de ferestrele cabinei. Și asta e lacul lui Japhy și ăștia sînt munții lui Japhy, mă gîndeam și îmi doream ca el să fi fost acolo și să mă vadă făcînd tot ceea ce își dorise pentru mine.

După două ore și doișpe kilometri, am acostat lîngă țărmul abrupt, am sărit din plută, am legat-o de niște trunchiuri vechi și Happy a încărcat primul catîr cu o greutate de două ori mai mare decît el și catîrul a început să se opintească pe malul alunecos, picioarele i se pierdeau în noroi, aproape prăbușindu-se înapoi în lac cu toate proviziile mele, dar a reușit să înainteze, s-a dus înainte boncăluind în ceață și s-a oprit pe potecă să-și aștepte stăpînul. Au urmat ceilalți catîri, încărcăți cu baterii și echipament de tot felul, apoi Happy pe calul lui, ghidîndu-ne, și veneam și eu, călare pe iapa Marble, și ultimul era Wally, ajutorul de șerif.

I-am făcut semne de rămas-bun omului de pe remorcher și ne-am început călătoria noastră tristă și plouată, un urcuș dur în cețurile grele, arctice, pe poteci strîmte printre pietroaie, copaci și tufe care ne udao pînă la os cînd ne împiedicam

în ele. Îmi înfășurasem ponchoul de nailon în jurul șeii și după un timp l-am pus pe mine, un călugăr înfășurat pe un cal. Happy și Wally nu s-au acoperit cu nimic, călăreau pur și simplu uzi pînă la piele, cu capetele plecate. Iapa aluneca din cînd în cînd printre pietrele de pe potecă. Am mers înainte și în sus și am tot mers, pînă am ajuns într-un punct în care drumul era blocat de un ciot și Happy a descălecat, și-a luat toporul cu lamă dublă și s-a pus pe muncă înjurînd și transpirînd, să croiască o cărare în jurul ciotului, împreună cu Wally, cîtă vreme eu păzeam animalele, o treabă confortabilă; m-am așezat sub un copac și mi-am rulat o țigară. Catîrilor le era frică să urce pe noua cărare și Happy a început să țipe la mine:

— În mă-sa, apucă-i de păr și trage-i aici.

Și iepei îi era frică.

— Adu iapa aia! Vrei să le fac eu singur pe toate?

Am ieșit de acolo și am continuat să urcăm și după o vreme am lăsat în urmă și ultimele tufișuri și am intrat pe un nivel alpin unde erau numai pajiști pietroase, maci roșii și floricele albastre, împodobind ceața cenușie cu o delicioasă spumă vagă de culoare și vîntul bătea rău acum și era și lapoviță. „O mie cinci sute de metri!“, a strigat Happy din față, întorcîndu-se în șa către noi, pălăria i se zbătea în vînt și el își rula o țigară, stînd cît se poate de relaxat după o viață întreagă petrecută pe spinarea cailor. Florile sălbatice de iarbă-neagră vălureau pe pajiște, sub burniță, și vîntul se întetise și la un moment dat Happy a zis, de-acolo din față:

— Vezi stînca aia mare?

Am ridicat capul și am văzut în ceață un cocoloș de piatră gri, chiar deasupra.

— Pînă acolo mai sînt încă trei sute de metri, deși ai zice că numai întinzi mîna și o atingi. Cînd ajungem acolo, sîntem aproape de capăt. Mai departe mai avem de mers numai jumătate de oră.

Și, după un minut, a început iar să țipe:

— Băiete, ești sigur că n-ai la tine nici măcar o *sticluță* de coniac?

Era plouat și mizerabil și nu-i păsa, îl auzeam cum cîntă în vînt. Din cînd în cînd eram deasupra pădurii, pajiștea era înghițită de bolovani și deodată am dat peste zăpadă, la dreapta și la stînga tot drumul, și caii se scufundau în ea, lăsau sub copite mici gropi pline cu apă, acum chiar că eram undeva foarte sus. Cu toate astea, nicăieri nu vedeam decît ceață și zăpadă și alte cețuri. Într-o zi senină aș fi putut să văd chiar și picăturile de pe marginea drumului și mi-ar fi fost frică să nu alunece copitele iepei sub mine; dar acum tot ce mi se arăta era o umbră a vîrfurilor copacilor dedesubt, la distanță, ca mici pîlcuri de iarbă. Of, Japhy, m-am gîndit, și tu ești acum în siguranță pe un vas care traversează oceanul, stai în cabina ta călduroasă și le scrii scrisori lui Psyche, Sean și Christine.

Zăpada se adîncea și grindina ne biciuia fețele roșii, chinuite de intemperii, și după o vreme, Happy a strigat din față: „Nu mai avem mult!”. Îmi era frig și eram ud, am coborît de pe iapă și am luat-o de căpăstru și ea a scos un geamăt de ușurare, scăpase de atîta greutate și m-a urmat

supusă. Căra destule în cîrcă, oricum. „Uite-o!“, a țipat Happy și în vârtejul de ceață de pe vârful lumii am văzut o căbănuță, chinezească, ai fi putut zice, printre brazii mici și printre bolovani, așezată pe creștetul chel al unei stînci, înconjurată de nămeți și pîlcuri de iarbă udă și floricele.

Mi s-a pus un nod în gît. Era prea întunecată și sumbră ca să-mi placă. Asta, m-am gîndit, o să fie casa și locul meu de odihnă pe toată vara?

Am mărșăluit pînă la gardul de bușteni, ridicat de cine știe ce supraveghetor din anii '30, am priponit animalele și am dat jos încărcătura. Happy a urcat, a scos cheile și a deschis ușa și înăuntru totul era cenușiu și sinistru și podelele erau pline de noroi, pereții pătați de ploaie și era și un prici sumbru de lemn cu o saltea de cînepă (ca să nu atragă fulgerul) și ferestrele complet opace și prăfuite și, ce era mai rău, podeaua aia jengoasă, acoperită cu reviste rupte și ronțăite de șoareci și resturi de mîncare peste tot și nenumărate gheme negre de căcat de șoarece.

— Deci, mi-a zis Wally, rînjind la mine cu dinții lui lungi, o să-ți ia cam mult să cureți mizeria asta, ha? Poți să începi de pe acum, dă jos toate resturile și conservele de pe raftul ăla jegos și freacă-l bine cu o cîrpă udă.

Ceea ce am și făcut, asta trebuia să fac, că eram plătit.

Dar bunul Happy a aprins focul în plită și a pus o oală cu apă și a turnat în ea jumătate de cutie de cafea și a răcnit:

— Nimic nu se compară cu o cafea tare, pe-aici pe la noi ne facem cafeaua cît mai țeapănă, să-ți ridice părul în cap.

M-am uitat pe fereastră: ceață.

— Cît de sus sîntem?

— Două mii de metri.

— Și cum aș putea să văd vreun foc de aici?
Nu-i decît ceață peste tot.

— În cîteva zile se spulberă și o să vezi pe sute de kilometri în toate direcțiile, nu-ți face griji.

Dar nu-l credeam. Îmi amintisem ce zicea Han Shan despre ceața de pe Muntele Rece, că nu dispărea niciodată; îi admiram tenacitatea. Am ieșit cu Happy și Wally și am instalat anemometrul și am mai făcut niște treburi prin jurul cabanei, apoi Happy a intrat și a făcut ouă jumări pentru toți. Ne-am băut cu poftă cafeaua și am mîncat bine. Wally a despachetat aparatul de emisie-recepție și a contactat baza de la barajul Ross. S-au culcușit pe urmă în sacii lor de dormit pe podea și eu m-am culcat pe prici în al meu.

Dimineață încă mai era ceață și bătea vîntul. Au pregătit animalele și înainte de a pleca mi-au spus:

— Îți mai place Desolation Peak acum?

Iar Happy:

— Nu uita ce ți-am zis, să n-ajungi să-ți răspunzi singur. Și dacă vine vreun urs și se uită la tine pe fereastră, închide ochii.

Ferestrele scîrțiau și ei dispăreau în ceață și n-a trecut mult și nu i-am mai văzut deloc, eram singur pe Desolation Peak pentru tot restul eternității, așa simțeam, că n-o să mai plec niciodată viu de acolo. Încercam să văd munții, dar numai uneori, prin spărturile ocazionale care apăreau în miezul ceții, se arătau formele lor obscure,

îndepărtate. Am lăsat-o baltă și am intrat în cabană și mi-am petrecut restul zilei curățînd-o.

Seara m-am îmbrăcat bine, mi-am pus ponchoul peste haină și am ieșit să meditez pe acoperișul cețos al lumii. Aici era într-adevăr Marele Nor al Adevărului, Dharmamega, ultima țintă. Pe la zece am văzut prima stea și imediat o parte din tulburarea aia albă s-a dat la o parte și am văzut munții, imense forme negre cu zăpadă pe vîrfuri, atît de aproape că m-au făcut să tresar. La unșpe am văzut luceafărul deasupra Canadei și mi s-a părut că văd și o dîră de soare la apus în spatele ceții, dar zgomotele făcute de șoarecii care-mi zgîriau ușa pivniței mi-au dat gîndurile peste cap. În pod, șoricei de diamant alergau pe piciorușele lor negricioase printre cereale și orez vechi și boarfe lăsate acolo de o întreagă generație de ratați ai vîrfului Desolation. Bleah, mi-am zis, și adică pînă la urmă o s-ajungă să-mi și placă aici? Și dacă nu, cum o să pot pleca? Singurul lucru pe care puteam să-l fac era să mă duc la culcare și să-mi îngrop capul sub depresie.

La o bucată de noapte, se pare că mi-am deschis ochii puțin și mi s-a făcut deodată părul măciucă, tocmai văzusem un monstru uriaș, negru, stînd la fereastră și m-am uitat mai atent și deasupra capului avea o stea, era muntele Hozomeen, la distanță, lîngă Canada, se aplecase în curtea mea și privea prin fereastră. Dispăruse ceața și noaptea era înțesată de stele. Ce munte! Avea aceeași formă inconfundabilă, de turn al vrăjitoarelor, pe care o reprodusesese Japhy cu penelul în desenul atîrnat de pînza de ambalaj care-i

acoperea pereții colibei înflorite din Corte Madera. Avea un fel de drum stîncos împrejur, crescînd spiralat pînă în vîrfurile ascuțite ca o pălărie vrăjitoarească ce indica infinitul. Hozomeen, Hozomeen, cel mai îndoliat munte pe care l-am văzut și cel mai frumos, după cum mi-am dat seama cînd am început să-l cunosc și am văzut Luminile Nordului în spatele lui, reflectînd toată gheața Polului Nord de pe partea cealaltă a lumii.

33

Hoo, hoo, dimineața m-am trezit și era un cer albastru însoțit, minunat, și am ieșit în curtea mea alpină și uite-le, așa cum mi le-a povestit Japhy, sute de kilometri de stînci înzăpezite, lacuri virgine și copaci înalți, iar dedesubt, în locul lumii, era o mare de nori, plată ca un aco-periș și ducîndu-se departe în toate direcțiile, cremuind văile, tipul ăla de nori numit nori de joasă altitudine, de pe culmea mea totul era oricum foarte jos. Am făcut cafea, am ieșit afară și mi-am încălzit oasele umezite de ceață în soarele fierbinte. I-am spus *ții, ții* unui iepure mare și păros și el a stat calm cu mine un minut și a privit marea de nori. Am prăjit ouă cu șuncă, am săpat o groapă pentru gunoi la cîțiva metri de potecă, am tăiat lemne și am identificat reperele necesare cu aparatele topografice și le-am pus nume, nume pe care mi le cîntase Japhy de atîtea ori: Jack Mountain, Mount Terror, Mount Fury, Mount Challenger, Mount Despair, Golden

Horn, Sourdough, Crater Peak, Ruby, Mount Baker, acesta, plasat la vest, mai mare decît lumea, Jackass Mountain, Crooked Thumb Peak și numele fabuloase ale golfurilor: Three Fools, Cinnamon, Trouble, Lightning și Freezeout¹. Și erau toate ale mele, nici o altă pereche de ochi omenеști nu mai vedeau acest univers cicloramic de materie. Am avut o senzație puternică de vis, senzație care nu m-a părăsit toată vara, ba chiar a crescut, în special cînd stăteam în cap pe un sac de pînză ca să-mi pun sîngele în mișcare, fix pe vîrfurile muntelui și munții arătau atunci ca niște bule mici atîrnînd în gol cu capul în jos. Mi-am dat seama că erau cu capul în jos și eu la fel! Era gravitație pură și acolo o simțeai cu adevărat, ne ținea pe suprafața pămîntului în spațiul gol, infinit. Și mi-am mai dat seama că eram singur și n-aveam nimic altceva de făcut decît să mă hrănesc și să mă odihnesc și să mă distrez și nimeni nu putea să mă critice. Floricelele creșteau peste tot printre pietre și nimeni nu le ceruse să crească, așa cum nici mie nu-mi cerea nimeni asta.

La amiază, acoperișul de nori albi ca bezelele s-a spart și priveliștea lacului Ross mi s-a desfăcut la picioare, o apă de culoarea cerului presărată

1. Muntele Jack, Muntele Terorii, Muntele Furiei, Muntele Provocării, Muntele Disperării, Hornul de Aur, Muntele Ticălos, Vîrfurile Degetului Strîmb sînt cîteva dintre numele munților menționați, în traducere aproximativă; de asemenea, numele de golfuri s-ar traduce prin: Cei trei proști, Scorțișoară, Beleaua, Fulgerul și Crivățul (n. t).

cu vapoarele de jucărie ale turiștilor, vapoare atît de îndepărtate că abia se vedeau urmele prăpădite lăsate pe oglinda lacului. Pinii se reflectau în apă și indicau și ei infinitul. Am stat în iarbă cu toată gloria înaintea mea și m-am cam plictisit de la un punct încolo și mi-am zis : Nu e nimic acolo pentru că nu-mi pasă. Am sărit pe picioare și am început să cînt și să dansez și să fluier printre dinți pînă departe, peste Lightning Gorge și era prea imens ca să mai primesc și vreun ecou. În spatele cabanei era un cîmp de zăpadă din care mă puteam aproviziona cu apă pînă în septembrie, o găleată pe zi era de ajuns, o umpleam și o lăsam să se topească în casă. Nu mai fusesem așa fericit de ani și ani de zile, din copilărie, mă simțeam aranjat și bucuros și solitar. Trăgeam șuturi în pietre și cîntam *buddy-o, yiddam, diddam dee*, apoi a venit primul apus de soare și a fost incredibil. Munții erau acoperiți cu zăpadă roz, norii erau distanți și afectați ca orașele îndepărtate și splendide din Buddhaland, vîntul lucra fără oprire, *hușșș, hușșș*, izbind uneori, clătînîndu-mi corabia. Discul lunii noi părea să aibă maxilare și era cumva comic pe dușumeaua de albastru, pe umerii monstruoși ai aburilor înălțați din lacul Ross. Dinți ascuțiți se ițeau de după pante, ca munții pe care îi desenam în copilărie. Părea că pe undeva începuse festivalul auriu al fericirii. Am scris în jurnalul meu : Oh, sînt fericit ! În ultimele zile văzusem speranța. Japhy avea dreptate.

Cînd întunericul mi-a înfășurat muntele și s-a lăsat noaptea, au ieșit stelele și Silueta Abominabilă a început să mă pîndească de pe

Hozomeen, am făcut focul în sobă și am gătit brișe de secară și o tocană de vită. Un vînt vestic scutura cabana, care era însă bine construită, pe tije de oțel înfipite în ciment, nu-mi era deloc teamă că o să se dărîme. Mă simțeam satisfăcut. De cîte ori priveam pe fereastră, vedeam brazi între movile de zăpadă, cețuri orbitoare sau lacul dedesubt vălurit și luminat de lună ca o cadă de jucărie. Mi-am cules un buchet de cafeluțe și alte flori de munte și le-am pus în apă într-o cană. Pe muntele Jack se adunaseră norii argintii. Uneori vedeam fulgere în depărtare, iluminînd brusc orizonturile incredibile. În unele dimineți era ceață și creasta mea, Creasta Foamei, era inundată de lapte.

Duminica următoare, ca și în cealaltă, zorii mi-au arătat marea plată de nori strălucitori la mii de kilometri sub mine. De cîte ori mă plictiseam, îmi rulam o țigară din cutia mea de tutun Prince Albert; nu-i nimic mai bun pe lume decît să savurezi în tihnă o țigară meșterită de tine însuți. O lălăiam așa în liniștea argintie, avînd orizonturile roz la vest și toate insectele amuțeau din respect pentru lună. Erau zile caniculare și mizerabile, cu invazii de insecte, furnici zburătoare, arșiță, nici un nor, nici o pală de vînt, nici un fel de aer, nu înțelegeam cum de putea fi atît de fierbinte vîrful unui munte nordic. La amiază, singurul sunet din lume era zumzetul simfonic al milioanelor de insecte, prietenele mele. Dar venea noaptea și muntele și lacul erau luminate de lună și ieșeam și mă așezam în iarbă și meditam cu fața spre vest, dorindu-mi să existe un Dumnezeu Personal în toată materia aia

impersonală. Ieșeam în cîmpul de zăpadă și îmi dezgropam borcanul cu jeleu purpuriu și mă uitam prin el la luna albă. Simțeam pămîntul învîrtindu-se înspre lună. După ce mă băgam în sacul de dormit, căprioarele ieșeau din pădure, veneau pînă în curte și ciuguleau resturile din farfuriile de tablă : cerbi cu coarne largi, căprițe și fauni micuți și drăgălași care arătau ca niște mamifere de pe lumea cealaltă, de pe altă planetă, cu toate stîncile alea luminate de lună în spate.

Și veneau și ploile sălbatice și lirice odată cu vîntul din sud și ziceam : Gustul ploii, de ce să-ngenunchezi ? Și mai ziceam : E timpul pentru o cafea fierbinte și o țigară, băieți, adresîndu-mă imaginărilor mei *bikkhu*. Luna se împlinise și apăruse Aurora Boreală deasupra Hozomeenului („Uită-te la nimic, e chiar argintiu“, spunea Han Shan în traducerea lui Japhy) ; stăteam atît de liniștit, că era de ajuns să-mi schimb poziția picioarelor încrucișate în iarba alpină și auzeam copitele căprioarelor luînd-o la fugă. De cîte ori stăteam în cap înainte de culcare pe acoperișul de piatră, sub lună, descopeream că pămîntul e cu adevărat cu capul în jos și omul e o gînganie vanitoasă plină de idei ciudate mișcîndu-se dintr-o parte în alta cu capul în jos și lăudîndu-se și înțelegeam de ce tot acest vis al planetelor și plantelor și plantațiilor era croit din esența primordiale. Uneori mă înfuriam pentru că lucrurile nu mergeau bine, stricam o clătită sau alunecam în zăpadă cînd luam apă sau, o dată, pîrîul mi-a luat lopata și am fost atît de furios, că voiam să mușc vîrfurile munților și am intrat în cabană, am tras un șut într-un raft și m-am lovit la

degete. Dar mintea să fie trează și să știe că, deși carnea e hărțuită, circumstanțele existenței sînt destul de glorioase.

Tot ce aveam de făcut era să fiu atent la orice urmă de fum care ar fi putut apărea la orizont și să folosesc aparatul de emisie-recepție și să mătur podeaua. Radioul nu mă deranja prea mult; nu apăreau focuri în zona mea, îndeajuns de aproape cît să le raporteze înaintea altora și nici nu participam la conversațiile dintre supra-vegheatori. Îmi aruncaseră cu o parașută baterii noi, dar nici pe cele vechi nu le folosisem încă prea mult.

Într-o noapte, în timpul unei viziuni, Avalokitesvara Ascultătorul și Respondentul Rugăciunilor mi-a zis: „Ți s-a dat puterea să le amintești oamenilor că sînt liberi“, așa că m-am atins, ca să-mi amintesc mie asta mai întîi și am strigat bucuros „Ta!“, am deschis ochii și o stea căzătoare a trecut pe boltă. Lumile de nenumărat din Calea Lactee, *cuvinte*. Mi-am mîncat supa din castro-nelele mele triste și era mai bună la gust decît mîncată din cine știe ce farfurii de porțelan... supa lui Japhy, mazăre cu șuncă. Dormeam cîte două ore în fiecare după-amiază și cînd mă trezeam și mă uitam în jur la muntele meu, îmi spuneam: nimic din toate astea nu s-a întîmplat vreodată. Lumea era întoarsă, atîrna într-un ocean de spații infinite și uite-i și pe oamenii ăia în cinematografe, văzînd filme, acolo jos în lumea în care urma să mă întorc... Seara, în curte, cîntam *Wee Small Hours* și la versul *cînd întreaga lume a adormit*, ochii mi se umpleau de lacrimi. OK, lume, îmi ziceam, te iubesc. Noaptea, încălzit

și fericit în sacul meu, pe bunul meu prici acoperit cu cînepă, îmi vedeam masa și hainele în lumina lunii și mă înduioșam de mine, bietul Raymond, zilele lui sînt atît de triste și pline de griji, motivele lui atît de efemere, e așa un lucru fantomatic și demn de milă să trebuiască să trăiești, și pe refrenul ăsta adormeam ca un miel. Sîntem noi îngerii căzuți care n-au vrut să creadă că nimicul e nimic și-am fost născuți să-i pierdem pe cei iubiți și pe prietenii dragi unul cîte unul și în final să ne pierdem chiar viața, așa, numai ca să vedem cu ochii noștri adevărul?... Dar se întorceau diminețile reci, cu norii unduindu-se dincolo de trecătoarea Lightning și lacul de jos era la fel de azuriu și neutru și spațiul gol la fel ca întotdeauna. O, dinți scriș-nitori ai pămîntului, unde pot duce toate astea decît într-o dulce eternitate, ca să ne dovedească tuturor că ne-am înșelat, ca să probeze că dovada însăși e nimic...

34

August a venit în sfîrșit și cînd a venit, luna augurilor mi-a zguduit casa. Am făcut jeleu de zmeură, culoarea rubinelor în soare. Apusuri demente se prăbușeau peste mările de nori, printre stîncile inimaginabile, cu fiecare nuanță roz de speranță după ele, mă simțeam exact așa, luminat și întunecat dincolo de orice ar putea descrie cuvintele. Pretutindeni, cîmpuri groaznice de gheață și pîlcuri de zăpadă; un fir de iarbă

agăţat de-o stîncă, dansînd în vîntul infinităţii. La est, cenuşiu ; la nord, oribil ; la vest, ţicneală, nebuni de fier luptîndu-se în beznă ; la sud, ceaţa tatălui meu. Muntele Jack supraveghea de la trei mii de metri sub pălăria lui de piatră stadioanele de zăpadă. Cinnamon Creek era cuibul ceţurilor scoţiene. Muntele Shull se pierduse în Cornul Auriu al Mohorelii. Lampa mea cu petrol ardea în infinit. Înţelesesem : *Biată carne, nu e nici un răspuns*. Nu mai ştiam nimic, nu-mi mai păsa şi nu mai conta şi deodată eram liber. Apoi veneau dimineţile cu adevărat reci, pîrîitul focului, tăiam lemne cu căciula pe cap (căciula cu urechi) şi leneveam în casă şi era bine, înconjurat de ceaţă şi nori de gheaţă. Ploaie, tunete în munţi, dar eu stăteam lîngă sobă şi citeam revistele Vestului. Peste tot, zăpezi în aer, lemne în flăcări şi fum. Şi a venit şi ninsoarea, cu un vuiet, dinspre Canada şi Hozomeen, venea spre mine trimiţîndu-şi heralzii albi lucitori prin care vedeam ocheadele îngerului luminii, şi creştea vîntul, nori joşi, negri, ţîşneau ca dintr-o forjă, Canada era o mare de negură fără sens ; şuierul hornului îi trîmbiţa atacul ; îmi devora cerul meu albastru, ecranul pe care-mi urmăream norii aurii ; departe, *dum dumul* tunetului canadian ; iar dinspre sud, o altă furtună, mai întunecată, se apropia strîngîndu-se ca un cleşte ; dar Hozomeenul stătea acolo nemişcat, răspunzînd atacului în tăcere. Şi nimic nu reuşea să convingă veselele orizonturi ale Nord-Vestului, unde nu era nici o furtună şi nici o tulburare, să schimbe locul cu Desolation. Deodată, un curcubeu verde şi trandafiriu a ţîşnit din Starvation Ridge,

la cîțiva pași în fața ușii, ca un cui, ca un stîlp :
a apărut făcîndu-și loc printre aburi și prin desîșul
de raze portocalii ale soarelui.

Ce e un curcubeu, Doamne ?

Inelul
Celor umili.

S-a arcuit deasupra strîmtorii Lightning, ploaia și ninsoarea au căzut simultan, lacul era alb ca laptele, era prea mult, prea dement. Am ieșit și, cum urcam colina, umbra mi-era încercuită de curcubeu, un halou misterios care mă făcea să-mi doresc să mă rog. O, Ray, drumul vieții tale e ca o picătură de ploaie în oceanul nelimitat care e eterna trezire. De ce să-ți mai faci vreodată griji ? Scrie-i lui Japhy și spune-i asta. Furtuna s-a îndepărtat la fel de repede pe cît a venit și strălucirea lacului în amurg mă orbea. Sfîrșitul amiezii, mopul meu uscîndu-se la soare. Sfîrșitul amiezii, spinarea mea înghețată, aplecată deasupra lumii, cît îmi umpleam, în cîmpul de zăpadă, găleata. Sfîrșitul amiezii, eu eram cel ce se schimba, nu neantul. Amurg trandafiriu și cald de august, meditam sub semicercul lunii. De cîte ori auzeam tunetul în munți, era ca fierul dragostei mamei mele. „Tunet și ninsoare, s-o luăm spre casă pe cărare“, cîntam. Și au venit și ploile cele mari, ploua toată noaptea și milioane de arbori-Buddha erau spălați și spălați întruna, iar în podul meu, șoarecii milenari dormeau ca înțelepții.

Dimineăța, simțeau clar venirea toamnei și sfîrșitul muncii mele în munți, zilele, înnorate și

vîntoase, începuseră să o ia razna, un ochi de aur mă privea din negura amiezii. Noaptea, făceam cacao fierbinte și cîntam lîngă foc. L-am strigat pe Han Shan prin munți : nici un răspuns. L-am chemat pe Han Shan în ceața dimineții : liniște, a zis. Am strigat : Dipankara m-a instruit nerăspunzîndu-mi. Cețurile suflau, îmi închideam ochii, soba vorbea. „Uoo !“, am țipat, iar pasărea de pe vîrful bradului, în perfect echilibru, doar și-a mișcat coada ; apoi a dispărut și distanța a crescut, s-a făcut imensă și albă. Nopți întunecate, cu urși – găseam în groapa de gunoi conserve de lapte goale mușcate și rupte de labe puternice, diavolești : Avalokitesvara Ursul. Cețuri reci, sălbatice, cu găuri uimitoare-n ele. Am încercuit în calendar a cincizecișicincea zi.

Părul îmi era lung, ochii albaștri puri, pielea bronzată și fericită. Și toată noaptea ploaie, ploaie de toamnă, dar eu în sacul meu de dormit ca o felie de pîine în prăjitor visam lungi mișcări de trupe, marșuri de infanteriști în munți ; dimineți reci cu vînturi înalte, cețuri alergînd, norii alergînd, soarele ieșind, lumina antică pe coline și focurile mele devorînd cîte trei bușteni deodată și vocea lui Burnie Byers la receptor într-o zi spunîndu-le tuturor supraveghetorilor să coboare și extazul meu. Sezonul se terminase. Am ieșit în curte cu o ceașcă fierbinte de cafea și cîntam : „Mure pure și rubarbă, veverița e în iarbă“. Uite-o, veverița americană, în aerul însoțit și clar, în vînt, pe o stîncă ; dreaptă, cu un fulg de ovăz în lăbuțe ; a ronțăit puțin, a țîșnit într-o parte și a dispărut, micuțul stăpîn al tuturor lucrurilor pe care le vedea. La apus,

ziduri de nori au venit dinspre nord. *Brrr*, ziceam. Și cântam: „Da, da, da, dar a mea nu s-a dărîmat!“, lăudîndu-mi cabana, că rezistase la orice vînt și mai ziceam: „Treci treci treci, tu care treci prin toate!“. Văzusem șaizeci de apusuri învîrtindu-se-n jurul dealului meu perpendicular. Cîștigasem pentru totdeauna viziunea libertății veșnice. Veverița a fugit între stînci și a ieșit un fluture. Așa era de simplu. Păsările zburau deasupra colibei, fericite; aveau o fișie lungă de mure, kilometri de mure dulci din care să ciugulească. Pentru ultima oară, am mers pînă la marginea trecătorii *Lightning*, unde fusese construită o dependență chiar pe buza prăpastiei. Acolo, în fiecare dintre ultimele șaizeci de zile, în ceață sau în lumina lunii sau sub soare sau în beznă, am stat și am privit copăceii ăia cioturoși care păreau să crească direct din stîncă.

Și deodată mi s-a părut că-l văd pe inimaginabilul micuț vagabond chinez stînd acolo, în ceață, purtîndu-și pe chip umorul său secret, lipsit de expresie. Nu era Japhy cel din viața adevărată, Japhy al rucsacurilor și al studiilor budiste și al chefurilor nebune din *Corte Madera*, era acel Japhy mai adevărat decît viața al viselor mele și stătea acolo fără să zică nimic. „Plecați, hoți ai minții“, a strigat în abisuri. Japhy fusese cel care mă sfătuisese să vin aici și chiar dacă acum era la unșpe mii de kilometri, în Japonia, răspunzînd la chemarea clopotului de meditație (un clopoțel pe care i l-a trimis mai tîrziu mamei mele prin poștă, doar pentru că era mama mea și voia să-i facă un cadou care s-o bucure), părea

să fie pe Desolation Peak, lângă bătrînii copaci, certificînd și justificînd tot ce era acolo.

— Japhy, am spus cu glas tare, nu știu cînd o să ne reîntîlnim sau ce o să se întîmple în viitor, dar Desolation, Desolation, îi datorez atîtea, îți sînt veșnic recunoscător că m-ai îndrumat către locul ăsta unde am învățat totul. Acum vine tristețea întoarcerii în orașe și am îmbătrînit cu două luni și e și toată lumea aia cu baruri și spectacole burlești și dragoste nisipoasă, totul cu capul în jos în gol, Domnul să-i binecuvînteze, dar, Japhy, tu și cu mine știm, pentru totdeauna, pentru totdeauna tineri și cu lacrimi în ochi.

Jos, pe lac, urcau aburi cerești trandafirii și am zis: „Doamne, te iubesc“. Și m-am uitat la cer și chiar vorbeam din inimă. „M-am îndrăgostit de tine, Doamne. Ai grijă de noi toți, într-un fel sau altul.“

Pentru copii și pentru inocenți e totuna.

Și ca să respect obiceiul lui Japhy de a se lăsa pe un genunchi și de a spune o mică rugăciune pentru locul de popas din care tocmai plecam, cum făcuse în Sierra și în Marine și în fața cabanei lui Sean, în ziua în care plecase pe mare, cum coboram de pe munte cu rucsacul în spate, m-am întors și am îngenuncheat pe potecă și am zis: „Mulțumesc, colibă“. Și am adăugat un *Bleah*, rînjind, pentru că știam că muntele și cabana înțeleg ce-am vrut să spun, m-am întors și am luat-o la vale pe cărare, înapoi în această lume.

La Editura POLIROM

au apărut:

- Stef Penney – *Blîndețea lupilor*
Anchee Min – *Cum am devenit doamna Mao*
Sam Savage – *Firmin. Aventurile unei vieți
subterane*
Jean Mattern – *Băile Király*
Julio Cortázar – *Cartea lui Manuel*
Ahdaf Soueif – *Harta iubirii*
Günter Grass – *Pisica și șoarecele*
Maurice G. Dantec – *Babylon Babies*
J.G. Ballard – *Noapți de cocaină*
Camilo José Cela – *Stupul*

în pregătire:

- Anchee Min – *Azaleea Roșie*
Will Self – *Mărețele maimuțe*
Heinrich Böll – *Onoarea pierdută a Katharinei
Blum*
Chuck Palahniuk – *Rant: O biografie în viu grai
a lui Buster Casey*

PROZĂ XX

„Dacă *Pe drum* era o cronică a autostopiștilor, a fanilor muzicii jazz, a dependenților de droguri, a poeților și a perversilor, în ***Vagabonzii Dharma*** aceștia nu numai că devin mult mai respectabili și mai coerenți, dar nici nu se mai mișcă la nesfârșit doar de dragul mișcării. Repausul pare chiar să se bucure de merite considerabile, căci Kerouac și amicii săi învață acum să mediteze în stil Zen.“

The New York Times

„În opera lui Kerouac, ***Vagabonzii Dharma*** este una dintre cărțile în care, deși încă proaspătă, se simte un soi de osteneală a lumii și a prozei. Dar romanul acesta constituie un extraordinar testament mistic, o înregistrare a semnelor tainice, interioare, pe drumul spre înțelegerea Iluziei de a Fi.“

Allen Ginsberg

„Kerouac este capabil de mai mult decît să înfățișeze o simplă supă de mazăre cu ciuperci în așa fel încît să-ți lase gura apă... În uimitoarele lui descrieri de natură transpar extraordinara originalitate și forța evocatoare a stilului său.“

The New York Times Book Review

EDITURA POLIROM

ISBN 978-973-46-1366-3

www.polirom.ro